

अथप्रतीक्षापत्रकेसुद्यनुक्रमणिकाभारंभः

श्रीगणेशायनमः

॥ अथब्रह्मोद्यापनकौसुधनुक्रमणिका लिरव्यते ॥

सर्वब्रह्मोपयोगिनिर्णयः
 तत्रब्रह्मलक्षणं
 तत्रब्रह्मकालमाह
 त्रथब्रह्माधिकारिणाः
 अथब्रह्मधर्माः
 सर्वब्रह्मेषुसामान्यधर्माः
 ब्रह्मत्यागिप्रायश्चित्तं
 उपवासलक्षणं
 हविष्यलक्षणं

ब्रह्मोपयोगीनिवस्तूनि
 पंचरत्नानि
 पंचपल्लवाः
 पंचगव्यं
 पंचामृतं
 सर्वेषुध्याः
 अष्टार्घ्याः
 पंचरंगाः
 कौतुकपल्लवाः

३ सप्तमृत्तिकाः
 ३ सप्तधानवः
 ३ सप्तधान्यानि
 ३ कलशलक्षणं
 ३ प्रतिमालक्षणं
 ३ अथद्रव्यप्रतिनिधिः
 ३ पवित्रकरणं
 ३ अथध्या
 ४ अथधूपः

४ रतुवर्षमानं
 ४ धान्यमानं
 ४ होमद्रव्यमानं
 ४ अक्षिवरणं
 ४ ब्रह्मनामधुपर्कः
 ४ कृत्तिकसंख्या
 ४ सर्वतोभद्रसंज्ञं
 ४ अष्टलिंगतोभद्रं
 ५ द्वादशलिंगतोभद्रं

चतुर्लिंगतोषद्वं
 एकलिंगतोषद्वं
 मुद्रालक्षणं
 शिः व्रतोद्यापनानुक्तौविधिः
 मलः व्रतभंगेसंपूर्णनाविधि
 अथ आचार्यकृत्य
 वरसमंडलदेवतास्थापनं
 द्वाविः अशुनारणं
 अथ प्राणप्रतिष्ठा
 उपः सर्वव्रतेशुपूजाविधिः
 १ व्रतोद्यापनानि
 १ शुक्लैकादशीव्रतोद्यापनम्

१३ गोप्रदानप्रयोगः
 १३ कुष्ठीकादशीव्रतोद्यापनम्
 १४ प्रनिपट्टनानिः
 १४ चैत्रशुक्लप्रतिपदिआरो-
 ग्यव्रतम्
 १४ चैत्रशुक्लप्रतिपदि विद्याव्रतम्
 १५ रोदकसोमवारव्रतम्
 १५ द्वितीयाव्रतानिः
 १५ यमद्वितीयाव्रतम्
 १५ सकृत्फलव्रतम्
 १५ बालचंद्रव्रतम्
 तृतीयाव्रतानि

१६ चैत्रशुक्लतृतीयायांसीमा-
 ग्यशयनव्रतम्
 १६ चैत्रशुक्लतृतीयायांअ-
 रुंधतीव्रतम्
 १७ श्रावणशुक्लतृतीयायांस्व
 णगौरीव्रतं
 १७ भाद्रपदशुक्लतृतीयायांह
 रितालिकाव्रतोद्यापनं
 १७ हस्तगौरीव्रतोद्यापनं
 १७ कोटीश्वरव्रतोद्यापनं
 १८ बृहद्वीरीव्रतं
 १८ सोभाग्यसुदरिव्रतोद्यापनं

१८ परशुरामजयतीव्रतोद्यापनम्
 चतुर्थीव्रतानिः
 १९ संकष्टचतुर्थीव्रतोद्यापनं
 १९ दुर्वागणपतिव्रतोद्यापनं
 १९ सिद्धिविनायकव्रतोद्यापनं
 २० करकचतुर्थीव्रतोद्यापनं
 २० दशरथललिताव्रतोद्यापनं
 पंचमीव्रतानिः
 २१ ऋषिपंचमीव्रतोद्यापनं
 २१ नागपंचमीव्रतोद्यापनं
 २२ नागदष्टव्रतोद्यापनं
 २२ उषाललिताव्रतोद्यापनं

तांबूलसंक्रान्तिव्रतीघ्रापनं
 ६४ गरांतरेणतांबूलसंक्रान्ति
 ६४ अप्पे
 ६५ कसंक्रान्तिव्रतं
 ६५ आयुःसंक्रान्तिव्रतीघ्रापनं
 ६५ धनसंक्रान्तिव्रतीघ्रापनं
 ६५ व्यतीपातव्रतीघ्रापनं
 ६६ प्रकारान्तरेणव्यतीपातव्र-
 ६६ तीघ्रापनम्
 ६६ प्रकारान्तरेणशिवलक्षपूजा
 ६६ अथलक्षपूजाविधानं
 ६६ आदौशिवलक्षपूजाविधिः

उघ्रापनम्
 ६४ विष्णुलक्षपूजाविध्युघ्रापनं
 ६४ गणेशलक्षपूजाविध्युघ्रापनं
 ६५ लक्ष्मणमस्काव्रतीघ्रापनं
 ६५ लक्ष्मणप्रदक्षिणाव्रतीघ्रापनं
 ६५ अथअश्वत्थप्रदक्षिणावि-
 ६५ ध्युघ्रापनम्
 ६६ लक्ष्मणव्रतिव्रतीघ्रापनम्
 ६६ माणिक्यव्रतिव्रतीघ्रापनं
 ६६ रुद्रव्रतिव्रतीघ्रापनं
 ६६ बिल्वव्रतिव्रतीघ्रापनं
 ६६ कर्पूरलक्ष्मीपव्रतीघ्रापनं

६७ अथलक्ष्मीपविधानम्
 ६७ शिवपार्थिवलिङ्गोघ्रापनं
 ६७ अथपार्थिवगणपत्सुघ्रा-
 ६७ पनम्
 ७१ सामान्यतःपार्थिवगणप-
 ७२ त्तिपूजनम्
 ७२ तुलसीविवाहविधिः
 ७२ तुलसीविवाहप्रयोगः
 ७३ धान्नीव्रतीघ्रापनम्
 ७३ ध्वजारोपणविधिः
 ७४ कार्तिकादिमासस्नानोघ्रा-
 ७५ त्रिपुरविधिः

७५ व्यासपूजनं
 ७५ अश्वत्थोघ्रापनं
 ७७ अश्वत्थविवाहविधिः
 ७७ अथवदोघ्रापनविधिः
 इतिव्रतीघ्रापनकीमुधनु-
 क्रमणिका
 समाप्ता-

णांमथापूजां गृहाणसुरसप्तम सहस्रशशीर्षित्यावाहनम् नानारत्नसमायुक्तं कान्तस्वरविभूषितम् आसनं देवदेवेश प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् तु
 रुषरुं देवमासनम् पाद्यं गृहाण देवशासर्वक्षेमकरप्रभो भक्त्यासमर्पितं देवलोकनाथनमोस्तुते एतावानस्थितिपाद्यं नमस्ते देवदेवेश नमस्ते
 रणीधर नमस्ते जगदाधार अध्वनः प्रतिगृह्यता त्रिपादूर्ध्वमित्यर्घ्यं कर्पूरवासितोयं मदा किन्त्याः समाहृतम् आचम्य ताजगन्नाथम-
 यादत्तं हि भक्तिनः तस्माद्द्विरा० आचमनीयं० शक्तिरारत्नसंयुक्तं पयोदधि घृतमधु पंचासृतमथानीतं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् पंचासृत-
 स्नानं० आप्यायस्वतिपयः स्नानं० दधि क्राव्यां इति दधि स्नानं० घृतमिमिक्ष इति घृतस्नानं मधुवाते निमधुस्नानं स्वादुः पवस्वति शक्तिरा-
 स्नानम् आपो हि छेति शकृदोदकेन संस्नाप्य पंचोपचारः स पूज्यमहाभिवेकं कुर्यात् गंगाचयमुनीचवनमदानुसारस्वती तापीपयोष्णीक-
 ध्याचनोभ्यः स्नानार्थं माहृतम् तायमेतद्गुरुस्वशस्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् यत्पुरुषेणिरन्तानं रुद्रणपुरुषसूक्तं न श्रीसूक्तं न च तद्देवताप्रका-
 शकसूक्तं न त्रैलोक्यमूलमंत्रणवासंहा भिवेकं कुर्यात् सर्वभूषाधिकं देवलोकलज्जानिवासेण मथोपपादिततुभ्यंवाससी प्रतिगृह्यताम् तथद्भामि-
 निवरत्नं देवदेवनमस्ते सुभ्राह्मिभो भवसागरात् ब्रह्मसूत्रं सात्तरीयं गृहाण पुरुषोत्तम तस्माद्यज्ञात्सर्वहृत्नः सधृत्नमिति यज्ञोपवीतम् श्रीखंड-
 दर्नदिव्यंगधाढ्यारुमनोहरम् विलोपनं सुरश्रेष्ठ प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् तस्माद्यज्ञोत्सवहृत्नः ऋचः गार्ध मात्यादीनि स्तुतं धीनि मालत्यादीनि विप्र-
 भो मंत्राहृतानि पुण्याणि प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् तस्मात्सर्वविपुष्य वनस्पतिरसोद्भूतो गंधाढ्यो गंधउत्तमः आम्रयः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम्
 यत्पुरुषव्यदधुं रिति धूपं साज्यचवति संयुक्तं वन्हिनायाजितमथा दीपगृहाण देवेश त्रिलोक्यतिभिरापह ब्राह्मणास्येति दीपम् अन्नंचतुर्विधस्वादु

द्वैः समन्वितम् । मन्त्र्यभोज्यसमा युक्तं नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् चंद्रमा मनसो निवेद्यं इदं फलं मया दिवस्थापि नं सुरतस्तव तेन मे स फलाधा-
 नं जन्मनि । फलेन फलितं सर्वत्रै लोके यं स चराचरम् । फलं पुगी फलं महद्दिव्यनागवल्लीदले युते
 नाभ्या आसीदिति तौ ब्रुले । जं विभावसाः अनंतपुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ
 क्षणा चंद्रादित्यो च धरणी विद्युद्गच्छित्थैव च । नीराजनम् । कादनमस्त

नमस्तेजगदानंददेवदेवनमास्तु । यज्ञं यज्ञसिद्धिं पुण्याजलिः । । ६ । इति प्रदक्षिणा
 तानि नानि विनश्यति प्रदक्षिणापदेपद इति प्रदक्षिणा । ६ । इति सामा

तेन भस्कारः यन्मया भक्ति स युक्तं पुण्य फलजलम् । श्याः प्राधाव्यात्मथ मेमेकाद
 इति श्रीमन्विष्णु पावन कुलाब्जसंभवे । नद्यादौ भस्मगोभयमृत्तिकारत्नानपुरः सरं रत्नात्वा-
 अथ मृतो ध्यापना निरव्ययत । नद्यादौ भस्मगोभयमृत्तिकारत्नानपुरः सरं रत्नात्वा-
 एकादशी मृतो ध्यापनं चिकीर्षुः दशम्यामकाशनः ३ न । नद्यादौ भस्मगोभयमृत्तिकारत्नानपुरः सरं रत्नात्वा-
 धाय तिलकादिधत्वा शरीरशुद्धयर्थं मृदुं कूर्चपुरः सरं पंचगव्यं प्राश्य स्वगृह्य विधिना नित्यं कर्म
 व्यान्दे द्विधा धिकान् शुचीन् । अथ्यात्मविदः ३ करुणसंपन्नान् द्विजान् उपवेश्य स्वयं हर्मिष्वा-

सीनेदसन्धारयमाणः देवब्राह्मणवंदनपुरःसरं सपत्नीकः प्रधानसंकल्पं कुर्यात् तद्यथा देशकालोसंकीर्त्यममअसिखलापूपक्षयपूर्वकं धर्मार्थिका
ममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिहासा श्रीपर० असुककामनयावाभयाचरितं शुक्रेकादशीम्रतं तथा कृष्णोकादशीम्रतं तत्संपूणं फलावाप्तये शुकृकृ
ष्योकादशीम्रतो धापनं कर्म करि० पृथक्पृथग्वाशकृष्णोकादश्याः संकल्पः कार्यः पित्रादीनां चित्तहितं वा मूहः कार्यः नदग्विहितगणेशपूजन-
पुण्याहर्षाचनमातृकापूजननादी आन्द आचायब्रह्मसदस्यत्विक्वरपूकारिष्ये इति संकल्प्य स्वगृह्यविधिना कुर्यात् कुचनगणेशपूजनपूर्वकपुण्या
हर्षाचनमेवेच्छति आचायवरणं यजमानः स्वगान् दिउच्चार्य असुकगान् असुकशमाणा ब्राम्हण एकादशीम्रतो धापनारव्ये कर्मणि विहितं कर्म कर्तुं आ-
चार्यत्वात् महद्वृण सुतोऽस्मीति प्रणिब्रूयात् आचार्यस्त्रुथा स्वर्गेशक्रादीनां ब्रह्मस्पतिः तथा त्वं मयज्ञोऽस्मिन् ब्रह्माभावोऽस्ति म
दिनापूजयेत् सहेववा ततः पूर्ववद्ब्रह्मणा ब्रह्मा मर्वदेविशारदः तथा त्वं मयज्ञोऽस्मिन् ब्रह्माभावोऽस्ति म इति सप्राथ्यं पूर्वव-
त्पूजयेत् ततः सदस्य त्वन्मोक्षकः पितृनामानां त्वन्मूर्त्तुं पुरायणम् आपदिमाक्षणाथोयसदस्यत्वामहद्वृणं ब्रह्मापूर्ववत्पूजयेत् ततः क्रुत्वि
जे भूगवन्सर्वकर्मसु सर्वधर्मभूतावुर विनते मयज्ञोऽस्मिन् इति क्त्व भूवस्म्रतं ब्रह्मापूर्ववत्पूजयेत् प्रार्थयेच्च अस्य योगस्य निष्यत्तो भूवन्ना
भ्यर्थितामथा सुमसन्नेत्येकतव्ये कर्मदेविधि पूर्वकमिति तत आचार्यः सकल्प कृत्वा पूजा सामग्रीं गृहीत्वा यजनदेशगत्वा पूर्वोक्तप्रकारेण सवृताभ
देब्रह्मादिदेवताः आवात्सपूजनदुपरि अक्षतपुजे केशवादिहादशानामाकितं अक्षतपूणे तान्मयतदुल पूणराजतपूया पात्रसहितं कलशप्रतिष्ठा
प्या तत्र अक्षदलपद्मे देवता आवाहयेत् तद्यथा प्रणवस्य परब्रह्मन्कविः परमात्मा देवता देवी गायत्री छिन्दः व्यात्तनीनां क्रमेण जमदग्निभर-

हाजभृगवक्रषयः अग्निर्वायुः सूर्योदेवताः देवीगायत्रीदेव्युष्णिकदेवी बृहत्यच्छदांसि पुरुषावाहने विनियोगः तत्रकर्णिकायाम् भूःपु
 रुषे आवाहयामि भूषः पुरुषाः स्वः पुरुषाः मूर्धुवः स्वः पुरुषाः नतः सुवपप्रतिमाया सहस्रशीषानारायणाः पुरुषानुष्टुप् पुरु-
 षावाहं सहस्रशीर्षां लक्ष्मीयुतपुरुषमध्ये आवाहयामि इत्यावात्थ ततः परितः अग्निं इंद्रं प्रजापतिं विश्वानुदेवान् ब्रह्मर्षीं च-
 १० रामं त्रियं नाममंत्रणआवात्थ ततः पूषदक्षिणपश्चिमांतरदलाभ्यंतरेषु रूचीचतुः सहस्रसहितारुक्मिणीं १ रूचीचतुः सह-
 स्त्रसहितांसत्यभामां २ रूचीचतुः सहस्रसहितां जांबवतीं ३ रूचीचतुः सहस्रसहितां कालदीचावात्थ ततः आग्नेयादिकारणेषु शशं चक्रं गदां
 ०३ : सामध्वनिशरीरस्थवाहनपरमैष्ठिनः विषपापहरो नित्यं स तः शांतिप्रयच्छमे इति गरुडं आवात्थ परितः पूषादिकमेण
 तत्तमंत्रनाममंत्रेषु आवात्थ तदसत् मित्रावरुणां गृह्णविप्रतिष्ठासू ० इति मतिषायपूवाक्तप्रकारेणानुजयेत् पुष्यान्
 तरं अंगपूजां कुर्यात् : पादौपू ० एवमवत्रमाधुवायनमः जानुनीपू ० कामपतये ० गुत्थपू ० वामनाप ० कदिष्टू ० पचनाभा ० नाभिं
 ० विश्वमूतये ० उदरपू ० ज्ञानगम्याय ० हृदयपू ० श्रीकंठाय ० कंठपू ० सहस्रबाहूषु ० बाहूपू ० यागिनेन ० चक्षुषीपू ० उरगायं ललाटपू ० नाकसु
 ० नासापू ० श्रवणशाय ० श्रवणीपू ० सर्वकामदाय ० शिरसापू ० सहस्रशीर्षे ० शिरःपू ० सर्वरूपिणे ० सर्वांगपू ० धूपदीपनैवेद्याभ्यन्त
 त्संख्यानुदघादनुक्रमान् भक्त्याचतुर्विधनिष्ठुतिधिष्वपि परतपु इच्छयाचगदादघादघदेवाद्यापुनभवेत् मोदकेत् लडुकान् वापिष्ट
 मडकान् साहोलीकादिकं सारसवा सकुफलानि च वटकान्याथसदुग्धं शालिदव्यादनतथा इडीरिकाः शारकाश्च अपूपानगुडमादकान्
 १ घासे इति प्रसिद्धः २ मांडे इति प्र ३ शेषया इति प्र ० आदिशब्देन बोधवेधावने इत्यादिप्रसिद्धानां संग्रहः ४ वडे इति प्र ० ५ जिलव्या इति प्र ० ६ पुन्या इति प्र ० ७ अनरसे इति प्र ०

तिलपिष्टं खंडपिष्टं लाजदुग्धसर्कराम् रंभाफलंचसधृतमुद्गचूर्णशुद्धोदनम् एवंक्रमेणनैवेद्यदुग्धद्वैवस्यतुष्टये नमस्कारोत्तरंविशेषार्थं दधान्
 तैजसपात्रेजलनरीकैलंबीजपूरंअक्षतान् पुष्यचंदनादिकैलं हिरपयनिक्षिप्य जानुभ्यां धरणीगत्वा इममत्रमुदीरयेत् नारायणजगन्नाथलक्ष्मीका
 नदूयानिधे गृहाणाध्यमयादत्तप्रतसपूतिहेतवेइति मूलमंत्रेण पूजयेदिति वा ततः ब्राह्मणान् संपूज्य गीतशास्त्रपुराणकथाश्रवणादिनाजागर
 पूषकरात्रिनिनयेत् ततः प्रातः आचार्यः नित्यकर्मनिवर्त्य मंडलेद्वेषताः पंचोपचारैः संपूज्य होमभारमेत् तद्यथादेशकालोसकीत्यंशुक्लकादशीत्रि
 तीधापनागभूतविहितं हवनं करिष्ये इति सकलस्य समचतुरस्त्रभरत्निमात्रहोमानुरेणं अधिकं वाचतुरंगुलात्सधेसन्मृदारस्यंडिलविधायतत्रय-
 जमानशाखयानदशोषं त्विकुशाखयावा अग्निप्रणयनादिकं विदध्यात् तदुक्तमानवसंहितायाम् कर्तुः शारवोक्तमार्गिण आचार्यस्यैवाथवापु
 नः क्रुथ्यादिग्निप्रणयनहवनादिविधिरस्तथा ततः अन्वाद्ध्यात् तद्यथा एकादशीप्रतीक्षापनहवनेदेवतापरित्रहार्थं मन्वाधानं करिष्ये इति संक
 लस्य अन्वदृष्ट्वादि यजुः शांखिनाम् अस्मिन् न च्चाहितेभ्यो जातवदसमित्यारभ्य च्छुषी आर्ज्येनेत्यंतमुक्ता अत्रप्रधानम् पुरुषं पुरुषसूक्ते-
 न प्रत्यूच आर्ज्येन अमूकाद्यत्तिसंस्थया अग्निं इदं प्रजापतिं विश्वान् द्रवान् ब्रह्माणचर्ज्येन एकवारं वसुदेव रामश्रियं विष्णुं राममंत्रेण धृताक्तपायस
 द्रव्येण एकवारपुनः विष्णुं विष्णोनुकभित्तिवपमंत्रः प्रत्यूच धृताक्तपायसद्रव्येण अधिवायुसूयभ्रजापतिच एकवार धृताक्तपायसद्रव्येण केशवादि
 दामोदाशतदोदशोद्वेषताः नाममंत्रः एकवारपायसद्रव्येण रं श्रीचतुः सहस्रसंहितां रुक्मिणीं रं श्रीचतुः सहस्रसंहितां सत्यभामां रं श्रीचतुः सह-
 रत्रसंहितां जाषवतीं रं श्रीचतुः सहस्रसंहितां कालिंदीं शंखचक्रगदापद्मगरुडइंद्राद्यष्टौ लोकपालाच्च ब्रह्मादिमंडलेदवताश्च एकैकया आज्याहुल्या

यस्ये शेषेणस्विष्टकृतमित्यादि पयसिस्थालीपाकविधिनाचरुं अपयित्वा पवित्रंते विततमितिप्रायणसुन्दरत् आज्यभागांतुहत्वा प्रथानदेव-
 ताहोमयेत् सहस्रशीषाणि १६ अग्नये ० इंद्राय ० प्रजापतये ० विश्वेभ्यो देवेभ्यः ० ब्रह्मणे ० इत्याज्येन अथघृताक्तपायसेन वसुदेवाय ० रामाय ०
 श्रियै ० विधावे ० विष्णोर्नुकं ० तदस्यप्रियं ० प्रतद्विष्णुरिति तिसृणां दीर्घतमा विष्णुस्त्रिष्टुप् हवने विनियोगः ० तदस्यप्रियं ० प्रतद्विष्णु ०
 परोमात्रया विचक्रमे त्रिदेव इति तिसृणां वसिष्ठो विष्णुस्त्रिष्टुप् हवने विनियोगः ० परोमात्रया ० विचक्रमे ० त्रिदेवाः भूः स्वाहा ० भुवः स्वाहा ० स्वः स्वाहा ०
 भूर्भुवस्वः स्वाहा ० अथकेवलपायसेन ॐ केशवाय नमः स्वाहा प्रणवः स्वाहाकारश्च सर्वत्र नारायणाय ० माधवाय ० गाविदाय ० विष्वावे ० मधुसू-
 नाय ० त्रिविक्रमाय ० वामनाय ० श्री धराय ० दृषीकेशाय ० पद्मनाभाय ० दामोदराय ० अथकेवलज्येन रन्त्रीचतुः सहस्रसं ० रुक्मिण्यै ० रत्न-
 चतुःसहस्रं ० सत्यभामायै ० रन्त्रीचतुः सहस्रं ० जांबवत्यै नमः ० रन्त्रीचतुः सहस्रं सहितार्यै कालिंदी नमः ० शंखाय ० चक्राय ० गदायै ० पद्मायु ० गरु-
 डा ० रुद्रा ० अग्नये ० यमाय ० निर्रक्तये ० वरुणाय ० वायवे ० सोमाय ० ईशानाय ० तनूनायै वाहुत्वा ततः ब्रह्मादिमंडलदेवताः तत्तन्मंत्रेणाम-
 मंत्रैर्वीकवलाज्ये नही मयेत् ॐ ब्रह्मणे नमः स्वाहा ० इंद्राय ० अग्नये ० यमाय ० निर्रक्तये ० वरुणाय ० वायवे ० सोमाय ० ईशानाय ० अश्ववसु-
 ष्यो ० एकदशरुद्रेष्यो ० द्वादशादित्येष्यो ० मरुद्भ्यो ० विश्वेभ्यो देवेभ्यो ० साध्येभ्यो देवेभ्यो ० अश्विभ्यां ० स्कंदाय ० विष्वावे ० गणपतये ० पितृ-
 ष्यो ० गंधर्वांसरो ष्यो ० सप्तमातृष्यो ० सर्पिष्यो ० दुर्गायै ० गंगादिनदीष्यो ० दूहनाय ० नारायणाय ० दुर्गायै ० स्वधायै ० मृत्यवे ० शेषाय ० समुद्र-
 ष्यो ० मरुद्भ्यो ० गणपतये ० पृथिव्यै ० मेरवे ० क्रु ० वेदाय ० यजुर्वेदाय ० सामवेदाय ० अथर्ववेदाय ० वज्रनाय ० शक्त्यै ० दंडाय ० खड्गाय ० पाशाय ० अक्रुशाय ०

गदायै० त्रिशूलाय० गुरावताय० मेघाय० माहिषाय० प्रेताय० सकराय० गणाय० शिविकार्ये० दृषाय० गीतमाय० भरहजाय० विद्यामि० कश्यपा० जमद-
 ग्नि० अग्र्ये० वसिष्ठाय० अरुंधत्ये० सूर्याय० सीमाय० भौमाय० बुधाय० गुरवे० शक्राय० शनैश्चराय० राहवे० केतवे० ऐन्द्रि० कामार्ये० ब्राह्मणे० वा-
 राह्ये० चासुडार्ये० वैधाव्ये० माहेश्वर्ये० देनायक्ये० ततः स्विसृक्तं ततोयजमानः देवायप्रापणनिवेदयेत् अनेनमन्त्रेण त्वामेकमाद्यं पुरुषं पु-
 राणानारायणविश्वसृजंभजामिः त्वयैषभागोविहितोविधेयागृहाणहव्यंजगतामधीश इतिनिवेदयिष्ये ततः अग्निं त्रिवारं चतुवारं वा प्रद-
 क्षिणीकृत्याभिधिबिम्बाजपद्विषइति धरण्यांजानुनीनिपात्यशुभनूक्तं पुरुषनूक्तं च जत्वा अधीपदानि प्रतिदिशंगच्छेत् एभिर्मन्त्रैः कृष्णाय
 वासुदेवाय हरये परमात्मने शरणयाया प्रमेयाय गोविदाय नमो नमः स्युत्वाय सूक्ष्माय व्यापकाय व्यापकाय अनताय जगद्धेत्रे ब्रह्मणे न तं मुर्तये
 अब्यक्तायाऽखिलेशाय चिद्रूपाय सुणात्मने नमो सूताय सिद्धाय पराय परमात्मने देवदेवाय वधाय पराय परमेशिने कत्र विश्वस्य गोपत्रे च तत्संहर्त्रे च तन-
 मः अथ देवाय निवेदितं प्रापणं अन्यायसूक्ष्मत्वाद्यौषयेत् कैवल्यावाः कैवल्यावाः इति उच्चैव देत् ततः समानाः प्रतिवेदयुः वयं वैष्णवाः
 वयं वैष्णवाः इति न तस्तेभ्यः समानेभ्यो हविर्दत्त्वा स्वयं ॐ नमो भगवते वासुदेवाय चित्तं सन्नेत्रेण इह असृतं अहं प्राश्नामि इति प्राश्य आचम्य प्राणानाय
 म्ययजमानः आचार्यो वासिष्ठये स्वाहेति अम्भो आज्यं जुहुयात् ततः यत्तद्द्रुभयामहे इत्यनेन आत्मानं अभिमंत्रयेत् ततः आचार्यः शुक्लहर-
 णं कृत्वा प्राथम्येन तादिहोमशेषं समापयेत् ततः यजमानोऽस्ति आदि संकीर्त्य कृतस्य एकादशीमृतोद्यापनस्य सागता सिद्ध्यर्थं आचार्यादीन्
 वस्त्रनाभूलक्षिणादिभिः पूजयिष्ये इति संकल्प्य विध्युक्त प्रकारेण संपूज्य दक्षिणादिभिः प्रतोष्य आचार्याय भवेतां सवत्सा सालकारांगोदद्या-

तद्यथा यजमानः एकादशीव्रतो ध्यापन पूनिकामः नारायणमीतये आचार्याथगोपदानभृंहकरिष्ये इति संकल्प्य आचार्यं प्रपूज्य गोः पूजाभार-
भोन् तद्यथा गोः पूजाकरिष्ये इति संकल्प्य गर्धामंगे आदौ देवतान्यासं कुर्यात् शृंगमूलपोः ब्रह्मविद्याभ्यानमः ब्रह्मविद्याभ्यानमि एव लोपि-
ल्लवित् महो देवाय ० नासावंशेषणमुखाय ० कर्णयोः अश्विभ्यां ० चक्षुषोः शशिभास्कराभ्यां ० दंतेषु वायुभ्यां ० जिह्वां वाक् पायं ० हुंकरसर-
च ० गंडयोः यमजाभ्यां ० अष्ठयोः सध्या ह्याय ० शीवायां इंद्राय ० कर्णद्वेषो रक्षोभ्यां ० उरसिसाध्येभ्यो ० चतुर्थादेषु धर्म्याय ० खरसध्यगंध
० रत्नपांशुभ्यो ० अप्सरां पृष्ठे एकादशे ० सर्वसाधिषु वासु भ्यो ० आणीनह पितृभ्यो ० लालागुलेषु सोसाय ० बालेषु आदित्यारभिमभ्यो ० गी
गंगार्थे ० ह्योरसारस्वत्ये ० दक्षिणर्मदायै ० न ० । मरो मसु देवानो अह्वायि शनि कोदिभ्यां ० उदरे वृथिभ्यो ० पयो धारेषु चतुः
यो ० ततः उपकृत्ये इति ध्यायन् सारभ वेत्रे पांपनाग्नि गृण्हाष्वित्स्मपादत्त पाद्य त्रेलोप्यवदिते भूर्भुवः स्वः रुद्ररू
० सर्वदेवमये देवि सर्वतीर्थमये इतभे तस्यो रभेयि नमोस्तुते अर्घ्यं देहे स्थिता सिरुद्राणि शकारस्य सदा प्रिय धेनु रूपेण सा
यं च आचमनीयं ० धेनु रूपेण सा देवी समापापं व्यपेहंतु स्नानं ० आच्छादने गुं विदधात्सम्यक् शृणुहे
सुशोभ ० वरत्रं ० वरइं ० ० न तालं करान् शृंगभूषणार्थं सुवर्णम् चरणभूषणार्थं रजतम् भालभूषणार्थं
आदर्शम् ० नेत्रभूषणार्थं लहयं ० कंठभूषणार्थं धंटां ० पुष्यस्त्रजंतु सर्वावयवभूषणार्थं पट्टकुलं ० पुष्यभूषणार्थं मुक्ताफलत्रिजम्बु
कुमकपूरकस्तूरिकाकगंधद्रव्याणिससधान्यानि हृतपूणकुभान् परितः कल्पयेत् ० माल्यादीनि विपुषं वनस्पतिरसोद्भूत इति धूपम् साज्यं च

षिणादि. द्वादशनासां किं तान् कलशान् दद्यात् पीठं दत्त्वा सदन्नेन ब्राह्मणान्यथा विभवं संभोज्य दक्षिणादिभिः प्रतोष्य प्रतसंपूर्णतां च चित्वा आशि-
 षोऽपि हीत्वा इष्टजनैः सह भुञ्जीत इति कृत्वा कादशीव्रता ध्यापनं बोधाद्यन सहैवानुसारं पालित्वत्तम् पुरा-
 णोक्तं तु सर्वतोभद्रं ब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकं कलशं प्रतिष्ठाप्य तत्राष्टदलपद्मं स्वेपाघटितलक्ष्मीनारायण प्रतिमा इदं विष्णुरिति मंत्रेण प्रतिष्ठाप्य उ-
 रतः राजतं गरुडपरितः लोकपालाष्टकं सस्थाप्य पुरुषं १०० वाडशोपचारैः संपूज्य पुराणा पठनादिनारात्रिनिर्नयेत् प्रातः आग्नेयं प्रतिष्ठाप्य उ-
 रिति मंत्रेण घृताक्तपायसेन घृताक्तनिलेच्छप्रत्येकं अष्टोत्तरसहस्रं शतं कृत्वा कपिलो गार्दत्वा चतुर्विंशति ब्राह्मणान् केशवादिनामभिः संपूज्य केशवादिना-
 आकृतान् चतुर्विंशति कलशान् पक्कान्मूर्तिनां वस्त्रं दक्षिणां युतां दद्यात् इत्यापनं तु मर्वाधिन्यां मागशीवर्षी मिति यो माघे विशाखे च सप्त-
 निधौ वाकुर्यात् इति यास्मात् इति श्रीमच्छांकायामतो ध्यापनको मुद्या एकादशीव्रतम् अथ प्रतिपद्भानि लिख्यते चैत्र प्रतिपदि आरोग्यमत्तम् अविष्यं न
 त्रसं वत्सरावसाने पंचदश्यां उपोषितः प्रतिपदि प्रातः आत्वातिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः आरोग्यादि प्रासिका मनया सूर्यं प्रीत्यर्थं आरोग्यमत्तम् अविष्यं न
 सिध्यति सकलस्य पंचवर्णाभिर्मितपद्मे भास्करसांगं संपूज्य पायसाद्युपहारं निवेद्य सद्नेन ब्राह्मणान् संतप्य दिनचतुर्थे आरोग्यमत्तम् अविष्यं न
 णान् संभोज्य व्रतं पूर्तयेगां ब्राह्मणाय दद्यात् इति आरोग्यमत्तम् अविष्यं न
 सोगाविद्या प्रासिकामो ब्रह्म प्रीत्यर्थं चिदाव्रतं करिष्ये इति सकलस्य
 १९ एकादश्या
 पंचवर्णरचिते ह्यत्र पंचमेकं गणिकायाम् ब्रह्मजज्ञान -
 १४

वर्तिसंयुक्तमिति दीपम् स्वरभिरस्वजगन्मातर्देविविष्णुपदे स्थिते सर्वदेवगयेत्रासंमथादत्तमिमंत्रस गोत्रासनैवेचं तांबूलं हिरण्यगर्भं दक्षिणां
पंचगावः समुत्पन्नामध्यमाने महाणवे त्रासांमध्यतुयाने दातस्ये देव्ये नमी नमः नमस्कारः गावो मे अग्रतः संतु गावो मे संतु पृष्ठतः गावो मे हृदयं नित्यं
गवामध्ये वसाम्यहम् इति ऋद्धिक्षिणी कुर्वन् प्रार्थयेत् उपर्युक्तं घामित्यादि वैदिक मंत्रान् पठेत् ततो यजमानः सजलतिलकुशाक्षतगोपुच्छगृही
त्वा स्वगोत्रादि उच्चार्य आचार्यगात्रादिक उच्चार्य इमां गां सर्वत्सां यथाशक्ति भूषितां व्रतसंपूर्णतासिद्धिद्वारा श्रीमहाविष्णुश्रीत्यर्थं तुभ्यमहसं प्रददे इ
ति सूतिलजलतद्वस्ते निक्षिपेत् नममे नित्यागं कुर्धत् ततः प्रतिगृहीतासा वित्रेण यजुषा प्रतिगृह्य ॐ स्वस्तीत्युक्त्वा स्वस्वजातीयां कामस्तु निपठे
त् गोस्तारपुत्रु इत्यादि पठित्वा यज्ञसाधुन भूताया विध्वस्याघोधनाशिनी विध्वस्तपधरो देवः प्रीयतां मुनया गवा अनेन गोदानेन श्रीमहाविष्णुः प्री
यताम् तनागोदानस्य सागता सिद्ध्यर्थं हिरण्यं दद्यात् आगावो अग्निनि प्रदक्षिणां कुर्यात् इति गोदानं ततः यजमानः द्वादश संख्याकान् ब्रा
ह्मणान् केशवादि द्वादश देवतास्वरूपान् विभाव्य केशवादि द्वादशानां संभिः यथा विभवं स पूज्य तस्यः पकान् पूरितान् बलदक्षिणादि सहिता
न् द्वादश क्लृप्तां केशवादि द्वादशानां माकितान् दद्यात् तन्मंत्रः पक्वान् पूरितं कुंभदक्षिणा वस्त्रसंयुतं ददासि द्विजवधाय देवानः प्रीयतां भूमिं देवपदस्थाने क-
शवादिनां आ ऊहः कायः ततः पीठदानम् इदं पीठं सांस्कृतं लक्ष्मीनारायण प्रतिमायुतं महाविष्णु प्रीतये तुभ्यमहसं प्रददइति आचार्याय दद्यात् ततः आच
र्यः उत्तुष्टु ब्रह्मणस्पते इति पीठं देवताः उत्थाप्य पात्रांतर उद्धृत कलशादकं न स पत्नी कयजमानं समुद्रज्येष्ठा इत्यादि वैदिक मंत्रैः सुरास्त्वामित्यादि पेशु
णिके मंत्रैः वृषावसूक्तेऽथ अभिषिक्तेः ततः स्नातः यजमानः अग्नि संपूज्य यस्वरसूत्यां मंत्रहीनमिति क्षमाप्य अभ्यारमिदं यथा ० यातु देवगणाः सर्वे

काः सितः क्रमादिनि अथ द्वादशालिङ्गान्तो भद्रम् लैंगे त्रागुदी च्यांगतारे रवाः षट्त्रिंशद्दिप्रकल्पयेत् पदानि द्वादशशतं पंचविंशतिरेव च खं
 डेदुरिन् प्रपदाः कोणे श्वरवला षट् पदे स्मृता त्रयोदशपदा वृहो भद्रं तु नवभिः पदैः त्रयोदशपदा वा पीलिंगमष्टादशैः स्मृतम् लिंगत्रयस्य पडती
 तुशाभाकाष्ठाश्चतुर्दश तेषामुपरिपंक्तानुकोशाः सप्तदशेषु पूजापंक्तिरनुविज्ञेयापरितः परिकल्पिता पूजापंत्यंतरापंक्तौ कौष्ठाद्व्यंशितिसं
 रव्यया परिधिः सतु विज्ञेयाऽंतरामडलयोर्द्वयोः पारेध्यंतराकाष्ठेषु सवतो भद्रमालिरवत् विशेषश्चान्विज्ञेयः श्वरवला षट्पदा भवेत् त्रयोदशप-
 दा वृहो भद्रं तु नवभिः पदैः पंचविंशत्यदावा पीपरिधिः षोडशात्मकः मध्येन वपदं पञ्चकणिकसरा न्वितम् सत्स्वरजस्तमोवर्णाः परितामड
 लस्थानु त्रयः परिधयः कार्यास्तत्र द्वा राणिकारयन् सिते दुः श्वरवला कृष्णा वृहो निला प्रकीर्तिता भद्रं चैवार्कणं ज्ञेय वापीस्थाच्छ्रुतवर्णिका
 लिंगानि कृष्णावर्णा निपार्श्वतो द्वादशेषु परिधिः पीतवर्णः स्थात्कुमलपंचवर्णिकम् अथ चतुर्लिंगानो भद्रम् लैंगे रखास्त्वष्टादश प्रोक्ताश्चतु
 लिंगसमुद्भवे कोणैर्दुः खिपदः श्वतरिन्त्रपदैः कृष्णा श्वरवला वृहो सप्तपदानिला भद्रं रक्तचतुर्षु पदैः भद्रपाश्वरमहारुद्रं कृष्णामष्टादशैः पदैः शि
 वस्य पार्श्वतो वापी कुर्ध्यात्पंचपदासितो एकपदतथा पीतं भद्रं वा श्वरवला चतुर्षु पदानि पदत्रयम् लिंगानास्कंदनः
 कोष्ठा वृशनी रक्तवर्णिकाः परिधिः पीतवर्णस्तु पदैः षोडशभिः स्मृतः पदैस्तु नवभिः पञ्चाद्रक्तपञ्चसकणिकं एकलिंगानो भद्रम् गौरानिल
 के नित्यगुर्ध्वगतारे रवाः कार्याः स्निग्धाश्चतुर्दश कोणैर्दु खिपदैः कार्याः श्वरवलास्त्रिपदाः स्मृताः वृहो तु त्रिपदानिला भद्रं रक्तप्रक-
 ल्ययेत् पदे द्वादशभिः स्पष्टमुत्तरपूर्वदक्षिणे पश्चिमायामहारुद्रं अष्टाविंशति कोष्ठकैः लिंगपाश्वरतथा मुद्भिः अष्टाकाष्ठाः सुपीतकाः लिंगमेकंतथा
 9 आरक्तम्

गोपीस्ति स्मरन्त्यमंडले पूजयेन्मंडलं चैतन्तस्य गौरिप्रसीदति अथमुद्राः तंत्रांतरे देवतानेन संतुष्टा सर्वदा संसुखी भवेत् अंगुष्ठौ निक्षिपे-
 त्सेयमुद्रात्वावाहनीमता संश्रय्य निक्षिपेत्सेयमुद्रात्वासनसंज्ञिका अधोसुखी स्थिष्येत्स्थालस्थापनीमुद्रिकामता उत्थिता तुच्छनीकुयात्स-
 सुखी करणी भवेत् प्रसृतांगुलिको हस्तो मिथः श्लिष्टोत्सुसुखो कुर्यात्त्वत्सुखे संपुद्रा प्राथमसंज्ञिका इत्येव सर्वदेवानां पूजनघटप्रदर्शयेत्
 शिवपूजायाम् लिङ्गमुद्रा उच्छिन्नं दक्षिणांगुष्ठवामांगुष्ठेन बधयेत् वामांगुली दक्षिणाभि रंगुली भिश्च वेष्टयेत् लिङ्गमुद्रेथमारब्धा ता शिवसूक्ति
 ध्यंकारिणी श्रीकामः शीष्णिकुर्वीत् राज्यकामस्तु न अथोः सुखेत्वं न्नाधकामस्तु पादयोः सुखं सुखकामकृदिति ज्ञानमालायाम् नाक्षतैरचयेत्
 ध्यानं तुलस्यांगुणाधिपुं नद्वैयायुजे देवी न सुयबिल्वपत्रकः औन्मूर्त्तमकपुष्पचविष्णोर्वैज्यसदाबुधैः अक्षतास्तुथवाः प्राक्ता इति तत्रानर
 महाभिषेक सर्वत्रशरवने वप्रैकल्ययेत् सर्वत्रैव प्रशस्तोयः शिवसूचार्चन विनेति अथप्रतोधापनानुक्ते विधिः नदीपुराणे कुर्यादुधापनं
 स्वसमातीयदुदीरितम् उधापनं विनायसुतद्वतनिष्कलभवेत् यत्रचोधापनं नोक्तं तत्रानुगुणान्श्रुत् विनानुसूरात्तादद्यादनुक्ते उधापनं
 गात्रैवकाचनदधां द्रुतस्यपरिपूतये गौः प्रत्यक्षा तन्मौल्यवृ गवामौल्यचनिष्कस्यात्तद्वृत्पादमवच सुवर्णरोध्या उक्ता उधापनं
 आदोमध्येतुंथाच्यते द्रुतस्योधापनं भवेदिति अतभंगे संपूणताविधिः भविष्ये कृष्णो वाच किंचिद्भृंगुप्रमादनयद्रुतं त्रिनिं स्थित-
 म् तत्संपूणं भवेत्सवयुते ननेन पाडव यस्यत्र तस्थूयो देवस्तद्रूपे ह भनिमितम् द्विभृंगुं पंकजा रूढं कायं महसिताननुम् स्नापयेत्पथ
 सादभा घृत क्षोद्ररसाबुभिः गंधचंदनपुष्पैश्च पूजा कुयात्समाहितः ताथपूणस्य कुभस्य सुखे विन्यस्य देवताम् धूपदीपाक्षतैर्वैश्वे रत्नैर्बहु-

प्रकारैः अर्घ्यं दद्याच्च तन्नाम्नां त्रेणानेन पांडव उपवासस्यदानस्य प्रायश्चित्तं कृतं मया शरणं नः प्रपुन्यांस्त्वंकुरुष्वामिदं यथा पुनः
 प्रसन्नो भवामीति स्य भिन्नं नृपं ब्रतस्य च कुरुप्रसादं संपूर्णं व्रतसंज्ञायतां मम यज्ञाच्छिद्रं तपश्छिद्रं यच्छिद्रं व्रतकर्मणि तत्सर्वं त्वत्प्रसा
 देन संपूर्णं जायतां मम पुत्रो दाक्षिणातः पश्चादुत्तरं च बलिहरत् उपपद्यतां तस्यैष्यो दिग्बालस्यो नमानमः इदमर्घ्यमिदं पाद्यं तस्य स्तोत्रो
 नमानमः पादोच्च जानुनीचैव कटिशोर्षिकं च दशरसी कुक्षिं च हृदयं पुष्टवाचं च मनुः शिरोरुहान् पूजयित्वा स्य देवस्य ततः पश्चात्समापयेत् पू-
 जितस्त्वयथाशस्त्रानमस्ते रघुसुरोत्तम ऐहिकमुष्मिकी देहिकाथसिद्धिममप्रभो एवंक्षमापयित्वा तु देवं विप्रायदापयेत् दाने पूर्वामुखावि
 प्रादातां चैवोत्तरामुखः इद्रुव्रतमथारवं इद्रुव्रतमासीत्पुरा द्विज तत्सर्वं पूर्णमिवास्तु तव सूक्तिप्रसादतः ब्राह्मणापि प्रयच्छन्त मंत्राणि न त-
 व्रतम् संपूर्णं स्यात्प्रसादेन देवदेवस्य शार्ङ्गिणः ब्राह्मणाय त्प्रभाषते नन्मन्यते दिवीकसः सर्वदेवमूया विमानतद्वचनमन्यथा व्यासवा-
 ल्मीकिवचनान् पशुशारवसिष्ठयोः गर्गोत्तम धीमथात्रिवसिष्ठागिरसा तथा वचनान् नारदादीनां पूर्णं भवतु ते व्रतम् एव विधि विधानेन गृ-
 हीत्वा ब्राह्मणो ब्रूयन् ततः पञ्चमहायज्ञान् विवपद्भोजनादिक एवथः कुरुते भक्त्या व्रतमनुत्तरात्तम तस्य संपूर्णतायाति न द्वन्द्वत्पुरा क-
 र्त्तव्यं स्वर्णसंपूर्णतायाति असन् ब्रतद्रुवत इति अथाचार्यकृत्यम् व्रताचार्यो देवेषु व्यासीनां देवान् धारयमाणाः प्राणानायम्य दशकाली
 सकीर्त्या मुकं व्रतोद्यापने यजमानेन हृताह आचार्यकर्मकरिष्वे गणपति संपूज्य शरीरशुद्ध्यर्थं पवनं पावनं भूतशुद्ध्यार्थं पुरुषरूक्तन्यासांश्च
 कुर्यात् उक्तीत्यापवनं पावनादिकृत्वा पुरुषरूक्तन्यासान् आरभेत् तद्यथा सहस्रशोषिनिषोडशचर्चस्य रूक्तस्य नारायणक्रमैः पुरुषोदेव
 १ गृणहीथान्

नाऽनुष्टुप्छंदः अंत्यात्रिष्टुप् न्यासादौ पुजायांच विनियोगः ॐ सहस्रश्रीर्षां वामकराय० पुरुषए० दक्षिण० एतावान० वामपादाय०
 त्रिपाद० दक्षिणापादा० तस्माद्दि० वामजानव० अत्युरुषे० दक्षिणजान० तयज्ञं० वामकदये० तस्माद्य० दक्षिणकदये० तस्मा० त्रन्त्वं० नाभ्ये०
 तस्माद्देवा० तद्दद्याथ अत्युरुषे० कदाच० ब्राम्हणोऽस्य० वाम्बाहवे० चंद्रमा० दक्षिणबा० नाभ्याआ० सुरवाय० सप्तास्थासन्नेत्राभ्या० यज्ञेनय०
 मूर्ध्ने अथपंचांगान्यासः ब्राह्मणो० तद्दद्या० शिरस० नाभ्याआ० शिरस्ये० सप्ता० कवचाय० यज्ञेनयज्ञ० अत्र्याथ फट ततः पु-
 रुषभूक्तेन त्रिवारव्यापककुर्यात् ततः यागभूमिं गत्वा सर्वतः सर्षपात् विकिरेत् अत्र संस्थितं भूतमिति मंत्रद्वयेन ततः साधितपचगव्यनकुशैः सर्वत्र-
 शोक्षणम् शुचीवाहं आपाहिष्ठित्तूचेन कार्यम् ततः कृताजलिः स्वस्थयननाक्ष्यमिति मंत्रद्वयपठत् देवाः आद्यातुभ्यो धानाः अपगच्छतु वि-
 ष्यादेवथ जनरक्षस्वतिवेदेत् ततः सवताभद्रलिंगतोभद्रवाब्रह्मादिदेवताः स्थापयेत् तद्यथा मध्ये ब्रह्मजज्ञानगीतमावाभदेवो ब्रह्मा त्रिष्टुप्
 ब्रह्मावाहनविनि० ॐ ब्रह्मजज्ञानं ब्रह्मणनमः ब्रह्मापामावाहयामि एवसवत्र मंडलाहृदिः प्रागादिक्रमेण लोकेशान् पूषे आतारग
 गइद्रं त्रिष्टुप् इद्रावाहने विनियो० आतारमिद्रं इद्रमावाहयामि आग्नेय्यां अग्निदत्तकापवोमधातिथिरश्रिगोयत्री अग्न्यावाहनविनि० इ-
 मिद्रं त्रिष्टुप् महं० अग्नि० दक्षिणास्यां सभायसोमयमायसोऽनुष्टुप् यमावाह० यमार्थसोम० यमं० नक्तस्था मोषुणोघोरः कण्वानिक्रतिगा-
 यत्री निक्तस्थावाहनवि० मोषुपाः परापरा० निक्तति० पश्चिमं० तत्वायामिशुनः शेषोवरुणस्त्रिष्टुप् वरुणावाहनं० तत्वाया० वरुणो० वायव्या
 वाचाशतंगीतमोवाशुनुष्टुप् वाच्यावाहनविनियो० वायोशतं हरीणां० वायु० उत्तरं० आव्यायस्वरहृगणोगीतमः सोमो गायत्री सो-

अथब्रतोद्यापनकौसुदीप्रारंभः

वृद्धि सं ..

तारासि . ..

.....

.....

श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः नत्वागणेशं संतुष्ट्यै शंकरेण वितन्त्ये सुदापुराणविरच्यत इतो ध्यापनकौमुदी १ तत्र तावत्स
 वं व्रतोपयोगित्या त्किंचिन्निर्णयादिकं क्लिरव्यते अभियुक्तव्रतं सिद्धिविषयः सकल्पविशेष एव व्रतम् तत्र कालमाह हेमाद्रौ गार्ग्यः अस्त-
 गचरुराशुक्रबालुघृहेमलिम्लेच्ये उधापनमुपांभानानुकारयत् १ लक्षः नीत्त्यस्थेवक्रसंस्थे व्यतिचरणगुत्बालुघृहास्तगेवा नी-
 चस्थे मकरस्थः देवापुराण सिंहसंस्थगुरुक्रेक्रे सवारिसिधुवजयत् वसिष्ठः सिंहस्थे तु मघासंस्थगुरुयलेन वज्रयत् सिंहस्थगुरुवजने-
 नमदीनरभाग एव अन्यत्र तु सिंहाशक एव वज्यः मकरस्थगुरावपिसंत्वं शुभकार्यं वज्यः विशेषमाह लक्षः नर्मदापूर्वभाग तु शोणस्थान-
 तरदक्षिणे गडक्याः पूञ्चिमभाग मकरस्थानदोषभाक् १ अगस्त्यादयः पित्रतानाग्रहणविसर्गनिरस्तः नियतकालानि तु भवत्येव अन-
 गस्त्यादयकालश्च दिवादासीये उदेतियास्याहरिसूक्तमाद्रवरेकाधिके विशति मत्थगस्त्यः सप्तमे स्तुष्टुषसंक्रमाच्च अथातिगंगादिभिर-
 भ्यभाणे व्रतारंभसमासिनिधिनिधिशिनष्टि हेमाद्रौ सत्यव्रतः उदयस्थानिधिनिधिमवद्विनमव्यभाक् सारवंडानव्रतान् स्यादां पञ्चसमा-
 पनम् १ तद्व्यतिरिक्त्या मखंडायां प्रारंभश्च समापनम् संपूर्णानिधिमाह रवियातिथिसमुदति अस्त्यानिचसासंपूर्णा तनद्रुतात्काल-
 व्यापिनीवात्रात्था व्युत्तीपानादिनिधिद्वयोर्गभद्रादुष्टवासरादिरहितानिधिः शुकभकार्यत्रात्था ब्रह्मथामले दिनभद्राचदारात्रौ रात्रिभद्रायदादि-
 वा नत्वाज्याशुभकार्येषु प्राहुरेव पुरातना इति अथ व्रताधिकारिपाः स्कंदे निजवर्णाभिमाचारनिरतः शतह्रमानसः अलुब्धः सत्यवादी च स-
 वभूतहितनरतः श्रद्धावान्पापभिरुच्चमदंभविषजितः अवेदनिद्रकोधीमानधिकारी व्रतादिषु निजवर्णाभिमाचार इत्यनेन चतुर्णां विषयानामधिका-
 १ इदमित्यं कृतं व्यमितिनिश्चितो यो नियमस्तस्मिद्धिविषयक इत्यर्थः २ मलमासे

रोवगम्यते अत्ररन्धीणामप्यधिकारः भारते मां हि पार्थव्यपात्रित्ययेपिस्तुः पापयोनयः स्थिथोवैश्यास्तथाशूद्रास्तेपियांतिपरांगनिमिति
 क्वचिन्स्तेछानामप्यधिकारः हेमाद्रोदेवीपुराणे ब्राह्मणेः क्षत्रियैर्वश्यैः शूद्रैः रन्धीभिर्महेश्वरः पूजनीयोभक्तिसद्भिस्त्वच्छैरन्यैश्चमानवै-
 रितिप्रभृत्कार्त्वीणामत्राज्ञांविनानाधिकारः तथाचमदनरत्नेमाकडुयपुराणे नारीनरवृत्त्वनुज्ञातामत्रोपित्राशुतनच निष्कलतुभवेत्तस्याय-
 वास्तुयादिति अभतृकरन्त्रीणामपिअत्रादिव्यधिकारः रन्धीणांअतग्रहणोविशेषाहमाद्रोहरिवंशे स्नानचकार्येशिरसः रन्धानाफलम-
 स्थयमाहरेत् वेदिकतांत्रिककर्मआचार्यद्वारतश्चरदिति अथअतधर्माः भारते बृहीत्वोदुंबरयांत्रवारिपूर्णसुदडभुरवः उपवासतुगृपहीया-
 द्वासकल्पयेद्दुधः पात्राभावेहस्तेनापिजलबृहीत्वासकल्पयेदिति अन्तरकल्पमाह मदनरत्नेदुवलः अभिरकाभानराहाररन्धात्वाचम्य-
 समाहितः सूयाथदेवताप्यश्चनिवेद्यअनमाचरेत् अत्रभ्रातव्रतमाचरेदित्येवाव्ययः अन्येतुपूर्वद्विनएकमुक्तनक्तंवाकृत्वासायसंध्योत्तरं
 इतराकल्पयेदित्याहुः स्वव्रतशुभाभान्यधर्माः भविष्ये शुभासत्यदयादानंशीचमिंद्रियनिग्रहः देवपूजाग्रिहधनसंतीषःलेयवर्जनम्स-
 वप्रतष्वयधर्मः सामान्यादशयास्थितः देवलः ब्रह्मचर्यमाहिंसाचसत्यमासिषवर्जनम् अनेव्यतानिचत्वारिचरितव्यानिनित्यशः व्रताद्या-
 रंभेद्विद्विआर्द्धकार्यम् तदाह शालातपः एतानिद्वापितुन्त्राद्धैकर्मकुथादनरमिति सुहीत्वाअनाडनाचरणेदोषमाह पूर्वव्रतगृहीत्वायो-
 नाचरेत्काममोहितः जीवन्भय निचाडालोभृतश्चनरकर्मजदिति प्रायश्चित्तशुक्तंस्कादे काधाल्यभादाल्लोभादाव्रतभेगाभवेद्यदे दि० ७ पञ्जर.

यंनभुंजीतमुंडंशिरसोथवा प्रापश्चितमिदं कृत्वा पुनरेवमृतीभिवेदिति उपवाससलक्षणमाह वसिष्ठः उपवासः सविज्ञेयः सर्वभोगविल-
 ज्जनमिनिराहारोपवासः उपवासदत्तथाविनकाष्ठननिषिद्धं तदभावेद्वादशांगुष्ठानकुर्यात् तदुक्तं वासिष्ठेन उपवासतथा आर्हन् कुं यत्न-
 धावनम् तदभावे तु गण्डशानुकुर्याद्वादशाचवह्नि हारीतः पतितप्रावंडिनास्तिकादि संभाषणाल्लोकादिकमुपवासविषुवतादिके पु-
 चर्गजयदिति पतिततादृशानुविष्णुपुराणे तस्यावलीकनात्सूर्यपश्यन् स्पशात्तन्नानभाचरत् अयुतंशुचिपदजापन् याज्ञवल्क्यः
 यदिवाग्यमूलोपः स्याद्द्वन्द्वानुक्रियादिषु व्याहृद्विधावमन्त्रस्मरदाविष्णुमव्ययम् यमः मानसे नियमलुप्तस्मरद्विक्यमनाभयमि-
 ति बृहन्नारदीये राजस्वलाचुवाडालमहापातकिनतथा सूक्तिकापतितचेव उच्छिष्टेरजकृत्कादिकम् प्रतादिमध्येऽथणुयाद्यद्येषां ध्वनि-
 सुतमः अष्टात्तसहस्रपुत्रपह्वेदमानरामिति वेदमातागायत्री दक्षः संध्याहीनोशुचिनिृत्यमनहः सर्वकमसु गाडानबुधमाकड्युपु-
 राणे सूयादयविनानुपुत्रदानादिकः क्रमइति क्रमउपक्रमः छुदागपरिशिष्टे सदीपवीतिनाभाव्यसदाबृहदशिरयेनचति माकड्य-
 पुराणे अधोवायुसमुत्सर्गप्रहासुत्वन्यभाषणं माजारसुषकस्पर्शआकुष्टक्रोधसंभवे निमित्तेष्वेवसर्वत्रकमकुर्वन्नपःस्पृशीत् माकडि-
 यपुराणे शिरःस्नातश्चकुर्वीत देवपित्र्यमथान्दिकमिति वायुपुराणे स्नानसंख्यातपणादिजपहोमामराचनम् उपवासवताकार्यसायस-
 ध्याहृतीस्तथा आपस्तम्बः त्रिमात्रस्तुप्रयोक्तव्यः कमारभेपुसवशाः त्रिमात्रः प्रणवः स्त्रीणां विशेषः पादौ गमिणीसूक्तिकादिभ्यकुमारिचा-
 पिरागिणी यदाशुक्रदागतदान्यनकास्येत्यतश्चयमिति पादौ पूर्वसंकल्पितपञ्चमंत्रसुनियतमंत्रैः तत्कर्तव्यं नरैः शुद्धदवाचनविवर्जितमिति केनका-
 १ विष्णोर्नाम २ वाङ्मयम ३ पश्येदतिशेषः ४ दृत्वाभिहोमः

रयेदित्यपेक्षायांपैठीनसिः भार्यापत्युर्जनं कुर्याद्भार्यायाश्चपतिव्रतमिति वायुपुराणे उपवासेत्वशक्तस्तु पुत्रादन्याञ्चकारथेत् उपवासं प्रकुर्याणः
 पुण्यशतगुणं भवेत् नारीचपतिमुद्दिश्य एकदश्यामुपोषिता पुण्यशतगुणयादित्याह गालवासुनिः मानामहादीदृष्टिश्च एकदश्यासुपोषण
 कृतमुते फलविद्याः समयफलमासुयुः एतन्नतिनिधयानकाम्ये मंडनः काम्ये प्रतिनिधिनस्ति नित्यं नृमिन्निके भवेत् काम्ये त्युपक्रमदुर्वकं चित्त-
 निनिधिं विदुरिति हविष्याणि कात्यायनः हविष्येषु यवामुख्यास्तदुत्तमीहयः स्मृताः माषकोद्भवगौरदीनसवाभाविपिवजयेत् अग्निपुराणे
 श्रीहिषाष्टिकमुद्राश्चमठरः सलिलं पृथः श्यामाकाञ्चिद्वनीवारगोधूमधाधाम्रतेहिताः कदूसंधुवसासुद्रगव्यचदधिसपिषी पयात्रुद्वनसार
 चपनसास्त्रेहरीतकी पिप्पलीजीरकचैवनागरं चैव तितिणी कदलीलवलीधात्री फलान्यशुडभक्षवम् अनेलपक्षमुनयाहविव्याणि प्रचक्षते मनुः
 मुन्यन्वानिपयः सोमो मासयज्वानुपस्कृतं अक्षारलवणं चैव प्रकृत्या हविरुच्यते अनुपस्कृतं अपक्कं उपयुक्तवस्तु निव्रतादौ लिख्यते आदित्य
 पुराणे स्रवणं रजनं मुक्तारजावृतः प्रवालकम् पंचरत्नमारव्यात कनककुलिशं नीलपद्मरागचमौक्तिक एतानि पंचरत्नानि कुलिशहो
 रकम् स्मृत्यन्तरे अभावे सर्वरत्नानां हेमसर्वत्रयोजयेदिति पल्लवाः ब्रह्मांडपुराणे अश्वत्थोद्भवारलुप्तचूर्नान्यत्राधिपल्लवाः पंचगव्य
 स्कांदे गामूत्रगोमयसीरं दधिसापिथथाक्रममिति पंचामृतं दधिदीरुसितामधु घृतं नृपति कात्यायनः आ-
 ज्यं सीरं मधु तथा मधुरत्रयमुच्यते इति सर्वेषु विध्यः छंदोगपरिशिष्टे कुष्ठमांसी हरिद्रं द्रुमं सुराशैलेयचन्दनम् वचाचंपक सुस्तं च सर्वाषु विध्य-
 दशस्मृतानां इति नत्रय आपः सीरं कुशाग्राणि दध्यक्षत निलास्तथा यथाः सिद्धाथकाश्चित् यथाः प्रकीर्तित इति पंचरात्रे रजांसि पंच-
 १ गौरां प्रियंगव. २ लव्हं इति भाषाप्रसिद्धा. ३ वाराण इति प्रसिद्धा इति व्रतराजसिद्धा ४ चिंचा ५ रायभावकी इति प्रसिद्धा ६ इक्षुविकार. शर्करादिः ७ पद्मराग

वर्णानिमंडलार्थं हिकारयेत् शालितंडुलजंशुकवलरं कौसुंभसेंदुरम् हरितालोद्भवपीतं कृष्णदग्धयवोद्भूतम् रजासिपंचवृषाणिहरितं पी-
 कारव्योगुणः रसृत्तइति सप्तभृदाभास्य गजाचिरथ्यावल्मीकसंगमाद्भृद्गोकुलात् मूदमानीयूकुभेषु भक्षिपेच्चत्तरादपि भविव्ये सुवर्णरजतं-
 लोहं नपुस्तथारसीसंधान्तवः सप्तकीर्तिताइति तत्रैव सप्तधान्यानि यवगाधूमधान्यानि तिलाः कुशुस्तथेव च श्यामाकाश्च
 धान्यमुदाहृतमिति कल १ ६ ५ धर्म हेमराजतनाश्च मूल्मयालक्षणां चिनाः पंचशाशुलवैपुल्याउत्सधेवोडशाशु-

प्रतिमाद्रव्यं तनुप्रमायां भविव्यं सावर्णीराजतीतास्त्री वृक्षजामार्तिकीतथा पिष्टजापिष्टले-
 : आमाषात्पुलपर्थताकर्तृव्याशाठ्यवर्जितैः अंगुष्ठपवादारभ्य वितुरस्य वधिका रसृत्तति मास्ये अनुक्तसंख्यायान्-
 अष्टाविंशतिरहावायथाशक्तिविधीयतइति ब्राह्म यथोक्तवस्वसपत्तोत्रात्थतदनुकारियत् यवनामिवगाधुमात्रीहाणामि-
 वशालयः आज्यं द्रव्यमनुद्देशे सर्वहोमे विधीयतइति संत्रदेवताया अभावे प्रजापतिरिति स्थितिः समस्तव्याहृदिमंत्रः गारुड प्रणवादिनेमोतं च चतुर्थ्य
 देवतायाः स्वकनाममूलमंत्रः प्रकीर्तितइति द्रव्यमतिनिधिरुक्तेहंभद्रौ दध्यलाभेपयः कार्यं मध्वालाभे तथ्यागुडः धृतहोमिगव्यं सुरव्यं त
 तदभावे तलकोरुभसूषपंचेति कात्यायनः अनतगुभूकसात्रकोशहिदलमेव च प्रदेशमात्रं विशेषं पवित्रं यत्र कु-
 ध्मा पलाशाच्चत्थरवदिरराहिनादुंबराणां तदभावे कटकवर्षं सववनस्पतीनाम् समिद्धमौहानव्यं मदाभावाभयाविस्था
 १ वाळाइति विख्यातः २ सर्पयाः ३ मोखैलइति ख्याता ४ दालचिनीइति ख्याता ५ पिचलम्

दिव्यादिदोषदर्शनात् न कुत्रादिप्रिधमनंपूणिशरूपीदिभिः क्वचिन् सुरवैनेवधमेदन्निथतोवेदाधिनिः स्तूनाइति अथधूपः भविष्ये अगुरुंचंदनं
मुस्तासिलहकद्वेषणतथा समभागानुकर्तव्यं धूपोयममृतं प्लुथः क्षुषणं कस्तूरी स्रवणादिमानुपंचगुजात्मकोमाषः तेषोडशकर्षः कर्षचतुष्ट-
यपलं अन्यद्रूपिपलद्वयप्रसृतस्तुहिरुपाकुडवेतस्वतुरगुणं प्ररथः तस्वतुरगुणमाढकः तस्वतुरगुणाद्रोपाः पलंचकुडवंत्रस्य आढकोद्रोणाएवच
धान्यमानपुबान्धव्याः क्रमशोमीचतुरगुणाः धान्यमानद्रोपाद्वयंकुंभः षोडशद्रोपा रवरीति होमद्रव्यमानपदाथादर्श कर्षप्रमाणमाज्यस्य-
ञ्जुक्तिमात्रपयः स्मृतम् उक्तानिपचगव्यानिशक्तिमात्राणिसाधुभिः तत्सममधुदुग्धान्नेत्रासमानञ्जुहात्दनम् दधिप्रसृतमात्रस्याल्लाजाः स्युसुहि-
संमिताः पूथुकास्तत्प्रमाणास्युः सक्तवोपितथाविधाः पलाङ्गुडमानचशकरापितथाविधा शासार्द्धमन्निमन्नामिदकः पर्वप्रमापाकः एकं-
स्यात्त्रपुथंचनथाधुपादिकल्पयेत् मातुलिगचतुःखडपनसदशधाकृतम् अष्टधानारिकेरचचतुर्धाकदलीफलम् त्रिधाकृतं तथाबिल्वक-
पित्थखवाडतंहिधा व्रीहयोसुष्टिमानाः स्युसुद्धामाषायवास्तथा तंडुलास्तुतदधतुकोद्रवामुष्टिसंमिताः लवणंशुक्तिमान्स्थान्मरीचान्येकविंश-
तिः खंडत्रयंतुमूलानां फलानास्त्वप्रमाणतः अन्येषांशासमानतु प्ररुतिः पायसस्यतु अक्षतप्तु यवाः प्रोक्तास्तंडुलात्रिहयस्तथा एषामध्ये-
कषाचिद्रव्याणामसभवे आज्यमुपदेशं भरद्वाजमतान् चद्रचंदनकश्मीरकस्तूरीयक्षकदमान् फलोपसंमितानेतान् गुरुगुलंबवरास्थिवत् द्रव्यंनु-
वेणहोतव्यपाणिनाकविनुंहविः अथञ्जुस्त्रिंशत्तुपंचगुणान्वितम् सप्लीकंचसंपूज्यभूषणयित्वाचभूषणैः पुराहितमु-
रव्यतमकृत्वान्याश्वतथत्विजः अहतावरसच्छभान्स्त्राग्निणः शुचिभूषितान् अशुलीयकानिचतथाकणवेष्यान्प्रदापयेत् वरअयुग्मतथोष्यावं कुड-
१ सालई इतिरव्याना

लंकेकं दूभूषणम् एतानि चैव सर्वाणि प्रारंभे सर्वकर्मणाम् पुरोहिताय दत्त्वाथ क्रत्विगम्यः संप्रदापथे द्विनि व्रतानां मधुपर्कमाह विच्वा मिन्नः संपुज्य
 मधुपर्कपानभ्रत्विजः कर्मकारथत् अपुज्यकारथन् कर्म किल्बिषोषवयुज्यते क्रमत्तिकसंख्यामास्य हेमालंकारिणः कार्याः पंचविंशति संख्याया
 तोषयेच्चसंसर्वानांचाद्येद्विगुणं भवेदिति अथसर्वतोभद्रमडलंस्कादे प्राग्दीच्यांगारैरवाः कथं देकोनविंशतिः खंडे दुस्त्रिपदः कोणे-
 भ्रसुलापुत्रभिःपदेः एकादशपुदावल्लीभद्रं तुनवाभिःपदेः चतुर्विंशत्यदावाप परिधि विंशतिःपदेः मध्येषोडशभिःकोष्ठैः पुष्पसहदलं स्मृतम्
 भवेत्तद्दुःश्रुतला कृष्णाचल्ली नलिनपूरयेत् भद्ररुणासितावाशोपरिधिःपितवणकः ब्रूत्धानरदलाश्वताकृपिकापीतवणका परिध्या-
 वेष्टितपद्मबाद्यं सत्पूरजसमः तन्मध्येस्थापथे ह्रवान्ब्रम्हाद्यांश्चसुरासुरान् इति सवृत्तो भद्रस् अथाष्टलिंगतोभद्रमाशये चतुर्विंशति
 रालरव्यारैरवाः प्राग्दक्षिणायनाः कोणेषु संश्रवलाः पंचपुदावल्यस्तुपारश्वतः पूर्वपूर्वागिरालरव्याश्चतुर्भिलघुसंश्रवलाः लघुवल्यःपदेः ष-
 द्विः सततोष्टादशभिःपदेः कृष्णालिंगानिवाप्यस्युरथ्योद्दशभिरतरा ततोवाथोद्दयेनवपीठकुयाद्विचक्षणः तस्ययादाःपंचपुदेद्द्वाराण्य
 पितथेवत्त एकाशीनिपदमध्येपद्मस्थसिकमुच्यते काणंबुश्रुश्रवलाः कार्याःपदेःपुस्तु भिरतःपरं पदेःपुस्तु भिदिद्वस्युभद्राण्यथासमन
 तः एकादशपुदावल्या मध्यभदलमालिरवत् पुष्पानुपुददधवलिंगतोभद्रमुच्यते श्रुश्रवलाः कृष्णावपीतवल्लीनोलेनपूरयेत् रकेनष्ट-
 रवत्तालच्छकीवल्लीःपीतनपूरयेत् लिंगानिकृष्णावर्णानि श्वेतनाभ्यथवापिकाः पीठसपादश्चतेन पीतनद्वारपूरणम् मध्येस्युः श्रुश्रवलाःशुकावल्ली-
 नीलिनपूरयेत् भद्राणिपीतवर्णानिपीतापंकजकणिका दलानिश्चेवर्णानियद्वाचित्राणिकल्पयेत् निरन्वीररवाबहिः कायाःसितर-

सिति ब्रह्माणं पूर्वपत्रे ऋग्वेदं दक्षिणे यजुर्वेदं पृथ्विमे सामवेदं उत्तरे अथर्ववेदं आग्नेः अंगानि नैर्ऋत्ये धर्मशारत्त्राणि पुराणानि वायव्ये
 ईशान्ये न्यायिस्तरान् नत्तमं चैः आवात्स्यसं पूजयेत् ब्राह्मणान् संपूज्य स्वय उपवासं कुर्यात् एषु द्वादशमासस्थ शकृत्प्रतिपत्सुकुर्यात् अने-
 सर्वतोऽपद्रुस्थकलशे सोषणं पूज्यगोदत्वा विमानसदन्नेन भोजयेत् स्वयसपि आशिषो गृह्णात्वा भुञ्जीथादिति इति विद्याव्रतं अथरोटक
 सोमवारव्रतं भविष्ये आवापाशुकृत्प्रतिपत्सोमवारयुतायदातदाकायम् प्रथमसोमवसरे वासांद्सोमत्रयकयम् अधिकसो भाग्य सपू-
 णसपत्तिकामः सोमेश प्रीत्युथरोटकसोमवारव्रतकार्ष्ये इति सकल्य्य कानिकशकृत्प्रतिपत्तुर्दृशी पथेत् प्रत्यह बिष्वदलेः साव संपूज्य कानि
 कशुकृत्चतुर्दश्यामुपाय्य रात्रौ पचाभृतपुरः सराना पुष्यादिभिः संपूज्य प्रातः पुरुषाहासामिनरोटक पंचकृत्वा द्वास्त्रिणाथ एकदवाय दो
 आत्मने एवं वष पंचकृत्वा अने राजते साव उद्यापन विधिना संपूज्य हेमरो व्यरोटकायथाशक्ति कृत्वा आचार्य संपूज्य व्रतपूतयेत् नस्मैदत्वा गान् च दत्वा ब्रा-
 ह्मणान् भोजयेदिति इति रोटकसोमवारव्रतम् इति श्रीमच्छाक्यो प्रतिपद्गतानि अथाद्वितीयाव्रतानि तत्र भविष्ये कानिकशकृत्प्रतिपत्तया यमद्वि-
 तीयासा अपराणहव्यापिनी त्रादद्या दिनह्वयव्यासो परे व्रतः साभ्यंगरत्वात्वा आत्मनः अवैधव्य भ्रात्रा युष्यद्भ्रुन्दिभ्रासिकसूनया यमपूजा करिष्ये इ-
 निसंकल्य पदेव्दनादिन्यायमन्वित्रशुसुयमदत्तांश्च विलिख्य पूजयेत् ततः भ्रातृभगिनीभिः यमाय अभ्यादयः अर्घ्यमत्रस्तु एत्थहि मामंबुज
 पाशाहस्तयमानं कालोदिसिरन्विनेश भ्रातृद्वितीया कृतदेवपूजा गृहाणान् चार्घ्यं भगवन्मसले धर्मराजनस्तुस्थानमस्तो यमुनाय ज त्राहिं मां किक-
 रैः सांद् सधुपुत्रनमास्तुते भ्रात्राभगिनी प्रतो व्यवस्थादिनातद्दृहं भुत्कानतः भगिनी आशिषः प्रार्थयेत् मां कंडेय महाभाग ससकल्यान जीविन

१ कमलम् २ मृत्युप्रसूतेः ३ युक्तः ४ यमद्वितीयायां कृत्वा देवस्य तव या पूजाताम्

आत्वं हितथामे भ्यान्तं कुर्वीति अथ सुकृतफलं भविष्ये श्रावणशुद्धद्वितीयायां षडुवारशुतायां चंद्रोदयव्यापिन्यां कार्पसं व्रतग्रहणं
 [कालौ संकीर्त्य मम अखिलपापहृत्पूर्वकपुत्रपौत्रभौभाग्याद्यभिष्टुद्धिद्वारा लक्ष्मीनारायणप्रीतये वर्षत्रयान् चरित्त्य सुकृतफलव्रतस्य सं
 युक्तानां सिद्धये तदुद्यापनारब्धकर्मकरिष्ये इति संकल्प्य पूर्वोक्तभूकरेण आचार्यः सर्वतो भद्रस्त्यकलशे सोवर्णविकानुकार्पितमंत्रेणानाराय
 णीसंक्रुमिव गितुने निलस्मीचसंपूज्यसुवर्णफलसुतवशेषात्रस्थवाणं कपुरतः स्थात्यरात्रिनिनयेत् प्रातः अग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यान
 नारायणलक्ष्मीचंचिलसपिप्या अष्टोत्तरसंख्याकाहृतिभिः प्रतिद्रव्यं ब्रह्मादिमंडलदेवताश्च एकैकया ज्यहृत्या येषु स्थापनमंत्रास्थामि
 ततः आचार्यसंपूज्यवाचनं दद्यात् पंचासृतशुतानि गौधूमपिष्टमथानि उदुंबरफलसहशानि षड्यधिकशतं अथपरिभिनानि तानि त्रिसोवर्णा-
 नि चसुवृत्त्राणि दक्षिणसौभाग्यद्रव्यशुतानि षड्कृतफलशुतानि च
 त्थस्य सौभाग्याराग्यसिद्धये वापाकसुभद्रास्थामि व्रतसंपूर्तिहेतवे ८

श्रावणचद्वितीयायां सुभद्राचिनमाधव षड्कृतदानफलं मस्या ८

श्रीकृष्णस्तारकोमत्स्यं श्रीकृष्णः प्रीथतामिति ततः कपिलांगोदयाचतुर्विंशतिव्याम्ह पान् सुदुन्नेन संनव्य आरि
 अथ भविष्ये बालचंद्रव्रतम् सागशीर्षशुद्धद्वितीयायां चंद्रोदयव्यापिन्यां कार्पसं देशकालौ सवर्णित्यं आत्मनः अत्रै
 स्मीकामनया सोमराजप्रीत्यर्थं द्वादशवर्षपर्यन्तमाचरितं यद्बालचंद्रव्रततस्य संपूर्णता सिद्धये तदुद्यापनारब्धकर्मकरिष्ये :

भद्रस्थकलशेसीवर्णं आख्यायस्वेतिमंत्रेणविधुंसंपूज्य स्वीरोदाणविसंभूतलक्ष्मीबन्धोनिशाकर गृहाणाध्यमयादन्तरोहिण्यासहितःशशिन
 इतिअष्टांगार्धदत्त्वाप्रार्थयेत् सोमराजनमस्तुस्यक्षीराब्धिमथनीद्रव व्रतनक्रियमाणेनतुहोभवनिशापते प्रातरग्निप्रतिष्ठाव्यञ्ज्यादध्यान्
 सोमराजपलाशासमिच्चिलयबाज्यैरसन्नरसरथ्याकूहुतिभिः प्रतिद्रव्यं ब्रम्हादिदेवताश्चएकेकयाञ्ज्याहुत्यायस्ये स्थापनमंत्रेणहुत्वागांवाय
 नचदत्त्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति इतिव्रताद्यापनकोस्रयाह्वीथाव्रतानिसमाप्तानि अथतृतीयाव्रतानि भाविष्य पूर्वापहल्यापिन्यञ्चैत्रशुद्धतृ-
 तीयायासौभाग्यशयनव्रतम् द्वादश अष्टौससवावर्षाणिकार्यम् प्रातःशुक्लतिलैःस्नात्वा देशकालौ संकल्प्य आत्मनः भर्त्रासह एकशब्दा
 सनशयनभोगसौभाग्यपुत्रपौत्राद्याभिप्रासयेत्सोमामहेश्वरप्रीत्यर्थेसौभाग्यशयनव्रतंकरिष्येइतिप्रकल्प्य उमामहेश्वरयोः प्रतिमांसौवर्णीपू-
 जाविधिनापंचासृतपुरः सरतत्सन्मंत्राभ्यापीठिसंपूज्य अंगपूजामारभेत् शिवाय० पाटलाय० यादोपूजयामि एवंसब्रुत्र शिवाय० जययै०
 शुल्की० त्रिगुणाय० भवान्यै० जंघायुग्मं० रुद्राय० जययै० जानुनी० हरिकेशाय० वरदायै० ऊरू० ईशानाय० रत्यै० कटी० शूलिनै० को-
 ढरायै० कुक्षिद्वयं० शूलपाण्यै० संगलायै० उदरं० सवाल्यनै० ईशान्यै० कुचद्वयं० वेदात्मनै० रुद्रायै० कृतं० त्रिपुरमाय० विश्वार्यै० करह-
 र्णहार्यै० भवान्यै० नासायुग्मं० उग्राय० ललितायै० भ्रूसुग्मं० शवायै० देव्यै० कर्णद्वयं० शीकंठाय० शिवायै० केशान्० सीमाय० सर्वस्मिन्
 पिण्यै शिरःपू० इतिसंपूज्य पुरतःसौभाग्याष्टकंस्थापयेत् घृतनिध्यापूजुंमस्तीरजीरकतृणराजइत्कलवणधान्यानिचैत्रेगोम्वगोदकं-
 प्राशयभूमौस्वपेत् पुनःत्रभागसंपूज्यदेवंदिजदपतीचरत्वादिनासंपूज्य सौभाग्याष्टकयुतंरुक्वर्णमितिमाह्वयमदक्षिणाकललिनाप्रियतामितिपद-

१वालद्विप्रसिन्धा २ करुडप्रसिन्धा

न् आम्हणापदधान्, एवंप्रतिमासंतृतीयायां प्राशनेदानमंत्रेचपुथ्येचविशेषः चैत्रादिद्वादशमासेषुक्रमेणगोशृंगोदकंगोमयं मंदारकुसुमं बिल्वपत्रं
 धिउशोदकंक्षीरं पृषदाज्यं गोमूत्रं द्युतकृष्णानिलान् पंचगव्यं ललितां विजयां भद्रां भवानीं कुसुं शिवां वासुदेवीं गौरीं भगलां कर्मसतीं उमां
 व्यापिक्रमेण महिषां अशोकं कमलं कौसुमं नीलोत्पलम् मालतीं कुब्जाकं करवीरं बाणं चंपकं सिंदुवारं जापां एतेषां अभावि कविरं सर्वत्र
 त्तोषिसर्वापुष्करत्रुते शयने इमं इमां महेश्वरं गायुम् च हंमपुरतः संपूज्य ततो वस्त्रादिनादपती संपूज्य दद्यात् सुरसुमानचक्षुश्च शयनत द्विजोत्तम ददा
 पूज्ये श्रीचामीसंघुसंघराज्ञेन अन्या अपिदपतौर्यथाविभवसंपूज्य गाविसवसादत्वा ब्राह्मणान् सदनसतय्य आशिषो गृहत्वास्वयं मुजति अ
 मध्याह्न्यापिन्याचेत्तु कलवृतीयायां अरुंधतीव्रतम् निव्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अवैधव्यसोभाग्यपुत्रपौत्रावा तिकामनया अरुंधतीव्रतं करिव्ये
 रागोपौषितेनकाशीवापुनाचार्यः सर्वतो भद्रं मंडलेजीरं क्रुपुं जेलवणां न्विते वस्त्रसुगम वेदिते कलथे हेमेषु सिद्धारुंधति प्रतिभेनामंत्रेण प्रतिष्ठाप्य उपेवा
 रूः संपूज्य अगपूजाकुर्यात् वेदवेद्यैः पादौपूं लोकवद्यैः जानुनीपूं सपत्तिदायैः कटिं गंभीरनास्यैः नासिं लोकधात्र्यैः स्तनीं जगन्हात्र्यैः
 कर्णं शाल्यैः बाहूः परदायैः हस्तौ धृत्यैः सुखं अरुंधत्यैः शिरःपूं वसिष्ठप्रियायैः सर्वांगं उमराज्यं अरुंधति महाभागे वसिष्ठप्रिय-
 वादिनि सोभाग्य देहि मंद विग्रहाणां ध्यनि मोस्तुते नतः नमस्कारः पुत्रान् देहि धनं देहि सोभाग्यं देहि सुप्रते अन्यां च सर्विकामां च देहि देवि नमो
 स्तुते नतः कवा सिनीः संपूज्य भ्रातः होमं कुर्यात् अत्र प्रधानम् अरुंधतीं समिनिला हुतिभिः प्रतिद्रव्य अष्टोत्तरशत संख्याकाभिः ब्रह्मा
 च्यैकैकज्याहुत्यायस्ये नतः होमशेषसमाप्य आचार्यसंपूज्य द्युतपूरितं कास्य पात्रं सदीपपीठं च दत्त्वा चतुर्विंशतिद्वादशयथाशाक्तिकां

१ दधियुक्तं द्युतम् २ निरुंडीपुयं

मावा० आध्यायस्व० सोमं० ईशाच्यां० तमीशानंगीतम ईशानोजगती ईशानावा० तमीशानजग० ईशानं० ईशानंद्रपोर्मध्ये ज्मयाअत्र
 मैत्रावरुणोवसवस्त्रिष्टुप् वस्वावाहने० ज्मयाभून्नवसवो० वसूनां० इंद्राग्निमध्ये आरुद्रासथ्यावाश्च एकादशारुद्रजगती एकादशारुद्रावाहने०
 आरुद्रासः० एकादशादित्यानां० अग्निमथामध्ये त्यान्नुसामदांमुत्स्यो द्वादशादित्यागायत्री द्वादशादित्यावाहनवि० त्यान्नुसामिष्याअ-
 वा० द्वादशादित्यानां० यमनिर्ऋतिमध्ये मरुतीयस्थराहूगणा मरुतागायत्री मरुदावाहन० मरुतायस्थ० मरुतः आवा० निऋतिवरुण-
 यामध्ये० ओमासोमधुच्छदाविश्वेदेवागायत्री विश्वेदेवावा० ओमासश्चर्ष० वरुणवायुमध्ये यज्ञेनयज्ञमिति नाराय-
 णः पुरुषस्त्रिष्टुप् साध्यदेवावा० यज्ञेनयज्ञ० साध्यान्देवान्० वायसोममध्ये अश्विनावनिराहूगणो गीतमोश्विनाबुष्णिक अश्व्यावा० म-
 थ्येनावर्ति० अश्विनी० सोमेशानयामध्ये यदंक्रदादीघितमस्क्रदस्त्रिष्टुप् स्कदावा० यदंक्रदं० स्कंदंआ० ब्रह्मद्रमध्ये इदंविष्णुर्मधा-
 निथिविष्णुगायत्री विष्वा० इदविष्णु० विष्णो० ब्रह्माग्निमध्ये गणानोत्वामुत्समदागणपतिजगती गणपत्यावाहनविनि० गणानात्वा०
 गणपतिआवाहयामि ब्रह्मथममध्ये आयतुनः प्रजापतिः पितरस्त्रिष्टुप् पित्रावा० आयतुनः पितरू० पितृन् आवोहयामि ब्रह्मनिर्ऋति
 मध्ये अप्सरसामैत्रावरुणिर्गंधर्वाप्सरसोनुष्टुप् गंधर्वाप्सरावाहनविनिर्योगः अप्सरसां० गंधर्वाप्सरसुआ० ब्रह्मवरुणमध्ये जज्ञा-
 तिः सप्तमात्रो अनुष्टुप् सप्तमात्रावाहने० जज्ञानसप्तमात्र० सप्तमात्रां० ब्रह्मवायुमध्ये नमोअस्तुसर्पभ्यो विश्वेदेवाः सपाः
 अनुष्टुप् सर्पावाह० नमोअस्तुसर्पभ्यो० सर्पान् आवा० ब्रह्मसोममध्ये तामग्निवणास्तोभिरिदुगात्रिष्टुप् दुर्गावाहनेवि० तामग्निवर्णां०

दुर्गाभावाहयामि ब्रह्मे शानमध्ये इमंमेगं गेक्षिप्रैग्यमेधागंगादिनद्योजगती गंगाद्यावा० इमंमेगं० गंगादिनदीरा० ततःमंडलांतःपद्मेशान
दलात्रादारभ्यदलात्राष्टकेषु ऐशान्यां अदितिलेख्योदक्षीनुष्टुप् दक्षिणा० अदितिलेख्यनिष्ठ० दक्षिणा० पूर्वे सहस्रत्रयिषिनितिनारायणः
पुरुषानुष्टुप् नारायणावा० सहस्रत्रयिषि० पुरुषभावा० आग्नेय्याम् जातवेदसेकृश्रपादुगात्रिष्टुप् दुर्गाया० जातवेदसे० दुर्गाभावा० दक्षि
णस्यां उदीरताशखः स्वधात्रिष्टुप् स्वधावा० उदीरतामवर० स्वधाभावा० त्रिकृत्या० परमृत्याः सकृशिकोमृत्युत्त्रिष्टुप् सुरवावा०
परमृत्योअनु० मृत्युभावा० पश्चिम० आग्नेयोः सापराशीसर्पागायत्री सर्पावा० आयंगोः० सपानावा० वाचव्या० धाम्नाधाम्नोरान
नुसमसागराअर्क्ष० सप्तसागरा० धाम्नोधान्ना० सप्तसागरान्ना० उत्तरे मरुतोयस्यराहूगणो मरुतोगायत्री मरुदावाहेविनियागः म
रुतोयस्य० मरुतः आ० मध्येब्रह्मणःपादसूले आतूनइद्रं निप्रजापतिर्गणपतिर्गणपत्यावाह० आतूनइद्रं० गणपतिं आ०
र्षिकाधःस्थानापृथिवीकाणवोमेधातिथिभूमिर्गायत्री भूम्यावा० स्थानापृथिवि० भूमिंआवा० तदुपरि मेखेनमः मेरु आ०
तः पूर्वादिक्रमेणपूर्वअग्निमीच्छइति० अग्नेदंआ० दक्षिणस्यांइषत्विति यजुर्वेदंआवा० पश्चिम० अग्नायाहिवीतयइति सामवेदंआ० उ
त्तरेशन्नोदेवीति अथर्ववेदंआ० मंडलवाद्ये पूर्वादिक्रमेण दिस्पालायुधावाहनानि पूर्ववज्राय० आग्नेयादिषुशक्तये० इन्द्राय० पाशाय० अं
कुशाय० वादये० त्रिशूलाय० पुनःपूर्वादिदिक्षुतद्वाद्ये ऐरावताय० मेवाय० माहिषाय० अनाय० मकराय० एणाय० शिबिकाय० द्रुषभाय० पुनः
पूर्वाधारभ्यतद्वाद्ये गौतमाय० भरद्वाजाय० विश्वामित्राय० कश्यपाय० जमदग्नेय० अत्रये० वसिष्ठाय० अरुंधत्यै० तद्वाल्चेपूर्वादिषु आदित्यादिग्रहान्

पूर्वसुधम् एवमग्ने सोमं० भौमं० बुधं० गुरुं० शक्रं० शनिं० राहुं० पूर्वशांतरालके तुम्० तद्वाल्देशक्तयः पूर्वादिषु ऐंद्रिं० कौमारीं० ब्राह्मिं० वारा-
 हीं० चासुडाम्० वैष्णवीं० माहेश्वरीं० वनायकीं० स्थाव्यं० तदस्तु मित्रावरुणं० गृहवैप्रतिष्ठासूक्तं० प्रतिष्ठाव्यपूजयेत् तद्यथादेशकालीसं-
 काल्यब्रह्मादिस्थापितदेवतानां षोडशोपचारैः पूजनमहं करिष्ये स्ववाभतः जलपूर्णाकलशा प्रतिष्ठाव्यसंपूज्यगंगाद्यावात्द्य ततः दक्षि-
 णतः शंखसंपूज्य आत्मानं पूजासांमग्रीच संप्रोक्ष्य तत्तन्मंत्रैनाममंत्रैर्वापुरुषसूक्तं च पूजयेत् ततः मडलापरिभक्षतपुंजेकलशं प्रति-
 ष्ठापयेत् तद्यथा मूहीघीरितिभूमिसूक्ष्मा० ओषधयः संवदते इतिभूमिदिकान्दिसिवा आकलशेषुधावति इति कलशां संस्थाप्य० इममे-
 गंग इति जल आपुथं गंधद्वारा मितिगंधदिसिवा या ओषधीरिति सर्वाषधीः दिसिवा कांडात्कांडादिति दूर्वाः उन्वत्थेवा इति पचपल्लवान्
 स्थानापृथिवि इति सप्तभृदः याः फलिनीया इति फलं सहिरत्वानीति रत्न हिरण्यरूप इति हिरण्य युवा सुवासा इति वस्त्रेणावे ह्य पूणादिवि-
 ति उपरिपूणान्यसत् नत्वायामाति करुणभावत्थपूजयेत् कलशास्य सुखविष्णोरित्याद्यावत्थप्रार्थयेत् देवदेवनवसवादसथ्यमाने महादधी उत्प-
 न्नासिपदाकुंभविद्युता विष्णुना स्वयम् त्वत्तोयसवतीथानि देवाः सर्वत्वयि स्थिताः त्वयि निष्ठतिभूतानि त्वयि प्राणाः प्रतिष्ठिताः शिवः स्वयंत्वम-
 वासि विष्णुरस्त्वच्यप्रजापतिः आदित्यावमवो रुद्रा विधे देवाः सपेतृकाः त्वयि तिष्ठंति सर्वे पियतः कुसुमफलमद्वाः त्वत्प्रसादादिमयशं कर्तुमीह जलाद्
 व सान्निध्यं कुरु देवशमसन्नो भवसवदा ततः प्रतिमानो अग्न्युत्तारणकुर्यात् तद्यथा देशकालसंकात्य अस्थदवस्यपूज्यत्वाधिकारसिध्यर्थ-
 साग्न्युत्तारण करिष्ये अग्निः ससिमिति सप्तत्वं स्थसूक्तस्य सोचिको वैध्वानरस्त्रिष्टुप् अग्न्युत्तारण विनियोगः अग्निः सासिमिति सूक्तमाग्निपदरहि-

तंसहितंचपठेत् अथसंस्कृतं ज्योतिषं वा कुर्यात् अथप्राणप्रतिष्ठा अथसंज्ञस्य ब्रह्मविद्यामेहेस्वरान्नः परमः क्रमयजुःसामांथर्वा
 णिछेदासि० चैतन्यरूपाप्राणशक्तिदेवता आबीजं हींशक्तिः क्रो कीलकं देवस्यप्राणप्रतिष्ठापनेविनियोगः ॐ आंहींक्रो अकरवंगघडः
 आंक्रो हीं पूथिव्यसेजवाष्वाकाशात्मने आभगु० ॐ आंहींक्रो इंचछजंझंजु क्रो हीं आंशब्दस्पशेरूपरसगंधात्मने इतजनी० ॐ आं-
 हींक्रो रुडठडं पां ऊं क्रो हीं आंशान्तलुक्कक्षं जिह्वाघ्राणात्मने ऊं मध्यमा० ॐ आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं
 लनेरं अनामिकाभ्यां ॐ आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं
 आंमनां बुद्ध्यहंकारचित्तविज्ञानात्मने करतलकापृष्ठाभ्यां ॐ एवहृदयादि ॐ आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं
 णाः ॐ आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं आंहींक्रो अंतरलवशेषसहस्रं अः क्रो हीं
 द्विधाणिवाङ्मनस्त्वक्क्षेत्रः आत्रिजिह्वाघ्राणपादपाथुस्थाने हि वागत्यधुरवचिरं निष्ठतुस्वाहा असुनीमशतुं क्रचं पठेत् गर्भाधानादिपंचदशात्
 स्कारसिद्धयर्थं पंचदशप्राणवाहृत्तिसं करिव्ये १५ ततः रक्तं भागिस्थपूनाल्लसदरूपसरोजाधिरूढाकराब्जेः पाशुं कोदंडं सिद्धं इव मथगुण-
 मय्यं कुशापूचबाणान् विभाणारसृक्कपालुं त्रिनयनलसित्पां पीनवक्षोरुहाव्यादेवंबालाकं वणां भवतु संस्रवकरीं प्राणशक्तिः परानः तत-
 श्वत्वारिवाणिति पठेत् ततः कुलशरस्थपूणापात्रा परिस्वारिणंदेवं तं हृद्वनाप्रकाशमंत्रेण संस्थाप्य पूजयेत् पात्रान्तरवापंचासूतस्नानपर्यंतं क्रियमा-
 संपूज्यतदनंतरं कुलशरस्थापयेदिति वा अथपूजाविधिः सर्वमतेषु सामान्यतः उच्यते आगच्छेदवदेवशा नेजोरारशेजगल्पते क्रियमा-

ज्य मोदकपोलिका पूरिका वटक घृतपाचितपक्वान्नादि पूरितं वरञ्च सहितं सशूर्पवायनं तेष्योदत्वागां च दद्यात् अथ भविष्ये सुहूर्तमात्रेऽपि परवि-
द्वायांश्चावणशक्कृततीयायास्वर्णगोरीत्रुतम् प्रातःशकक्लविले रन्नात्वा आत्मनःसौभाग्यादिपुत्रपौत्रसंपत्तिकामनया ऽ चरितस्त्वप्योगोरीत्रुतोद्या
पनकरिष्ये वृताचार्यः उक्तप्रकारेणालिगभद्रषोडशनमस्कारसन्त्रेण नामन्त्रेणवाहामः पुलतान्त्रमयतिलपूरितपूणपात्रयुतेसून्मयेकलशहमेहरिगोरीप्र-
तिमन्त्र्युबकगोरीमिमयेति मन्त्राभ्यासपूज्य पुराणपठनादिनारात्रिंनितीयप्रातरभिप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यात् उमामहेश्वरो तिलयवाज्याहुनिभिः प्रवि-
द्रव्यभष्टान्तरशतसरव्याकाभिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये नतः आचार्योयगादत्वाषोडशदंपतीः संपूज्यवशात्पत्रस्थषोडशविधि-
षोडशसरव्याकपक्वान्सस्युतवायनतेष्योदत्वादक्षिणादिभिः प्रतोष्य आशिषो गृह्णीयात् अथ भविष्यस्कंदयोसुहूर्तमात्रेऽपि परविद्वायाभा-
द्रशकक्लपृतीयापांहरितालिकाप्रत तिथ्याद्युल्लिख्य ममसमस्तपापक्षुपपूर्वकं सप्तजन्मसुसौभाग्यादिविधिमोगंप्राप्तिद्वारा उमामहेश्वरप्रीत्यर्थं आ-
चरितहृतालिकाद्रुतोद्यापनकरिष्ये नत वृताचार्यः उक्तविधिनालिगलोभद्रेद्रोणपरिमितत्रीहिरथकलशेराजतं शिवहंसीगोरीपुरतः राजतं दृषउक्त
मन्त्रे प्रतिष्ठाप्यसंपूजयेत् तत्रमन्त्रः सदरमालाकुलितालकथैकपालमालाकितशेखराय दिव्यांबरायै च दिगंबराय नमः शिवायै च नमः शिवाय त
तन्मंत्रैर्वानत प्रार्थयेत् नमः शिवाय साबायपचवल्कायशूलिने नदिभृंगिमहाकालगणायुक्तायशंभवे शिवायै हरकांतायै प्रकृत्यै सृष्टिहेतवे
नमस्तद्ब्रह्मरूपिण्यै जगन्दात्र्यै नमोनमः येन कामेन दवित्वं पूजितामिमहेश्वरि संपूर्णं कुरु मे कामं सौभाग्यं च प्रपच्छमे नतः सध्यासिनीभिः स
पूज्यरात्रिनिनयेत् प्रागः अग्निमतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यात् प्रधानं उमामहेश्वरं प्राविद्रव्यमष्टात्तरशतसरव्याकाभिः तिलयवाज्याहुतिभिः ब्रह्मादिदेवता

१ जगत्पालकायै

परिवारदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्याय ह्येततः सं पूजिताचार्यागां दत्वा षोडशाष्टी वायुम्भानिसंपूज्यसौभाग्यवरचन्द्रक्षिणाद्युनामिसरूपीणिषोडशावायनानिद-
 यान् तत्रमंत्रः सौभाग्यारोग्यकामानां सर्वसंपत्समुद्ध्ये गौरीगिरिशतुष्ट्यर्थं वायनते ददात्म्यहं अथ हस्तगौरीमंत्रं भविष्ये हस्तऋक्षगते स्सुत्र-
 योदशवर्षत्मिकं हस्तगौरीमंत्रं तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः सकलदुःखनाशसौभाग्यसुरवावा सिद्धारागौरी प्रीत्यर्थं आचरितहरत्तगौरीव्रिन पूर्यतासिद्ध-
 येतदुद्यापनारव्यकर्मकरिष्ये दृताचार्यः लिंगतोभद्रं प्रकरेणकलशेकाचनगजगौरीहरगणेशच सीवर्णसुवर्णपुष्पादिनातनन्मंत्रैः संपूज्य स्फ-
 वासिनीः संपूजयेत् अग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वाहृत्यात् गौरीहरगणेशच अष्टानुरशतनित्राज्याहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताः एकैकयाज्याहुत्याथष्ट्ये वाय-
 नत्रयादशविधं त्रयोदशसरव्याकर्मकान् पूरितं सीवर्णपात्रं वर्षावैवाक्त्वान्नशोदशादपतीः सुवासिनीवासपूज्यतभ्यादथात् तत्रमंत्रः पञ्चान्भूपुरि-
 तनिमंत्रतसंपूर्णहतेव वायनते प्रयच्छामि गौरीगिरिशतुष्टयं यादद्यात् अथकोटीम्बरीमंत्रम् भाद्रपदशकलतृप्तं
 तत्रविधिः आत्मनः दुर्भगत्वनाशनपूर्वकं सुभगत्व प्राप्तिकामनया गौरीप्रीत्यर्थं कोटीम्बरीमंत्रं अखंडाना-
 यत्कान्दग्धनेदवीनिमायोक्तप्रकारेण पीठसंपूज्य रक्तवस्त्रे दत्वा विशेषपूजां कुर्यात् तत्रमंत्रः नमोनमस्तदेवै-
 ष्यनमस्तहरिवल्लभे ततोऽर्घ्यं नमोलक्ष्मेश्वरि देविकोटीम्बरिनमोस्तुते महापाध्यभयादुत्तं दुर्गदिविनमास्तुते ततः सु-
 चदद्यात् अथभविष्ये चंद्रोदपव्यापिन्यां भाद्रपदकृष्णतृतीयायां बुहङ्गोरिमित्रम् तत्रवर्षपंचकं कार्यं तिथ्यादिसंकी-
 र्तिप्रामिकामनया चरितबृहद्गौरीमंत्रोद्यापनकरिष्ये दृताचार्यः उक्तप्रकारेणालवालसांगं बृहतीष्टसंस्थाप्य संपूज्य तत्पुरतः
 १ रिंगिणी इतिरव्यात् २ सुवर्णमयीम्

णसंपूज्य तृत्वारः चतुःषष्टिबीजयुतसौवर्षाबृहतीफलसंपूज्यार्धदद्यात् मंत्रः क्षेमसंपत्करेदेविसर्वसौभाग्यदायिनिसर्वकामप्रदेदेविगृहाणाध्वीनमोस्तु-
 ने चंद्रोदयान्तरअर्ध्य गगनागणसदीपलक्ष्मीवंधोनिशाकर गृहाणाध्वीमयादनरोहिण्यासहितः शशिनृततः अग्निप्रतिष्ठाप्यान्वाद्यात् गोरीं अ-
 होत्तरशतसख्याकघृताक्तिलाहुतिभिः ब्रम्हादिदेवताश्च एकैकथाज्याहुत्यायस्येततः पंचविप्रान्स्फवासिनीः संपूज्यकंचुकीतांककंठसूत्रसौ-
 भाग्यद्रव्यसिद्धंजीरकगोधूमपिष्टजातबृहतीफलपचकयुक्तानिसूत्रवेष्टितवंशपात्रपुग्मयुतानिसवरत्नदक्षिणानिपंचवार्यनानिदत्त्वासदनेनब्राम्ह-
 णान्संतर्प्यतत्सुवर्णनिमित्तं बृहतीफलकंठ धृत्वा इष्टजनैः सहभुज्जित अथभागशिषिमाघेवाकृष्णाचूतीयायांसौभाग्यसुंदरीप्रतप्तु तच्चतुर्थयुतायाका-
 र्थं तिथ्यादिसकीर्त्य आत्मनः सर्वदुःखव्याधिदारिद्र्यादिनाशन पूर्वकंसुखसौभाग्यपुत्रपीत्रसुरूपतादिप्रामिदारागौरीप्रोत्यर्थसौभाग्यसुंदरीप्रत-
 कं रिष्ये इतिसकल्य ततः उमामहेश्वरसौवर्णराजने वाकृत्वा एकलिगोद्धवेमंडलेवस्यमाणद्रव्यैर्हृदिशमासेषु प्रतिवृतीयायांसंपूजयेत् मार्गशीर्षे
 कृष्णातृतीयायांप्रातः अपोमार्गदंतकाष्ठं सौभाग्यसुंदरीदेवतानाम द्रोणपुष्पं दाडिमीफलेनार्धं मादकनेवेद्यं यक्षकंदमलयः अगुरुधूपः घृत
 दीपः सर्वासुतृतीयासु एवंपूजांकृत्वास्वयंकपूरंप्राशयेत् एवंसर्वत्र पौषैर्वैलिकंदंतकाष्ठं राज्यसौभाग्यदादेवता मरुबकंपुष्पं धात्रीफलेना-
 र्धं घृतशर्करान्वितवटकानेवेद्यं स्वयंकंकोलकंप्राशयेत् माघेबदरीदंतकाष्ठं रूपसौभाग्यसुंदरीनाम चतुपुष्पुनारीकेरेणार्धं शंकुलीने-
 वेद्यं कस्तूरीमक्षणा फाल्गुनेबिल्वदंतकाष्ठं सौभाग्यसुंदरीनाम कांचमारपुष्पं घृतशर्करान्वितसकुनेवेद्यं बीजपूरेणार्धं चदनादकमा-
 शनं चैत्रेजंबूदंतकाष्ठं सूरवसौभाग्यसुंदरीनाम दसनकपुष्पं शर्कराघृतयुतमडकनेवेद्यं बिल्वफलेनार्धं अर्जुनपत्रमक्षणां चैशा-
 १ कर्णभूषणं २ अषाढादिप्रसिद्धः ३ (कर्पूरः, रुथागरुः, कस्तूरी, चदनां, केदारं) एतान्येकत्रसथोज्यनिमित्तोयक्षकंदमः ४ वावद्विगृहतिख्यातस्य ५ मरवाइतिख्यातस्य

७ मानुलिंगम्

१ वेमालती दंतकाष्ठं पतिसौभाग्यदानाम् सितारक्तपद्ममल्लिकापुष्पं शर्कराघृतकर्पूरगुणसद्विभक्तनैवेद्यं कदलीफलेनार्घ्यं सुवर्णोदक प्राशनम् -
 १ ज्येष्ठे दूधिकादंतकाष्ठं लावण्यरक्तभगानाम् कदलीफलेनार्घ्यं घृतदूरिकर्णैवेद्यं मौक्तिकांबुप्राशनम् आषाढे अशोककाष्ठं पतिसौभाग्यसु-
 बिल्वपत्रम् जंबूफलाध्यं पायसनैवेद्यं विद्रुसांबुप्राशनम् श्रावणे बिल्वकाष्ठं सर्वशरीरानाम् जातीपुष्पम् शतम्भक्तसारनै-
 कदलीफलाध्यं रजतांबुप्राशनम् भाद्रभातुलिकाकाष्ठम् सौभाग्यसुंदरीनाम् उत्पलपुष्पम् कर्कोटकीफलेनार्घ्यं शाकवर्तिन्धने
 माणिक्यांबुप्राशनम् आश्विनपुष्पकाष्ठं पुत्रसौभाग्यसुंदरीनाम् शतपत्रपुष्पम् नारिङ्गकूष्मांडार्घ्यं घृतशर्करान्वितंग-
 ओदुंबरांबुप्राशनम् कार्तिके ओदुंबरकाष्ठसंयोगसुंदरीनाम् केतकीपुष्पसुगंधिशालिनेवेद्यम् अक्रोडेनाध्यम् ल-

एवंचौषधिव्रते मार्गकृष्णानृतीयासुधापनम् पूर्वोक्तसंकल्पकृत्वा आचार्यं हृत्वा मंडले उमामहेश्वरमूर्तिपूर्वपूजितारक्तव-
 र्णाद्युपचारैः संपूज्य प्रागुक्तपुष्पादिकसमर्थ्यादिकसमर्थ्या जागरणादिनारात्रिनिनयेत् प्रातः अग्निप्रतिष्ठाव्यअन्वाद्ध्यात् अथप्रधानम् उमामहेश्वरा-
 धुत्रयुक्तैः कुसुमकुसुमैः किंशर्कैर्वाशैतपत्रैर्वा आष्टोत्तरं शतसंख्याकाहुनिभिः प्रतिदेवनतन्त्राभ्यां ब्रह्मादिदेवताश्च एकैक्या ज्याहु-
 ह्यै ननः अष्टौ चत्वारिवा मिथुनानिवरुन्नादिभिः संपूज्यतेभ्यः कुंकुमलवणगुडनारीकेलनागवल्लीदूवाकज्जलसिद्धूरुष्कं शूपस्थदत्त्वा
 चार्यायमंडलमुमामहेश्वरप्रतिमाचंदत्वाप्रार्थयेत् पूजितासिमयादेविसर्वसौभाग्यसुंदरि दत्त्वा मत्प्रार्थितान् कामान् गच्छेदवियथास्करवम् ततः

व्यं आशिषोगृहीत्वा स्वयं भुंजीत अथ परशुरामजयतीव्रतं वैशारवशुक्लदृतीयायां निशाद्यामव्यापिन्या भविष्ये तिथ्यादिसकाल्ये

१ चमेली इति रव्याता २ जृई इति रव्याता ३ काकडी इति रव्याता ४ पलाशा पुष्पैः ५ कमलैः

लुपापस्तयपूर्वकंचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरश्रीत्यर्थं आचरितपरशकरामजयंतीव्रतोद्यापनंकरिव्येइतिसंकल्प्य वृताचार्यः सर्वतोभ
 द्रस्थकलशेह्रमपरशुरामंविष्णोनुकमिति मंत्रेणसंपूज्य रात्रौजागरणं कृत्वा प्रातरभिप्रतिष्ठाप्य परशुरामं धृताकपायसद्रव्येण अष्टोत्तरशतसंख्या
 काहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्च एकैकया आज्याहुत्याद्यैस्ततः पीठगांचदत्त्वा ब्राम्हणान्भोजयेत् इतिपरशकरामजयंती इति तृतीयाव्रतानि अथ
 चतुर्थीव्रतानि सकष्टचतुर्थीव्रतं चंद्रोदयव्यापिन्याकार्यम् दिनद्वये तद्वासावव्यासोवापूर्वा मासपक्षाद्युल्लिख्य विद्याधनपुत्रारोग्यमुक्तिं
 कष्टनाशकामेनरुचीभन्नादिकामनयाचरितंसंकष्टचतुर्थीव्रतोद्यापनं करिव्ये वृताचार्यः उक्तप्रकरणे सवितोभद्रस्थकलशेह्रमगणेशप्रतिष्ठाप्य-
 पूजयेत् अथध्यानम् लंबोदरचतुर्बाहुत्रिनेत्ररक्तवर्णकं नानारत्नैः सुविषाढ्यप्रसन्नास्थं विचिंतये ध्यानं श्रीगणेशाय० आवाहया० गणे
 शाय० आसनं० विघ्ननाशिनं० पाद्यं० लंबोदरायति० अर्घ्यं० चंद्रार्धधारिणे० विश्वप्रियाय० आचमं० ब्रह्मचारिणे० रत्नानं० शूर्पकणां०
 वस्त्रं० उपवीतं० कुजायचः० चंदनरुद्रपुत्राय पुष्यन्वगुणशालिने विकटापेति धूपचर्दीपं रुद्रप्रियाय च नूवेद्यविघ्ननाशाय नाबूलंसिद्धिदा
 यत् फलसंकष्टनाशाय एकं दत्ताय दक्षिणाम् नीराजनवामनाय दक्षिणां हस्तौषे पुष्याजलि कुभाराय नभाविद्याधराय च ततः शूर्पपायसा
 पूणरिक्तवस्त्रेण वेष्टितमृगणेशाय निवेदयेत् ततश्चंद्रार्थाद्यर्घ्यं तदानीं पंचम्यावाहमकुर्यात् प्रधानं गणपतिं गणानां त्वेति मंत्रेण तद्वायव्यावांशु
 ताज्यमोदकपायसद्रव्यः प्रनिद्रव्यं अष्टोत्तरसहस्रं अष्टोत्तरशतमष्टाविशतिवातस्संख्याकाहुतिभिर्युक्त्यै ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकैवलमोदकैवा एव होमसं-
 माप्य एकविशति ब्राम्हणानेकविशतिनामभिः वरन्वादिना पूज्य एकविशतिपक्षाभ्यः सतपयेत् गणजयः गणपतिः हेरबः धरणीधरः महा

गपापतिः यक्षेश्वरः क्षिप्रप्रसादनः अमोघसिद्धिः अमृतः मंत्रः चिंतामणिः निधिः सुमंगलः बीजं आशापूरकः वरदः शिवः काश्यपः नन्दनः वा-
 चांसिद्धिः द्वैदीनाथकः तनः आचार्याय शरूपस्थैकविंशतिमोदकवायनं रक्तवस्त्रवेष्टितं दद्यात् मंत्रः विप्रवयनमस्तुभ्यं मोदकान्वैददास्य हस् आ
 दुद्धरणाथाय गृहाण ह्यिजसत्तम गणेशं प्रार्थयेत् अबुद्धमतिरिक्तं वाद्भ्यहीनमथा कृतम् तत्सर्वपुणतांयानु विघ्नराजनमोस्तुते नतोगांसोपस्कं
 तं च आचार्याय दत्वा आशिषो गृहीत्वा इष्टजनैः सह संजित इति संकष्टचर्चाव्रतम् श्रावणे कार्तिके वा शुक्लचतुर्थ्यां दूर्वागयापुतिव्रतं भविष्ये नि
 श्याद्युल्लिख्य अतुलसौभाग्यपुत्रपान्त्रधनचर्याद्यभिष्टाद्द्वाराश्रीगणपुति प्रीत्यर्थं दूर्वागयापुतिव्रतं घापनकरिष्ये तच्च पंचवर्षकवर्षत्रयं वा का
 र्यम् तत्र विधिः सर्वतोभेद्रे रक्तवस्त्रवेष्टितान् कलशापरिहमपीठं ह्रीं ह्रीं ह्रीं त्रिधा यत् तत्र ह्रीं गणेशं प्रीत्यर्थं दूर्वागयापुतिव्रतं प्रतिमादान-
 शमी दूर्वानुलसीपत्राणि मोदकनेत्रे च प्रार्थनामंत्रः गणेश्वरगणाध्यक्षीरोपुत्रगजाननं व्रतसंपुणताया तु लक्ष्मसाद्वादिभानुनं प्रतिमादान-
 मंत्रः गृहाण भगवन् ब्रह्मन् गणराजं सदक्षिणम् व्रतत्त्वं च नादद्य ससूर्पाया तु सुव्रत एवंपंचवर्षाणि कृत्वा उद्यापनमारभेत् पूर्ववत्पूजायित्वा न
 शशिर्मंत्रैर्गणेशपूजयेत् पंचगव्यरत्नपत्रं दशमन्त्रैः गणाधिपायं उमापुत्रायं अधनाशिनें विनायकायं ईशपुत्रायं सर्वसिद्धिमदा
 ० एकदंतां इभवत्क्रायं ० सूषकवाहनायं ० कुमारेश्वरं ततः व्रतपूर्तये आचार्याय गंगाल्वा सुजितं भाद्रपदशुक्लचतुर्थ्यां मध्याह्न्या
 पेत्यां सिद्धिविनायकं व्रतम् साधे मार्गशीर्षे आवाणवा प्रतिमासं शुक्लचतुर्थ्यां प्रातः शुक्लतिलैः स्नात्वा मध्याह्न्यं संकल्पकृत्वा पूजयेत् देश-
 लीसकीत्यममविजयपुत्रादिकां सिद्धिद्वाराश्रीसिद्धिविनायकं प्रीत्यर्थं सिद्धिविनायकं व्रतकरिष्ये धान्यराशिस्थारक्तवस्त्रवेष्टितारक्तकल

शीर्षमंगणेशपूजयेत् मूलमंत्रेण एकदंतंशर्पकण्ठं गजवल्कलचतुर्थकं पाशांकुशधरंदेवं ध्यायेत्सिद्धिविनायकम् ध्यानं ० पुष्योत्तरमंगपूजा ग-
 षोशायनमः पौढीपूजयोमि विमराजाय ० जानुनी ० आरुषुवाहनाय ० ऊरु ० हेरबाय ० कटि ० कामारिसूनवे ० नाभि ० लंबोदराय ० उदर ० गौरीसु-
 नाय ० स्तनी ० गणनाथाय ० तृदयं ० स्थूलकंठा ० कंठ ० स्कंदमिथाय ० स्कंधौ ० पाशहस्ताय ० हस्तौ ० गजवल्काय ० सुखं ० विमहूर्त्रे ० नेत्रे ० सर्वेश्वरा-
 य ० शिरःपू ० गणाधिपाय ० सर्वांगपू ० अथेपत्रमूजा स्फुरवाय ० पान्चीपत्रसम ० गणाधिपा ० भृंगराजप ० बिल्वपत्र ० गजाननाय ० दूवी-
 प ० लंबोदरा ० बदरीपत्र ० हरसूनेवे ० धतूरप ० वक्रतुंडाय ० शमीप ० उहात्राजाय ० अपामार्ग ० एकदंताय ० बृहतीप ० विकदाय ० करवीरप ० विनायका ०
 अशमांतकप ० कपिलाय ० अर्कप ० गजदंताय ० अर्जुनपत्र ० विमराजाय ० विष्णुक्रांतप ० बदेवे ० दाडिमीप ० सरायण्ये ० देवदारु ० भालचंद्रा ० मरुब-
 कप ० हेरबाय ० सिद्धूरप ० चतुर्भुजा ० जातीप ० सर्वेश्वराय ० अगस्तिप ० ततः दूर्वासुग्मं गंधपुष्पाक्षतयुते गृहीत्वा पूजयेत् गणाधिपाय ० उमा-
 पुत्रा ० अधनाशिन ० विनायकाय ० ईशपुत्राय ० सर्वसिद्धिसदाय ० एकदंताय ० इभवल्काय ० सूषकवाहनाय ० कुमारपुरवे ० सर्वविमहुराय ० ततो
 देवप्रार्थयेत् यन्मथान्चरितदेवमतमेतत्तुदुर्लभम् त्वत्प्रसादाद्गणेशत्वं सफलकुरुसवदा हृतपाचिनेक विशतिमोदकान्गृहीत्वा दशवित्राय दश
 आत्मने एकदेवाय ० वायनमंत्रः वापाकफलसंयुक्तमोदकदेशभिर्युतम् गणेशप्राणनाथाय तुभ्यविभ्रदाम्यहं ततः ब्राम्हणोत्थसदक्षिणां विनायक
 प्रतिमां दधान् तत्रमंत्रः विनायकगणेशानसर्वदेवनसक्तत पावनाप्रियविमिशसमविम्विनाशाय एवएकविशति वर्षेकत्वानेपूर्वदेवसंपूज्यमु-
 नाचार्यः अग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वाहयान् गणेशदूवीपायसलडुकैः प्रतिद्रव्यमक्षोत्तरशतसरथ्याकाहु निमित्त्यनत आधिकफलप्राप्तये एकविंशतिना

१ अपटाइतिस्थान २ रुई इतिख्यात.

मभिः एकविंशतिब्राह्मणान् दक्षिणापुरःसरं संपूज्य एकविंशतिपक्वान्नैः प्रत्येकं संपूज्य अन्यानपियथाविभवं संपूज्यसूयसीदत्वाव्रतपूर्तये
 गां दद्यात् इतिभूविष्ये कार्तिककृष्णाचतुर्थ्याकरकचतुर्थीव्रतं भविष्येरात्रीपामिव तिथ्याद्युद्धिरव्यात्मनः सोभाग्यपुत्रपौत्रादि सुखिर श्रीप्रा
 मयकरकचतुर्थीव्रतकरिष्ये पटादीवटविलिख्यतदधस्ताच्छिवस्कंदयुतांगीरीचंदनादिनालिरिवत्वापूजयेत् मंत्रः नमः शिवायै सर्वायै सो
 भाग्यसततिशुभाम् प्रयच्छ भक्तियुक्तानारीपांहरवल्लभे इति नमोननाममंत्रेण शिवस्कंदगौरीपांपूजाकार्या पिष्टकनेवेद्यं पक्वान्नपू
 रितदशकरकान् ब्राह्मणभ्यो दद्यात् चंद्रोदयोत्तरंचद्रायाध्यं दद्यात् व्रतपूर्तयेगां दत्वास्वयंभुज्जित अथदशरथललिताव्रतोद्यापनम्
 स्कंदे आञ्चिनकृष्णाचतुर्थ्यां निथ्यादिसंकीर्त्यममपुत्रादिप्राप्तिपूर्वकसोभायाद्यभिक्षं द्वे द्वाराश्चिरोहिणीसहितचंद्ररूपी परमेश्वरप्री-
 त्यं दशवर्षावधिआचारिनस्यं दशरथललितान् व्रतस्योद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य घृतान्चार्यैः सत्रीपुष्पमंडपिकामध्यं सर्वतोभद्रे पूर्ववत्कलशं
 शायतदुपरिवशपान् चतुरस्रलासोवर्णांशोहिणीप्रतिमां अष्टाशुलराजतचंद्रप्रतिमां च पूर्ववत् पूजयेत् प्रार्थयेच्च दशरथाय लवपादुत्तार
 द्याश्चसुनाश्चतेसो भाग्यं ललिते देवि देहि न हन्त मापि हि पुष्यांतेऽगपूजा उपगुललितार्थे ० पादोपूजयामि उमायै ० जजुनी ० सत्ये ० ना
 पू ० कुमारिकार्ये ० रत्नो ० लक्ष्म्ये ० भुजा ० रुमगभियार्थे ० सुरवं दशरथललितार्थे ० मूर्धानं ० ततः प्रातः पुनः संपूज्य अभिप्रनिष्ठाव्यं ३
 ध्यात् प्रधानं च द्रसूहितरोहिणीं गौरीभिमार्थेतिमंत्रेण अष्टोत्तरशतदूर्वाहुनिभिः नमो देव्या इति मंत्रेण अष्टोत्तरशतघृताक्तपंचवाद्याहुतिभिश्चयस्ये ब्र-
 ह्मादिमंडलवनाश्चैककथाहुत्यायस्ये नतः अपलीकान् दशब्राह्मणान् वरत्रालकारादिभिः संपूज्य गंधोदकपूजितदशकरकान् दद्यात् ततः आचार्यवरत्रादिभिः
 १ धारगं इति प्रसिद्धा २ कलशान्

संपूज्य सदक्षिणां वाचनं दद्यात् तत्र मंत्रः इदं तु दशालङ्कं दक्षिणाफलसंयुतं ललिताप्रीपानार्थाय ब्राह्मणाय ददाम्यहं विसर्जनमंत्रः सवाहनशा-
क्रियुतावरदापूजितामया मातमीमनुगृह्याद्यगम्य ९ तां निजमदिरं इति विस्तृत्य सदाक्षिणं सोपस्करपीठं गान् दत्त्वा ब्राह्मणान् मोदकपायसादिभिः
संतर्प्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भुञ्जीत एवं यः कुरुते भक्त्या धनपुत्रानवाप्नुयात् इति दशरथललिताप्रतोद्यापनसमाप्तं अथ पंचमीव्रतानि भाद्र-
पदशुक्लपंचम्यां ऋषिपंचमीव्रतं मध्याह्नव्यापिन्यां दिनद्वये तद्द्व्यासावव्यासावा पूर्वविद्धायाकार्यम् नद्यादोपानः दत्तधावनपूर्वकं स्नात्वा मम-
ज्ञानतो ज्ञानतो वारजस्वलावस्थायोक्तसंपर्कजनितदुःखानि त्वदोषपरिहारद्वारा शुभफलप्राप्त्यर्थं आचरितऋषिपंचमीव्रतोद्यापनं करिष्ये
वृताचार्यः सर्वतोभद्रे सप्तकूलशेषु एकस्मिन्वाहमीः अरुधतीसहिताः सप्तर्षिप्रतिमाः पूजयेत् प्रत्येकं सप्तर्षीणां वेदोक्तमन्त्राः ऋषिसंस्कृतां
स्तोमैरितिकुर्यात् अत्रियद्वा मवति अत्रिं एवानुस्मृधइति भरद्वाजम् असूतो भक्षमकरचरे निविश्यामि त्रिशगीतमः जमदग्निर्वसिष्ठश्च साध्वीचैवाप्यरु-
णानाजमदग्निनेत्रिजमदग्निन् उतासिभैत्रावरुणो वसिष्ठे निवसिष्ठे कश्यपो त्रिभेरुद्राजो विश्वामि त्रिशगीतमः न्यूनानि रिक्रमाणि मया यानि कृतानि च
धनीति देवा एतस्येति सहस्रतोमाः सहच्छदस इति नाम मंत्रे वा पूजयेत् ततः वाचनदत्त्वा क्षमापयेत् न्यूनानि रिक्रमाणि मया यानि कृतानि च
क्षमध्वतानि सर्वाणि भूयं सर्वतपीधनाः ततः कथाश्रवणादिनारात्रिं निनयेत् प्रातः अग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् प्रधानं अरुधतीसहितकश्य-
पादि सप्तर्षीन् पूजासंज्ञानिलग्रीहि यवसपिद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टौ सप्तशतमष्टविंशतिर्वतित्संख्या काहुनिभिः ब्रम्हादिदेवताश्च एकैकया ज्या
हुत्वा यस्य शेषेणोस्विष्टकृतं ततः प्रतिमापूजां कृत्वा सपत्नीकान् सप्तब्राह्मणान् वरुणादिनासंपूज्य नैभ्यः क्रमेण दक्षिणाप्रतिमायुतकलशान् द-

द्यान् तत्रमंत्रः गृहाणत्वं द्विजश्रेष्ठप्रतिमादि समन्वितम् कलशं ऋषिसंश्रित्यैव त्रितीये त्रयसं पूतिहेतवे यदेककुम्भे सर्वप्रतिमापूजनम् तदासर्वप्रतिमायुतं कलशामयार्थं
 यदद्यात् अन्येष्यः दक्षिणावस्त्रयुतान् पक्षान् पूरितान् कलशान् दद्यात् ततः सप्तम्यः सप्तगात्राचार्याय एकागादत्वाप्रार्थयेत् सप्तर्षयः शुभाः श्रेष्ठाः सर्वेषां
 च शुभप्रदाः सर्वपापचमैर्घृतज्ञानतो ज्ञानत कृतम् एते सप्तर्षयः सर्वभक्त्यासंपूजितामया यथोक्त फलदाः संवृन्नस्य फलदायका इति ततः आशिषो गृहीत्वान्ना
 ह्मणांस्तर्प्यस्वयंभुजीन अथ भविष्ये नागपंचमीव्रतं श्रावणशुक्लपंचम्यामाध्याह्नव्यापिन्यांकार्यम् नद्यादौ स्नात्वा विद्याद्युष्टिरव्य ममसन्तानवृद्धि
 र्कसुखाद्यभिष्टुद्धिद्वारा श्चिनागरूपीपरमेश्वरतीत्यर्थं नागपंचमीव्रतं करिष्ये पटंचंदनादिनागागन्धिलिख्य मृन्मयान्वाकृत्वा दधिदूवीक्षतकुशा
 र्भिः संपूजयेत् अनेनमंत्रेण अनंतवासुकिं शेषे यद्यनाममहाबल कालियतक्षकंचैव कर्कोटकथंनजयी एवंसंपूज्य विप्रिभ्यो भोजनं दत्त्वास्व
 यत्तेलपक्वविवर्जितं भोजनं कृत्वा रात्रीत र्ध्यानरतः स्वपत्न्युत्तु भाद्रशुक्लपंचम्यानागपंचमीव्रतम् प्रभासावडे चतुर्थ्यामेकभक्तकृत्वा यच्चम्याप्रातः
 स्नानः देशकालीसंकीर्त्य ममसंतत्यभिष्टुद्धिपूर्वकं सौभाग्यष्टुद्धिद्वारा श्चिनागरूपी परमेश्वरतीत्यर्थं द्वादशवर्षात्मकं नागपंचमीव्रतं करिष्ये ततः
 सीवर्णराजनंदरुमयं मृन्मयं वापंचफणनागकृत्वा करवीरशतपत्रजातीपुष्पपद्मगंधादिभिः संपूज्य ब्राह्मणान् धृतपायसैः संतर्प्यस्वयंन
 कंकुर्यान् एवंप्रतिमासं मासनामानि अनंतवासुकिं शेषं पद्मं कंबलमेव च तथा कर्कोटकं नागं नागमश्वतरं तथा धृतराष्ट्रशरवपालं
 कालियं तक्षकं तथा पिंगलं च महानागमासि मासि प्रकीर्तिनाः एवं द्वादशवर्षं सपादांते भारपरिमितसुवर्णनागं संपूज्य व्यासखपिपेजो ब्राम्ह-
 णाय पूजापूर्वकं दद्यात् अते पायसादिना ब्राह्मणान् संतर्प्य स्वयंभुजीन अत्रैव नागदष्टव्रतं हेमाद्रौ भविष्ये चतुर्थ्यामेकभक्तकृत्वा प्रातः
 चतुर्भिर्ब्राह्मिभिर्गुंजान् पंचपणपणान् ॥ अष्टौ धरणमष्टौ च कर्षिताश्चतुरः पलं ॥ तुलां पलशतं प्राहुर्भीक्ष्ण्यां हिंशानिस्तुला इति-

१ भारप्रमाणं

पचम्यांस्नात्वा तिथ्याद्युल्लिख्य अस्मत्संबंधिनो नागदंशमरणसूचितसर्पयोनिमुक्तिपूर्वकं तस्य स्वर्गनिका मनया एकवर्षात्मकं नागदष्टपंचमीव्रतं करिष्ये
 ततः सौवर्णराजतं मृन्मयं वापचफणानागं निर्माय क्षीरादिरत्नपनपूर्वकं षोडशोपचारैः संपूज्य घृतपायसमोदकैः ब्राह्मणान् संगव्यं स्वयंनक्तं कुर्यात् प-
 चम्यानक्तं एव प्रतिमासं पचम्याकार्यम् मासनामानि पूर्वोक्तानि अनंतादीनि आत्थाणि संवत्सरोत्तरं लचित्रितं कांचननागं सर्वतोभद्रस्थकलशे
 सस्थाप्य पूर्ववत् पूजयित्वा रात्रौ जागरणं कृत्वा षष्ठ्या मातः संपूज्य कथावाचकायसोपस्करं पीठं गात्रं दद्यात् तत्र मंत्रः दानकाले पठेत् देव-
 त्समरन्नारायणप्रभुं सर्वंगसर्वधानारं अनंतमपराजितम् येके चिन्मैकुले सर्पदक्षाः प्रासात्घयोगानि व्रतदानेन गोविंदमुक्तिं भाजो भवतु ते इत्युत्कृष्टाणि
 तच्च दत्त्वा क्षतयुतश्च दकं उदके निक्षिपेत् नतः ब्राह्मणानायातीनां च नागाः नुद्दिश्य महाभोज्यं दत्त्वा आशिषो गृहीत्वा स्वयं संजितं एवं व्रते कृते नागदंशमृतः स
 र्पयोनिमुक्तो भवति आश्विनशुक्लपचम्यामाध्याह्नव्यापिन्याः उपागल्लिनाम्रतम् प्रातः दत्तधावनपूर्वकं नद्यादीस्नात्वा शकृत्कलं वासः परिधाय मंडपि
 कादिकं कृत्वा तिथ्यादिसंकीर्त्य मया पुत्रपौत्रविद्यारोगयसुखविजयपुष्ट्यादिकामेन उपागल्लिता प्रीत्यर्थं अष्टवर्षात्मका चरितो पागल्लिता व्रतो घाप
 न करिष्या इति सकल्प्य हृताचार्यः एकलिंगतोषट्टिकलशोपरिसौवर्णिल्लिनाप्रतिमां पौराणमन्त्रैः श्रीसूक्तेन च पूजयेत् ध्यानम् नीलकौशेयवस-
 नाहेमाभाकमलासनाम् भक्तानावरदानित्यं ललितां चिंतयाम्महं पुष्यपूजांते उपागल्लितायै० पादौ पूज० भवान्यै० गुल्फौ० सिद्धेश्वर्यै० जघे०
 श्रियै० ऊरू० विश्वरूपिण्यै० कटिं० देव्यै० नाभिं० वरदायै० कुक्षिं० शिवायै० त्ददयं० वागीश्वर्यै० स्कंधौ० महादेव्यै० बाहू० प्रकृतिभद्रायै०
 करौ० पद्मिन्यै० कंठं० सरस्वत्यै० मुखं० पद्मकेसरवासिन्यै० नासिकां० महिषमर्दिन्यै० नेत्रे० लक्ष्म्यै० कर्णौ० भवान्यै० ललाटं० विध्यवासिन्यै०

:० सिंहवाहिन्यै० सर्वांगपू० ततो धूपार्दिकं० पुष्पांजल्यंते साग्रामष्टचत्वारिंशत्पर्वपरिमितां दूर्वां हस्तिनाद्राय बहु प्ररोहासततममृतताहरितालता य
 थैयंललिने मातस्तथामेस्युर्मनोरथाः इति मंत्रेणापिथेत् एकैकामिववाष्टु चत्वारिंशद्द्वारं समपयेत् ततः त्रदक्षिणानमस्कारः कथात्रवणादिनारात्रौ
 जागरणकृत्वा प्रातः नित्यकर्मनिर्वर्त्य पुनः संपूज्य देव्यै अष्टौ बटकान् समर्प्य अग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्य्यात् प्रधानं उपांगललितां गौरीर्मिमाथेति मंत्रेण
 अष्टौत्तरश्र
 : नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै राततं नमः नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्मृता मनेन मंत्रेण अष्टौत्तरशततिलसर्पिः पंच-
 ब्रह्मादि संडलदेवताश्चैकैककया ज्याहुत्यायस्ये एवं होमसंपाद्य अष्टौ ब्राह्मणान् वस्त्रादिभिः संपूज्य तेष्यः पकान्नपूरि-
 अष्टौकलशान् दद्यात् ततः आचार्यवरञ्चालकारादिभिः संपूज्य स्रदक्षिणं विशति वटकसहितं वायनं दद्यात् तत्र मंत्रः पक्वान्नपूरि-
 उपांगललिता प्रीत्यै ब्राह्मणाय द्दाम्यहम् नूनः देवीं विसर्जयेत् मंत्रः सवाहनाशक्तियुता वरदा पूजिता मया मातमाम-
 एवं विसृज्य सोपस्कर पीठगान्वा आचार्याय दत्त्वा ब्राह्मणान् सदननेन भोजयित्वा आशिषां गृहीत्वा स्वयं विशति
 इति स्कान्दे ललिताव्रताद्यापनं इति श्रीमच्चिन्तापावनं० पंचमीव्रतानि समाप्तानि अथ षष्ठीव्रतानि भाद्रशतकषष्ट्या
 प्रातः नारीनधारं भ्रात्वा शरुक्लावरासुवेषा भरणीपेता वशापान्नेन द्याः पंचपिंडाकृतिवालुकासंपृत्य गृहमागत्य पीठदोसं
 कं सोऽस्याभिष्टुच्छिं हारां श्रीललिता षष्ठी प्रीत्यर्थं ललिता षष्ठी व्रतं करिष्ये ध्यानादिभिः पूजयेत् पं
 तरशनं अष्टाविंशतिवासं गृत्वा रमर्ष्य सोहालिका कंजगुडवेष्टकण्विष्टमोदकादिभिः नैवेद्यं प्रत

न्यसेत् कूर्ण्डानरीकेलत्रुसदाडिमबीजपूर तुडीर कोरेवैल्ला दितत्कालसंभूते फलेः शोभाकृत्वा धान्यराशिस्थदीपावलिभिः समंततः भूषयेत् एवंपू
 जांसमापयेत् त्रार्थयेच्च ललितेललितेद्विसौरव्यसोभाग्यदायिनि अनंतदेहिंसोभाग्यभूगुवत्यवरपर नत रत्नोगीतवाद्यादिभिर्मेषिन्मिषरहितं सरवीभि
 सहजागरणकृत्वा सप्तम्यां प्रातः वत्सवनदी प्रतिनीत्वा गंधपुध्याक्षनादिभिरभ्यर्च्य तत्सवनवेद्यादिविभ्रायदत्वा गृहमागत्य अग्निप्रतिष्ठाप्य अष्टोत्तरशत
 दूर्वातिलसूतपुत्रवाद्युतपायसंचदुत्वा देवपितृमनुष्यान् सुवासिनी कन्यकाश्चालंकारादिभिः पंचदशब्राह्मणाश्च वस्त्रादिभिः संपूज्य गावदत्वा बहुवि
 धमह्यभोज्यैः सतर्प्य ललितामैस्तुसन्निहितिसंमार्थ्यस्वयभुज्जितेति अथकपिलाषष्ठीप्रतम् हेमाद्रौ भविव्ये भाद्रकृष्णवर्ष्याकपिलाषष्ठीप्रतम् न
 च्चपूर्वापरपुताथाकार्यम् योगविशेषेण योगलक्षणंपुराणसमुच्चये भाद्रमास्यसितेपक्षे भानोचैवुकरे स्थिते याने कुजेचरो हिण्यां साषष्ठीकपिलासु
 ता संयोगे चतुर्णां च निर्दिष्टापरमेष्ठिनेति वाराहपुराणपि नभस्येकृष्णपक्षे तु रोहिणीयात भूकरैः युक्ताषष्ठीपुराणज्ञैः कपिलापरिकीर्तिना ब्र-
 नोपवासनियमैर्भास्करलत्र पूजयेत् कपिलां तु हिजाभ्यायदत्वा क्रतुफलं भवेत् एवं षष्ठीयदातदापंचम्यां एकभुक्ते कृत्वा षष्ठीं प्रातः दत्तधावनं कृ-
 त्वा जलपूर्णां जलकृत्वा निराहारीद्यदेवैशुत्वद्वक्तं स्वत्परायणः पूजयिष्याम्यह भक्त्या शरणभवभास्करे त्यर्घ्येदत्त्वा नद्यादौ गत्वा नत्रदारु शीरकुं-
 कु मेलामनः शिलापद्मकपत्रकचक्षिमधुगव्यानां पेषणं कृत्वा क्षीरेणा लोड्यकुल्केन स्नानं कार्प्यमनेन मंत्रेण आपस्त्वमसिदेवेशज्योतिषा पतिरिव च
 पापं शयमेदेवमनोवाक्कायकर्मजम् ततः पंचगव्यं नूनं ततः पंचपुष्टवैभोजनम् ततः शकृच्छृत्तिं कागृहीत्वा स्नायादनेन मंत्रेण सृत्तिके ब्रह्म-
 ईकश्यपेनाभिमंत्रिता पवित्रं कुरुमान् नित्यं सर्वपापात्समुद्धरेति ततः वरुणपूजयेत् पूजाभन्तः पाशाग्रहस्तवरुणसर्ववारिम्भरप्रप्ता
 १ नोडली इति प्रसिद्धा २ कारली इति प्रसिद्धा ३ देवदारु इति प्र० ४ वाळा ५ वेलची ६ ज्येष्ठमघ इति प्रसिद्धा

अद्याह्प्रार्थयामित्वांत्रतंकुरुसुरेश्वर ततःस्नात्वातिलकं घृत्वाभास्करं प्रपमेत् आदित्योभास्करो भानूरविः सूर्यो दिवाकरः प्रभाकरोमितो
 बरीदेवः सर्वेश्वरो हरिः नतो गृहमागत्य तिष्ठ्यादिसंकीर्त्य मम अशेषपापक्षयपूर्वकरूपसंपदाराग्यविपुलसन्निस्वर्गलोक प्राप्तिहारासर्षवि-
 भासकसर्वतेजोमयश्रीसूर्यनारायणत्रीत्यर्थकपिलाषष्ठीप्रतंकरिव्ये तदंगुण्याह्वानादिक्त्वाततो ह्युताचार्यः स्वयवागोमयनोपलिखायां
 भूमौ कुकुमेनाष्टदलपद्मं विधाय तदुपरिसर्वतोभद्रकलशो परिरक्तवस्त्रेष्टपत्रसकणिकं पद्मं कृत्वा तत्र पूर्वोदिकमेपोदेवता आवाहयेत् सूर्यो भा-
 स्करो ऋवणरितसंरविं० आदित्यं० दिवाकरं० प्रभाकरं० सूर्यं० तीव्रशिमधरं० मध्ये आधाररूपिपांवरुणं न्यसेत् तदुपरिसप्तान्वभूषितं सोष्टपांर
 थं तत्रागतः सोषणं सरुणं सारथिं कृत्वा रक्तपुष्पोः रक्तधैश्च पूजयेत् मंत्रः विनतातनयो देवः कर्मसाक्षी सुरेश्वरः समाश्वः समरञ्जुश्च अरुणामे-
 प्रसीदतु एवं अरुणं संपूज्य रथोपरि सौवर्णोसूर्यप्रतिमां आकृष्योनेति मंत्रेणावाहयेत् परितः दीसादिशक्तान्यसेत् तांश्च दीसासूक्ष्माभद्राविनील
 ः त्वा अनघाप्रमोघो वैद्युतासर्वतोमुखी ततो ध्यात्वा सनसपाथम् ततः कुरवीराकरक्तपुष्पचूदनचंपकपुष्पस्रगंधकुंकुमकुसुमसुतं पत्रं हस्ते-
 नादाय जानुभ्यामवनिंगत्वा ध्वनिवेदयेत् अनेन वेदगर्भनमस्तुभ्यं वेदगर्भनमोस्तुते अव्यक्तमूर्तये तु भ्यं गृहाणा ध्वनमोस्तुते ब्रह्ममूर्तिधरायै
 चतुर्वक्त्रनातनं सृष्टिस्थितौ संस्थिताय गृहाणा ध्वनमोस्तुते विष्णुरूपधरो देवः पीतवस्त्रश्चतुर्भुजः प्रभवः सूर्वलोकानां गृहाणा ध्वनमा
 ८ कालात्मा सर्वभूतात्मा विदात्मा सर्वतोमुखः जन्ममृत्युजराशाकसंसारभयनाशनः दारिद्र्यव्यसनध्वंसी श्रीमान् देवो दिवाकरः हरिद्रव्योशु
 मा च गृहाणा ध्वनमोस्तुते चतुर्भिसृष्टिभिः साकमहाभिः परिगीयते सामध्वनिस्तुतो शेषो गृहाणा ध्वनमोस्तुते ततः पुष्पपूजाते अंगपूजा

भास्कराय नमः शिखां पूजयामि रत्नर्याय० ललाटं पू० भानवे० चक्षुषीं पू० रवये० सुरवं० भानुमते० कंठं० पद्मागभयि० ह्रीं हरती० निभिरक्षयुक्ते०
 स्तनी० जातवेदसे० नार्भि० भानवे० कटिं० उग्ररूपाय० गुह्ये० तेजोरूपाय० जघे० स्थूलसूक्ष्मशुभ्रपाय० पादोपू० ततः पूजासमव्यप्राथये
 त् आग्निमीलिनमस्तुभ्यं नमस्ते जातवेदसे इषे चैव नमस्तुभ्यमभये च नमी नमः आत्मरूपिन्नमस्तुभ्यं विश्वमूर्ते नमानमः लंब्रह्मालंबविद्याच्युत्स
 धातात्संहृताशुनः सुक्तिकाममपीप्स्यामि प्रार्थयामि रसे स्वरे निमस्कारं कुर्यात् ततः सर्वसे तिमंत्रेण पाणिभ्यां नोयेन सुरवं संसृज्य हंसः शकचि
 ब्रह्मिचरसूर्यमालोक्य उदुत्यं चित्रदेवानामिति सूक्ते वेवाग्रतो जपेत् ततः पूर्वफलपुधाक्षतानानाविधमष्टैः फलकं कृत्वा तन्नशुभदेशे शय्यां प्रक
 लपयेत् ततः लवणाच्चिलापरिव्यमयं रवुद्ग्रहस्तं वरत्रयुगच्छन्नं संस्थाप्य पूजयेत् मंत्रः नमस्तेऽक्तो धरुपाय रवुद्ग्रहस्त जिघांसते जिघांसु काम-
 त्वाद्गृह्णा दुःखः सर्वदेवताः त्वया व्यासं मेरुपृष्ठे चंडभास्करसुभ्रं अतस्त्वां पूजयिष्यामि गृहाणा ध्वं नमास्तुते ततस्तारात्रिमनिवात्थाभ्युदिते
 सूर्यपुनः रनात्वा देवं संसृज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाहृत्वात् प्रधानं श्रीसूर्यं अर्कसामिद्विः घृताक्ततिलैः सिद्धचरुणा घृतेन च प्रतिद्रव्यमष्टान
 र्शानसरव्याकाहुतिभिः आकृष्योने निमंत्रेण व्याहृतिभिर्वायस्ये पीठावरणदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्च आज्याहृत्यायस्ये ततः चिष्टकृतं एवं हो
 मसपाद्य ततः पूर्वापस्करसहितां कपिलागाउक्तप्रकारणसपूज्यप्रार्थयेत् कपिलसर्वदेवानां पूजनीयासिरोहिणि सर्वतीर्थमयीयस्मा दतः शा-
 तिप्रयच्छमे ततः आचार्यपूजनकृत्वा ततः तद्धस्ते गोभूहिरण्यवासो ब्रीहिलवणतिलान्दत्त्वा कपिले पुण्यकर्मासि निष्याद्ये पु
 ण्यकर्माणि मांसमुद्धरीन् च ददतीत्यक्षयंकुरु ब्रह्मणोत्पादिता देवि अग्निं कुडाल्पुं क्रमभा नमस्ते कपिले पुण्ये सर्वदेवनमस्कृते जयनित्यं महास

त्वे सर्वनीर्थादिमंगले दातारंस्वजनोपेतं ब्रम्हलोकं नयाशुर्वे ततः प्रदक्षिणां कृत्वा आचार्यहरते सो पस्करं सदक्षिणं पीठंगां च दद्यादनेन मंत्रेण
 दिव्यमूर्तिज्जगच्चक्षुर्दृशेत् शाल्मा दिवाकरः कपिलासहितो देवो मम मुक्तिं प्रयच्छतु तस्मात्स्वकपिले पुण्या सर्बलोकस्य पावनी प्रदत्ता सहस्रै-
 र् । प्रदा भव ततः अन्य ब्राम्हणान् संपूज्य अन्नादिनासतव्यं आशिषा गृहीत्वा सुहृदु तो भुञ्जीत आरोग्यरूपसो भाग्य सर्वदुरव-
 : अंतर्गोलोकं गच्छतीति हे माद्रोस्कादेकपिलाषष्ठीव्रत अथ सवासुषष्ठीपुरस्कदषष्ठाव्रतम् हे माद्रो भविव्ये यस्या कस्याचित्त्वह्या प्रा-
 : शकालोसकीर्त्यं मम सत्कृत्वादिजन्म प्राप्ति पूर्वकं ऐहिकविद्यालक्ष्मीसुरवाद्याभिसृष्टि, दारा श्रीस्कदमीत्यर्थं स्कदषष्ठीव्रतं करिष्ये ततः
 सू. १. १ पीठे संस्थाय्य पूजयित्वा दधिघृतपुष्याक्षतयुतमर्घ्यं दद्यादनेन मंत्रेण समर्षिदारजस्कदसेनाधिपमहाबल रुद्रो मासिजषड्गम
 २ प्रीयतां देवसेनानीः संपादयतु त्दतम् एवं पूजां कृत्वा रात्रीं मू मिभोजनं कृत्वा तैलपक्षकविवर्जितं भोजनं कुर्यात् शक्तोऽसमाहमुपोषणं वाकृ-
 एवं शुक्ला कृष्णायो च षष्ठ्याकार्यम् सर्वाभीष्टसिद्धिः इति श्रीमच्छां कथी व्रता धापनको सुधां षष्ठीव्रतानि अथ सप्तमीव्रतानि आबु-
 शुकलसप्तम्यां मध्याह्नव्यापिन्यां शीतलाव्रतम् हे माद्रो भविव्ये तद्विधिः मासपक्षाद्युच्चिरव्यं मम गेधव्यदारिद्र्यभर्तृवियोगनाशन पूर्व-
 कं पुत्रसौरव्य धनधान्य प्राप्तये शीतलाव्रतमहं करिष्ये ततः धान्यराशुपरिकलशे सुवर्णादिनिर्मितां शीतला प्रतिमां नाम
 मंत्रैः पूजयेत् ध्यानं स्कादे वंदे हं शीतला देवी रासभस्यां दिगंबराम् मार्जनी कलशोपुतां शूर्पालं कृतमस्तकामिति ततोऽर्घ्यं दद्यात् मं-
 अः शीतले दहमे पापं पुत्रसौरव्य प्रदत्तमः श्रावणस्य सिनेपक्षे गृहाणार्घ्यं नमोस्तु ते इत्यर्घ्यं दधिघृतमिअपकान्ननेवधं ततः समस्तु वासिनं
 १ सप्तर्षीणां दाराः स्त्रियः नैष्योजान २ सेनाधियानिः

१९ श्याञ्जुत्वानाभिः सह भुंजति अथ भाद्रकुकुसुमसम्यां मुक्ताभरणान्नं हेमाद्रौ सलिलाशये रत्नात्वा गृहभागल्यगोमयादिलिसे शुद्धदेशे
 चमंडल विधायनदुपरिचंदनादिना उमासहितं शिवलिखित्वोक्तप्रकरणपूजयेत् देशकालोत्सकीर्त्यं मम सकल पापक्षयपूर्वकं पुत्रपौत्रधनधान्यसौ-
 र्ख्यानशयप्राप्तिद्वारा श्रीसदाशिवप्रीत्यर्थमुक्ताभरणसमीघ्नतं करिष्ये इति सकलस्य पूर्वाक्तप्रकरणपूजां समाप्य प्राथयेत् महादेवमहाराजप्री-
 त्यापापप्रणाशनं अस्माकं कुर्वतां पूजां साधुवासाधुयोजिताम् ज्ञानतो ज्ञानतो वापि भवतीह व्रते तु नत् संसृपायातु विश्वेशदीर्घायुः पुत्रदोभव नतः देव
 स्य पुत्रतः यावज्जीवमयात्मानु शिवस्य चोनेवेदितः इत्येव समथकृत्वा सो वपैराजतसौत्रं वादारक देवाग्रतः संपूज्य अननदारकं गृणहीयात् देव
 २० अ सर्वसौभाग्यदायकं गृणहीयादोररूपत्वां पुत्रपौत्रप्रवर्धनम् ततः हस्ते बंधनमंत्रः समसामोपगीतत्वाधारयामि गङ्गुरो सूत्र
 स्थितं नित्यं धारयामि स्थिरा भवेत्यनेन मंत्रेण हस्तबंध्वा ततः द्वादशवर्णिपापापानि तुष्टिकुरुदथानिधे प्रसन्नः सन्नु माकात दीर्घायुः पुत्रदोभव
 २१ तैजीणदोरकोत्तारणकृत्वा ब्राह्मिणाया एकादशशतसरख्याकान् मडकान् घृतदक्षिणाद्युतान् वायनं दत्त्वा तदेव द्रव्यं स्वयं भुंजति एव प्रतिमासं-
 शकवलससम्यां कायस् वर्षी चैहमीराजती वासुदिकां ताम्रपात्रोपरि संस्थाय ब्राम्हणेभ्यो दद्यात् आचार्याय विशेषेण सौवर्णमगुलीयकं पुष्यकुं
 कुमतांबूलजनसूत्रयुतसं दक्षिणागांच दद्यात् ब्राम्हणान् भोजयित्वा स्वयं भुंजति संतानवृद्धि लब्ध्वा तु शिवलोकं महीयते अथ माघशुक्लसप्त
 म्यारथसेसमीघ्नतं हेमाद्रौ भविष्ये षष्ठ्या प्रातः शुक्लतिलैः नद्यादोरत्नात्वा देवादीन् पूजयित्वा सूर्यालयंगत्वा सूर्यनमस्कृत्य गंधपुष्पाक्षतैः
 संपूज्य स्वगृहभागल्य अतिथीं च्यसंभोज्य विद्यमानदिने तैलवर्जितं स्वयमभ्रीयान् रात्रौ विप्रसमाहृत्य संपूज्य नियमं कुर्यात् समस्यं तु निराहारो भूत्वा

भोगविवर्जितः भोक्ष्ये ह्यभ्यांजगत्प्राथम्यनिर्विघ्नं तत्र मेकुरु इत्युच्चार्यतीयं निक्षिपेत् ततः विप्रं विसृज्य भूमौ स्वपेत् ततः सप्तम्याप्रातः अरु-
 णोदये वेलायां हरिद्रामलकचूर्णसृत्तिलैश्च सह रन्नास्वाकृतावश्यकः सीररसूकंज स्वागोमयेनोपलितायां भूमौ नदीतीरे गृहांगणेष्वथ मूले तुल-
 सीमूले वा वस्त्रादिनामंडपं कृत्वा तन्मध्ये वेदिको नदु परिधतु नाकु कुमेन वा सुदलं विधाय तदुपरि आरक्तवस्त्रं त्रसार्थं उपरि एकचक्रं हया न्वितं सो-
 पस्करं सौवर्णराजतं वारथं संस्थाप्य तत्र सौवर्णीसूर्यप्रतिमा मावास्थ ध्यानम् द्विभुजशंखचक्राढ्यपद्मासनसमन्वितम् मुहूर्तसमये
 सम्यक् ध्येयं नारायणशुभं रक्तगंधारक्तपुष्पगुग्गुलगरुधूपकाः परमान्नेवेद्यं एवं षोडशोपचारैः संपूज्य तदग्रे धातुनारजनीचूर्णनिवाष्ट-
 दलपुद्गं विरच्य पूषादिक्रमेण रविं आदित्यं सवितारं मित्रं रव्यं भास्करं दिवाकरं मित्रं संपूज्य मध्यं नारायणं
 पूजयित्वा भक्तिहीनं क्रियाहीनं मंत्रहीनं जगत्पते प्रसादात्तव संपूर्णमर्चनं यदिहास्तु मे इति संप्राथ्यं षण्मुहूर्तं रवौ प्राप्तेऽपि दक्षिणा
 शिरोधौतवस्त्रपाच्छाद्य यावदुल्लुध्य भ्रास्करोगच्छेत्ता वत्सपेत् नदीयदिच्छयारविप्रार्थयेत् तत्स्वमे सूर्यः मनोभिलिषितं कथयेत् ततः उल्याय-
 भवुल्लुक्ता फलं सहितं घृतेन लेपितं गर्भहाटकं पूर्णं दुःकूलवेष्टितं सदक्षिणा ता बूलं कृष्णं आडदद्यात् तदभावेनातु लिंगं देयम् अकिंचनेन ससा-
 रथिस्थं पंचवर्णके निर्माय सौवर्णीप्रतिमा पूषवदेव्येत् ततो रात्रौ जागरूपा कृत्वा मातः नत्सर्वगुरवे देत्वा गांच दद्यात् ततः इष्टजनैः सह सुजीत एव
 इह पुत्रपौत्रानुत्पाद्य भूर्यलोकं यास्यति अत्रैवृत्नानं अरुणोदये सप्तकपर्णानि बदरीपत्राणि च शिरसि निधाय रन्नात्वा प्रार्थयेत् यद्यज्जन्मरु-
 तपापमया सप्तसुजन्मसु तन्मरोगचशोकंचमाकरीं हंतु सप्तमी रन्ना नानंतरमर्घ्यं सप्तवाहशनिप्रीतसत्यलोकस्य दीपनं सप्तम्यासहिती देवगृ-

9 पायसम् २ हरिद्राचूर्णेन ३ सुवर्णपूर्णं ४ मकरसंबन्धिनी

हाणा र्घ्यदिवाकरे निवाप्रार्थना जननी सर्वभूतानां सप्तमी सप्तके तिथिः सप्तव्याहृति के देवि नमस्ते सूर्यमंडले इति भविष्योक्तस्नानादि विधिः
 माघशुक्लसप्तम्यां मन्वलासप्तमी व्रतम् नत्रमाघशुक्लषष्ठ्यां प्रातः स्नात्वा देशकालां संकीर्त्य मम अखिल पापक्षय पूर्वक रूपसौभाग्य सर्वकाम
 ल प्राप्तिद्वारा श्रीसूर्यनारायण प्रीत्यर्थं अचलासप्तमी व्रतं करिष्ये इति संकल्प्य भास्करं संपूज्य स्वयं एक मुक्तं कुर्यात् ततः सप्तम्यां अरु-
 णोदये सुगंभीरं जलाशयं तडागं देवराजं सरितं वा केन चिन्मन्वालि न यावत्तावद्गत्वा प्रथमं सौवर्णीराजते अलाबुमये वा पात्रे तैलवर्तियुतं कु-
 सुमभूषितं दीपं संस्थाप्य तत्प्राञ्छित्वा शिरसि धृत्वा तृदये भास्करं ध्यात्वा इमं मंत्रमुदीरयेत् नमस्ते रुद्ररूपाय रसानां पतये नमः वरुणाय नम-
 स्तस्मिन् हरि वासनमोस्तु न इत्युक्त्वा जूले दीपं परिहरेत् ततः स्नात्वा देवताः सतप्य तत्तीरे चंदनेनाष्टदलं पद्मं विरच्य तत्र पूर्वदिक् क्रमेण रविं
 गानुं विवस्वतं सवितारं अर्कं सहस्राक्षरं पाम् सर्वात्मानं मध्यउमायुतं शिवं प्रणवयुतं च संस्थाप्य संपूज्य विष्टज्यस्वगृहमा

ततः ब्राह्मणं संपूज्य तत्सर्वं निवेदयेत् सौवर्णी अशक्तौ तिलपिष्टं सौवर्णी अशक्तौ तिलपिष्टं जवातालपत्ररक्तं वरुणाच्छाद्य संपूज्या ब्राह्मणद्वारा चालयेत्
 दिव्यपुराणे षष्ठ्यां प्रातः स्नात्वा त्रिध्यादिसंकीर्त्य मम समुदायुतपुत्रप्राप्तिं पूर्वकपौत्राद्यभि हृदि द्वारा श्रीसूर्यनारायण प्रीत्यर्थं पुत्रसप्त
 मी व्रतं करिष्ये इति संकल्प्य ततः सूर्यं चैतमाख्यां बरलेपनेः संपूज्य उपोषणं कृत्वा भूमौ स्वपत् ततः पुनरुत्थाये र्नात्वा पुनः सूर्यपूजायि-
 त्वाग्निहोत्रहोमं कुर्यात् दध्योदनेन पयसा पायसेन हि ज्ञानसतप्यं भुंजीत एष पक्षद्वयेऽपि कृष्णा विशेषः रक्तोत्पलरक्तपुष्पैः पूजनम् एव संव

त्सरपर्यंतं कृत्वा पुत्रप्राप्तिर्भवेत् इति श्रीमच्छंकरविरचितायां ब्रह्मसूत्राणां ब्रह्मसूत्राणां अथाष्टमीव्रतानि बुधसुक्तायां शुक्लाष्टम्यां बुधाष्टमीव्रतम् तत्र सप्तम्यां सकल्पपूर्वकं दंतधावनादिकृत्वा दशविप्रान् निर्मम्य अष्टम्यां प्रातः गंगादितीर्थे स्नात्वा देशकालोसकीत्यं मम इह जन्मनिज्जांतरं च बाल्याधारभ्यः कर्मणामनसा जानतां जानतां वा स्वर्गाद्यपत्तनदोषपरिहारपूर्वकं पुत्रपौत्रादिः सकल मनोरथप्राप्त्यर्थं श्रीपरमेश्वरमीत्यर्थं मया आचरितं बुधाष्टमीव्रतोद्यापनं करिष्ये तदंगं पुण्याहं वाचनादिकृत्वा चार्यः रंगवल्यादि विराजितदेशो सर्वतो भद्रमंडलोपरि पंचप्रस्थकलशे पूणपात्रोपरि पंचवर्णैरष्टदलपद्मं कृत्वा तत्र उद्बुध्य ध्वनिमंत्रेण स्वर्णनिर्मितबुधप्रणिमामध्यसंस्थाय तद्दक्षिणे विष्णुं इदं विष्णुरिति मंत्रेण वा मे सहरत्नशीर्विति नारायणं दलेषु पूवादि क्रमण रविं सोमं बुधं गुरुं शक्रं शनिं राहुं केतुं दलाग्नेषु पूवादि क्रमण अनंतं वामनं सौरं सत्यं जनार्दनम् हंसं नारायणं बाल्ये इन्द्रदीर्घ्यसंस्थाय दक्षिणे यमं चित्रगुप्तं श्यामलोचस्थापयेत् ततः मंडलात्परितः अष्ट

क्षिणाद्युतानष्टकलशान् संस्थाप्य उक्तीत्यापीनवस्त्रपुष्पादिभिः पूजयेत् पुष्पपूजां अंगपूजां बुधाय नमः पादौपू० पुत्राय० ज्ञानुनीपू० तारकाय० कटिं० राजपुत्राय० उदरं० इलात्रियाय० लहदपं० कुमाराय० वक्षःपुरुषाय० सः पित्रे बाहू० सोमसुताय अंसौ० पीतवर्णाय० सुरवंपू० ज्ञानाय नमः नेत्रेपू० बुधाय० मूर्धानं० एवं समाप्य तदुत्तरे उक्तीत्याग्रहात् संस्थाप्य पूजयेत् केचित्पुनर्नेच्छन्ति तेषां मंडलांतः पानित्वात् ततः बुधायार्धसोविणादिपानि गंधपुष्पाक्षतयुतजलमादाय जानुभ्यां अघनीं गत्वा उर्वश्याश्च गुरुर्धस्तुथः रवसः पिता योऽग्रहाणामधिपतिर्बुधो नः संभ्रसी दत्त रात्रौ कथाश्च वपादिना जागरणं कृत्वा प्रातः पुनः संपूज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य-

अन्यादद्यात् प्रधानं बुधं अपामार्गसमिधवस्त्रीहितिलमिच्छिगोधूमद्रव्यैः पृथक् पृथक् अष्टोत्तरशतसंख्याका हुतिमिधि प्रत्यधिवेवताच्चनेरेवद्र-
 व्यैः पृथक् अष्टाविंशतिसंख्याका हुतिभिः आवरणदेवताच्चैकेकयाज्याहुत्यायक्ष्ये आदित्यादित्रहन्तद्रव्यैः अष्टाष्टसंख्यायायक्ष्ये मंडलदेवताच्च
 एकैकयाज्याहुत्या एवहोमसपाद्यस्विष्टकृदादिप्रायश्चित्तं हुत्वा षड्द्विदानपूणा हुतिचसपाद्य आचार्यादीन्संपूज्यस्वती द्वासनांतकृत्वा आचार्यादयः
 यजमानमभिषिच्य ततोयजमानः विभूतिधारणंकृत्वा आचार्यायाष्टलडुकवायनदद्यात् संपुष्टोवायनादरन्मादिलानाथोत्रहेचरः वांश्चवि
 ब्युनादतान्सकलान् प्रयच्छतु सोपस्करपीठगाचदत्त्वा अन्येष्यः पूर्वस्थापितकलशान्दत्त्वासदन्नेनसतव्यं आशिषोऽगृहीत्वा स्वथमुज्जित
 अथशुक्लादित्रावणकृष्णाष्टम्यादशाफलव्रतम् आदित्यपुराणे अष्टम्याजन्मसमयेस्नात्वाद्दशाकालं संकीर्तनात्ते समहुः खशोकदारिद्र्यादि
 नाशपूर्वकसकलसुरवसौभाग्यादिप्रासिद्धास्त्रीकृष्णाम्रीत्यथदशवर्षत्सकदशाहदशाफलव्रतकरिव्ये इति सकलस्य पीवादीस्त्रीकृष्णसंपूज्यद
 शगुलसीदलानि दशनामभिः कृष्णाषिष्यवनेतगो विंदगरुडध्वज दामोदरत्सृषीकेशपद्मनाभहरिप्रसुप्यः समर्पयेत् पूजनमंत्रः नाराय-
 णाय देवाय गोकुलागारवासिने दिव्याय दिव्यरूपाय बालकृष्णाय तनमः तूहिष्णोरिति वा त्रदत्रे दशगुणदशमं थियुतं सूत्रं न्यसत् पुरतः
 दशपद्मानि पिष्टनकृत्वा पूजयित्वा तन्सूत्रं कठे हस्ते वा धारयेत् मंत्रः सप्ताष्टाणवमभानानराणां पापुकमणाम् इहा सुत्रफलवाप्तिकृष्णपुरुषो
 त्तमं हृत्वा दशाहं व्रतमाचरेत् दशमिन्हि पूजनकृत्वा प्रथमो धूमचूर्णनिश्रित्वा दशदेवाय दशा ब्राह्मणाय दश आत्मने सोदकान्द
 याविधफलदक्षिणा युतदशमादकवायन त्रिलोकिनाथ देवेश सवभूतदशानि धे दाने नानि न देवेश यथात्त फलदो भवेति इत्साप्रार्थयेत् देवदेव जगन्नाथ वाळि

तार्थफलप्रदं व्रतेननेनसुप्रीतिरक्षत्वंभवसागरान् ततः भोजनं कुर्यात् एवं दशवर्षपर्यन्तं दशफलनामानि नारीकेलंचदाडिंबंनारिगंकदलीफल-
 यूगीफलमानुलिंगंजबीरंरक्तुरीफलम् ककोटकीबदामादिदशाफलमितिस्मृतम् उद्यापनं पूर्वोक्तसंकल्पान्तेष्टनाचार्यः सर्वतोभद्रस्थकल-
 शौपरिहेमी श्रीकृष्णाप्रतिमासंस्थाय्य पूर्वोक्तप्रकारेण सुवर्णतुलसीदलेनचपूज्यरात्रौजागरणकुर्यात् प्रातरग्निप्रविष्टाय्य अन्वाद्य्यात् प्रधानश्री-
 कृष्णा अश्वत्थसमिञ्चरूद्यतद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्ययामंडलदेवताश्च एकैकयाज्याहुत्यायस्य एवं होमंशुं पाद्य पूर्वोक्तप्रकारेण वायनदत्ता-
 णिपस्करपीठगाचाचार्यदद्यात् अन्यान्ब्राह्मणाश्च संनय्य आशिषीगृहीत्वाभुञ्जीत् अथश्रावणकृष्णाष्टम्यानिशीथ्य व्यापिन्यांजन्माष्टमीव्रतम्
 प्रातः दत्तधावनपूर्वकरन्वाल्वादेशकालोसकीत्यं ममभारखिलयापक्षयपूर्वकधर्मार्थकाममाक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वारा असुककामनयावाआ-
 चरितजन्माष्टमीव्रतोद्यापनकरिष्ये नरंगंपुण्याहवाचनान्दिकृत्या वृतात्सूर्यः गोमयादिलिसंरुद्धदेशे पंचवर्णपुष्यमालाफलादिशोभितवेद्यां
 सर्वतोभद्रेप्रस्थतिलोपरिस्थकलशोपरिपूर्णपात्रैरौष्यमयेपर्यकसौवर्णोदवकीं तदुत्सर्गवामनरत्नपायिनं सौवर्णश्रीकृष्णं इदं विष्णुरिति विष्णोर्नृ-
 कमिनिवासत्रेणपरितः वसुदेवं बलदेवं नंदं यशोदां सुभद्रां गोहिणीं विधुं मत्स्यादिदशरूपाणि आदित्यादिग्रहान् अश्विन्यादिसप्तविंशति-
 शत्राणि देवान् नागान् यक्षान् विद्याधरान् उरगान् यमुनां कालियं कंसं गार्द्योगनिद्रां सात्यकिं उद्धवं अक्रूरं उग्रसेनादियादं
 शंखं चक्रं गदां पद्मं त्रुटिं कालात्मानं अहोरात्रं मांसं संवत्सरं सर्वात्मानं द्वारपालान् पुण्यशिलं सुशीलं जयं विजयं पुरतः गरुडं
 एवं नामत्रैरावात्थपुरुषसक्तेन पूजयेत् ध्यानं कृष्णांचतुर्भुजं देवं शश्वचक्रगदाधारम् पीतांबरयुगोपेतलक्ष्मीयुक्तं विभूषितम् लसत्कौस्तुभशो

१ अथरात्र

भाव्यं मेघश्यामं सुलोचनम् अध्यामिपुंडरीकाक्षं जगदानंदकारकम् अंगपूजा कृष्याय० पादौपूजयामि संकर्षणाय० गुल्फौ० कालात्मने० जा-
 त्रुनी० विचकर्मणी० जंघी० विचनेत्राय० कटि० पद्मनाभाय० नाभि० परमात्मने० त्वादयं० श्रीकंठाय० कंठपू० सधरत्रधारिणे० बाहु० वावस्व
 तये० मुख० केशवाय० ललाटं० सर्वात्मने शिरः० पूजासमाप्यस्तोत्रं पठेत् अनघं वामनशौरिवैकुण्ठं पुरुषोत्तमम् वासुदेवत्पृथ्वीकेशं माधवं मधु-
 रूदनं ब्राह्मपुंडरीकाक्षं त्रिसिंहदेवसूदनम् दामोदरपद्मनाभं केशवं गरुडध्वजम् गाविंदमन्वुतं विष्णुमनंतं मंपराजितम् अधोक्षजं जगद्बीजं-
 स्तृष्टिस्थित्यंतकारकं अनादिनिधनं कृष्णांत्रे लोक्येशं जगद्गुरुम् नारायणं चतुर्बाहुं शरवचक्रगदाधरं पीतांबरधरं नित्यं वनमालाविराजितं
 श्रीवत्सांकजगद्धेतुं श्रीधरं श्रीपतिं हरिम् इति स्तोत्रं पठेत् देवस्य जानकर्मवर्षी पूजादिकं कृत्वा पुरतः अभयावचाशुक्ठीगुह्यं चिप्युलीश-
 र्वाणनिक्षिप्याद्यै दद्यात् चंद्रोदये जातः कसवधाथाय मूभारिन्नारणाप्यच कौरवाणां विनाशाय देवत्यानां निधनाय च पांडवानां हितोपायधर्मसंस्था-
 पनाय च गृहाणाध्यं मया दत्त देवकीसहि तोहरे इति कृष्यायाध्यं अंगणे भूमौ रानतचंद्रविंबपूज्य तस्याध्यं जानुभ्यामवनिस्पृष्ट्वा क्षीरोदाणव-
 सभूतलक्ष्मीबंधोनिशाकर गृहाणाध्यं मया दत्त रोहिण्यासहितः शशिन् रोहिण्याध्यं दक्षस्थदुहिनासाध्वीरोहिणीनामनामतः रोमेन सहि-
 ते देवि गृहाणाध्यं नमोस्तुते ततः प्रार्थना त्राहि मां सर्वगं श्रीशंकरं सारसागरान् त्राहि मां सर्वपापघ्नं दुःखशोकाणवात्मभो यद्बाल्ये यच्चको-
 मारयोगे वनपञ्चवर्धके तत्पुण्यं वृद्धिमाभेति पापहरं हलायुधेति रात्रौ जागरणं कुर्यात् प्रातः स्नात्वा सपूज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाहं ध्या-
 त् प्रधानं विष्णुं इदं विष्णुरिति मंत्रेण पायसं निलंबीहि यवद्रव्यैः प्रतिद्रव्यं अष्टान्तरशतसंख्याकाहुनिभिः पुनः पंचरवाद्येन विष्णोर्नु-

१ बहेडा २ वैशवड ३ गुळवेळ इति मसिद्धाः

कमितिमंत्रेण अष्टोत्तरशतसंख्यया पुनः पुरुषसूक्तेन प्रत्युचं एकैकं यज्याहुत्यामहाव्याहृतनिमित्तिश्च अष्टाविंशति संख्याज्याहुतिभिः परिवारदेवताः
 ब्रह्मादि देवताश्च एकैकं यज्याहुत्याशेषणस्विष्टकृतं तत आचार्यं संपूज्य विभवे सति भूशय्याशेष्यवस्त्रकाचनदित्वापीठचदद्यात् श्रीकृष्णः
 प्रतिगुणहानि श्रीकृष्णो वैददाति च श्रीकृष्णास्तारकोभाभ्यां श्रीकृष्णाधनमो नमः कृष्णायानंतरूपाय दास्यामि प्रति मामिमां द्रव्यं विष्णुससु
 द्गतमनःशान्तिं प्रयच्छमे व्रतपूर्तयेगांच दद्यात् अभिषेकः शतमर्धं विंशति दशावाब्राह्मणान् संतव्यं स्वयंभुं जीतेति भविष्योत्तरं अथ ज्येष्ठाव्रत-
 भाद्रपदशकृष्णाम्यां ज्येष्ठर्क्षे इदं च ज्येष्ठायोगवशनं पूर्वविद्धाया वाकार्यम् दिनद्वयतद्योगे परेव पूर्वद्युत्रात्रौ तद्योगे पूर्वव अन्य-
 । षः अष्टमी रविवारज्येष्ठर्क्षयोगनीलज्येष्ठेत्युच्यते दशकालसंकीर्तनाते मम अलक्ष्मी परिहारपूर्वकं धन धान्यपुत्रपौत्र सौभाग्यादिषु-
 ष्टिद्वारा श्रीज्येष्ठादेवता प्रीत्यर्थं अमुकं कामनासि न्ध्यये विज्येष्ठाव्रतं तदुद्यापनं च करिष्ये पूर्वद्युः नद्याः शरुद्धदेशजाः सिकताः समानीय नत्र देवीसुच
 ररूपं कृत्वा पूजयेत् उद्यापने तु सौवर्णज्येष्ठाप्रतिमामंडले कलशोपरि संस्थाप्य पूजयेत् त्रिलोचनां शुकलदंतीं विष्णुतीराजतीं मनु विरक्तारं-
 कनयनां ज्येष्ठा मावाहयाम्यहम् इति नाममंत्रेण पूजा ज्येष्ठे श्रेष्ठे तपोनिष्ठे ब्रह्मिष्ठे सत्यवादिनि एत्थे हित्वं महाभाये गृहाणा धर्मनमो रस्तुते इत्यर्घ्यं
 तामभिचर्णामापो हिष्ठेति तिसृभिः हिरण्यवर्णे निचतसृभिरभिषेकः प्रार्थना यस्याः सिंहास्थे युक्तो व्याघ्रश्चापि महाबलः ज्येष्ठासंज्ञामिमां देवीं-
 प्रपद्ये शरणं शुभम् ततः नर्पणम् ज्येष्ठानतर्पयामि सत्यांतं कलिप्रियांतं विद्यांतं विनायिकीं तापिनीं श्रीकृष्णां नर्पं अपूपवाचनदत्त्वा रा-
 त्रीजागरणं कृत्वा प्रातः पुनः संपूज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य अत्रप्रधानं गौरीं तामग्निवर्णां मितिमंत्रेण दधिमपुक्षीरघृतेः प्रत्येकमष्टोत्तरश-

तसंख्याकाहुनिभिः मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्याशेषेणास्तिष्ठ० एवद्वीमं कृत्वा पूजंगं संपाद्य आचार्याय कृष्णवस्त्रयुतं पीठं व्रतपूर्तये गात्रदद्या-
 न् सुवासिनीः वस्त्रालंकारादिभिः संपूज्य ब्राह्मणांश्च संनय्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भंजीत् सिकतादिकं नद्यात्यजेत् एवं द्वादश वर्षपर्यंतं माजन्मयपतिव-
 भाद्रशुक्लाम्यादूर्वाष्टमीत्रयं भविष्ये प्रातः शुकप्लतिलः आत्सादेशकालो मकीत्यं मइहजन्मनिजन्मातेरन्व अर्यडसीभाग्य पुत्रयोर्त्रादिलस्मीप्राप्त्यर्थ-
 दूर्वाष्टमात्रं करिव्ये उदीचीदिशंगत्वा दूर्वासूलं नमस्कृत्य प्रार्थयेत् त्वदूर्वसुवजन्मासि वंदितोसि सु रासुरैः सौभाग्यं सतति देहि सर्वकार्यं करीभव यथाशाखा
 प्रशाखाभिर्विस्तृतासि महीतले तथा विस्तृतं संतानं देहित्वं मजरा मेरे इति तत्रैव गृहे वा वितस्ति मात्रां दूर्वां आनीय पीठे संस्थाय तत्र नमूले शिवंगणेशं संस्था-
 व्य नत्तन्मंत्रेण पूजयेत् आगच्छेद्विदूर्वे त्वं सर्वसंपत्प्रदायिनी यावद्दूतं समाव्येत तावत्स्वसन्निधाभव इत्यावाहनं दध्यक्षतैः स्त्रग्भिश्च पूजनं स्वर्जरी-
 नारिकेलमातुलिगद्राक्षाबदरलि कुचं बीरबीजपूरदाडिमीफलैश्च दूर्वैः तैरेव वायनवित्रायदत्वा पूर्ववत्संप्राथ्यदेवीं विसर्जयेत् मंत्रः विष्णुदेहसु-
 क्तुते दूर्वैर्वा हि मसीदमे वंदिता सर्वदेवैस्तु गम्यतां निजमूर्दिनं ततः सद्गन्धेन ब्राह्मणान् संनय्य त्वयं अग्नि यक्क मन्त्र इधिफलमक्षार लवणमग्नीयात्
 एवं प्राणिमांसमष्टम्यां एषं सर्वत्सरं कृत्वा अति उद्यापनं कुर्यात् वृताचार्यामंडलापरिकलशास्थवेषवयांत्रे सप्त धान्ययुक्ते हेमरीय्ये मूलयुवा दूर्वासं-
 स्थाय पूर्वोक्तप्रकारेण पूजयित्वा रात्री जागरणं कुर्यात् प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यात् प्रधानं गौरीकांडाकाडादिति मंत्रेण तिलैः आज्येन-
 च अष्टाधिकशतसंख्यया यक्ष्ये मंडलदेवताः पूर्ववत् एवं द्वीयं संपाद्य ब्राह्मणेषुः निलापिष्टगोधूमसप्तधान्यानि फलानि च वायनत्वेन दत्त्वा आ-
 चायं च आदिभिः संपूज्य तस्मै सोपस्करं पीठं व्रतपूर्तये गात्रदत्त्वा द्वादश ब्राह्मणान् संनय्य आशिषो गृहीत्वा संतानं द्यष्टि भवति

अथभाद्रपदशुक्लप्राप्त्यादिभिराशुष्येषोडशदिनपर्यन्तं महालक्ष्मीव्रतं तत्रार्थात्रातिक्रमवर्तिन्यामष्टम्यांकार्यम् अत्रज्येष्ठाद्युतायां त्राशास्त्यं अष्टम्यां प्रा-
 तःषोडशाचारं अश्रीकरीसुरवंचत्रक्षाल्यषोडश गडुवाश्चकृत्वा मंत्रस्नानपुरःसरं स्नात्वा तिथ्यादिसंकीर्त्यं मम सकलदौभाग्यदुःखनिवर्हणपूर्व-
 धनधान्यैश्वर्यपुत्रपौत्राद्यभिसिद्धिद्वारा श्रीमहालक्ष्मीतीत्यर्थं महालक्ष्मीव्रतं करिष्ये ततःषोडशतनु मयं षोडशत्रयं त्रिपुतं सूत्रं निमाय विमला-
 ने संस्थाप्य तत्र महालक्ष्मिं समागच्छ पद्मनाभपदादिह पुंचोपचारपूजेयत्वदर्थं परिक्ल्पिते तिलक्ष्मीभावाद्य षोडशदूर्वाकुरैः मालतीपु-
 रं चन्दनादिभिः श्रीसूकेन लक्ष्मीसूकेन वासपूज्य त्रार्थयेत् धनं धान्यं धरंधर्मकीर्तिमायुयशः त्रियम् वरगान्धतिनः पुञ्जान् महालक्ष्-
 म्यच्छमे विष्णोर्वक्षसिपद्मे च शूरे च क्रेतुषु च लक्ष्मिदेवि यथासित्वं दृहे सूत्रे तथा वसेति अनेन पुरुषेण दाक्षिण्यं करिष्यति अनेन पुञ्जान् महालक्ष्-
 म्या भुञ्जीत् एव कृत्वा लक्ष्मीपयतं प्रत्यहं तदेव सूत्रं स पूज्य धारयेत् कृत्वा लक्ष्म्यां जातः वरस्वर्गदहरगवत्यादिभिर्युतं कृत्वा तत्र अष्टदल इन्द्रादिश-
 युतं निमाय तत्र काष्ठसूचं दनादिभिः चतुर्भुजां गजपृष्ठगतां महालक्ष्मीं मूर्तिं विरच्य तत्र पूर्ववन्भूतं सूत्रं प्रतिष्ठाप्य भुञ्जयेत् अथागपूजा नृपुला
 ० पादोपुं चंचलापे ० जानुनी ० कमलथासिन्ये ० करि ० शाल्ये ० नाभि ० मन्मथवासिन्ये ० स्तनी ० ललिताये ० भुजहरे ० लक्ष्म्ये ० कंठं ० मायाये ०
 ० त्रिथे ० शिरःपू ० समार्ये ० सवींगं पूर्ववत्पूज्य त्रार्थ्यं तन्नूतनसूत्रं पूर्ववत्कृत्वा षोडशानभस्कारान्कृत्वा जीपीदोरकं ० महालक्ष्मिं गृहाणत्वंदोरकं य-
 न्मया धृतं उचीर्यदोरकबाह्यो लक्ष्मीपाशं निवेदयेत् ततः ब्राह्मणान् संपूज्य शरपेषोडशदीपान्वेषोडशगोधूमलडुकांश्च निधाय दद्यात् चतुर्दशशं-
 कान् दीपान् पिडान् घृतकुनान् गृहाणत्वदिजश्रेष्ठवायनं प्रीतये त्रियः ततः चन्द्रोदये सति चंद्रसंपूज्य अर्घ्यं दद्यात् नमस्ते स्तु निशानाथ लक्ष्मी-

वैदिकस्तु भद्रो भद्रया सचमान आगादिति तद्वाभतः हेमींसीतां जनकाल्मजयेनमइतिनाममन्त्रेणत्वप्रतिष्ठाप्यपरितः षट्कोणेषु क्रमेण दशरथः श्रीरामचंद्रायनमः पादो पूजया पुष्योत्तरं अगपूजा श्रीरामचंद्रायनमः पादो पूजया एवंसर्वत्र राजीवलोचनाय० गुल्फीपू० रावणानकाय० जानुनीपू० विन्धामित्रप्रियाय० नाभिपू० परमात्मने० ल्हदयं० श्रीकंठाप० कठं० सर्वास्त्रधारिणे० बाहू० विश्वसूतये० सुखं० यच्चनामाय० जिह्वा० दामोदराय० दंतान्० सीतापतये० ललाटं० ज्ञानगाम्याय० शिरः० सर्वात्मने० वींगं० नमस्कारमंत्रेः नमोदेवाधिदेवाय रघुनाथाय शाङ्किणे चिन्मयानदरूपाय सीतायाः पतये नमः इति अर्घ्यमन्त्रः दशाननवधाध्यायधर्मस्थापनाय च राक्षसानां विनाशाय वेत्यानां निधनाय च परित्राणाय साधूनां जातो रामस्वयं हरिः गृहाणाध्यमयादनमात्रादिसिद्धिं तौ न धृइति ततः

इयं नदिना रात्रिनिनयेत् प्रातः अग्निप्रतिष्ठाप्य अच्चादध्यात् अन्नप्रधानं रामं आज्यपायसद्रव्येण प्रत्येकं अष्टोत्तरशतसंख्याकं हुनिभिः मूलमंत्रेण जानय्यादिससदेवताः उक्तद्रव्येण अष्टाविरातिसंख्याकं हुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्च एकैकया ज्याहुत्यायस्ये एवं होमसंपाद्य आचार्यसंयुज्यप्रतिमादद्यात् तत्रमंत्रः इमांस्वर्णमयीं रामप्रतिमां समलक्ष्मणां श्रीरामप्रीतये दास्ये श्रीतो भवतुराधव इति ततः प्रतपूतये गांचद्व्यासदन्नेन ब्राह्मणान् संतप्य दक्षिणादिभिः प्रतोव्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भुजीत इति रामनवमीव्रतं अथ रामनामलेखनोघापनविधिः भविव्य उमाप्रतिमहादेववचनम् रामनाम लिखेद्यस्तु लक्ष्मकोटिशतावधि एकैकमक्षरं पुंसो महापातकनाशनं प्राप्नोति परमांसिद्धिं दीर्घायुः प्रतिसंपदमिति निश्च्यदिसंकीर्त्य आत्मनः अनेकपातकक्षयपूर्वकं सकलमनोरथावासिद्वारा श्रीरामचंद्रप्रीत्यर्थं मया लिखितं यत्कोटिलक्ष्मासुकावधि रामनामतत्संपूर्णता सिद्धयेत-

ऋयेतदुद्यापनारव्यं कर्मकं० इति संकल्प्य पूर्ववत्सृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशे साक्ष तपूष्पात्रे षोडशमाषात्मकराजतसिंहासने रुक्वर्णस्य
 पलेन तदूर्ध्वे नवानिर्मितं रामं चामतः सीतां दक्षिणतोलक्ष्मणां पुरतो हनुमंतं च सौवर्णप्रतिमासु मूलमंत्रेण च आवाल्क्यपुरुषभूक्तेन च पूजयेत् परितः
 सप्तधान्यां परिवारि पूष्पान्नीक्षी कलशान् पूर्वदिक्कमेण संस्थाप्य तेषु लोके शास्तन्त्रैरावाल्क्यपूजयेत् प्रातः अभिप्रतिष्ठाप्यान्वाद्यात् अत्रले-
 खनदशांशेन शतांशेन बाहोभः अत्रम्रधानम् रामं आज्यद्रव्येण लेखनदशांशेन शतांशेन वा मूलमंत्रेण परिवारद्वेवताः ब्रह्मादिदेवताश्च एकैक
 याज्याहुत्यायश्ये एवं होमसंपाद्य आचार्यसंपूज्य पीठं दद्यात् तत्रमंत्रः सीताभीमिन्निहनुमद्युतरामं सुदक्षिणं ददासि द्विजवर्षिय रामो मे प्रियता
 भिति नृतः व्रतसंपूर्तये गांच दत्वा घृतपूरितं कांस्यपात्रं तिलपात्रं च यथाशक्ति दशदानानि दत्वा योगिराजं बहुकृत्रपच अन्यानि पराहिजान् स्वदन्ने
 न संतप्य दक्षिणां दिनां प्रतीक्य आशिषो गृहीत्वा इहर्जनैः सह मुंजीत अथ भाद्रपदशुक्लनवम्या सुहूर्तमात्रसत्थेऽपि परसुतायां अदुःखनेवमीव्रतं स्का
 दे निध्यादिसुकैर्ष्य आत्मनः सकलदुःखनाशापूर्वकं अभीष्टसिद्धिद्वारा श्रीगौरी प्रीत्यर्थं अदुःखनेवमीव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य गोमयेनोप
 लिप्य भूमौ वीरुडनलितां इक्षुच्छादितां अपूपपायसादिसुतां उपरिमडपिकायुतां कृत्वा तत्र पीठं गौरीगौरीभिमायेति नमो देव्या इति वामंत्रेण संसू-
 ज्य रात्रिजागरणादिनायेन तद्दिने हिंसादिरहिनं उपोषणाकार्यम् अशुक्तश्चेद्दग्धफलादि भक्ष्यं अत्यन्ताशक्तश्चेद्दक्षिणान्मप्रातः देवीसंपूज्य
 सपत्नीकं ब्राम्हणसंपूज्य यत्र फलान्वितं वायनं सोपस्करं दद्यात् तत्रमंत्रः गौरीदुःखविनाशिन्या व्रतसंपूर्तिहेतवे वायनं द्विजवर्षिय सहिरण्यं ददाम्य
 हम् इति दत्त्वा देवीविसर्ज्य पीठं दत्वा त्रिभ्यो धिकान् द्विजान् संतप्य मुंजीत अथ दशमीव्रतानि मात्रशुभमासस्य यस्यां कस्यां चिच्छुक्लद-

शक्त्या आशादशमीव्रतम् हेमाद्रौ भविष्यीचोरे तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अखिल मनोरथावाप्ति पूर्वकं दशोशा रूपी परमेश्वर प्रीत्यर्थं आशाक-
 शमीव्रतं करिष्ये इति सकल्य नक्तगीमये नोपलिसदृहांगो यैः पिष्टानकेन वारुणी रूपाः दशाशास्वरूपाः पुत्तलिका विलिरव्य तत्र इन्द्रादीन् आ-
 युधवाहनादियुतान् तत्तन्मंत्रैः नाममंत्रैवाः संपूज्य घृताक्तनेवधं भक्ष्य भोज्यादियुतं दीपाञ्च पृथक् पृथक् द्वापयित्वा कालोद्भवानि फलानि च समर्थ-
 प्रार्थयेत् आशास्वाशाः सदा सतु सिन्धुतां मे मनीरथाः भवतीनां प्रसादेन सदा कल्याणमास्थिताः ततः विप्रसंपूज्य दक्षिणादत्त्वा ब्राम्हणभोजनपु-
 रः सरस्य भुज्जित अनेन क्रमयोगेन मासि मासि समाचरेत् वर्षति च कुरुक्षेत्रे छउद्यापनविधिं चरेत् उद्यापनं करिष्ये इति सकल्य चृताचा-
 र्यः सवतो भद्रं प्रमहादिदेवता आवात्थ तत्र अक्षतपुजे पुसौवर्णाः शैव्यावा दशाशात्रनिमाः सस्थाव्य वक्ष्यमाण दशभिर्मंत्रैः संपूजयेत्
 त्वयि सन्निहितः शक्रः सरासुर नमस्कृतः पूज्यासि भुवनस्यास्य ऐंद्रिदिदेवतेनमः अग्नेः परिग्रहावासेस्त्वमाश्रयेति पठ्यते तेजोरूपापरा
 शक्तिराश्रयेधी वरदाभव धर्मराजं समाश्रित्य लोको संयुमनीत्यसौ तेन संयमिनी चासि वरदात्वं सदा भवेति स्वद्गृहस्तासि विहृतानि कृति-
 स्थानमाश्रिता तेन निरुक्तिनामासि त्वमाशां पूरयस्व मे त्वय्यास्ते भुवनाधारो वरुणो यादसांपतिः कर्गर्थिमम धर्मार्थं वारुणी प्रभवाभव अ-
 धिष्ठितासि यस्मात्वं वायुना जगदायुना वायव्ये त्वमेतः शान्तिं नित्यं च्छममालये धनदेनाधिष्ठितासि प्रख्याता त्वमिहोत्तरा निरुत्तरा भवास्मा
 क्कदत्वा सद्यो मनोरथान् देवेन जगदीशेन शंभुनोत्समलंकृता पूरयस्व शंभुदेवि वांछितानि नमो नमः भुजंगगृहकुले नत्वं सेवितासि यतो
 त्वधः नागागनाभिः सह साहिता भवममाधेव सर्वलोकोपरिगता सर्वदा त्वं शिवस्य च सकाद्यैः परिधृता द्यौस्त्वमापाहि सर्वदा नक्षत्रा

१ दिशा २ बुका इति रव्यातश्चूर्णविशेषः

णिचसर्वाणि ग्रहास्तारांगणस्तथा नक्षत्रमातरोयाश्च भूतप्रेतविनायकाः सर्वभेषु सिद्ध्यर्थं भवन्तु भवणाः सूदा एषिर्मन्त्रैः संपूज्य
 तथा गीतवादित्रमंगलैः पतिपुत्रवतीभिः स्त्रीभिः जागृद्धिः सहपुराणपठनादिनाच निशानियेत् प्रातः स्नात्वा पूर्ववत्संपूज्य दशभिश्चैना
 निचरन्त्रादिनासंपूज्य अभावे एकवासपूज्यतम्यः सौभाग्यपद्रव्ययुत वाचनं दक्षिणाद्युतदत्त्वा आचार्यायपीठं व्रतपूर्तये गोचदत्त्वा भक्ष्यभोज्यादि-
 नाञ्चान्दहणात्सतर्प्य दक्षिणादिनाप्रतीव्य सुद्धन्भिर्त्रादियुतो भुंजीत यएवंकुरुतेपार्थं दशमीव्रतमादरात् सवीन्कासानवाभोतिमनसोभीप्सि-
 तान्नरः इति आशादशमीव्रतम् अथ भाद्रपदशुक्लदशम्या दशावतारव्रतं भविष्ये तच्च दशवर्षीत्सकं दशम्यां प्रातः नद्यौदे
 स्नात्वा नित्यकर्मनिर्वर्त्य गृहभागत्यसंकल्पं कुर्यात् नित्यादिसंकीर्त्य दशावरान् दशपरान् पुरुषान् त्मानं चोद्धृतुं कामस्तथा श्वेतद्वीप
 वासपूर्वकं निरतिशयानंदसुखावासये च दशा ३ तारस्वस्त्री परमेश्वरप्रीत्यर्थं दशावनारव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य उक्तविधिना पुण्याहवाचना
 दिष्टत्वा नृदीतीरे गृहे वा गोमयोपलिसथरुद्ध भूमौ च दनादिना मत्स्यादिदशावतारप्रतिभाः विलिरव्य विष्णुमंत्रेण प्रतिष्ठाप्य पुरुषसूक्तन-
 षोडशोपचारपूजयत् नैवेद्यादो विशेषः गोधूमादिधान्यचूर्णस्य स्वहस्तस्य प्रसृत्तित्रयं गृहीत्वा तस्य त्रिशतदार्था घृतपाचिनाः वस्यमाण
 संक्षिप्ताः कर्तव्याः तत्र दशदेवाय दशब्राह्मणाय दशाभालने वर्षे वर्षे भिन्ननामकाः प्रथमे पूरिकाः द्वितीये अपूपाः तृतीये अमूपकासाराः
 चतुर्थे मोदकाः पंचमे सोहालिकाः षष्ठे खड्गवहकाः सप्तमे कोकरसाः अष्टमे कपुष्यनिभाः नवमे कर्णवहकाः दशमे मंडकाः एव संपूज्य नम-
 स्कुर्यात् मत्स्यं कूर्मं वराहं च नरसिंहं त्रिविक्रमम् रामं रामं च कृष्णं च बौद्धं चैव सकल्किनं गतोस्मि शरणं देवं हरिं नारायणं प्रभुं नृणोस्मि ज

गन्धार्थसमेविष्णुः प्रसीदतु छिनत्तु वैष्णवींसायां भक्त्या प्रीतीजनार्दनः श्वेतद्वीपंनयेत्तस्मान्मयात्मा सन्निवेदितः तन्नो ब्राह्मणं संपूज्य दक्षिणास-
 कदत्थानावन्मितं स्वयंमोनीसुंजीत एवंदशवर्षप्रतिभाद्रपदशुक्लदशम्याकृत्वा अंते उद्यापनं कुर्यात् तद्यथा पूर्वसकल्यं उ-
 त्काचरितस्य दशावतारव्रतस्य उद्यापनकारिष्ये इति संकल्प्य शक्तीन्मंत्रविदः दशद्विजान् कृत्वा अभवि एकं कृत्वा मधुपकादिना संपूज्य नतः
 : सर्वतोभेद्रुक्तविधिना ब्रम्हादिदेवतारथापनपूर्वकं कलशप्रनिधानं कृत्वा तत्र हेमीदशप्रतिमाः मत्स्यादिदशावतारस्वरूपाः विष्णु-
 नषोडशोपचारैः पुराणस्तोत्रैः स्तुत्यत्रणभेदुः ततोयजमानः पूर्वनिमंत्रितान् वस्त्रा-
 दिना संपूज्य क्रमेणतः प्रतिमास्तेभ्योदाह : १८ ब्राह्मणान्संतर्प्य आशिषोर्गृहीत्वा स्वयंभुजीन आश्विनशतकलद-
 शमीविजयादशमी सांचतारकोदयव्यापिनी त्राद्या तत्रकृत्यं भविव्य गोपथब्राह्मणैश्च मंगलवाद्यघोषपुरःसरं सर्वजनाः भूष-
 १८ : १ : सीमांतगत्वा तत्रगणेशं दिव्यालाभ्यं संपूज्य शमीसंपूजयेत् तत्रमंत्रः शमीशमयते पापं शमीलोहिनकं टकी
 असंगलानां शमनी दुष्कृतस्य च क्षत्रियादिरस्तु आत्मनि वारो मसास्यतां ध्यात्वारिपु मति कृतिं कृत्वा तांच शरेण छित्वा ब्राम्हणीभ्यो-
 १८ : २ : नवश्रीरामपूजिते क्षत्रियादिरस्तु आत्मनि वारो मसास्यतां ध्यात्वारिपु मति कृतिं कृत्वा तांच शरेण छित्वा ब्राम्हणीभ्यो-
 नपादिदत्त्वा शमी मूलगतो उमाद्रिमृदंगृहीत्वा जयमंगलशब्देन वारं स्त्रीभिर्निराज्यमानो रथवाजिगजपदानिनां प्रेक्षाकौतुकमाचर-
 न् सोत्साहः स्वगृहं विशेत् अथदशादित्यभ्रनंपादमे यदायस्मिन्कस्मिन्मासे शतकलपक्षे रविवासरे दशमी नवाकर्तव्यं तत्रविधिः

प्रातःनद्यादीनात्वागृहमागत्यसंकल्प्यं कुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यमसमस्तपापक्षयपूर्वकपुत्रपौत्रसमुन्नतिथनधान्यरुणोत्कर्षप्राप्त्यर्थेन
 था इहजन्मनिजन्मार्तुरेवाज्ञानतीवाकृततुवास्थिभस्मसुसलसंभाजनीलंघनकुमारी रजकी रजस्थलावियोनिपशुयोनिब्राह्मणीगुरुयोषिः कृमि
 णीगमनसंध्याकालपूर्वकालपुण्यसमयश्चागमनपुत्रमातृत्यागस्वामिधर्मपत्नीत्यागादिदुष्टकर्मजनितदुर्दशा निरसनार्थं शुभदशाप्राप्त्यर्थं दशा
 दित्यत्रनकरिष्ये इतिसंकल्प्य गणेशपूजनपुण्याहवाचनचकृष्णापीठनित्यवत् सूर्यं आकृष्यो नेतिमंत्रेणावात्थ ध्येयः सदासवितृ
 मंडलेति त्रिमूर्तिरूपिणाध्यात्वा पुरुषसूक्तेन षोडशीपचारैः पूजयेत् ततः दुर्दशादेवतापूजनं शकृत् भूमौ कृत्वावर्पाचूर्णेनमनुष्यादिनावाद्दशपुन-
 लिकाः विकिरव्यवस्थमाणदशानामभिः क्रमेण आवात्थ तत्तन्नाममंत्रेण षोडशोपचारैः पूजयेत् दुर्दशानामानि दुर्मुख्याः इ-
 निसर्वत्र दीनवदनार्थे० सालिन्ये० सत्यनाशिन्ये० सुबुद्धिनाशिन्ये० हिंसायै० दुष्टायै० मित्रविरोधिन्ये० उच्चाटनकारिण्ये० बहुचिताप्रदा
 ये० दुर्दशायै० एवसंपूज्य अननमंत्रेणविसर्जयेत् नित्यंपापकरेपापेदेवद्विजविरोधिनि गच्छत्वं दुर्दशेदेविनिविशारत्रविरोधिनि ततः तस्य
 जा भूमिगामयेनापलेपयेत् स्वयंहस्तपादौ प्रक्षाल्य आचम्यप्राणानायम्य तिथ्यादिसंकीर्त्य दशादित्यत्रांगभूतदशादित्यदोरकपूजनकरि-
 ष्ये इतिसंकल्प्य शुचौदेशेपचरंगशोभितं अष्टदलविरन्व्यतन्मध्येतुडुराशिक्षत्वानदुपरि उक्तविधिनापूणपात्रयुतं नजसंकलशं प्रतिष्ठाप्य तत्रकु
 कुमाष्टदलयुतं च अत्र सार्यं तत्रदशतनुमितंदशाग्रं धियुतं दोरकं संस्थाप्य दशाग्रं धियुतं दशग्रं धियुतं दशग्रं धियुतं क्रमेण कुर्यात् सूर्याय०
 सूर्ये० एवसर्वत्र धात्रे० विधाने० अर्यम्ये० दिवाकराय० भास्कराय० भानव० सुवर्णरितसे० तपनाय० हंसपुरगाय० सवित्रे० आदित्या

य० एतैरेवमंत्रैः षोडशोपचारैः पूजयेत् ततः पूजितंदोरकंपुरुषस्य दक्षिणोकरे स्थियाः वामे बद्ध्वा दशसुदशाः पूजयेत् तत्र चंदनादिनाप्ति
 नौपदेवादशपुत्तलिकाविलिख्यवक्ष्यमाणदशनाममंत्रेण आवाहयेत् सुबुद्धिदायिन्यै० सुखकारिण्यै० सर्वसंपत्तिदायिन्यै० इष्टभोगदायिन्यै०
 लक्ष्मीदायिन्यै० कीर्तिदायिन्यै० दुःखनाशिन्यै० पुत्रदायिन्यै० विजयार्थै० धर्मदायिन्यै० इत्यावात्थप्राणप्रतिष्ठाकृत्वा ततः विशुद्धदर्शनादे
 ध्यायेद्दशदशादेवीसर्वाभरणभूषिता इति ध्यात्वा एतेनाममंत्रैः षोडशोपचारैः पूजयेत् ततः प्रार्थयेत् ततः विशुद्धवसने देवि
 इष्टभोगप्रदानाय समग्रफलमाप्नुयात् ततः वामेन दद्यात् तद्यथा दशफलान्वितं दशमोदकान्वितं वायनं शूर्पनिधाय-
 ब्राम्हणापूजनपूर्वकदद्यात् तत्रमंत्रः आस्करसुबुद्धिदाताद्रव्यस्थोभास्करः स्वयम् भास्करस्तारकोरन्माकभास्कराय
 नमोनमः तत्र अन्यानि ब्राम्हणान् भक्त्या वल्वादिनासपूज्यव्रतपूतये श्रीनियायकुटुबिने ब्राम्हणाय गात्रदत्त्वासदन्नेन विप्रान्संतर्ष्य आशि-
 षोर्दहीत्यादेवक्षमापयेत् मंत्रहीनक्रियाहीनभक्तिहीनचयन्मया पूजितो शिसुरेशानपरिपूर्णतदस्तुमे ततः दुर्दशानाशनं विष्वरूपिणं भास्कर
 ध्यात्वादोरकादिविस्तृत्यैतलादिवर्जितं दशमोदकान्वितं मौनेन भोजनं कुर्यात् इति दशादित्यव्रतं अथ दशहराव्रतं स्कांदे ज्येष्ठमासे सि-
 ाम्याबुधहरस्तयोः गगानंदे व्यतीपाते कन्याचंद्रेष्टषरवौ दशयोगनरः स्नात्वासर्वपापैः प्रमुच्यते इति वराहपुराणे दशम्याशकल
 पक्षे तु ज्येष्ठमासे च जान्हवी अवतीर्णायितः स्वर्गाद्धस्तर्क्षे च सरिद्वरा हरते दशपापानि तस्माद्दशहरास्मृता स्नानदानादिकं तस्या म-
 नतफलदायकमिति इति श्रीमच्चिन्पावनकुलाब्धिसंभव धारत्युपनामक बल्लाळसूरिरसुनु विरचिताया व्रतो ध्यापनं कौमुद्यां दशमी ब्र-

नानि समाप्तानि एकादशी प्रतोद्यापनविधिः ग्रंथारंभोक्तः विशेषस्त्वबोध्याने अथ ज्येष्ठशुक्लैकादश्यां निर्जलेकादशीप्रतं तद्विधिः
स्कृदे, ज्येष्ठमासिनृपत्रेष्ठयाशुक्लैकादशीभवेत् निर्जलंसमुपोव्यात्रजलकुंभान्सशर्करान् प्रदायविप्रमुख्येभ्यो मोदते विष्णुसन्निधा-
विति तथाभारते भीमसेनप्रनिव्यासवचनं दृषस्ये मिथुनस्थे वा शुकुलैकादशीभवेत् ज्येष्ठमासे प्रयत्नेन उपोव्याजलवर्जिता उदयाद्
दयंयापद्वर्जित्वाजलंनरः अग्रयत्नाद्वाप्रोति द्वादशादशीर्नृप ततः प्रभाते विमले द्वादश्यां स्नानमाचरेत् जलसुवर्णदत्त्वाच द्विजातिभ्यो यथाविधि
भुंजीनकृचकृत्यस्तु ब्राम्हणैः सूहितोवशी संवत्सरस्थयामध्ये एकादश्यो भवत्युत तासां फलमवाप्नोति नात्र कार्याविचारणेति इति निर्जलेका
दशीमनम् आषाढशुकुलैकादश्याशयन्येकादशीप्रतब्रह्मपुराणे एकादश्यां शुक्लाया माषादेभगवान्हरिः भुजंगशयने शोने च दाक्षीरा-
णवैभदा नदानत्प्रतिमाकार्यासचलक्षुणसयुता कांचनीराजनीताम्बीचारुपैचलकीतथा पीतांबरधरासौम्यापथिकेस्वास्त्ये शरुषे स्नापयित्वा
दधिशीरघृनक्षौद्रजलैस्तथा उपचारैः षोडशकैः पूजयेत्परमेश्वरम् तत्रमंत्रः स्वसेत्वयिजगन्नाथजगत्सुसंभवेदिदं विबुद्धेत्पयिबुद्धयेत
जगत्सर्वचराचरमिति रात्रीजागरणकृत्वा प्रभाते देवंसंपूज्य ब्राम्हणान् सदनेनसनर्थ किंचिन्भियमान्वितो मोनीभुंजीत एवमवप्रबोधित-
न्यांकार्यम् इति आषाढशुकुलैकादश्याशयन्येकादशीप्रतम् अथगीपद्ममनम् कर्तिकशुकुलैकादश्याद्वादश्यावाकार्यम् भविष्ये ति
श्यादिसकीर्त्य आत्मनायमदडनिरसनपूर्वकं पुत्रपौत्रसौभाग्याद्यभिष्टान्दिद्वादशाश्रीगोपाल प्रीत्यर्थं पंचवधाचरिन् गोपद्ममनोद्यापनं करि-
ष्ये चतानार्यः सर्वतोभद्रस्थफलशोहेमचतुर्भुजगीपालसंपूज्य इदं विष्णुरिति मंत्रेण प्रार्थयेत् नमस्ते देवदेवेशानमस्ते गरुडध्वज नमस्ते वि-

ध्यावेत्तुष्यं व्रतस्य फलदायकं प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यान् गोपालसमिन्तिलपायसज्यथवद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमहोत्तरशतसंख्याकालूहनिभिः
 ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकया ज्याहुत्याय ह्ये ततः क्रमेण द्रव्याणां होमैः मन्त्राः त्रीणि पदां अतो देवां इदं विष्णुं ० विष्णोर्नुक्तं ० नतूत्सविनुवरेण्यं ०
 ततो वायुन प्रतिवर्षं क्रमेण स हववा च यस्त्रिंशत्संख्याकं दूधात् प्रथमे पायसं द्वितीये मडकान् तृतीये माषवटकान् चतुर्थे अपूपान् पंचमे
 लडुकान् वायुन मन्त्रः वायुनेते दिजन्नेष्ठदक्षमि व्रतपूर्त्वे दक्षिणादिसुसंयुक्तं गोपालधीयतामिति ततः पंचमिद्युनानि वन्त्रादिनासपूर्-
 आचार्या यगोचदत्त्वा एवमेवलक्षगोपद्वप्रतम् हवने विशेषः तद्दशशतशताशेन वा पूर्वैकपंचद्रव्यै मिलित्वाक्रायम् वायुन च अ-
 न्यत्समानं इति गोपद्वप्रतम् अथ पीष्यपंचकप्रतम् कानि केशुक्लकादश्यां पंचदिनात्मकपादं तिथ्यादिसकाल्यं आत्मनाखिल
 यापधुर्यपूर्वकं धर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वारा श्रीपुसेश्वरप्रीत्यर्थं भीष्मपंचकव्रतं करिष्ये इति सकल्प्य पश्चिमासं ध्यासुयास्य
 नदीनारवांगृहवाचनुद्धारोपशाभितमंडपंगोमयाणलिसवेदिकायां सवती भद्रं स्थिति लोपरिपुर्णपात्रयुक्तकलशं वासुदेव ॐ नमो भगवते वासुदेवाये-
 तिमंत्रेण संपूज्य अहोरात्रं दीपं पंचदिनं दत्त्वा मोनी अष्टशतं द्वादशाक्षरमंत्रजत्वा ऽग्निं प्रतिष्ठाप्य ॐ विष्णवे नमः स्वाहेति मंत्रेणाष्टोत्तरशतं
 सृताक्तनिलभीहीन् हुत्वा स्वयं अगुष्ठमात्रं गोमयं प्राशयस्तीत्रपाठादिनारात्रिनिनयेत् दिनपंचके होमादिकं समानं विशेषः प्रथमे न्हिहरेः पा-
 दोकमलेः पूजयेत् स्वयं गोमयसक्षुणं द्वितीये न्हिबिल्वपत्रैर्जानुदशहरेः पूजयेत् त्रिपलंगोमूत्रं च यंत्राशय तृतीये न्हिनाभिं शृंगारकेन पूजये-
 त् पलत्रयपर्ययः प्राशनम् चतुर्थे न्हिवालबिल्व्याकुरः स्कंधौ पूजयेत् पलत्रयदधिप्राशय पूणिमायामालत्याहरः शिरः संपूज्य पलमात्रस

द्रव्यैः प्रणिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुगिभिः ब्रम्हादिदेवताश्वेकेकयाज्याहुत्या यक्ष्ये श्वेतायारकवर्णायावागो. अंतरिक्षधृतंगोकयंत्राल्यं अं-
 गुषार्धमाहुतिप्रमाणं हवनमन्त्राः राहस्यशीर्षनिगोमयव्यात्सृष्टिभिल्लिलान् होमाने वैद्यावैश्वक्रत्यापिठंगाचदत्त्वाद्वास्त्राणाभोजयेदिति अथवारा
 त्रीहोमादिकं कृत्वा मानुः स्वयंपारणकुपूतं इति सुरूपद्वादशीभ्रतम् अथविष्णुयंचकमृत विष्णुधर्मन्तरे तत्रग्रहणविधिः अथभाद्रपदशुक्ल-
 द्वादश्यायदाश्रवणार्धे तदारभ्यवर्षपयंतं कायम् नद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्य मासेपचोषणानि अश्विणैकादशीहृये अमायापूर्णिमायां विष्णुसंपूज्युपवसेत् एवसंवत्स-
 रकुर्यात् अंतद्वादश्यामुद्यापनं कुर्यात् नद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्य मासेपचोषणानि आत्मनः पंचमहायातकं सकृत्पानकौपयातकं क्षयपूर्वकं विष्णुलोकप्रसिद्धा-
 राश्रीविष्णुमीत्यर्थं आचरितस्यवषपयंतं विष्णुपंचकमृतयं पूणतासिद्धये तदुद्यापनकरिष्ये हृताचार्यः सर्वतोभद्रपंचकलशाचप्रतिष्ठाया तदुपरि
 सोवर्णाविष्णोः प्रतिमामंत्रपंचकेन प्रतिष्ठापयेत् क्रमेणमन्त्राः त्रीणिपदा० अचणर्क्षकलशे तद्विष्णोरिति शकृत्लेकादशीकलशे लहिआसोविष्वयवइतिपूणि
 माकलशे अनोदेवाइति कृष्णोकादशीकलशे इदंविष्णुरित्यमाकलशे ततः क्रमेणकलशापचके द्वादशतनदेवता आवाहयेत् परितः गोवर्धनध-
 रम् अनंतं० पुंडरीकाक्षं० नित्यं० वेदगर्भं० यक्षं० पुरुषं० रुद्रब्रह्मण्यं० जयं० शौरिं० वैकुण्ठं० गरुडध्वजं० अचणस्थकेशावं० नारायणं०
 माधवम्० गोविंदं० विष्णुं० सधुसूदनं० त्रिविक्रमं० वामनं० श्रीधरं० तद्वीकशं० पद्मनाभं० दामोदरं० संकर्षणम्० शकृत्लेकादश्याः
 विधुं० शशिनं० शशांकं० चंद्रं० सोमं० उडुपं० मनोरमं० अमृतं० पावनं० हिमकृतं० निशांकं० आचार्यनं० पूणिमायाः संकर्षणं०
 वासुदेवं० प्रथमं० अनिरुद्धं० पुरुषोत्तमं० अथोक्षजं० नारसिंहं० अब्युतं० जनादिनं० उपेद्रं० हरिं० श्रीकृष्णं० कृष्णोकादश्याः महीधरं जगन्ना

तर्ष्यप्रतिमां दत्वा स्वयं भुंजीतं एवमेव शक्यं कदादश्यां द्वादश्यां वा दिहादशानामानि क्रमेण तथा कृष्णौ कदादश्यां संकर्षणादिद्वादशानामानि पूजायां जपादौ शेषानि कार्तिकादि क्रमः मार्गशीर्षादिषु अन्ते चतुर्विंशतिर्द्वादशैकावागा दत्वा यथाशक्ति ब्राम्हणान् भोजयेत् इत्युभयैकादशीव्रतम् इति श्रीमद्भद्रतृतीयापनकौमुद्यो एकादशीव्रतानि अथ द्वादशीव्रतानि अथ भाद्रपदशुद्धद्वादश्यां श्रवणद्वादशीव्रतम् भविष्ये तत्रैकादशीयुतद्वादश्यां श्रवणयोगे कार्यम् बुधवारयोगे प्रशस्तम् प्रातर्नद्यादौ वसोरेण्यावरद्वारहो धरणीधरः अपरिचिन्तयन्तु भगवान् हरि रित्यनेन तिलान्विलिप्य रत्नात्वा नित्यकर्मनिर्वर्त्य संकल्पयेत् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अरिबुलघापक्षयपूर्वकपिशाचादिदुष्टयानि निरसनद्वारा श्री विष्णुलोकप्राप्त्यर्थं आचरितश्रवणद्वादशीव्रतं घापनं करिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यः चतुर्द्वारोपशोभितमंडपानवदिकायां पीठदेवताः पूजयेत् आधारशक्त्येनमः विमलायै० उत्कर्षिण्यै० ज्ञानशक्त्यै० क्रियाशक्त्यै० प्रवृत्तयै० सत्यायै० मायायै० मध्येपरमदेवतायै० परितंडूद्रादिलोकपालभ्यां० नदुपरिपूपापात्रयुते कलशे गणपतिं० दुर्गा० क्षेत्रपाल० वासुतोष्यतिं० परित- आदित्यादि नवग्रहदेवताः संपूज्य नदुपरिसर्वतुमद्रं प्रसार्य तत्र ब्रह्मादिदेवताः संपूज्य नदुपरिकुशकृष्णाजिनं प्रसार्य तत्र द्रोणपरिमिततिलपत्रं कृत्वा नदलाभे गोधूमाः तत्र तिलपूरितपूपापात्रयुतकलशे द्वादशारथुतपद्मे हेमवामनत्रीणि पदे विभजेण संपूज्यां गूजाकुर्षीच मत्स्यायन- पादीपू० कूर्माय० जानुनी० वराहाय० गुल्य० वृसिंहाय० नाभिं० वामनाय० उदरं० परशुरामाय० दक्षिणभुजं० दाशरथिरामाय० वामभुजं० कृष्णा- ० मुखं० बौद्धाय० कर्णौ० काल्केन शिरः० ॐ नमो भागवते वासुदेवाय सवीगपूज० दधिभक्तनेवधं प्रार्थयेत् नमस्तेदिति युत्रायनमस्ते कश्यपाल-

१ अदमणी इति ख्यातं परिमाणम्.

ज त्रिविक्रमाद्ये वाप वाभनायनमोनमः तनोन्यग्रोधं कद्रुद्रायेति मंत्रे पासं पूज्य शिष्यदध्यन्नेन युतं जलपूरकं करकंच संपूजयेत् तत्र क्रमेण मंत्रौ
शिव्यो सिद्धिभक्तो सिलं बितो सिमयो परि सूलैर्वाश्रितो सित्वं वामनः प्रीयतामिति करकपूजयिष्यामि सरितासगमजलैः पंचरत्नसमायुः
कंतेन तुष्यतु वामनः ततः सर्वाभ्यां यित् यजन्यो वरुणः सूर्यः केशवः सलिलं शिवः त्र्यष्टायमो वैश्रवणः सदापापहरं तु मे कथाश्रवणादि नारात्रि
निनयेत् प्रागरग्निप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यात् अत्र प्र धानम् वामनपायस घृतसमिचितैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसरव्याकाहुतिभिः पीठद्वताः ब्र-
ह्मादिदेवताश्चैकैक्या ज्याहुत्यायस्ये होममंत्राश्च इरावतीनिमंत्रेण पायसं घृतं च इदं विष्णुरितिसमिन् त्रीणिपदेत्याज्यं विष्णोः कमपीणीति
तिलाः ततोद्वादशसरव्याकां नृवरत्रादिनास पूज्यदध्यन्नापवीतगोपीचंदनयुतान् सुगंधजलपूरितान् द्वादशकरकांस्तेभ्यो दधानत्रमंत्रः सु-
गंधिजलसंपूर्णं दधिभक्तयुतं द्विजकरकंते प्रदास्यामि वामनः प्रीयतामिति ततवामनः प्रातिगृह्णाति वामनो वेददानि च वामनस्तारको स्मा-
कं वामनाय नमोनम इत्यनेन सोपस्करपीठमाचार्याय दद्यात् अतपूतये गंगदत्त्वा विप्रान् भोजयेत् इति श्रवणद्वारदशीमन अथपीठकृष्णाद्दार
सुरूपद्वादशीव्रतम् भविव्ये अथवापौषेषुष्यर्क्षयदातदावाक्यमि तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनो दोषाभ्यां यदोषं यथादिशमनपूर्वकमनुलसौ भा-
ग्यपुत्रयोत्राद्यभिघ्निद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं सुरूपद्वादशीव्रतं करिव्ये दृताचार्यः सर्वतोभद्रतिलोपरि स्थकलशहं मूलद्वीयुतं विष्णुसह
रत्रशीर्षितिसंपूज्यपरितः शंखचक्रगदापद्मचक्रसंपूज्य विष्णुविध्यं दद्यात् नमः परमेशानाय विरू पाक्षनमोस्तुते सर्वसंकषनाशाय गृहाणा
ध्वं नमोस्तुते ततः तिलमिश्रितपक्वानने वैद्यं दत्त्वा स्वयमुषोष्यारौत्रौजागरेत् प्रातरग्निप्रति० अन्वाद्ध्यात् अत्र प्रधानं विष्णुगोमयतिल

१ रिः प्राशयेत् मूलमंत्रेण पंचगव्यमंत्रैर्वा पंचगव्यप्राशनं अंतव्रतपूर्वयेकपिलांगां दत्वा पीठं च दत्वा ब्राह्मणान् संतर्ष्य स्वयंभुंजीत अथप्रकारांतरे
 ण भविष्योक्तं पूर्वोक्तनियमान्वितः पूर्ववद्विध्युसंपूज्य नदक्षिणतस्तिलप्रस्थोपरिलोहीयमप्रतिमांसंपूज्यप्रार्थयेत् यदन्यजन्मनिकृतमिहजन्म
 निवापुनः पापमंत्रशमयात्तु न वेदवप्रसाद इति पंचाहंपंचगव्याशीर्षिष्मिआयाध्यपंचस्वव्यहः सुदद्यात् अनेनमंत्रेण वेद्याप्रपादगोत्राय साकृत्प्रिवरा
 यत् अष्टुत्राय ददास्ये तज्जलं भीष्माधुर्वसेणो अथमार्गकृष्योकादेश्यां वैतरणीव्रतम् भविष्योन्तरे तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनो यमलोकादर्शनपूर्वकवि-
 ष्णुलोकप्राप्तिकामनया परमेश्वरप्रीत्यर्थं वैतरणीव्रतं करिष्ये वर्षात्मकव्रतं स्वयं नित्यकर्मनिर्वर्त्यरात्रीपूर्वाभिसुरवीं कृष्यां सुरभिं संस्थाय अग्र-
 पादादारभ्य पश्चात्पादद्वयार्वाधं गोपुच्छसमासाद्य पितृनुपंपां कृत्वा शास्त्रविधिना सुरभिपूजयेत् गोः अग्रपादाभ्यां नमः आस्थाप० ऋ-
 गाभ्यां० स्कंधाय० पुच्छाय० पश्चिमपादाभ्यां० सर्वांगेषु० इति संपूज्य मार्गशीर्षदिमासचतुष्टये ओदनं पुनश्चैत्रादिषु यावकाशनं
 पुनः आवणादिषु पापुसं तदन्नस्य त्रयोभागागोपुरीः स्वार्थमेव च एवं प्रतिमासं कृत्वा वर्षाते उद्यापनं कुर्यात् सर्वापस्करयुतसारदारुमयी
 शय्यां सोवणीं सुरभिं आगाव इति मंत्रेण संपूज्य सपत्नीकं वस्त्रादिना संपूज्य तस्मैभारपरिभितलोहेन सह शय्याभुतांगादद्यात् तत्र मंत्रः यज्ञसाधन
 भूताया विश्वस्याघीर्धनाशिनी विश्वरूपधरो देवः प्रीयताम नयागवा नतो दक्षिणात्वेन हिरण्यं दत्त्वा दीनानाथांश्च नर्षयेदिति इति वैतरणीव्रतं अ-
 श्टादशमासस्योभयैकादशीव्रतो द्यापनं भविष्योन्तरे तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मानः अखिलपापक्षयपूर्वकं विष्णुलोकप्राप्त्यर्थं एकादशीव्रत-
 तो द्यापनं करिष्ये कृतनित्यक्रियो मध्याह्ने सूर्यायाध्यं दत्त्वा मंडले कलशे हेमं केशवं संपूज्य रात्रौ जागरणं कृत्वा प्रातः पंचगव्यप्राशय ब्राह्मणान्स

१ घनम् २ काष्ठांतर्वर्ती कठिणांशः सारः

यं० देवं० देवकीसुतं० चतुर्भुजं० गदापाणिं० सुरेशं० सुलोचनं० चार्वंगं० चक्रपाणिं० सुमित्रं० असुरांतकं० अमायाः एवंबोडशोपचारैः पूर्वेक्त
 पंचमंत्रैः संपूज्यवह्निनामभिः षड्विनभस्कारान्कृत्वारविनिनयेत् प्रातरग्निप्रतिषाव्यान्वाद्दध्यात् विष्णुं घृताक्तापूपपायसघृतपंचामृतविलद्रव्यैः
 प्रत्यकमष्टोत्तरशतसंख्याकहृतिभिः भवणेदेवताः घृताक्तापूपैः शुक्लकादशीदिवताः गुडपायसनपूणिमादेवताः घृतपायसाभ्यां कृष्णाकादशीदेवताः
 पंचामृतविलोदनेः अमादेवताश्चतिलमुद्गरुडोदनेः प्रत्येकमेककथाज्याहुत्यायध्वे ततः आचार्यसंपूज्यपीठं व्रतपूतये-
 गाचदत्त्वाविभवेसतिसस्थयती भूमिंचदत्त्वाअन्येभ्यः पंचब्राह्मणेभ्यो गोमेदेपुष्परागंविडुर्पनीलमाणिक्यचेतिपंचरत्नानिदक्षिणापुरः सरंसहिरत्नानी-
 निमंत्रेणदत्त्वापष्टिब्राह्मणान्परमानेनसंतव्यं आशिषो गृहीत्वास्वयंभुंजीनएवंकृतेपंचमहापातकादिभ्योमुक्ताभवति इतिविष्णुपचक्रव्रतं इति-
 श्रीमच्चिन्पावनं० व्रतोत्थापनकौमुद्यांदादशीव्रतानि अथत्रयोदशीव्रतानि आषाढशुक्लत्रयोदश्यांजयापावतीव्रतं भविष्ये विंशतिवर्षात्मकंषट्दि-
 नात्मकंत्रयोदशीमारभ्यतृतीयापर्यंतं प्रत्यहं देवंपूजयेत् तिथ्यादिसकीर्त्य आत्मनोवैधव्यनाशारवडसौभाग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिद्वाराश्रीउमामहेश्वरप्रीत्य-
 र्थं जयापावतीव्रतंकरिष्ये मंडलेउक्तप्रकारप्रकलेशोपरिहेमसिंहापरिसुवर्णरजनमिर्मितोउमामहेश्वरेशोरीमिमायवितस्युरुषायेतिभत्राभ्यांसंपूजयेत् सु-
 वासिनीसंपूज्यस्वयंनक्तं कुर्यात् स्वभक्षणनियमस्तु पंचाब्दयावनालेः पंचाब्दलवणवर्जितयैः पंचाब्दमिक्षरसवर्जिततडुलेः पंचाब्दमुद्गेः यथिकादंत-
 कृष्णघृतातेपायूसतिलाभ्यांअधो नरसहरंहुस्वाविंशतिमिथुनानिवत्त्रादिनासंपूज्यपृक्कान्तसौभाग्यद्रव्ययुतंवायुनंसदक्षिणाकंदत्त्वाव्रतपूतयेआचारा-
 यगाचदत्त्वासर्वरसयुक्तस्वयंभुंजीन इतिजयापावतीव्रतं अथभाद्रपदशुद्धत्रयोदश्यागौरीत्रिरात्रिव्रतं भविष्ये वर्षत्रयात्मकं तिथ्यादिसकीर्त्यं

१ बहूधान्योत्पत्तिहेतुभूता

सस्तुत्रप्रामिपूर्वकं सुखसौभाग्याद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीलक्ष्मीनारायणश्रीत्यर्थगोत्रिरात्रिघ्नतंकरिष्ये मंडलेऽक्तप्रकारेणसौवर्णिलक्ष्मीनारायणप्रतिमां

गात्र आगावइतिमंत्रेणसंपूज्य अहोरात्रंदिनत्रयंघृतदीपंद्यात् दिनत्रयमर्घ्यदानेविशेषः क्रमेणबीजपूरं दाडिमं
 ० प्रत्यहंविष्वान्नपूरितंकरकंदंपतीभ्यांदद्यात् पायसोपहारः स्वयंदिनत्रयसुपोषणकार्यम् चतुर्थेद्विपीठंधेनुत्रयंएकागान्शौल्यं
 वादत्या ब्राह्मणभोजनपुरःसरस्वयंपुंजीनि एवंचरित्वा अंतेऽक्तविधिनाद्यताचार्यः मंडलेदेवंसंपूज्यहोमकुप्यात् लद्यथाअग्निप्रतिष्ठाप्य
 न्यादध्यात् लक्ष्मीनारायणंअष्टोत्तरशतसंख्याकाहुनिभिः पायसद्रव्येणइदंविष्णुरितिमंत्रेणसुरभिगात्र आगावइतिमंत्रेणपायसद्रव्येणाष्टौ
 त्रशतसंख्याकाहुनिभिर्यक्ष्ये ततोवेणुपात्रस्थनारिकेलद्राक्षास्वपूरदाडिमबीजपूरसौभाग्यद्रव्ययुतंवायनं पूजनदक्षिणापुरःसरंदूपती-

प्यादद्यात् सवत्सांगासालकारांआचार्याद्यदत्वा पीठचयथाशन्याब्राह्मणान्संतर्थास्वयंपुंजीनि इतिगोत्रिरात्रिघ्नतम् अथाशोकत्रिरा
 यस्मिन्कस्मिन्मासेत्रयोदश्यांशुभविधौकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः शोकदुःखादिनाशपूर्वकाभीष्टफलप्राप्तिद्वाराश्री

अशोकत्रिरात्रिघ्नतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य मंडलेराजताशोकदृक्षेसौवर्णःशिवसीनोरामलक्ष्मणप्रतिमास्तन-

न्मंत्रैःसंपूज्यअर्घ्यंदद्यात् तत्रमंत्रः अशोकयाटिकामध्येसीतयात्वंत्रसादितः अशोकसंपन्नफलेगृहाणार्घ्यमयार्पितम् १
 गीर्वालिदन्म्यातथेद्राण्याअरुधत्यामहेश्वर त्वंसमाराधितःपूर्वमशोकफलदोभव २ शिवस्य रावणस्यवधार्थायउत्पन्नस्त्वमही-
 विष्णोरशोसिदेवेशगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ३ रामस्य नानभक्तुयन्सुरवचीरंघृत्वायोहियथीवनम् सोमित्रेयमहाभागगृहाणा-

ध्वनिमोस्तुते ४ लक्ष्मणस्य अवनीतलसंभूतेस्तीनेसर्वांगसुदरि गृहाणार्घ्यमथादत्तं पूज्येजनकनंदिनि ५ स्नीतायाः नतः प्रार्थयेत् अ-
 शोकशोकहृत्तत्वं शोकं नाशय मे प्रभो मातृपितृपतीनां च श्वशुराणां तथैव च अशोकत्वशोकहरो भव सर्वन्ननः कुले एवं त्रिरात्रं चरित्वाते
 व्रतपूर्तये गान् च दद्यात् इति अशोक त्रिरात्रव्रतम् अथ कान्तिकादिमासेषु त्रयोदश्याप्रदोषव्रतम् वर्षात्मकं यावज्जीव वा शनियोगे महाफ-
 लं भौमयोगेऋणमोचनं मिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अखिलपापक्षयशत्रुपराजयपूर्वकमायुरारोग्यैश्चर्य पुत्रपौत्राद्याभि च्छिद्दिद्वाराश्री उवा-
 महैव प्रीत्यर्थं आचरितमदोषव्रतो घापनं करिष्ये ह्युताचार्यः उक्तप्रकरणे लिंगतो भद्रस्थे नान्त्रकलशे रीव्यपूणे पात्रयुते सीवर्णं सावसदाशि-
 वंपुरतो राजतं दृषमं तत्तन्मंत्रैः प्रतिष्ठाप्य परितः असिनांगभैरवाय ० १ रुरुभैरवाय ० २ चंडभैरवाय ० ३ क्रोधभैरवाय ० ४ उन्मनभैरवाय ० ५
 भीषणभैरवाय ० ६ संहारभैरवाय ० ७ कपालभैरवाय ० ८ कालभैरवाय ० ९ इति मूर्तिष्ठाव्यपूजयेत् मूलमंत्रेण न्यासं कृत्वा पंचब्रह्ममंत्रैः
 पूजयेत् सद्योजानादि ० ५ प्रकरान्तरेण पूजनं विष्णु ० ब्रह्माणं ० भास्करं ० सौमं ० पुषादिक्रमतः प्रथमावरणे जयं १ विजयं ० २ गणपतिं ० ३ दु-
 र्गा ० ४ द्वितीये नंदीश्वरम् ० १ क्षत्रपालं ० २ वास्तोष्यति ० ३ वायुं ० ४ तृतीये समर्षीन् चतुर्थे भूतनाथं ० पंचमे इंद्रादीन् षष्ठे कपालिनं ० सप्तमे गंध-
 र्वां ० अष्टमे सद्योजाने त्यासनं वामदेवायेति पाद्यं अधोराथेत्यर्थं तत्पुरुषायेत्याचमनीयं ईशानाथेति स्नानं ० त्र्यंबकमिति वृक्षं यज्ञोप-
 वीनं उत्तरीयं च नमः सोमायेति गंधः नमः शंभवे इत्यक्षतान् इमारुद्रायेति पुष्पाणि एवापित्रेति बिल्वदलानि मानस्तोकेति धूपं आनेपितरिति दी-
 पं स्वादत्तेति नैवेद्यं कद्रुद्रायेति तांबूलं इमारुद्राय स्थिरधन्वने इति वक्षिणाम् महिक्षयेण क्षाम्येति मंत्रपुष्पम् याते दिद्युदेति नमस्कारः पुनर्नममंत्रेण अ-

द्यौप्रदक्षिणानमस्कारांश्चक्रुयन् भवाय० १ महादेवाय० २ रुद्राय० ३ नीलकंठाय० ४ शशिभिलिने० ५ उग्राय० ६ भीमाय० ७ ईशानाय० ८
 नोर्ध्वरजतादिपात्रेक्षीरकुशाद्यतदधितडुलसिन्धुार्थगंधपुष्यादिक्षित्वा सजलदधान् भयरोगादिदारिद्र्यपापघ्नोदपञ्चत्ववः ऋणशोकमन-
 त्पानशयनुममसर्वदा इत्यनेन त्रिवारमध्यैदद्यात् ततः प्रार्थयेत् प्रसीददेवदेशप्रसीदपरमेश्वर प्रसीदसामसर्वज्ञ प्रसीदकरुणाकरततो-
 ब्राम्हणानसत्तर्थात्रिनिनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाध्यात् प्रधानं उमामहेश्वरं पलाशसमिद्धिल्वपत्रप्रायुसाज्यद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसं-
 रव्याकाहनिभिः पीठदेवताः ब्रम्हादिदेवताश्चैकैक्याज्याहुत्यायस्ये ततः पीठगाचदत्त्वा ब्राम्हणान् भोजयेदिति इति मृदोषघ्नतसु अथ मार्ग-
 शीर्षशुक्लत्रयोदश्यां अनगत्रयीदशीघ्नतसु वर्षाल्मकमासि मासि पूजादिकं भिन्नम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनो दुर्भगत्वबध्यात्वमृतवध्या
 त्वादिदोषनिरसनपूर्वकं सीभाग्यपुत्रपौत्रसुरवप्राप्तिद्वाराद् नारीश्वरघ्नोदशीघ्नतकरिष्ये इति संकल्प्य उक्तविधिना पीठे अ-
 रूपाणि महेशपूजयेत् विशेषालिरव्यने सर्वमासपुत्रयोदश्यामुपोषणम् मार्गशीर्षमह्लिकादंतकाष्ठ नारिगेणार्घ्य अनगदेवः नैवेद्यं
 ऋणिकाः श्वेतपुष्पं मधुस्राशनम् रात्रौ जागरणम् प्रातः ब्राम्हणसुवासिनी भोजनपुरःसरं स्वयंभुजीत यौवेउदुबुरदंतकाष्ठसू जातीपुष्पं दा-
 र्घ्यं नाट्यश्वरोदेवः वटकनैवेद्यं चंदनभक्षणं माघे विष्णुक्रान्तदंतकाष्ठ कुंदपुष्पं बीजपूरेणार्घ्यं शर्करानैवेद्यं अगिश्व-
 रोदेवः मौक्तिकभक्षणां फाल्गुने कंजकाष्ठ पद्मपुष्पं रवजूरीफलं पर्योनेवेद्यं वीरेश्वरोदेवः नारिकेलभक्षणं चैत्रे मह्लिका
 दमनकपुष्पं दमनक्रेत्र अर्घ्यं रवजूरीनैवेद्यं विचरूपोदेवः कर्पूरभक्षणं वैशाखे अपामार्गदंतकाष्ठ मह्लिकापुष्पं नैवेद्यार्घ्यं

नमः पूर्वद्युर्निमित्तान् चतुर्दशब्राह्मणान् चतुर्दशकल्पान् पृक्तान्नादिपुरितान् दक्षिणासहितान् नेष्योगृ
 हाणत्वद्विजश्रेणिमंत्राभ्यादधान् व्रतपूतयेगांचदधात् क्षमापयेत् क्रियाहीनभक्तिहीनद्रव्यहीनतथैवच मंत्रहीनं कृतं यच्च परिपूर्णं त-
 दस्तु मे नतो ब्राह्मणभोजनपुरः संरचयभुंजीत इत्यनंतचतुर्दशीव्रतम् अथकदलीव्रतोद्यापनं ऋषिष्वे ज्येष्ठशुक्लचतुर्दश्यामुक्तम् तत्रैव पुनः
 कृतिके माघे वैशाखे वा कायम् अथवास्तादिरहिते पुण्यमासे पौर्णमास्यावाकार्ये स्कांते तु ज्येष्ठशुक्लचतुर्दश्यामुक्तं तत्रैव त्रिदिनमुपोष्य पो-
 षीमास्यामधिवासनमुक्ते तत्रैव यस्मिन् देशे कदलीनलभ्यते तदा सुवर्णकदलीकृत्वा विधिना होमादिकं कृत्वा दद्यादित्युक्तम् अथ प्रयोगः तत्र
 व्रती पूर्वघोरे कभुक्ते नक्ताशीवा द्वितीये न्हिनद्यादौ र्नात्वा पचगव्यं प्राश्य संकल्पं कुर्यात् तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मन इह जन्मनि जन्माने वा सौम्या
 ण्यपुत्रपौत्रलाभलक्ष्मीदृष्टिसर्वदुःखनाशनपूर्वकं उमा मे हृश्चरप्रीत्यर्थं कदलीव्रतोद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य यदा ज्येष्ठादिहा दशमासे-
 शुभुक्तपूजादिनकृतं तदोद्यापनं दिने आदौ क्रमेण पूजादिकं कुर्यात् कदल्या आलवालकृत्वा उपरि मंडपं चतुर्द्वारं कृत्वा पूजयेत् तत्र ज्येष्ठे जा-
 तीदंतकाष्ठं गौरीतिकदलीनाम पादलपुष्पं कदल्येकामदायिन्ये मघाये च नमोनमः रंभाये भूतसाराय सवसौरव्यं प्रदेनमः सर्वमासेष्वयं पू-
 जासंनः एवं षोडशोपचारैः संपूज्योत्तमोदकेन सिंचयेत् तत्र मंत्रः यथारंभे विद्वद्धि स्त्वच्छारवादीनां सदा भवेत् तथा वर्धय मां देवि से च ना-
 त्पार्वती प्रिये नतः प्राययेत् यथा यथा हि प्रसवो वर्धते कदलीनव तथा मनोरथानाम प्रभवो भवतु स्वथम् आषाढे क्रमेण दंतकाष्ठकदलीना
 मपुष्पचक्षेत्रं करंजं ईश्वरीबिल्वपत्रं श्रावणे कुमुदं कुमुदाभाविपुत्तलिका भगवती कदंबः आश्विने मालती अनुलाजानी कार्ति-

शतानिलपायसाज्याहुतिभिः ब्रम्हादिदेवताश्वेकैकभाज्या इत्यायस्ये ततः पीठं व्रतपूतयेगांच आचार्यायिद्व्याब्राम्हणान् भोजयेदिति नृत्सिंहंज
यंतीव्रतम् अथानंतव्रतम् तच्च भ्राद्रपदशुक्लचतुर्दश्यांचतुर्दशवर्षात्मकं चावज्जीवं वा तच्च त्रिसूतीदयव्यापिन्यांकार्यम् निथ्यादिसंकीर्त्य आत्म
नीनिरिखिलपापक्षयनिसुक्तिपूर्वकं तमसिद्धिपुत्रपौत्रपूरितिविधिभोगधनधान्यपुरमगतिप्राप्तिकामनथानुर्दशवर्षाचरितानतव्रतोद्यापनं क
इति संकल्प्य नित्यवत्स्वयंपदं वसं पूजयेत् ततो वृताचार्यः सर्वतोभद्रं ब्रह्मादिदेवता आवात्स्य चतुर्परिकलशं प्रतिषाप्य तत्र यमुना मायादय-

ज्य तदुपरि अक्षतपूरितपूणपात्रनिधाय तत्राष्टदलविरच्य तत्रस्वर्णनिर्मितंचतुर्दिशंत्रथियुतं अनंतं सहस्रशीर्षिनि-
तदुत्तरुतः सप्तधान्योपरिविस्तृतशय्यायास्वर्णनिर्मितं लक्ष्मी सहितं हेमहल्लुसलयुतं अनंतं देवं अतो दद्यादिति इदं विध्युरिति मंत्रेण रथाप
तमयोः पुरुषसूक्तेन श्रीमदनताय नम इति नाममंत्रेण पूजायाः षिकवत्काया अथंत्रथिदेवताः पूजयेत् क्रमेण विध्युः १

- २ आदित्यः ३ सहस्रधासः ४ पितामहः ५ इंद्रः ६ पिनाकी ७ धिमिशः ८ स्कंदः ९ सोमः १० वरुणः ११ पवनः १२ पृथ्वी १३ वसवः १४
: शय्यायां प्रतिमायाः परितः शंख १ चक्र २ गदा ३ पद्मं ४ तद्दहिः नाममंत्रेण अनंतं १ कपिलं २ दक्षं ३ मनुं ४ मजापतिं ५ संकर्षणं ६
कालं ७ वनमालिनं ८ त्रिविक्रमं ९ अहोरात्रं १० अर्धमासं ११ मासं १२ त्रस्तूर १३ अयने १४ संवत्सरे १५ इदुवत्सरे १६ अनुवत्सरे १७ वत्सरे १८
धक्ष १९ अजितं २० सर्वभूतं २१ प्रद्युम्नं २२ अनिरुद्धं २३ श्री धरं २४ पुरुषोत्तमं २५ वामनं २६ पद्मनाभं २७ विश्वरूपं २८ त्रिविक्रमं २९
३० अच्युतं ३१ तद्दहिः अष्टवस्त्रं ८ तद्दहिः एकादशरुद्रान् ११ तद्दहिः द्वादशादित्यान् १२ तद्दहिः नवग्रहान् ९ तद्दहिः अष्टभैरवान् ८ त

बृह्मिः मेवादिद्वादशराशीन् १२ तद्बृह्मिः अश्विन्यादिनक्षत्राणि २८ तद्बृह्मिः ब्राह्म्यादिसप्तमत् ७ तद्बृह्मिः चैत्रादिद्वादशमासान् १२ तद्बृह्मिः दी-
 स्यादिश कीः तद्बृह्मिः विष्कभादियोगान् २७ आवात्पथपीठपरितः फलपक्वान्भूरितान् चतुर्दशकुंभांश्च चतुर्दशनामभिः स्थापयेत् पूजयेच्च ते-
 चमंत्रा अनंतायनमः १ संकर्षणायनमः २ कमलाय ३ शेषाय ४ वासुदेवाय ५ विष्णवाथाय ६ विश्वरूपाय ७ पद्मनाभाय ८ दामोदराय ९
 जगन्नाथाय १० चतुर्भुजाय ११ श्रीकंठाय १२ केशवाय १३ सर्वात्मने १४ ततः पुष्यपूजोत्तरं कलशास्थापनोक्तचतुर्दशनामभिः अंगा-
 रूपाय ० कटिं ० पद्मनाभाय ० नाभिं ० दामोदराय ० उदरं ० जगन्नाथाय ० हस्तद्वयं ० चतुर्भुजाय ० बाहुं ० श्रीकंठाय ० कंठं ० केशवाय ० ललाटे-
 सर्वात्मने ० शिरः ० अनंताय ० सर्वांगं ० ततः नमस्ते देवदेवेशानमस्ते धरणीधर नमस्ते सर्वनागेंद्र अनंताय नमो नम इति नमस्कारः ततः प्राथ-
 येत् अनंतकामाच्चेदेहि सर्वकामफलप्रद अनंताय नमस्तुभ्यं पुत्रपौत्रान् प्रवर्धय व्रते नानेन संतुष्टो भवत्विति हंसदामस ततः पुराण पठणा-
 देनारात्रिनियेत् प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं श्रीमदनंतमन्वत्थसमितिलब्रीहियुव द्युतपायसद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसं-
 [काहुनिभिः पीठदेवताः आवरणदेवंताश्चैकैकं याज्याहुत्या पायसाज्या हुत्या वा ब्रम्हादिदेवताश्चैकैकं याज्याहुत्या हुत्यायस्य स्थापनमंत्रैर्हमिः
 अत्रकेचिद्रात्रिहोममिच्छंति ब्राम्हणभोजनादिसर्वदेवैव ततः पीठसंपूज्यवरत्रादिना आचार्यसंपूज्य पीठदद्यात् तत्रमंत्रः गृहाणत्वं हि-
 जश्रेष्ठसमस्तफलदायक त्वत्प्रसादादहं विप्रविमुञ्च्ये भवबुधानात् अनंतप्रतिगृह्णाति अनंतो वै देवदामिन् अनंतस्तारकोस्माक अनंताय नमो

नैवेद्यमपूषाः महारूपोदेवः जानीफलभक्षणं ज्येष्ठे सहदेवीकाष्ठं बकुलपुष्पं श्रीफलेनार्घ्यं मंडकनैवेद्यं लवंगभक्षणं म्रद्युम्नोदेवः आषादेनार्घ्यं
 गकाष्ठं कदंबपुष्पं नगीकैरेणार्घ्यं उमापतिर्देवः निलबीजभक्षणं श्रावणेजालीकाष्ठं पद्मपुष्पं जंबूफलेनार्घ्यं क्षीरसारनैवेद्यं शूलपाणिर्देवः ग
 धोदकभक्षणं भाद्रपदेकंकनीकाष्ठं चंपकपुष्पं दाडिमेनार्घ्यं पूगफलनैवेद्यं सद्योजानोदेवः अगुरुभक्षणं आश्विनेकंकनीकाष्ठ
 करवीरपुष्पं कर्कटीफलेनार्घ्यं त्रिवृशाधिपोदेवः शक्रभ्रमंडकनैवेद्यं कनकांबुत्राशनं कार्तिकेकदंबकाष्ठं रकोत्पलपुष्पं कुष्मांडेन
 र्घ्यं पूरिकांनैवेद्यं जगदीश्वरोदेवः दमनकभक्षणं सर्वत्रप्रदोषदूजनंभक्षणं च एवंचरित्वाते उद्यापनं कुर्यात् वृताचार्यः लिङ्गोभद्रस्य
 कलशेत्सीवर्णमर्धनारीश्वरं महेशं पूजयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वा दध्यात् महेशं पायसद्रव्येण अष्टोत्तराधिकं सहस्रमष्टोत्तरं वा तत्संख्या
 काहुतिभिः ब्रम्हादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततः छत्रोपानहं कर्मडलुभाजन वस्त्रपुरः सरं आचार्यसंपूज्य द्वादशाष्टौ चत्वारिवाद, पत्नीन्संपू
 ज्य पीठगांच आचायाय दत्त्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरं स्वयं भुंजीत इत्यंगत्रयोदशीव्रतम् इति श्रीमच्चिनपावनं व्रतकौमुद्यात्रयोदशीव्रतानि अप
 चतुर्दशीव्रतानि अथ नृसिंहजयंतीव्रतम् वैशारवशकबलचतुर्दश्याप्रदोषव्यापिन्या नृसिंहजयंतीव्रतम् स्वातीनक्षत्रशनिवारसिद्धयोगवणि
 जकरणयोगे महापुण्यं तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अखिलपूषक्षयपूर्वकं शत्रुजयसुरवसाधनाविति हाराश्रीनृसिंहमीत्यर्थं आचरितस्य
 नृसिंहजयंतीव्रतस्योद्यापनकरिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्य कलशे हंमं लक्ष्मीनृसिंहं ॐ नमो नृसिंहायेनि मूलमंत्रेण ग
 यथावा प्रतिष्ठाप्योक्तविधिनासंपूजयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्यादध्यात् लक्ष्मीनृसिंहं विधो नृकमिति मंत्रेण अतो देवति वा अष्टोत्तरश-

केशतृपत्रंकीर्तिः शतपत्रंमार्गशीर्षेचंपकं मार्गदायिनीचंपकं यौषेकमलपुष्टिकरी कमलमाघेदाडिमं माहेश्वरीदाडिमं फाल्गुनेमधुकं मदीकदामधु
 कंचेत्रेमल्लिकाचैतन्यरूपामल्लिका वैशाखेअपामार्गविसलाबहुविधपुष्पाणि द्वादशमासेषुक्रमेणधूपान्वेद्यांश्च चदनं अंगूरुकुक्रुम कपूरगुगुलका
 शमीरदेवदारुधूपं दशागुगुलदेवदारुगोरोचनं भेषधृगवटकाः उदुबराः अपूपाः मोदकाः मंडकाः पायसंघृतीदनं मुद्गचूर्णंसाहालिकारवडवेल्लिका
 फनिकादध्योदनं एवस्वयंसंपूजयेत् हताचार्यः कदलीमूलदेशेष्टुदावेदीविधायतत्रलिंगनोभद्रेउकविधिनाब्रह्मादिदेवताआवाह्य तदुपरिकल
 शस्थपूरुणपानेहैमंशिवंगौरीचिन्त्यंबकमिति कद्रुद्रायतिवागौरीमिमायेनिगायत्र्याचामंत्राभ्यांप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् पुरतोदृषभंराजनंचतनः क-
 दलीपूजयेत् कदल्यैकामदायिन्यैइत्यनेनकदलीपरितोलोकपालानावाह्य ततस्तेलहरिद्रादिनामगलस्नानं कृत्वास्त्रीभूषणैर्भूषयित्वा आवाहना-
 द्युपचारः संपूजयेत् पुरतः आदशंचामरछत्रंचउपरिपूरिकाबंधनंपरितइस्कदडवेष्टनं कदल्याश्चतुर्दिस्कयुड पिष्ठाचलंजीरकं लवणंशुक्राक्षताः
 नतं पुराणपठनादिनासात्रिनिनयेत् प्रागरनित्रनिष्ठाप्यअन्वाध्यात् अत्रप्रधानं शिवंगौरी कदलीचपलाशसमिन्मधुसर्पिस्तिलव्रीहिद्रव्यैः
 प्रत्येकमष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिर्वानत्संख्याकाहुनिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्याक्रमेणहोमंत्राः कृद्द्रवाय० गौरीभि-
 मायेति० ॐ आन्ही क्लीं कामिन्यैविद्महे त्रैलोक्यहोसामिण्यैधोमहि नमः कदलीप्रचीदयान् नतः उत्तरपूजाकृत्वा प्राप्य उमेगौरिनम-
 स्तुभ्यंनमस्तेविश्वधारिणि परमानंदरूपिण्यै कदल्यैतेनमोनमः नतःचतुर्विंशतिः षोडशाष्टोत्तरात्मन्यावामिथुनानि वच्चादिनासंपूज्यं वं-
 शपात्रस्थसौभाग्यद्रव्ययुतं फलदक्षिणादियुतवायनंदद्यात् नतः आचार्यायसंपूज्यपठिकदलीचदद्यात् नत्रमंत्रः कदलीकामदात्रीचसा

वसोत्थमदायिनीम् गिरिजाहररूपौ ब्राह्मणायददाम्यहम् गृहायात्वं द्विजश्रेष्ठ समस्त फलदायक कदल्याश्च भद्रानेन पूर्णाः संभु मनोर-
 था. कदलीप्रतिष्ठापनादिकदलीवेदमिच्छ कदलीनारुकाचैव कदल्येते नृमानमः कदलीदानसांगनासि स्वर्ध हिस्वयं दक्षिणात्वेन दद्यात्
 व्रतपूर्नयेगात्तद्व्यान्ब्राम्हणान् दक्षिणादिभिः प्रतीष्य ब्राम्हणान् सद्दनेन संनय्य आशिवोगृहीत्वा स्वयंभुंजीन इतिकदलीव्रतम् अ-
 थवेकुठचतुर्दशीव्रतम् कानिकुशुकुठचतुर्दश्यां अरुणोदयव्यापिन्यांकार्यम् तिथ्यादिसूक्तं आत्मनः सर्वपापक्षयपूर्वक शिवप-
 दमासिकामनयाचरित वेकुठचतुर्दशीव्रतनाद्यापनकरिष्य व्रतार्थाः लिंगतो भद्रस्य कुलशेहमं विश्वेश्वरपूजयेत् प्रातरग्निप्रतिष्ठायां घृता
 कनिलैः अष्टात्तरशतं ३०० नमः शिवाये निमंत्रणं हुत्वा व्रतपूर्नयेगात्तदद्यात् इतिवैकुण्ठचतुर्दशीव्रतम् अथशिवरात्रिव्रतम् स्कन्दपु-
 राणे चतुर्दशवर्षात्मकं यावज्जीवन्वा माघे कृष्णान्तु दृश्यानि शीथव्यापिन्यांकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः सर्वपापक्षयपूर्व-
 कअन्त्यभोगमाक्षमास्वथ आचरितशिवरात्रिव्रतनाद्यापनकरिष्य व्रतार्थाः अन्यैर्दशशब्दा स्तौषीः सहपूजामारभेत् द्वादशलिंगोद्भवपीठे
 कविधिना ब्रह्मादिदेवताः संपूज्य द्वादशलिंगेषु द्वादशकलशान्मध्ये एकं नदुपरि पूर्णयात्राणि निधाय तत्र हेमीः प्रतिमाः पूजयेत् तत्रमध्य-
 मकुंभे उभामहेश्वरव्यंबुकमिति संत्रेण प्रतिष्ठायां पुरतो राजते वृषभच प्रतिष्ठापयेत् द्वादशब्राम्हणां द्वादशलिंगस्य कुलशेषु द्वादशप्रतिमाः
 पूजयेयुः तत्र प्राच्यां महेशं अघोरं पशुपतिं दक्षिणस्यां च वक्रं उग्ररुद्रं पश्चिमाया भवशर्वशसु उग्रेशिवं भीमं भीमपराक्रमं प्रतिकल-
 शालोकपालान् इति प्रतिष्ठायां रुद्राभिषेक पूर्वकं षोडशोपचारैः पूजयेत् प्रनियामं पूजाकार्या एकैव वा पुराणपठनादिनारात्रिं नि-

येत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाहयान् अन्नप्रधानं उमामहेश्वरं पायसबिल्वपत्रतिलदूर्वाघृतद्रव्यैः प्रत्येकं अष्टोत्तरशतसंख्याकाहूतिभिः द्वादशकलशस्थदेवताः अष्टाष्टसंख्याकाहूतिभिः तैरेवद्रव्यैः परिवारदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये एवं होमं संपाद्यपीठदेवताः पूजयेत् अथांगपूजा शर्वाय० पादौ० पशुपतये० उरू० रुद्राय० कटी० शर्वाय० बाहू० सद्योजानाय० कंठं० शभवे० सुरवंद्यामदेवाय० चक्षुषी० भीमाय० भ्रुवी० उमापतये० ललाटे० सर्वव्याधिने० मूर्धानि० ततः आचार्यं द्वादशब्राह्मणोश्च वस्त्रादिनासंपूज्य तेष्व्यः प्रतिमासहितकलशान्दद्यात् तन्नमंत्रं शंभोप्रसीददेवेशसर्वलोकेश्वरप्रभो तवरूपप्रदानेनममसंतुमनोरथाः ततोऽन्नपूतयेत्रयोदशगाः अथवाएकांशां आचार्यायैभ्योदक्षिणादद्यात् ब्राह्मणान्संतर्ष्य स्वयंसृजित् लिंगपुराणोनुप्रकारान्तरेपाउक्तं मडलेउमामहेश्वरसंपूज्यप्रातःपूर्वाकरित्यातिलव्रीहियवैरष्टोत्तरशतहोमं हुत्वाचतुर्दशब्राह्मणैश्चतुर्दशानामभिः संपूज्यजलपुरितचतुर्दशकलशान् वस्त्रदक्षिणासहितान्दद्यात् चतुर्दशानामानि अजेकपादाह्निबुध्योभवः शर्वउमापतिः रुद्रः पशुपतिः शंभुर्वरदः शिवईश्वरः महादेवोहरोष्मीनामान्येवचतुर्दश एतेहोमप्रकर्तव्यः कुंभदानेपितान्स्मरत् अष्टाहृतिसंख्याको बिल्वपत्रहूमिः अन्यत्समानं इति शिवरात्रिव्रतम् अथमलमासप्रतम् पादौ मलमासस्य कृत्वापक्षेचतुर्दशत्रयोदश्या अष्टम्यावावृतीयायां नवम्यावाऽन्यतमनिथीवाकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोदारिद्र्यदुःखपापनाशनसस्तुत्रप्रासिद्धेवका तुलभोगसिद्धये सवितृरूपजनार्दनप्रीत्यर्थं चमलमासव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य मध्याह्ने सर्वतोभद्रस्थकलशैर्होमलक्ष्मीसुतजनार्दनसंपूजनानाविधपक्वान्नेवेद्यदद्यात् फलपुष्योपेतं अर्घ्यं दद्यात् तन्नमत्रः देवदेवजग

नाथप्रलयोत्तिकारकं गृहाणार्घ्यसयादत्तं कृपां कुरु ममोपरि ततः सपत्नीकं ब्राह्मणं वरत्र्यादिनासंपूज्य त्रयस्त्रिंशत्
 धाय सप्ततं हिरण्यं वाथनं ब्राह्मणाद्यनिवेदयेत् तत्रमंत्रः विभायवदविदुषेऽत्रोत्रियायकुटुंबिने नरकोत्तारपाथाय अन्वयेतः
 त्वाच्छत्रोपानङ्गुषणाच्छादनं दिद्युताशय्यान्च दत्त्वा पीठं व्रतपूर्तये गांच दत्त्वा नानाविधपद्मान् ब्राह्मणान् संतर्प्य आशिषो गृहीत्वा
 इति श्रीसच्चित्तपावनं ० व्रतोद्यापनकोसुधाचतुर्दशो व्रतानि अथपौर्णमासीव्रतानि तत्रज्येष्ठशुद्धपूर्णिमायां पूर्वविद्यायावटस विव्र
 व्रतम् तत्रत्रयोदशीमारभ्य पूर्णिमांतकतव्यं तदुक्तं स्कंदभविष्ययोः पूर्णिमायां वाकार्थं तत्रविधिः नद्यादौ तिला मलक रजनी
 पनपूर्वकं रत्नावावाषिकवत् पूजादिकं निर्वर्त्य उद्यापनसंकल्पं कुर्यात् तद्यथा तिथ्याद्भिः संकीर्त्य मम भवतुः पुत्रादीनां च आयुरारोग्यैश्च
 र्यादि ॥ इ हजन्मनिजन्मांतरे च आत्मनः अवैधव्यप्राप्तये आचरितवदसा वित्रीव्रताद्यापनकरिष्ये इति सकलस्य व्रताचार्यावटमूले गृ

धाय तत्रसर्वतोभद्रं विरच्य तत्र ब्रह्मादिदेवताः संपूज्य तत्रकलशहृत्प्रतिष्ठाप्य तत्रैकार्त्तिकलशे हेमं ब्रह्मजज्ञानमिति
 मंत्रेण ब्रह्माणं गायत्री मंत्रेण हेमीसावित्री च प्रविष्टाय तदुत्तरद्वितीयकृते पलादधिकरजतस्य राजतपर्यं केहेमीः सत्यवत्सावित्रीयमनारदप्र
 तिमाः नाममंत्रैरावात्थ पुरतः काष्ठभारं कुठारं च हेमं राजतं चानि धाय पूजयेत् अशक्तावैकार्त्तिकलशे सर्वेषां पूजनं पुष्यात्तरमंगपूजा
 सावित्री नमः पादोपूजयामि प्रसावित्र्यै ० जानुनीपू ० कमलपत्राष्ट्यै ० कदीपू ० भूतधारिण्यै ० उदरं पू ० गायत्र्यै ० कंठपूज ० ब्र
 शरः पू ० अथ ब्रह्मसत्यव्रतोः धात्रे ऋषो ० परमेष्ठिन ० जानुनी ० अभिरूपाय ० कदी ० वैधसे ० उदरं ० हिरण्यगर्भा ० कंठं ० सु-

ॐ ब्रह्मणो० शिरःपू० मंत्रसुधानंतूरमर्घ्यदधान् रजतादिपात्रेणहयोरपि ॐं कारपूर्वकेदेविषीणापुस्तकधारिणि वेदभानर्नमस्तुभ्य मबै ध-
 ियच्छमे पतिव्रतेमहाभागेभतुश्चप्रियवादिनि अवैधव्यंचसोभाग्र्यदेहिल्यंममसूत्रे पुत्रान्पीत्रांश्चशौरव्यंचगृहाणाध्वनमोस्तुने अथब्र-
 ह्मसत्यवतोः त्वयादृष्टंजगत्सर्वसदेवासुरमानुषं सत्यव्रतधरोदेवब्रम्हरूपनमोस्तुने अथयमाय त्वंकर्मसाक्षीलोकानांशुभाशुभविषेक
 ॥ वैवस्वतगृहाणाध्वं धर्मराजनमोस्तुने नारदाय नारदायनमस्तु भ्यस्करेशाद्यभिवंदित गृहाणाध्वंमयादत्तमवै धव्यंप्रयच्छम ततः प्रा-
 थयेत् सावित्रीब्रम्हगायत्रीसवदाप्रियभाषिणी तेनसत्येनमांपाहिदुःखसंसारसागरात् मयाकृतमहाघोरंजन्मानरशतैरपि मस्मीभ
 यनुतत्सर्वमवैधव्यंचदेहिमे ब्रम्हसत्यव्रतोः अवियोगोयथादेवसाविव्यासहितस्थेने अविद्योगस्तथास्माकंभूयाज्जन्मनिजन्मनि साविव्याः
 सावित्रीत्वयथादेवीचतुर्वर्षशतायुषा पतिंप्रासासियुणिनमदेवितथाकुरु यमस्य कर्मसाक्षीजगत्सुज्यसर्वबंधप्रसीदमे संवत्सरंमृतं
 सर्वपरिपूणतदस्तुमे ततः सुवासिनीः संपूज्यवायनानिदुत्वा कथाश्रवणादिनारात्रिनिनयेत् ज्ञानरश्मिप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्दुह्यात् सावित्री
 गायत्रीमंत्रेणपायसं घृतदूवातिलमीहिद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रम्हाणधर्मराजनारदंचव्यादतिमंत्रेणतिलत्रीहिय
 वद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रम्हादिदेवताश्वैकेकयाज्याहुत्यापुष्ट्यै सत्यवत्साविव्यो ब्रह्मसाविव्योरैक्यान्
 प्रथकहोमादिकंनस्ति पूजादीनत्तमत्राप्याभेतयोः पूजेत्युक्तवान् एवहोमसपाद्य नतश्चतुर्विंशतिंहादशाहोचत्पारिधा-
 मेशुनानिवरन्वादिनासंपूज्य पूरिकाभोदकमंडकादियुतं कृष्णाडनारोकलमानुलिंगदानुलिगदाडिमबीजपूरादिकलसुतंहरिद्राकुकुमकेशविचूर्णि

काकज्जलकंठसूत्रकंकणमौक्तिकपादभूषणपरञ्चकंचुम्ब्यादर्शांजनपात्रदक्षिणातांबूलादियुतंच शूर्पविहितं वायनंदधान् तत्रमंत्रः सोप-
 स्करं द्विजश्रेष्ठमृतसंपूर्णकारकं वायनंतेप्रयच्छामिसावित्रीप्रीयतासिति ततः पीठवतपूर्तयेगाचदत्वाब्राह्मणान्संतप्य आशिषो गृहीत्वा
 ः ः जीतइयानत्रविशेषः रात्रावंधृतीदृष्ट्वासंपूज्यार्घ्यदद्यान् अरुंधतिनमस्तेस्तुवसिष्ठस्यप्रियेशुषे पुत्रान्देहिस्करवदेहि गृह्णा-
 ः ः इतिवटसावित्रीमंत्रम् अथह्नात्रिशत्यो णमासीम्रतम् भाषयाबन्निशीपोपमासीत्युच्यते तदुक्तं भवि-
 शीर्षस्यतस्योत्रारभ्यतेव्रतम् उमयासहितोदेवः पूजनीयोमहेश्वरः एकैकदीपकं कृत्वा मासिमासिचद्रापयेत् ए
 ढं मासा धेकमाचरेत् नभसः पूणिमायाच कुर्यादुद्यापनततः अथवाशुभमासस्य पूणिमायां समापयेत् चतुर्दश्यासुपवसेत् रा-
 पूजनमारभेत् तिथ्यादिसकीत्ये आत्मनः इहजन्मनिजन्मांतरेच वैधव्यनाशनपुत्रयोर्भादिसोभाग्यप्राप्तिपूर्वकमपुरायुष्टुद्धिद्वाराउ-
 मासहेश्वरप्रीत्यर्थं आचरितस्यह्नात्रिशत्यो णिमासीव्रतस्य पूणतासिद्धयेकदुद्यापनारव्यकर्मकरिष्ये वृताचार्यः लिंगतो भद्रस्थकलशहमउ-
 मासहेश ॐ नमः शिवायेति मंत्रेण स्थापयेत्पूजयेच्च आतरमिंम्रतिष्याय अन्वादध्यान् उमामहेशं यवतिलाज्यद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशत-
 संख्याकाहुनिभिः ब्रम्हादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायस्ये ततोप्रीक्षुपरिस्थह्नात्रिशद्धनयुतवंशपात्रे ह्नात्रिशन्महादीपान् ह्नात्रिशत्फलवरञ्च
 णायुतान् कृत्वा दद्यान् तत्रमंत्रः महेशः प्रतिगृह्णहानि महेशो वै ददाति च महेशस्तारकोस्माकं महेशाय नमो नमः ह्नात्रिशक्तिः
 फलेदीपैः सद्युतवत्प्रवेष्टितं वाणकतवतु स्वर्थं ददामि गिरिजापते ततो ह्नात्रिश ब्राह्मणान् सद्गन्नेन संतप्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भ्रंजति

इति दानं शतं हूणिमात्रसम् अथ कोकिलाव्रतम् तदुक्तं भविष्ये यस्मिन् वर्षे आषाढहृतं दशह्राषाढपूणिमायां व्रतग्रहणार्
 श्रावणपूणिमायां समापने अशक्तेन दिनाष्टकं त्रिदिनं वा कार्यम् तत्र विधिः दिनाष्टकं हरिद्राकुमुदमलेपनपूर्वकं ततस्त्रिलालामलकैः त-
 तः सर्वाषधिभिस्ततो वचापिष्टेन ततः स्नानमंत्रेण स्नानस्येहं परयाभक्त्या समुद्दिनां कुरूपतः सौभाग्यं सुदंरूपं कुरुजन्मनिजन्म-
 नि ततः स्नात्वा सूर्यायार्घ्यं दत्त्वा गृहे पूजां कुर्यात् तद्यथा समेहजन्मनि जन्मान्तरं सर्वपापक्षयपूर्वकं पुत्रपौत्रावैधव्यनिःसाप-
 त्त्यलक्ष्मीसौभाग्यरूपलावण्याद्यभिवृद्धिद्वारा कोकिलारूपागोरी प्रीत्यर्थं कोकिलाव्रतं करिष्ये इति सकल्प्यः कोकिलां पूजयेत्
 नद्यथा सौवर्णरीप्यपादां मौक्तिकनेत्रां प्रवालमुरवीं पंचरत्नं पूष्ठीं राजतचूतं छक्षस्थं पक्षिरूपिणीं कोकिलां कृत्वा तिलपूरितनाम्न पात्रे नि-
 धाय पूजयेत् अथाक्तौ तिलपिष्टमयी कुर्यात् तस्याः प्रत्यहं विसर्जनम् धातुमय्या विकल्पः चूतचंपकछक्षस्थं स्वरूपं पक्ष्यादिभिरु-
 त्तानाम् चिंतयेत्पार्वतीदेवी कोकिलारूपधारिणीम् इति ध्यात्वा श्रीसूक्तेन गौरिस्मिमायेति मंत्रेण नाममंत्रपावापूजयेत् तिलस्नह-
 निलसुरवे तिलसौरव्ये तिलप्रिये सौभाग्यधनपुत्राश्च दहिमे कोकिलेनमः इत्यर्घ्यं पुष्पोत्तरमंगपूजा शिवाये नमः शिरस्त्रयामि
 वनवासिन्ये नमः ललाटपूजयामि सुररूपां इन्द्रमध्यपूरं पार्वत्यै चंचुपूरं तिर्यगुपधारिण्यै कंठपूरं कोकिलार्यै लहदयंपूरं पक्षि-
 रूपिण्यै गुल्फपूरं पद्मवत्यै पादोपूरं कृत्वा वपायै नमः सर्वांगपूरं कोकिले कृत्वा वपा स्वसदावससि कानने भवान्यै हारकान्तयै कोकिला-
 ये नमो नमः इति नमस्कारः पुनरर्घ्यं अर्घ्यं गृहाण देवेशि वाञ्छितार्थप्रदायिनि आषाढस्यासिते पक्षे मेघवर्णे हरिप्रिये कोकिले त्वं जग-

न्यातगृहाणार्धनमीस्तुते ततःप्रार्थयेत् रूपं देहि जयं देहि सोभाग्यं देहि मे सदा पुत्रान् देहि धनं देहि सर्वाङ्कामाङ्कुरुष्वमे काकवंध्याविवत्साच
 तास्तु वैफल्यतायां तु कोकिले त्वत्प्रसादतः त्वया लब्धः पतिलोके शंकरालोकभाकरः अतो ह त्वत्प्रसादेन लभेयं पतिस्तु तमम्
 ।यनं दद्यात् देव्यै निलगुडमिश्रितपक्वान्नैवेद्यं प्रदोषकाले पूजने स्वयं निलगुडभक्षणं हविष्याशनं वा ततो विसर्जनम्
 वचैत्रशौत्यन्ने विंध्यपर्वतवासिनि अन्विता पूजिता सि त्स्वकोकिले हरपक्ष्मे कोकिले कलकं वा सिन्नाधवे मधुरस्वरे वसते वससे देवि गच्छ-
 त्वं न नवनं इति मंत्रेण विसर्जनं एवं मासपर्यन्तं चरित्वा त पूणिमाया मुद्यापन कुर्यात् तद्यथा पूर्वे कं स कल्पकृत्वा आचरित कोकिलाप्रतसो
 कोकिलारूपिणी गौरी प्रीत्यर्थं नुद्यापनारव्यकमे करिष्ये हुताचार्यः एकलिङ्गोक्त्वैव भद्रे ब्रह्मादिदेवताः संस्थाप्य तदुपरि
 र धान्योपरितान्मृच्छ्यावन्ववृष्टिन कलशां प्रतिष्ठाप्य तदुपरि एकविंशति बंधात्मकं तिलपूणं वृशापात्रं निधाय तत्र पूर्वा-
 कलक्षणं हैमी कोकिलां गौरीर्मिमायेति मंत्रेण प्रतिष्ठाप्य पूर्वोक्तप्रकारेण पूजयेत् अशक्तस्तु मासपर्यन्तं पूजिता मे वाधिवासये-
 रात्रौ जागरणं कृत्वा प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्यध्यात् अत्र प्रधानं कोकिलारूपिणी गौरी गौरीर्मिमायेति मंत्रेण तिलचंपकपु-
 श्र्वैकैकया ज्याहुत्या यश्ये एवं होमं संपाद्य पंचमिथुनानि संपूजयेत् अशक्तौ द्वयं तेभ्यो उड तिलमिश्रितपक्वान्न धूरितकरकयुतं सौ-
 भाग्यद्रव्यदक्षिणान्वितं वशापात्रस्थकृष्णोर्णावल्बेवृष्टितं वायनदद्यात् तत्र मंत्रः सोपस्करदिजभ्रेष्ठपाथनं व्रतपूर्तये दक्षामि ते गृहाणे द-

को किला प्रीयतामिति नतः पीठं व्रतपूर्तयेगां च दूत्वा ब्राम्हणां च स्वस्त्रादिभिः प्रतोष्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं फलीत इतिके किलाव्रतम् अथ भा
 द्रपदपूर्णिमायां उमामहेश्वरव्रतम् शिवरहस्यं नत्रपूर्वेद्युः सा च शिवसंपूज्यं हृदिव्याशी शिवध्यानपरो देवसन्निधौ निद्रां कुयात् प्रातर्न-
 द्यादां स्नात्वा नित्यकर्मनिर्वृत्य भस्मोद्दलितं सवर्गिदेवगारं प्रविश्य नित्यादिसकीर्त्य आत्मनो शेषपापक्षयदुःखदारिद्र्यनाशपूर्वकं शिवयद्रा
 सिकामनयां उमामहेश्वरव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य चतुर्दशोपशो भित्तमंडपं भद्रपठिकलशं प्रतिष्ठाप्य नत्र पूर्णपान्ने प्रतिग्रथि कुशगव्यान्ककु
 कुमांकिनं पंचदशं ग्रथियुतदोकं निधाय नत्र सौवर्णराजतं वा पलादधिकं प्रतिमादूयं उमामहेश्वरयोः अंबकं गौरीभिर्मायेति सत्राभ्यां प्रति-
 स्थाप्य विध्युक्तप्रकरणे पूजयेत् अथ ध्यानं पंचाननसुमाकांतमनलदुरविममं चंद्रार्धशेखरं नित्यजटासुकुटुमंडितम् भास्मोद्दलि
 तसवर्गं रुद्राक्षाभरणान्वितम् ऋतंसत्यं परब्रह्म विष्णुब्रह्मादिवदितं विष्णुं विष्णुशेखरं देवं ध्यायामि परमेस्वरं ध्यायामि परमांगीरीमा-
 दिविद्यासुरेश्वरीम् लक्ष्मीसेवितपादाब्जा चंद्रार्धकृतशेखरासु ब्रह्मद्रोपद्रजननी महेशाब्धिगिभागिनीम् प्रसन्नवदनाशाताध्याये हेवी
 सुमासनीम् एवं ध्यात्वाप च ब्रह्ममंत्रैः षोडशोपचारैः पूजयेत् पुष्यात्तरअंगपूजा कपर्दिने नमः कपर्दपूजयामि साललोचनाय० भालपू० सोम
 सूयाभिलोचनाय० नेत्राणि० श्रुतिश्रोत्राय० श्रोत्राणि० प्राणगधाय० घ्राणानि० स्मृतिदंताय० दंतान्० श्रुतिजिह्वाय० जिह्वां० श्रीमाय० कपो
 ली० शर्वाय० ओष्ठी० नीलकंठाय० कंठं० भूरिवक्षसे० वक्षः० हिरण्यबाहवे० बाहून्० विषीदराय० उदरं० रुद्राय० कुटी० पशुपतये० जा
 तुनी० उग्राय० गुल्फे० सहर्ते० पादौ० शिवाय० सर्वांगं० मृथुवर्ष्ये० वेणी० सीमं तराजिताये० रसीमंतं० नीलकुंतलायै० कपोली० कुटुम्बलदंतायै०

दंतान्० विद्याजिष्वायै० जिष्वां० विंबोष्ठी० ओष्ठी० कंबुकुठ्वै० कूठं० पृथुलकुचयै० कुचौ० विश्वगभयै० उदरं० शरभकल्पै० कटी० दिव्यो-
रुदेशायै० ऊरु०
० जये० लक्ष्मीसथित पादुकायै० पादौ० महेश्वरभिययै० नरवान्० शोभनविग्रहायै० सर्वांगेषु० एवंपूजांसमाख्य

: उमामहेश्वरैर्निमंत्रयेत् । प्रत्येकक्रमेणसंपूज्यपंचदशभ्रथिषुगोधूमस्तदुलान्वा निरध्यात् ।
ततोदोरकधारणम् । धमापूयानावायनमंडकानांवा यन्निपचदशमंडकान् संस्थाप्यसदक्षिणावायनदद्यात् तत्रमंत्रः उमेशः
मनिगृह्णाति उमेशो वैददाति च उमेशस्तारकैरिमाकं उमेशायनमानमः ततः पीठदत्त्वासदन्नेन शैवान् ब्राह्मणान्संतव्यं वाग्यतः स्वयं भुज्जीत् एवंप
विषमंत्रिसंपत्सरंचरित्वाति उद्यापनं कुर्यात् । पूर्वाक्तफलावासये आचरितो मामहेश्वरमंत्रतूर्तयेत्तदुद्यापनं करिष्ये ततः पंचदशशैथान्
द्विजाग्निमभ्यदेवीस्थापयेत् । हनाचार्यः । लिंगतामिद्द्रुपंचदशकुंभान् । वरत्रयुग्मवेष्टितान् कृत्वा पुराणपठनादिनारात्रिंनि
नयेत् । १ ५ ९ : अग्निप्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यात् । उमामहेशदृष्टताक्तपायसद्रव्येणपंचदशसहस्रं पंचदशशतानिवा

ज्य । १ : हुत्वायदये होममंत्रः । उमामहेश्वरायनमः । स्वाहेतिर्वैद्योक्ताया । ततो द्विजान् वरत्रादिनासपू-
गास्तन्मील्यैवात्स्वा अभ्यान् द्विजान् सुवासिनिभ्यसंपूज्यदेवं प्रार्थयेत् । उद्यापनं कृतं शोभाम-
मंत्रहीनं प्रकृतिहीनं शक्तिहीनं च यदुक्तं । सांगमिधतुतत्सर्वतवैवर्म्मरणात्प्रसो । ततः
वाग्यत इष्टजनेः सहभुज्जीनि । अथाग्निपू । पिमायाकोजागरव्रतम् । स्कां दे । तिथ्यादिसंकाल्य ।

१ ५ ९
१ ५ ९
१ ५ ९

नः स्वकुलस्य चारवंडलक्ष्मीप्राप्तिपूर्वकरकरवादिप्राप्तये लक्ष्मीप्रीत्यर्थको जागरव्रतं करिष्ये रात्रीमंडले सक्तु मिव नितउने निति मंत्रेण लक्ष्मीं० इन्द्रनरो-
नेति मंत्रेण मत्तैरावतस्थमिन्द्रमावात्स्यपूजयेत् परितीदीपान् घृतेन तैलेन वालक्ष्म तदर्थं तदर्थं गायथाशक्तिवात्त्वावीथीचतुष्यथेवाद्-
त्वानारिकेलोदकमात्रं श्रायथाक्षैर्दीव्यन्तुत्सवेन रात्रिं निनयेत् प्रातर्घृतशर्करापायसाधिना ब्राह्मणान्संतव्यदक्षिणां त्वाडशिषो गृहीत्वा इष्टजनैः सह सु-
जीत इतिको जागरव्रतम् अथ कार्तिकशुक्लचतुर्दश्यां पीणमास्थावाकूष्मांडीव्रतम् ऋषिष्ये अन्यस्मिन् ऋभमासे वाकार्यम् नवव्रतविधिः वैशा-
खसितचतुर्दश्यां शुभदेशे कूष्मांडीरोपणं षणमासात्तदधिषणमासं त्रैः प्रत्यहं क्रमात् पूजयेत् सौभाग्यदायिन्यै० १ सर्वकामदायै० २ पुत्रदायै० ३ धनदायै०
४ अभीष्टफलदायै० ५ मोक्षदायै० ६ एव षणमासं संपूज्य फलादिद्युतायां सत्याउद्यापनं कुर्यात् उद्यापनदिने वा क्रमात् षणमासिकपूजां अनादौ का-
र्यां निध्यादिसंकीर्त्य आत्मनः सत्युत्रप्राप्तिपूर्वकं अतुललक्ष्मीरज्जुस्वाभिद्विद्वारा ब्रह्मसावित्रीप्रीत्यर्थं कूष्मांडीव्रतोद्यापनं करिष्ये ततो ह्युता-
चार्यः कूष्मांडीपरितीमंडपं विरच्य पताकादिभिर्भूषयित्वा तन्मूलं हेमोपुष्यफलादिद्युतां कूष्मांडीसंस्थाप्य अभ्यंगस्नानं कृत्वा भूषणैर्भूषयित्वा पूज-
येत् तत्पुरतः सर्वतोभद्रब्रह्महृदि देवतास्थापनपूर्वकं कलशप्रतिष्ठाप्य तत्र हेमप्रतिमयो ब्रह्मसावित्र्यो ब्रह्मज्ञानं प्रणो देवीनिमंत्राभ्यां प्रतिष्ठाप्य पू-
जयेत् कूष्मांडीपूजनमंत्रः कूष्मांड्यै कामदायिन्यै ब्रह्महृण्ये निमनमः नमोस्तु सुखदाय्यै च सावित्र्यै ते नमो नमः रात्री जागरणं कृत्वा प्रानरश्मि-
प्रतिष्ठाप्यान्वाद्यात् ब्रह्मणां सावित्रीच घृततिलद्रव्येण प्रत्येकमष्टेन शतसंख्याका हुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकं याज्याहुत्या च ह्ये स्थापनं
त्राभ्यां होमः ततो षोडशवारिवा मिथुना निवर्त्तनादिना संपूज्य फलसौभाग्यद्रव्ययुतं वायनं तेष्योदत्वा सपत्नीकं ब्राम्हणं संपूज्य कूष्मांडीं दद्यात्

इतिनाम् दक्षिणाकलशोपिताहेमकूष्मांडिसंयुताम् सावित्रीब्रम्हसंप्रीत्येगृहाण द्विजस
इति कूष्मांडीमंत्रम् अथैकान्तिक पूणिमायां सौभाग्यमंत्रम् विष्णुधर्मोत्तरे
नतः तिथ्यादिसंकीर्त्य ममेहजन्मनिभूरवडितसुरवसौभाग्य धनधान्यलक्ष्मीमर्तृपुत्रायुर्द-
ष्टिहाराश्रीपरमेष्ठि । भाग्यमंत्रं करिष्ये भूमिकेशरादिसुगंधिद्रव्ययुतगंधेनषोडशपत्रात्मकं पद्मधिरव्यनत्रदेषताभावाहयेत्
येलक्ष्मीनारायणं केशरेसप्तविंशतिनक्षत्राणिपूर्वादिक्रमपत्रेषु अग्निं० ब्रम्हाणं० अंबिकां० गणपतिं० नागं० स्कंदं० विरोचिनं०
० दुर्गां० यमं० इंद्रं० ० पितरं च० १६ सप्तत्रयपीत्रं गृताः देवताः संस्थाप्यसंपूज्य मोदकमंडकपायसेर्दभाअहू
वरत्र स्वयं उपवासी भोजनवाकायम् सौभाग्यदरूपविकन्देनचलावण्यदंरन्त्रीरनिभोगदं-
१८ इति सौभाग्यदृष्टिकर्ममंत्रम् अथमहाफलमंत्रम् कार्तिकशतक्लमंत्रिपदमारभ्य
तारवशुक्लवृतीयायां आश्विनशुक्लवारमत् दंतधावनपूवकदशरत्नानविधिपुरः संनद्यादौ स्नात्वापचगव्यं प्राशय नित्यादिसं
काममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्ध्यर्थं श्रीपरमेष्ठिपरीत्यर्थं महाफलमंत्रं करिष्ये विष्णुविधिपुरः संसंपूज्यद्वादशा
प्रतिपदिक्षाराराशनः सप्तम्या अष्टम्यानवम्यापिष्टाशी दशम्याहविष्याशी एकादश्याउपवासः द्वादश्याद्युता-
१९ यापौणिमास्यांकुशोदकप्राशन एवप्राशनविधिः अनेनविधिनापक्षमेकं योवर्तते अश्वमेधफलं प्राप्नोति मासपर्यन्तं मन्वतरयावत्स्य

र्गवसति मासचतुष्टयेतुराजसूयाच्छतगुणं फलमाप्नोति संवत्सरमाचरणे सचिनुलोकैः ऽनंतकालं प्रतिवसति यती ब्रम्हचारी गृहस्थो वानप्रस्थः सौभा-
 नीविधावानारीनरीवाशुचिः अथतमानसः कुर्वन् सूर्यलोके कोटिचषाणिवसतीति इति भविष्यपुराणोक्तं महा फलव्रतम् अथविष्णुधर्मोक्तं
 अशोकपूणिमाव्रतं फाल्गुनशुक्लपूणिमासस्य तिथ्याद्युत्तरव्य नद्यादौ विधिवत्समात्थानित्यकर्मनिर्वर्त्यमेहे जन्मनि अखिलशोकापच्छांतिपूर्वकं स
 ॥ गानिदृतिद्वारा अरपडैश्चयसौभाग्यपुत्रपौत्राद्यभिष्टुद्धर्थे अशोकपूणिमाव्रतं करिव्य इति संकल्प्यात्वा मरुतकाद्यंगेषु मृत्निकां लेपयित्वा पुनः
 ॥ त्वाभूमौस्थंडिलं विरच्य मध्ये भूमिस्त्रपा धरणीनाम्नी देवतां ध्यात्वा पूजयेत्पार्थयेच्च यथाविशोककृहे वितवास्ति हि जनादेनः तथा मांसवलेकृ-
 भ्यो विशोकां कुरु मे हि नि यथासमस्तभूतानामाधारणव्यवस्थिता तथा विशोकां कुरु मां युक्तां च कुरु भूतिभिः त्वया ध्यानो यथा विष्णुः स्वास्थ्यन
 वचकारह तथा आतावां छिनमे कुरु त्वं भूतधारिणि नतश्च द्वायार्थं दद्यात् स्त्रीरोदाणवैति संत्रेण उपाषाणं नक्तं हविष्याशनं वा कुर्यात् प्रातः ह्यिदं प
 तीभ्यां वापनं दक्षिणां च दत्त्वा सधन्नेन संतप्य स्वयंपारणं कुर्यात् एवमकारेण फाल्गुनादि मासचतुष्टयं कृत्वा पुनरावाटादिमासचतुष्टयेपि पूर्ववत्
 भानपूजासुयोषणादिकं कृत्वा रात्री जागरणं कुर्यात् पुनरपिकार्त्तिकादिमासचतुष्टये स्नानादिकं पूर्ववत् कुर्यात् प्रथममासचतुष्टये धरणीनाम्नीदि
 ताद्वितीये मेदिनीतृतीये च सुधरेति वत्सराते हि जायसवत्सागावस्रालंकारयुता दद्यात् अनेनानिसंतुष्टा धरणीत्वं शुचिमेते सर्वबाधाप्रशमनं
 णिकनाशं च मे कुरु इति अशोकपूणिमाव्रतं अथ द्वादशपूणिमाव्रतं विष्णुधर्म नियमपूर्वकं समात्थानित्यादि संकीर्त्य समेहजन्म
 नजन्मान्तरं वा भर्त्साह धर्मार्थकाममोक्षसिद्धिद्वारा श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थं द्वादशपूणिमाव्रतं करिव्ये कृतोपवासः सध्यान्हे अपराणहवा

विष्णुं विभवाजुसारेण संपूज्य चंद्राधार्घ्यं कृत्वा द्वादशाक्षरमंत्रं जप्त्वागार्थयेत् श्रीनिशीबं धुरूपस्त्वं वासुदेवजगत्पते मनोभिलषितं देवदूर
 यस्त्वनमोनमः ततः ब्राह्मणाय उदकुंभं वरुणाय उदकुंभं पानहृच्छनदक्षिणासहितं दद्यात् रात्रिजागरणादिस्मिन्निनयेत् प्रातःसदन्नेन ब्राह्मणेः सह
 कुञ्जीत एवं च कारान्तरेण प्रतिसारसकृत्वा पृथक् पृथक् भक्षणानामानि० केशव० नारायण० साधव० गोविंद० विष्णो० मधुसूदन० विविक्त
 म० वाचन० श्रीधर० लृषीकेश० पद्मनाभ० दामोदर० एवं द्वादशाक्षरेण पूजयेत् संवत्सरस्यान्ते हिरण्यमयं चंद्रकृत्वा पूजयेत् फलवत्स्र
 हिन ब्राह्मणाय दूष्यान्नतपूतयं शुक्लागादक्षिणासहितां दद्यात् सदन्नेन विप्रदपनीष्यासहस्रं जीत इति द्वादश पूणिमाव्रतम् इति श्रीचि० व्रतो
 द्यापनकौशुधापूणिमाव्रतानि अथामावास्याव्रतानि अथ मार्गशीर्षमावास्यायां गौरीनपौत्रव्रतम् कालिकापुराणे तत्र विधिः इदं मन्त्र-
 शिवधार्त्मकं अशक्तो षोडशमासात्मकं तत्र प्रथमे बदे चतुर्दश्यानुक्तं अमायासुपौषणपूजनं च प्रतिपदि पारणा अत्र वर्षेष्टुद्द्वौ तिथिश्च
 शिवधार्त्मकं अशक्तो षोडशमासात्मकं तत्र प्रथमे बदे असावास्यायां नक्तं द्वितीये बदे असावास्यायां नक्तं प्रतिपदि उपोषण द्वितीयायां पारणा एव सर्वत्र संशय
 तिथिः ६ । यामाचरेत् प्रदर्शनार्थं लिख्यते द्वितीये बदे असावास्यायां नक्तं प्रतिपदि उपोषण द्वितीयायां पारणा इति संकल्प्य सूर्याधार्घ्यं
 मनुष्यसौभाग्यादिष्टुद्धिद्वारा गौरी प्रीत्यर्थं गौरी तपोमंत्रं करिष्ये इति मंत्रेण गौरीमावाह्यं दक्षिणोत्तरतः गणेशं स्कंदं चावाह्यं पचाहृतपुरःसरं षोड्
 अंगपूजा पार्वत्येन० पादौष०
 ० मुरवं० लोकमोहिन्येनमः ललाटं० गोथं० शिरः० ततः तात्र पाने षट्कले तं तु मन्त्री वर्णाभिधाथ सूर्योदयावधि गोधृतेन दीपमुज्ज्वालयेत् एवं क-
 १ रात्रिः

आश्रयणादिनासाभिनीत्या ब्राम्हेंसुहृते उत्थाय रनात्वा गोरिसंपूज्य फलपूरिकानिलतंडुलस्यो भाग्यासुक्युत धातुमये पात्रे दीपनिधाकमिथिना
 नभिपन्नमयेत् नतःसूर्यायदशैथेत् आवत्पथ्यादीनां शब्दादिकं नास्ति नावत्पूर्वमेव दोषपन्नमणादिकं कर्तव्यं ततः प्रातर्दपनीसंमोज्यगोरीवि-
 द्य स्वयमहाराभुजान् वर्षहृद्दोदपनीघन्दिः एवंसूडशवर्षकृत्वाने उद्यापने कुर्यात् मार्गशीर्षपौर्णमास्यां पूर्ववत्सकल्प कृत्वा तनोद्यतात्
 पीठेहमीगोरीगोरीभिमापतिमंत्रेण अथमाशोपशुपतिरिति मंत्रेण आवाद्यपूर्ववत्सवकुर्वात् प्रातरग्निप्रतिष्ठाव्यान्वादध्यात् गी-
 त्वं च घृततिलद्रव्येण प्रत्येकमक्षोत्तरसहरनसंख्याकालुतिषिः ब्रम्हादिदेवताश्चैकैकया ज्याहुत्याद्यस्ये नतः षोडशदपूनीः वरत्रादिनासंपू-
 ज्यैरापमोदकपूरितान् धातुमयान्मुन्मथान्वाकरकान्सूदक्षिणारस्तभ्योदघात् तत्रमंत्रः मोदकाद्यैश्चसंपूर्णव्रतसंपूर्णिकारकं करकनेत्रं
 च्छामि गौरीभिप्रीयतामिति ततः पीठगतपूर्वयोगाच्चत्वाऽशिषोऽगृहीत्वामुजित इति गोरिलपोमतम् अथपेषिमाघामाचारस्याया अर्धोदयव्रत
 म् स्कांदे अर्धोदयस्वरूपभारते अमार्कपानअवणेषुकाचे त्योषमाघयाः अर्धोदयः सविज्ञेयः कटिसूर्यग्रहः समइति दिवेवयोगः शालो
 ननुरात्रौ कदाचनेति तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः अखिलपापक्षयपूर्वकं धर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधयुरुषार्थसिद्धिद्वारा ब्रम्हविष्णुशिवप्रीत्य-
 र्थं अर्धोदयव्रतमहं करिष्ये इति संकल्प्य दर्भास्तुतश्च ब्रम्हमौशनत्रयद्वेषणपरिमितिलानां पर्वतं कृत्वा पथाशक्तिवानत्रपलाधिकं सुवर्णस्य ब्रम्ह-
 वेणुशिवानां प्रतिमात्रयकृत्वा ब्रम्हजज्ञानसिद्धिं विष्णुस्त्वैबकमिति मंत्रैः प्रतिष्ठाव्यापुजयेत् परिनीलोकेशं स्तनन्मंत्रैरावाहयेत् पूजयेच्च आ-
 थारगपूजाक्रमेण ब्रम्हणे पादौ हिरण्यगभाय ० रुक् ० परमस्त्रिनेः जघे ० वेधसे ० गुल्थे ० हरावाहनाथ ० कटी ० शतानदाय ० वक्षःपू ० रनाविचित्रिपि-

तये० बाहू० पूर्वादिचतुर्मुखेषु क्रुर्वेदाथ० यसुर्वेदाथ० सामवेदाथ० अथर्ववेदाथ० चतुर्वक्राय० नेत्रे० कपिलाय० ललाटे० हंसाय० शिरःपू० अ-
 धविष्णोः अननाय० पादौ० विश्वरूपाय० ऊरू० सुकुंदाय० जालुनी० गोविंदाय० जंघे० मधुन्नाय० सुल्हं० पद्मनाभाय० नाभि० कौस्तुभयक्षसेन०
 वक्षःपू० चतुर्भुजाय० बाहू० विश्वतोसुराय० मुख० सहस्रशिरसे० शिरःपू० अधशिवस्थ० ईशानाय० पादौ० चंद्रशेखराय० जंघे० पशुपतये०
 रयं० शंकराय० ऊरू० उमाकांताय० सुल्हं० नीललोहिनाय० नाभिं० कृनिवाससे० उदरे० नागोपवीतने० बाहू० नीलकंठाय० कंठे० पंचवक्राय०
 वज्र पीताम्बरमस्तुष्यजनादनमोस्तुते महेश्वरमहेशाननमस्ते त्रिपुरानक जीसूतकेशायनमो नमस्ते दृषमध्वज ब्रम्हविद्युमहेशानाः
 कर्मणा फलहेतवः भक्त्यासंयाकृता पूजा गृहीध्वजगदीश्वराः तनः सपत्नीकवेदशारद्विदं ब्रम्हयादृत्वा वरत्रालकरणादिभिः संपू-
 ज्य पुनर्ब्रह्मविष्णुमहेशान् पंचासूतपुरःसरं कमल तुलसीविल्वदलेः संपूजयेत् ततो ह्यनाचार्यः अग्निप्रतिष्ठाप्य अम्बादद्यात् ब्रह्मवि-
 लक्ष्येणाग्निदेवतं सहस्रसंख्या काहृतिभिः लोकपालनेकैकयुज्या इत्याद्युद्धे तनः निलपर्वतं प्रतिमात्रयुतं ब्रा-
 त्त्रिसंत्रः निलपर्वतमध्यस्थान् ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः दहनपानकसर्वयच्छतुमसङ्गानि इत्युक्तादधान् ततः सांगतासिंह्य-
 थं कृष्णश्चेतवणसुरभित्रयसोपस्करदधान् भविष्ये प्रकारानरणा होमद्रव्यापयुक्तानि पलाशासमिच्चकनिलाज्यानि ब्रम्हणः अश्वत्थसमिति-
 लपायसानिविष्णोः चर्वाज्यप्रीहयः शंभोः घृतेनपायसेनवाहूनिंकांस्यपात्रं सद्दक्षिणं दधान् ततो भूयसीदत्वा आशिषो गृहीत्वा ब्राह्मणेः

सहभुंजीत इतिअधीदयव्रतम् अथसोमवृत्यमावास्याव्रतम् ऋषिव्येगत्रशंखः अमावास्यातुसीमेनसप्तमीभानुनासह चतुर्थीभूमिपुत्रेणसोम
 पुत्रेणचाहमी चतरत्रस्तिथयस्वेताः सूर्यमहणसन्निभाइति तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः अवैधव्यपुत्रपौत्रप्रासिपूर्वकमतुलसीभाग्यसिद्धिदारा-
 श्वत्थरूपीनारायणप्रीत्यर्थ आचरितस्यसोमवत्यमावास्याव्रतस्यसागतासिद्धयेतदुद्यापनारव्यंकर्मकरिष्ये इतिसंकल्प्यद्वताचार्यः सर्वतीभद्रस्य
 कलशैरीव्यमयपीठेसौवर्णाश्वत्थाधोहंसलक्ष्मीनारायणइदंविष्णुरितिमन्त्रेणप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् मूलतोब्रम्हरूपयेतिपुरुषसूक्तेनवापूजयेत्
 कथाश्रवणादिनाराधिनिनयेत् प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्यान्वाह्यात् लक्ष्मीनारायणमश्वत्थसमित्यायसतिलद्रव्येणधृत्येकमष्टोत्तरशतसख्याकाहुनिभिः ब्र-
 ह्मादिदेवताश्वैकेकेकयाज्याहुत्यायस्ये ततोद्वादशब्रम्हणान्वश्र्वादिनासंपूज्यलडुकपायसद्युतमंडकादिपक्षान्नेः संतप्य आशिषोऽगृहीत्वास्वयंसुंजी-
 त इतिसोमवत्यमावास्याव्रतम् अथमलमासव्रतम् पाक्षे मलमासस्यक्लृष्णपक्षेचतुदश्यात्रयोदश्यांवा अष्टम्यानवम्यातृतीयायांवा न्यसमनि-
 शौकायश्च तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोदारिद्र्यापदुःखनाशपूर्वकं सत्युन्नप्रास्यतुलभोगसिद्धिदारासवितृरूपीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमलमासव्रतकरिष्ये
 इतिसंकल्प्य मध्याह्नेसर्वतीभद्रस्यकलशैर्मलक्ष्मीयुतंजनार्दनसंपूज्य नानाविधपक्षान्ननैवेद्यदत्त्वा फलपुष्पोपेनमर्ष्यदद्यात् तत्रसंत्रः देव-
 देवजगन्नाथप्रलयोत्पत्तिकारक गृहाणार्घ्यमयादत्तं कृपां कुरु ममीपरि ततः सपत्नीकंब्रम्हणं वरश्चादिनासंपूज्य त्रयस्त्रिंशत्पूपांकारस्य-
 पात्रेनिधाय सद्युतंसहि रपयंवायनं ब्रम्हणायनिवेदयेत् तत्रमंत्रः विप्रायवेदविदुर्बेभोत्रियायकुदुबिने नरकोत्तारणार्थीय अच्युतः प्रीयतामिति
 इतिदत्त्वा छत्रोपानद्भूषणाच्छादनादिसुताशब्दांचदत्त्वापीठव्रतपूर्तयेगांचदत्त्वानानाविधपक्षान्ने ब्रम्हणान् संतप्य आशिषोऽगृहीत्वास्वयंसुंजीन

इतिमलमासगतं अथश्रावणामाथापीठीरावतम् स्कंदे ज्ञानःस्नानादिनिर्वर्त्यवार्षिकवत्पूजां कृत्वोद्यापनसंकल्पं कुर्यात् निध्यादि-
 आत्मनः स्व लस्यन्वसंततिविच्छेदाभावपूर्वकं पुनर्पीत्रलक्ष्मीसुरवाधसिद्धये सप्तवर्षधियाचरितपीठोत्तरस्यसंपूर्णतासि-
 सकलशेषुकमेव १ सप्तमातृकाप्रैत्यर्थेनदुद्यापनारव्यकर्मकरिष्ये हताचार्यः उक्तप्रकरणसर्वतोभद्रे अष्टौकलशान्प्रतिष्ठाव्य

- १. सप्तप्रतिमानामंत्रेण ब्राह्मी० साहस्ररी० कौमारी० वैष्णवी० वाराही० इन्द्राणी० चामुंडा० आवाह्य० ब्रह्मजज्ञान०
- २. तदुत्तरसुवर्णादि निमित्ते पूणपात्रयुते कलशे चतुः षष्टियोगिनीः हेमप्रनिभासु अक्षतपुंजे पुवाआवाहयेत् दिव्ययो-
 गिनी० १ ० २ सिद्धयोगिनी० ३ गणेश्वरी० ४ प्रताक्षी० ५ डाकिनी० ६ काली० ७ कालरात्रि० ८ निशाचरी० ९ उरुकारी० १०
- ११ हिंकारी० १२ भूतडावरी० १३ ऊर्ध्वकेशी० १४ विरवाक्षी० १५ शरकागी० १६ नरभीजनाम्० १७ सराडी० १८ वीरभद्रा० १९
- कां० २० कलहप्रियां० २१ राक्षसी० २२ घोररक्ताक्षी० २३ विरूपां० २४ भयंकारी० २५ मासुरी० २६ रौद्रवेताली० २७ श्रीपणी० २८ त्रिपुरांत-
 ष्ठी० ४० मालिनी० ४१ मंत्रयोगिनी० ४२ कालाग्रिगृहिणी० ४३ चक्री० ४४ कंकाली० ४५ सुवनेश्वरी० ४६ रक्ताक्षी० ४७ कामुकी० ४८ लौकिकी० ४९ काकट
 ० ५० सप्तसर्णी० ५१ अपोसुखी० ५२ मेरणी० ५३ व्याघ्री० ५४ कंकणी० ५५ जेतभद्रणी० ५६ वीरकौमारी० ५७ चंडां० ५८ वराही० ५९ मुंडधारिणी० ६०
 ० ६१ उडुणी० ६२ जालंधरां० ६३ महालक्ष्मीं० ६४ ततः सुवर्णपान्त्रेण फलपुष्पयुतमर्घ्यनामंत्रेण प्रत्येकं दद्यात् रात्रिनिमित्ते मातः पीठद्वयताः संपूज्य

अग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्भ्यात् सप्तमाहः अष्टोत्तरशतमाज्याहुविभिः योगिनीश्वैकैकयाज्याहुत्याथस्ये पूजामंत्रेण होमः
 होमस्तु कृत्वा कृतः ततः सप्तमिथुनानि वरुणादिनासंपूज्य वरुणादक्षिणाप्रतिमायुतान् कलशान् तेषु भूयादद्यात् तत्रामंत्रः सोपस्कराचकलशगृहाण हिंजस नम
 प्रीयतामानरोमत्स्रलोकानां स्थितिहेतवः ततो योगिनीपीठमाचार्याथ दत्त्वा व्रतपूतये अधोगास्तेभ्यो दत्त्वासदन्नेन संतप्य आशिषो गृहीत्वा स्वयंभुंजीत इ
 ति पिचोराम्रतम् इति श्रीमद्भि० व्रतोद्यापनकीमुद्यां तिथिव्रतानि समाप्तानि अथ चातुर्मस्य व्रतारंभः ततः स्वस्तिकव्रतं भविष्ये तत्तु आषाढादि उग्र-
 धिनानं तत्र विधिः देवालये गोष्ठे तु लस्मालये गृहे वा गोमयी पलितशुद्ध, क्षुमौ पंचरंगैर्वर्णैः प्रत्यहं सहस्रं स्वस्तिकानि लिखित्वान्नगोपालं संपूजयेत्
 एवं च रित्वाने उद्यापनं कुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसकीर्त्य आल्पनः शत्रुजयार्थं पापदशार्थं वैधव्यादिनिरसनपूर्वकं पुत्रपौत्रसौभाग्यारोग्यावाप्तिहोराशा
 चरितस्य स्वस्तिकव्रतस्य पूर्णतासिद्धये गोपालप्रीत्यर्थं च न उद्यापनं करिष्ये ततो ह्युद्यापनं चार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशैर्होमगोपालं इदं विध्युरिति संत्रे पासं-
 स्याप्य पूजयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्भ्यान् गोपालं स्वस्तिक दशांशेन शतांशेन वा धृतान्क पाथसद्भ्येण ब्रह्मादिदेवताश्वैकैक याज्या हुत्वा य-
 क्ष्ये होममंत्रः स्वस्त्ययनं तास्य मरिष्ठेन भिमिति पौराणमंत्रस्तु स्वस्तिसु परमदेव स्वस्तिः कारणकारणं स्वस्तये पापसंहारं कुरु मे तन्नयेन-
 मः स्याहेति होमदशांशेन तर्पणाहोममंत्रेण तदशांशेन ब्राह्मणभोजनम् ततो विशिष्टान् दशब्राह्मणान् वरुणादिनासंपूज्य तेषु पंचरंगयुतान् न्योषा
 न्यभावे दर्भजान्यव्यासनानि दक्षिणापुरः सरं दत्त्वा सोपस्करमाचार्यासनं दत्त्वा व्रतपूतये गोभिथुनं च दत्त्वा अधिकफलावाप्तये यवानां द्रोण
 तदभावे आढकीनां द्रोणं दत्त्वा पक्वान्मैत्रांस्त्रिगान् संतप्य ब्राह्मिणान् संतप्य आशिषो गृहीत्वा स्वयंभुंजीत इति स्वस्तिकव्रतं अथ आवणाल्यभृशु वासरे

१ सप्तमिथुनेभ्यः सप्तमाचार्याथैकादयेत्यर्थः २ ऊर्णाभिर्भिनानि

करिष्ये . निष्क्यादिसंकीर्णं आत्मनः अतुलसौभाग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिपूर्वकं अधिकलक्ष्मीप्राप्तये वरदलक्ष्मीव्रतं करिष्ये शतद्वसू-
 पेपंचरंगशोषितवेदिकायां प्रस्थतंडुलस्थकलशोपरि हेमीलक्ष्मीप्रतिमासकुम्भिवनिनेतिमंत्रेण आवात्स्यश्रीसूक्तेन पू-
 येत् अथांगपूजा वरदलक्ष्म्ये नमः पादपूजयामि कमलवासिन्यै० गुल्फोपू० पद्मालयार्यै० जघेपू० अघ्रिये नमः जानुनीपू० इन्द्राण्यै० ऊ-
 ३० हरिप्रियायै० कटिपू० लोकधात्र्ये नमः नाभिपूज० शंखनिध्यै नमः हस्तौपू० त्रैलोक्यपावन्यै० कंठपू० मायार्यै० मुखपू० धान्यै० बा-
 ४० पद्मनिध्यै० नयनेपू० भार्गव्यै० कर्णौपू० क्षीरसागरजार्यै० ललाटपू० वरदलक्ष्म्ये नमः शिरःपू० महालक्ष्म्ये नमः सर्वांगपूजयामि
 तनोश्चेत्यबिल्वचूतदाडिममालतीनांप्रत्येकं एकविंशतिपत्रैर्वरदलक्ष्म्ये नम इत्यनेन पूजयेत् एकविंशत्यपूपाय सनैवेद्यपुनरर्घ्यं क्षीराणविसुतल-
 क्ष्मिचंद्रस्यैवसहोदरि गृहाणार्घ्यमहालक्ष्मिदेवितृष्यं नमोनमः ततः दोरकग्रहणम् सर्वमंगलमांगत्ये सर्वपापप्रणाशिनि दोरकं प्रतिगृह्णा-
 सुप्रीताभवमेकभूमे ततः कंठे दोरकबंधनं करिव्याभिमंत्रदेवित्वद्भक्तस्त्वत्परायणः अघ्रियं देहियशो देहि सौभाग्यं देहि मे शुभे ततः प्रार्थयेत्
 नृच्छपुत्रपौत्रांश्च विध्यावक्षस्थले स्थिते अघ्रियं देहियशो देहि सर्वाङ्कामाश्च देहि मे नतोवायनपंचकंदद्यात् क्रमेण विप्रायपतये देव्यंब्रह्मचा-
 रिणेषु वासिन्यै च तत्रमंत्रः एकविंशतिपङ्कान् शार्कराद्युत संयुतम् वायनते प्रयच्छामि इंदिरा प्रीयतामिति ततः क्षमाय्य ब्राह्म-
 णासु वासिनीः स दग्ने न संतप्य शक्तौ सत्यागां च इत्वामोनेन क्षुजति इति वरदलक्ष्मीव्रतम् अत्र व्रतेनानेन देवीतुष्टानवातत्रपरीक्षा
 स्त्रीदलं त्वेकं क्रसुकंचूर्णवर्जितम् भक्षयित्वा तु चैलांते बध्वा प्रातर्निरीक्षयेत् आरक्ते सति सकृत् प्रीता देवीक्षेत्राविचक्षणैः अन्यथा-

तद्रवकार्यसर्वथाभूतिमिच्छता जथाञ्चिनशुक्लपक्षानभानुवासरमारभ्य माघशुद्धसप्तम्यवधिदानफलव्रतम् रकादे निष्यादिसंकीर्त्य आत्मनः
सस्तुत्रप्राप्तिपूर्वकंसुखारोग्यतासिद्धिद्वारासवितृप्रीत्यर्थदानफलव्रतं करिष्ये तदंगंसवितृपूजनं करिष्ये इतिसकल्य गामयोपलिसशुद्धभूमौता-
म्नपीठेसवितारमावात्थपूजयेत् तत्रध्यानं ध्येयःसदासधितुमंडलमध्यवर्तीनारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः केयूरवान्मकरकुण्डलवान्किरी
टीहारीहिरपमयवपुर्धृतशंखचक्रः जगन्नाथायनमः आवाहनं पद्मासनाय० आसनं० ब्रह्मपतये० पादं० तमोहर्त्रं० अर्घ्यं० मित्राय० आत्तम
नीयं० विश्वतेजसे० स्नानं० जगतपतये० वस्त्रं० त्रिमूर्तये० उपवीतं० हरये० गंधं० सूर्याय० अक्षितान्० भास्कराय० पुष्यं० अहःपतये० धूपं०
अज्ञाननाशिनं० दीपं० लोकेशाय० नैवेद्यं० विम्बतेजसे० तांबूलं० सूर्याय० दक्षिणां० विम्बतेजसे० नीराजनं० भास्क राय० मंत्रपुष्पं० पूषोनं० ब्रह्म-
दक्षिणां० सर्वात्मने० नमस्कृतं० ततोद्वादशाध्यापिनाम्नादिपात्रे जलाक्षतपुष्यादि ब्रह्मसिष्यदद्यात् दिवाकरनमस्तुभ्यं पापनाशाय भास्कर त्रयी
मयाकुञ्चिवात्मन्गृहाणाध्यनमोस्तुते ततोब्राम्हणसपूज्यदेवी विसृजयेत् स्वयंतेलात्रलवणबहुबीजफलादिवज्यभोजनं कुर्यात् कंदसूलफ-
लाहारिणविशेषफलं एवंप्रातिभानुवासरमाघशुद्धसप्तम्यवाधिकतव्यम् ततः उघायनम् तत्रषष्ठ्यामुषाव्यघ्रातः स्नात्वा पूर्वसंकल्पमुक्तासंपूणि
तासिन्धूये तदुघायनं करिष्ये इतिसकल्य नतोद्धताचारीमिध्यान्हं सर्वतोभद्रस्थकलशे हेमं रौप्यरथस्थसूर्यं आकृष्योनेनिमंत्रेण संस्थाप्य पूर्व-
वत्पूजयेत् ततोभिंत्रतिष्ठाव्यान्वाद्ध्ययात् सधिनारधुनाक्तपायसद्रव्येण सहस्रगणैस्तरशतंवा तत्संख्याकाहुनिभिः ब्रह्मादिदेवताभ्यैकैकया
ज्याहुल्यायक्ष्ये ततः पायससूरिनकास्थपात्रपीठं ब्रतपूरतये गान्ध्यापरस्मान्नेन द्वादशमाह्मणान् सतर्पयेत् एवंकुर्यात्सप्तवर्षपंचधा

न्यंतनोपयेत् पंचप्रस्थप्रमाणं च सफलदक्षिणाञ्चितम् क्रमेण पंच वर्षेषु व्रीहपः १ गोधूमाः २ लवणं ३ तिलाः ४ माषाः ५ एवं कृते सकलम-
 नीरथावासिर्भवति इतिदानफलव्रतम् अथधारणापारणाव्रतं भविष्ये चानुसरत्यैकादशीमारभ्य मासचतुष्टयमासं वा कार्ष्णिकं तिथ्यादिसं-
 कीर्त्य आत्मनो बंधुधादिजनितपापक्षयपूर्वकं उन्नमलोकमास्थय धारणापारणाव्रतं करिष्ये गणेशसंपूज्य विष्णुपीठे अष्टाक्षरसंत्रेण षोडशोपचारैः
 एकादश्यामुपसेत् नतः प्रातः स्नात्वा देवं संपूज्य अष्टाक्षरमनुमहोत्तरशान्तं पूज्य ब्राह्मणभोजनपुरःसरं मौनीस्व-
 यंभुजीव एवं मासचरित्वा एकादश्यामुद्यापनं कुर्यात् उक्तमकारेण ह्युत्तार्यः सर्वतोभद्रस्य कलशे हेमं लक्ष्मीनारायणं विष्णोनुकमिनिमंत्रेण संस्था-
 पचासृत् स्नानपुरःसरं संपूज्य रात्रिजागरणादिना निनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यत् प्रधानं विष्णुनिषु सीदेति मंत्रेण तिलोदनेन आराधि-
 यो इति मंत्रेण ह्युत्तारं अष्टाक्षरसंत्रेण पायसेन चाहोत्तरशान्तं संख्याकाद्गुतिभिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकया हृत्यायक्ष्ये ततः प्रतिमासं पंचदशब्रा-
 ह्मणसद्वनेन संतर्प्य पीठं व्रतपूर्तये गां च आचार्याय दत्त्वा स्वयंभुजीन इति धारणापारणाव्रतम् अथ अश्विनशुक्ले कादशीं आरभ्य मा-
 सपर्यन्तं मासापवासव्रतम् विष्णुरहस्ये तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोऽशेषपापक्षयपूर्वकं चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धये महाविष्णुप्रीत्यर्थं मासोपवासव्र-
 तम्यहत्रिकालस्नानं विष्णुमंत्रजपो विष्णुपूजनं तुलसीदलनामर्पणं असेदालापवर्जनं पुराणपठणं अरण्यं ब्राह्मणपूजनं यथाशक्तिदानं च ए-
 वमादि नियमान् कुर्यात् अन्ते एकादश्यामुद्यापनं कुर्यात् उक्तमकारेण ह्युत्तार्यः सर्वतोभद्रस्य कलशे हेमं लक्ष्मीनारायणं सहस्रशीर्षेति ब्रह्मा-
 द्वादशाक्षरमनुना वासस्थाय्य पुरुषसूक्तेन पूजयेत् कथाश्रवणादिनारात्रिनीत्वा मानरग्निप्रतिष्ठाव्यान्वाद्ध्यत् लक्ष्मीनारायणं पायसद्रव्येण स-

१ अष्टाक्षरमंत्रं २ तिलयुक्तेन ओदनेन ३ मिथ्याभाषणवर्जनं

हाथसंख्याकाहुनिभिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायस्यै ततः पीठंगांच आचार्यायदत्त्वा वेदशास्त्रसंपन्नां स्त्रिंशद्ब्रह्मणा च्चरन्पान्न-
 मूषणादिभिः संपूज्य त्रिशद्वास्तुमौल्यं चादक्षिणात्वेनदत्त्वासोपस्क रंशयांगुणावनेशानवते द्विजायदत्त्वासदन्नेन ब्रह्मणान् संनव्यं आशि-
 षो गृहीत्वा विष्णुलोकगमनार्थं द्विजान् प्रार्थयेत् भौद्विजाभ्युमीदध्वं विष्णुलोकप्रयाम्यहम् ततो द्विजाः प्रतिवेदयुः ब्रजप्रजनरश्चैव विष्णु-
 लोकमनामयं विमानवैष्वावंदिव्यं शय्यायां परिकल्पितम् तेन विष्णुपदयाहि सच्चिदानंदरूपिणम् ततो दीनानाथान् प्रतोष्य स्वयं मौनीभुजनि-
 अशक्तं ननु कंदमूलफलपयोमक्षणादिनाकतुष्यम् सर्वपापमुक्ता भवति इति मासप्रतम् अथ ब्राह्मणस्ये अवश्यं त्याज्यां निलिरव्यंते आ-
 वणेवर्जयेच्छाकंदधिमार्द्रपदे तथा दुग्धमाश्वयुजे मासिकार्तिके द्विदलं त्यजेदिति स्कंदे भविष्ये शाकप्रतं नित्यम् द्विदलं बहुबीजं दत्ताकं
 जंबीरं राजमाषं रक्तमूलकं कूआंडं इक्षुदंडं बदरीं नूतनफलं तित्तिणीं धात्रीं च कंठवद्वादिशयनं अहृतीभार्यां अन्यदिने मासं मधुपलोदनम् अ-
 षडस्यं सितसर्वपे आशुधान्यं अर्बीजफलं सदेवविकारि दशविधशाकं मूलपत्राकुं रात्राणि फलकूडादिरूढकाः त्वंकं पुष्यं कवचं चेति शा-
 कं दशविधं स्मृतम् दुग्धानं पशुषिताभं उष्ट्रादिदुग्धं द्विजकृतिरसाः ४ ताम्रपात्रस्थं गव्यं च पाल्चलजलम् आत्मार्यै पाचितम् गृज-
 नं लक्ष्मणं पलांडुं पदालं मसूरं कुलित्यं कालिगं बिल्वमुहुं बरभिः सदा प्रापयंगच्छुणम् भूमिजं लवणम् निष्ठावान्पूर्वेक्तानि अन्यान्य-
 पिनिधिषु निविन्धानित्याज्यानि त्यक्तं यन्मासपर्यंतं तदंतं ब्रह्मणाय दत्त्वा व्रतपूर्तये गंगं च दत्त्वा स्वयं भुजति अन्यान्यपि व्रतानि तदुद्यापना-
 नि च लिरव्यंते भविष्ये कार्तिकव्यासर्वेषां सुद्यापनानि नक्तं व्रते गौर्दद्यात्कान्तरोपवासगौः सूशयने शय्यां षष्ठकालभोजने गौः ब्रीहिगोधूम्यादि

१ आश्विने २ ऋतुकालविना ३ पल्लवं शुद्रजलाशयः ४ दुग्धानं कसप इति रव्यातं

धान्यत्यागे हे मत्रीत्यादिशाकान्नेगौः पयो मधुदधि घृतघृतेषु वासोयुगं गोश्र्वब्रह्मचर्ये हेमविष्णु मूर्तिः तांबूलेवासोयुगुलं मौने घृतकुंभं वरुच्य
 युगघटाच्च देवादेरंगमालिकाकरणे धनुर्हमपञ्च देवालयदीपकरणे दीपिकावासोयुगच्च भूमिभोजने पर्णभोजनचकास्य पात्रगोश्र्वच-
 तुष्यद्यदीपेगौः गोत्रासेष्टपमः देवादीनाशनप्रदक्षिणाकरणे वरुच्य एवमेवान्यथस्तु त्यागे गौदद्या अथवारव्रतानि सौरधर्म तत्रमागशी
 रेसूर्यव्रतम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोरोगक्षयपुत्रलाभादिप्रसिद्धैः पूर्वकमभीष्टकामनासिद्ध्यर्थं वर्षात्मकसूर्यव्रतं करिष्ये इति
 संकल्प्य गोमयोपलितभूसौपचरगेद्वादशाययं विलिख्यत्र तान्नपात्रनिधाय नन्मध्ये रक्तचंदनादिनापञ्चविरुच्य तत्रवक्ष्यमाणरित्यासूर्यसे
 पूज्य मार्गशीर्षादिद्वादशमासेषु क्रमेण देवानामर्घ्यैः नैवेद्यं स्वभक्षणदानचक्षेयम् तत्रमागशीर्षे मित्रे नारिकेलार्घ्यसाज्यगुडतंडुलनैवेद्यं सु
 लसीपत्रत्रयभक्षणं साज्यगुडभक्तदानं १ पौषे विष्णुं २ बीजपुरं ३ कृत्तरान्नं ४ फलत्रयं ५ घृतं ६ घृतं ७ माधेवरुणं ८ घृगीफ-
 लत्रयं ९ तुग्धं १० मिष्टान्नं ११ वैशाखे तपनं १२ द्राक्षा १३ सद्युतं १४ माषान्नं १५ अशुष्ठाधिगोमयं १६ माषाः १७ ज्येष्ठे इद्रं १८ सहकारं १९ करंभः २० अजलित्रयं २१ आ
 न्जानीफलं २२ पृथुकाः २३ मरीचत्रयं २४ पृथुकाः २५ श्रावणगमस्तिमंतं २६ त्र्युषीफलं २७ यवसक्तुमुष्टित्रयं २८ यवसक्तुमुष्टिभोजनं २९ भाद्रपदे यमं
 कूष्मांडं ३० तंडुलाज्यं ३१ फलद्रूपगोमूत्रं ३२ भोजनं ३३ आग्निनेहिरण्यरेतसं ३४ दाडिमं ३५ शर्करा ३६ शर्करापलत्रयं ३७ शर्कराफाक्तम् ३८ शर्कराफाक्तम् ३९ शर्कराफाक्तम् ४० शर्कराफाक्तम् ४१ शर्कराफाक्तम् ४२ शर्कराफाक्तम् ४३ शर्कराफाक्तम् ४४ शर्कराफाक्तम् ४५ शर्कराफाक्तम् ४६ शर्कराफाक्तम् ४७ शर्कराफाक्तम् ४८ शर्कराफाक्तम् ४९ शर्कराफाक्तम् ५० शर्कराफाक्तम्
 पायसं पायसं १२ एवं च वर्षपयनं चरित्यांते मार्गशीर्षादि रविवासरे उद्यापनं कुर्यात् उक्तप्रकारेण घृतान्चार्यो मध्यान्हे सर्वतोभद्रकलशांप्रति

१ सुवर्णनिर्मितं मत्रीत्यादिकं देयं

प्रतिष्ठाप्यनाम्नसंयूपीपात्रं निधाय तत्र त्रस्तकाक्षने षड्दशारं कमलं विरच्य तत्र मध्ये रौप्ये हेमं सवितारं आकृष्येनेति मंत्रेण संस्थाप्य परितो षड्दशाले-
 तनोभिः प्रतिष्ठाप्य होमयेत् प्रधानं सवितारं पायसं द्रव्येणाष्टोत्तरशतं संख्या कान्ति-
 ये : षड्दशैर्ब्राह्मणानुवृत्त्रादिभिः संसूज्य नेभ्यः शालितंडु-
 १ ॥६ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

त्रैधादिविद्विष्क गणेशं १ आतू. २ दुर्गा ३ क्षेत्रपालं ४ पुनः पूर्वादिद्विष्क लोकेशास्तन्मंत्रैः अनिष्टायुपंचाक्षर्या पूजयेत् पुष्योत्तरमंग
 पूजा शिवायनमः पादोपूजयामि शंकरायनं गुल्फोपू० भवहारिणी० जानुनीपू० शूलपाणिने० कटीपू० शम्भवे० सुत्यं० महादेवाय० नाभिं
 ० विम्बकत्रे० उदरपू० सर्वतोमुखाय० पार्श्वीपू० स्थाणुवे० स्तनी० नीलकंठाय० कंठ० देवाय० सुखं० त्रिनेत्राय० नेत्रेपू० शर्वपि० लला
 ० शशिभूषणाय० शिरःपूजयामि देवाधिपाय० सर्वांगपू० एवसंपूज्य रात्रिजागरणादिनां त्वा मातरत्रिप्रतिष्ठाव्यान्यादेध्यात् सोमंशि
 अंबकमिति मंत्रेण पलाशसामिद्विः आय्यायस्वेति मंत्रेण पृषदाज्ये नस्वसोमासीति मंत्रेण यवव्रीहिपायसनि लाज्यद्रव्यैः प्रत्येकमष्टौन
 ० तसंख्याकाहुतिभिः गौरीचत्रिस्रध्वाक्तदूर्वाभिस्तावतीभिः आहुतिभिः परिवारेदेवताब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयज्याहुत्यायस्ये केचनगौ
 शीहोमपृथगिच्छति ततः षोडशत्रयोदशावाज्रास्त्राणां वक्ष्यमाणानामभिः संपूज्यतावतः फलपक्वान्नेरभावे तंडुलेर्वधिरितान् पदान् दक्षि-
 णायुतान् दद्यात् षोडशानामभि रसोमेश्वरः १ ईशानः २ शंकरः ३ गिरिजाधरः ४ महेशः ५ सर्वभूतेशः ६ स्मरारिः ७ विपुरा
 नकः ८ शिवः ९ पशुपतिः १० शंभुः ११ अंबकः १२ चंद्रशेखरः १३ गंगाधरः १४ महादेवः १५ वामदेवः १६ त्रयोदशपदे भवः १ शर्वः
 २ रुद्रः ३ पशुपतिः ४ उग्रः ५ महान् ६ भीमः ७ ईशानः ८ सद्योजानः ९ वामदेवः १० अधोरः ११ तत्पुरुषः १२ ईशानः १३
 ततः पीठं व्रतपूर्तये धवलागांच आचार्यापदत्वा आशिषोऽगृहीत्वा स्वयमुजीत् भविष्येत्सु प्रकारं तरेण सोमवारव्रतम् तत्र व्रतविधिः
 प्रातर्नद्यादौ स्नात्वाऽ सुककामनया सोमवारव्रतं कर्ष्ये इति संकल्प्य प्रदोषपीठे देवं वक्ष्यमाण प्रकारेण पूजयेत् इदं सोमवारव्रत-

१ शिवपंचाक्षरमंत्रेण.

महेंद्रुवारात्मकं नवमे सोमवारो उद्यापनं कुर्यात् नत्रप्रथमे सोमवारो बीजपुरकाष्ठेन दत्तधावनं कुर्यात् चूतपल्लवचंदनादियुते कुंभे साक्षनपा
 त्रे आधारशक्तिसहितं शिवं पंचाक्षया प्रतिष्ठाव्यञ्चेत वरत्रयुग्मैः प्रपूज्य विधिप्रसस्य भोज्यने वेद्यं बीजपूरफलं च दत्त्वा स्वयं च दत्तं प्राश्य सी-
 मे शं ध्यायन् दर्भशय्यायां स्वपेत् भौमवासरो ब्राम्हणभोजनपुरःसरं पारणं कुर्यात् एवं कृते सर्वव्याधि विनाशनं भवति द्वितीयादौ विशेषो
 लिख्यते अन्यत् पूर्ववत् द्वितीये करजदंतकाष्ठे ज्येष्ठाशक्तियुतं सूक्ष्मदेवं शतपत्रपुष्पं नारिंगफलं घृतपाचितशकभ्रपूरिकाने वेद्यं आ
 त्मनामधुमक्षणा एवं कृते गोलक्षदानफलं प्राप्नोति तृतीये बरदूतकाष्ठे सौद्राशक्तियुतं शिवोत्तमदेवं जानीपुष्पं शरन्नप्रस्यने वेद्यं दाडि-
 मफलं गोमूत्रप्राशनं कन्याकोटिदानफलं चतुर्थे भपाभागदंतकाष्ठे एवशक्तियुतं रुद्रदेवं चंपकपुष्पं कदलीफलं क्षीरशकराने वेद्यं
 दधिप्राशनं अयुतयज्ञफलं पंचमे अश्वत्थदंतकाष्ठे उमाशक्तियुतं रुद्रदेवं पद्मपुष्पं दधिभक्तने वेद्यं कुष्मांडफलं घृतप्राशनं सू-
 मजन्मार्जितं ब्रम्हहत्यानाशनं रूपफलम् षष्ठे जंबूदंतकाष्ठे त्रिसूक्तिशक्तियुतं बलदेवं करवीरपुष्पं फलपायसमडकने वेद्यं रवज-
 रीफलम् कुशौदकप्राशनं क्षीरमक्षणं षडब्दप्रायश्चित्तफलं प्राप्नोति सप्तमे पूक्षजदंतकाष्ठे बलप्रमथिनीशक्तियुतं श्रीकंठदेवं बकुलपुष्पं पाय-
 सने वेद्यं नारीकेलफलं क्षीरमक्षणं समस्वागरसहितं भूमिदानफलम् अष्टमे रवादिदंतकाष्ठे सर्वभूतदमनाशक्तियुतं शिवं इंद्रं-
 सुगंधपुष्पम् नानाविधफलम् नानाविधभक्ष्यभोज्यने वेद्यं गोमयप्राशनम् सर्वदानोद्भवफलम् सर्वरात्रिषु जागरणम् पुराणपठणा
 शयकम् नवमे सोमवारो उद्यापनं कुर्यात् नद्यथा निध्यादि संकीर्त्य मनाप्तीष्टकाननासिद्धयर्थं आचरितं यत्सोमवारम्-

नंतं स्संपूर्णफलावासयेतदुद्यापनं करिष्ये पूर्ववद्दत्तार्च्यः चतुर्हारीपशोभितमंडपांतः सृदाष्टांगुलोच्छ्रितां रसमचतुरस्रां अष्टादशांगुल
 प्रमाणां वैदीकृत्या नभ्रुलिंगतो भद्रविरच्य वैदीपरिताहृदि क्षुपवर्षीः पद्यानि विरच्ये धां ब्रह्महादि देवता आचात्य तत्रकलशापूर्ववत् संस्था
 व्यतत्र रुक्मशाख्यायाहं सत्तर्षां क्तिसुतसोमेश ॐ नमः शिवायेति प्रतिष्ठाव्यवैदीपरितः स्थापनविधिना अष्टौकलशाभ्रतिष्ठाव्यनेषु क्रमेण
 चान् आवाहयेत् अनंतं १ सूक्ष्मं २ शिवं ३ उन्नमं ४ त्रिमूर्तिं ५ रुद्रं ६ श्रीकंठं ७ शिवं ८ इति प्रतिष्ठाव्यवृत्तयेत् देवाय वस्त्रालंकारानां विधिः
 पुष्यधूपदीपकपूरदीपविधिधनैवद्यफलतांबूलदक्षिणाच्छत्रचामरादशादिसमव्यस्यपंचगव्यं आशयपुराणपठनादि नारात्रिनिनयेत् प्रातर्देवस्य
 पूज्यं अग्निप्रतिष्ठाव्यान्वाद्य्यात् अत्रप्रधानं सर्वशक्तिसुतसोमेशपलाशरसमिहृतपायसगिलमीहि यवमधुदूर्वाद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसं-
 रव्याकाहुतिभिः तथाऽननादिशिरवड्यताड अष्टौ देवतास्ते रवद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्महादि देवताश्चैकैकया ज्याहुत्यायस्यै क्र-
 मेण द्रव्याष्टकस्यै होममंत्राः ॐ नमः शिवाय ३ तमीशानं ०४ अभित्वा देव ०५ कद्रुद्राय ०६ तस्य रुद्राय ०७ क्रतुं ०८ स-
 त्यं परं ब्रह्म ०८ पारिवारदेवतानां नाममंत्राः एषु होमसंपाद्य आचार्यं वस्त्रादिनासंपूज्यं पीठं तत्रपूजयेत् धवलांगाच देवा अम्यानष्टौ ब्राह्मणान् वस्त्रादि-
 नासंपूज्यं शालिनकुलाङ्गवपकान् पूरितान् षोडशकलशान् दक्षिणासहितान् दद्यात् तत्रमंत्रः एकैकं पूरितकुं भद्रदक्षिणादिसमन्वितं गृहाणत्विति-
 जत्रैष्टमंत्रसंपूर्णहेतवे इति दत्त्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरं स्वयं भुञ्जीत इति सोमवारव्रतम् अथ आगवणाद्यसोमवारशिवासुष्टिब्रतम् शिवधर्मा-
 त्तरे दंतधावनपूर्वकं नद्यादौ स्नात्वा नित्यं कर्मनिर्वृत्य शिवसन्निधी गत्वा तत्रमंसकल्पयेत् नित्यादिसंकीर्त्य मसंहजन्तानि अरिबलपापक्षयपूर-

र्विकदुःखदारिद्र्यनाशविपुलसुरवसोभाग्येश्वर्यपुत्रपौत्रादिप्राप्त्यर्थं श्रीशिवप्रीत्यर्थं पंचवर्षात्मकं पंचधान्येन शिवसुष्टिभ्रतं करिष्ये
 गणेशपूजनादि कृत्वा शिवपंचामृतपुरःसरं सपूज्यं मंत्रपुष्याने धान्यं समर्प्य प्रथमशालिनं दुलान् द्वितीययवान् तृतीयगो
 न् पंचमंसुडान्श्च एकैकं पंचप्रसन्नं प्रसथैवा अशक्तो निष्किंचनगुण्यं नतः प्रार्थयेत् प्रसीद देव देवेश प्रसीद परमेश्वर
 दंकरुणाकर शिवः शर्वी महादेवो रुद्रो भूतगणेश्वरः ममास्तु सह पार्वत्या शंकरः शंकरः सदा एवं पंचसंवत्सरत्रीं एकं वाचरेत्
 नं कृत्वा पूर्ववत् संकल्पान् कृतान्वायः एकलिंगोद्भवपीठे कलशसंस्थाप्य राजतं पूर्णपात्रं निधाय नत्रहैमी उ मे श प्रतिमाराजते ह्रवभंसंस्थाप्य लो
 केशं वा पूर्ववत् पूजयेत् सुवर्णनिर्मितं धान्यं कृत्वा पंचसंख्यं यात्रीणि त्रीणि सुवर्णं बिल्वदलानि अथवा सीव्यमयात्रि
 कृत्वा धान्यसंख्यं चासमपयेत् सत्रिकथाश्रवणादिना निनयेत् प्रातः पूर्ववत् पूजां कृत्वा
 भित्तिलाज्यद्रव्यैः गायत्रीमंत्रेण प्रतिद्रव्यं अष्टोत्तरशतसंख्यां काहुतिभिः लोकपालान् ब्रह्मा
 यपचरलानि समर्प्य आचार्याय पीठं व्रतपूर्तये गाचदत्त्वा दक्षिणोद्विनाप्रतीव्य द्विजदंपती पूजयेत्
 तान् प्रदां स्थालीसर्वकामफलदां द्रौपद्यैः प्रदोशंभुः कष्टोत्पत्तिविनाशिनीं व्रतेनाराधितः पूवपंचवर्षात्मकेन च
 पसा सर्ववर्णाग्रतुमावरेयुः एवयः कुरुते देवि नवाग्नेव्रतमुत्तमम् कामनां पूरयेत् समादेहिराज्यमकटक
 ज्यार्थं लिभते राज्यं मोक्षार्थं मोक्षमिव च इति शिवा सुष्टिभ्रतम् इति सोमवारव्रतम् अथभौमवारव्रतम् नत्र आवापणं शक्यं प्रथमम्

जुंजीत अन-

मया-

रा

१ दरिद्रेण.

चारे मंगला गौरी व्रतम् भविष्ये निथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः सौभाग्यपुत्रपौत्राद्यै हिकनानाविधसौग प्रामि पूर्वक गौरी लो क प्रात्यर्थं आचरितं
 यत्संचवर्षात्सुकं मंगला गौरी व्रतं तस्य पूर्ण फलावाप्तये तदुद्यानं करिष्ये वृताचार्यः एकलिंगोद्भवै ब्रह्मादिदेवतो रथापन पूर्वकं तदुपरिक लशंभ
 त्रिषा प्य तत्र हमी गौरी गौरी मिमायेति मंत्रे पा प्रतिष्ठाया पूजयेत् परितुः पिष्ठजान्दुर्भवाकरान् षोडशानतुर्वनि युनान् दोषान् प्रज्वाल्यसाघान्
 षोडशपवसुतान् षोडशदूर्वाकुरान् समथ्यसौभाग्यवस्तुजात सुवर्णवतियुत राजतवी पंचसमव्य कथाश्रवणादि नारात्रिं निनयेत् आतरशिंभ्र-
 निषाप्यान्वाद्ध्यान् गौरीं धृत निलाक्षरं बिल्वदलद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशत संख्याक हुनिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकं यज्याहुत्याय ह्ये न
 तः षोडशाष्टोत्तरवाटपनीतदभावे एकं वासं पूज्य सौभाग्यद्रव्यवस्त्रदक्षिणा फलतांबूलादिसहितं पक्षान् पूरितवंशपात्रं उपायनभि-
 दं देव इति मंत्रं पठस्तेभ्यो दद्यात् ततः आचार्यसंपूज्य सौभाग्यद्रव्यवस्त्रदक्षिणा फलतांबूलादिसहितं पक्षान् पूरितवंशपात्रं उपायनभि-
 त्वा तान् पान् पक्षान् पूरितं वस्त्रादि युतं मात्रं दत्त्वा परमान्नेन भू देवान् संनर्थ्य आशिषो गृहीत्वा मौनी इष्टजनेः सह भुजीत इति मंगला गौरी-
 व्रतम् अथ भौमवार व्रतं भविष्ये तत्रादौ यंत्र प्रकारमाह त्रिकोणपूर्वसुहृत्य पंचधा विभज्यतः तृतीयरेखा चिन्हाभ्यां लोचयेत्सम-
 भागतः आधरेखा यथुगुलं तृतीया चिन्हं चोर्ध्वसेत् तृतीयरेखा मध्ये तु चिन्हं येत्समभागतः तुर्या चिन्हं द्वयेनाथ त्रिभिश्चिन्हैस्तु पंचमीं तु
 नीयाद्ये प्रकुर्वति पंचस्थामध्य चिन्हं गम् तुर्या त्रियोजयेत्सम्यक् पंचस्थानि चिन्हयोर्दयोः युक्त्या समद्वये दद्यात्त्रिकोणो विशति भवेत् तृ-
 तीयतुर्पयोर्मध्ये त्रिकोणो लुसमन्वयेत् एवमद्वयेनो मंत्रान् त्रिकोणो दक्षिण क्रमान् मंगलाद्यंस्तारपूर्वा न्मभोतानि कविंशतिः एकविंश-

तिकोष्ठेषु नाममंत्रान् समालिखेत् ततः पूजाप्रकर्तव्या पुत्रसंपत्तिहेतवे इति यंत्रम् अथ पूजाविधिः मार्गशीर्षमाघवैशाखे शुक्ला
 तृक्लपक्षे च द्वात्रिंशत्कूल्ये भौमवासरे अरुणोदयकाले अपाभागकोष्ठेन दंतधावनं भौनेन कृत्वा आचम्य तिला मलकचूर्णेनांगो हतनं कृत्वा
 नद्यादीर्गदृहे वा स्नात्वा धीतरक्तवस्त्रसुत्तरीयं च धत्वा संध्याविधिधाय रक्तचंदन रक्ताक्षतैः रक्तपुष्पैश्च ताम्रपात्रस्थजलेनांगारक गायत्र्या अम
 र्द्धति मंत्रेण वा एकविंशतिवार अंगारकायाध्यं दत्वा ततो गृहमागत्य भूमिपतिनेन गोभूत्रेण स्फुरभिगोभयेन हस्तमात्राभूमिं विलिप्य
 मंत्रत्रिकोणमंडलं रक्तचंदनेन संपविलिख्य तत्र ताम्रमयं चरुं भून्मथवा कलशसंस्थाप्य तद्
 अमयं पूर्णपात्रं निधाय तत्र रक्तचंदनेन त्रिकोणमंडलं विधाय तत्र ताम्रमयं भूर्जपत्रमथवा त्रिकोणमेकविंशतिकोष्ठात्मकमेकविंशा
 युतं यंत्रं संस्थाप्य पूजासामग्रीसंपाद्य संकल्पकुर्यात् तद्यथा शक्यासने उपविश्य प्राणानायम्यैदंश कालसंकोर्तनानि आत्मनः
 पूर्वक धनधान्यपुत्रपौत्राद्यमीष्टमनोरथसिद्धयर्थं मंगलव्रतं तत्पूजनं च करिष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजनपूर्वकं पुण्याहवाचनादिकृत्वा
 जीमारभेत् तत्रादौ देवंप्राथयेत् अथ देवेशतेभक्त्या करिष्ये व्रतं सुतमम् ऋणदुःखादिनाशाय पुत्रसंतानहेतवे अभीष्टान् समदेवश
 णान् मनोरथान् ततो भूतशुद्ध्यादिकृत्वा न्यासं कुर्यात् ॐ मंगलाय नमः शिखायां ॐ भूमिपुत्राय ॐ मूर्ध्नि ॐ ऋणाहर्त्रे ॐ ललाटे ॐ धनप्रदाय ॐ च
 ॐ स्थिरासनाय ॐ कर्णयोः ॐ महानाकाय ॐ नासिकयोः ॐ सर्वकर्माचरो धकाय ॐ सुरवे ॐ लाहिताय ॐ हनी ॐ लोहिनाक्षाय ॐ कंठे ॐ
 कराय ॐ रक्तधयोः ॐ धरात्मजाय ॐ बाह्वोः ॐ कुजाय ॐ करयोः ॐ भौमाय ॐ लृक्षये ॐ भूतदाय ॐ उदरे ॐ भूमिनंदनाय ॐ नामो ॐ अंगारकाय ॐ कट्या

यमाय० ऊर्ध्वे० सर्वरोगापहारकाय० जान्वी० वृष्टिकर्त्रे० जंघयां० वृष्टिहर्त्रे० गुल्फयोः० सर्वकामफलप्रदाय० पादयोः० ततोमांसींमूंभै-
 मीं मः इति षडक्षरैः षडगन्यासकृत्वा स्ववामभागे कलशाराधनं कृत्वा तत्पश्चिमतः स्ववामभागे षट्कोणं दृत्तचतुरत्रात्मकं मंडलं सा-
 धारमर्ध्यपात्रं निधाय जलेनाहूर्युगंधाक्षतपुष्पादिनात्राक्षिप्य मंडलेन गायत्र्या वा हवामभिमंत्रयेत् तद्वक्षिणे त्रिकोणमंडले साधारणसजलं प्रोक्षणी
 पात्रसंस्थाप्य गंधपुष्पाक्षतादिप्राक्षिप्य मूलेनाहवामभिमंत्रयेत् मूलेनाहवामभिमंत्रयेत् तद्वक्षिणे त्रिकोणमंडले साधारणसजलं प्रोक्षणी
 क्षिप्य मूलाहवामभिमंत्रयेत् मूलेनाहवामभिमंत्रयेत् मूलेनाहवामभिमंत्रयेत् मूलेनाहवामभिमंत्रयेत् मूलेनाहवामभिमंत्रयेत् मूलेनाहवामभिमंत्रयेत्
 चित्तजनेः पूजितं सुप्रसन्नं ध्यायेदतान्दधानं वरदकरयुतशूलशक्तिं गदाच भीमचैश्वर्यसिद्धिं निखिलनिधिविभुमगलंचितथामि एतद्येहि
 गवन्भीमस्थाने चात्र स्थिरो भव त्वयि सर्वमिदं प्रीतं त्रैलोक्यं सचराचरम् उज्जयिन्यासमुद्भूतशूलशक्तिगदाधरं भरद्वाजकुलोत्पन्नस्कंदप्रियत
 डित्प्रभं यावत्पूजां समाप्येत् तदा वत्सन्निधो भव पूजांगृहाण वरदो भव ॐ ह्रीं श्रीं मंगलाय नमः अपंमूलमंत्रः अंगारकाय विद्म
 हे भूमिपुत्राय धीमहि तन्नो भीमः प्रचोदयात् इयं गायत्री अग्निमूर्धेति वैदिको मंत्रः मंगलसांगं सपरिवारं आवाहयामि प्रत्युपचारमंत्रत्र
 यंपठेत् भूमिपुत्राय० आसनं० धनप्रदाय० पाद्यं० स्थिरासनाय० अर्घ्यं० मंगलाय० दधि मधुसपियुतं मधुपर्कं० महाकायाय० आचमनी
 यं० ऋणहर्त्रे० पंचामृतस्नानं० ततो गंधादिभिः संपूज्य पुरुषसूक्तेनाभिषेकं कुर्यात् सर्वकर्मविरोधकाय० शुद्धोदकस्नानं ततः पूर्वो-
 क्तस्थापनविधिना स्थापिते कलशे गृहावे प्रतिष्ठेति प्रतिष्ठाप्य परितः पूर्वादि क्रमेण परिवारान् स्थापयेत् पूर्वशक्तिं० आभेय्यां शूलद-

२० धेनुः नैर्ऋत्येशरं पश्चिमेगदा वायव्यांवरदं उत्तरेषडाननं ईशान्यां घरां आवात्स्य सहैव पूजयेत् लोहिताय० वरत्रं० लोहिताहाय०
 २१ सामगानां कृपां कराय गंधं० धरात्मजाय पुष्यं० अथैकविंशतिनामभिः पूजयेत् मंगलाय पादौ० भूमिपुत्राय०
 गुल्फौ० ऋणहर्त्रं० जघे० धनप्रदाय० जानुनी० स्थिरासनाय० ऊरू० महाकायाय० कर्धौ० सर्वकर्मविरोधकाय० नाभिं० लोहिताय० उदरं०
 २२ तृदयं० सामगानां कृपां कराय० कुरौ० धरात्मजाय० बाहू० कुजाय० स्कंधौ० भौमाय० कंठं० भ्रूतिप्रदायं० हनुं० भूमिनंदनाय०
 २३ अंगारकाय० नासिकां० यमाय० कर्णौ० सर्वरोगापहारकाय० चक्षुषौ० वृष्टिहर्त्रं० ललाटे० वृष्टिहर्त्रं० सूधानं० सर्वकामफलप्रदाय० शि-
 २४ ततो नानापरिमलद्रव्यार्पणं० कुजाय० धूपं० भौमाय० दीपं० भ्रूतिदाय० गुडमिश्रगोधूमान्ननैवेद्यं सोपस्करं वा० भूमिनंदनाय० फलं०
 अंगारकाय० तांबूलं० यमाय० दक्षिणां० सर्वरोगापहारकाय० नीराजनं० नानावैदिकमंत्रपूठपुरःसरं वृष्टिकर्त्रं० पुष्यांजलिं० वृष्टिहर्त्रं० प्रद-
 २५ सर्वकामफलप्रदाय० नमस्कारं० भूमिपुत्रमहानुजः स्वदोह्यपिनाकिनः धूनार्थी त्वोत्पन्नोऽस्मि गृहाणा ध्वनिमोस्तुते अनेन मंत्रे-
 वंशतिं अर्घ्याणि दद्यात् मंगलाय इदमर्घ्यं समर्पयामि
 : अस्य श्रीमंगलमं० ब्रह्मा ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः मंगलादेवता० मर्बीजं माहेश्वराभूमिपुत्र इति शक्तिः
 शताधिकदिसहस्रं परिमितजपसहं करिष्ये मामीं सूं मे मी मः अननकरन्याससहस्रं दिव्यासं कृत्वा जपेत् ३१०००
 इगन्यासकृत्वा कवचं जपेत् तथा शिरवायां मंगलः पादुभूमिपुत्रस्तु सूयं नि ललाटे ऋणहर्ता च धनुषीश्च धनप्रदः स्थिरासनः

सिके आस्यजिह्वोष्ठदंतेषु सर्वकर्मविरोधकः हनीमांलोहितः पातुकंठलोहितलोचनः स्कंधयोरुभयोरक्षेत्रेत्सामगानांकृपाकरः धरात्पञ्जोभुजोपा-
तुकुजोरक्षेत्रकूर्हयं भौमीमांलदयेपातुभूमिजस्तुतयोत्तरे भ्रून्दनोधनाभौच कठ्यामंगारकीवतु सकृधिनीमंगलोरक्षेत्रेज्जात्वारोगापहारकः
जघयोदृष्टिकर्तृचदृष्टिहर्तृचगुल्फयोः पादागुष्ठोचपादौचसर्वकर्मफलप्रदः शक्तिर्मेपूर्वतोरक्षेत्रेच्छलरक्षतुदक्षिणे पश्चिमेमाधनूरक्षेत्रेदुत्तरे
चशरस्तथा ऊर्ध्वपिंडाननः पातुअधस्तात्पृथिवीतथा एवहिकवचंजस्यापश्चाद्धीमंसमाचरेत् अथहोमः तिथ्याद्युच्चार्य मंगलप्रतांगभूतकृत्तज
पदशाशेन हवनकरिव्यइतिसंकल्प्य देवाग्रेसन्मृदाभ्रिकोणस्थडिलकृत्वा स्वगृत्थविधिनाअग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्दध्यात् अत्ररवादिरेइध्मात्र
प्रधानं मंगलगुडाज्यमिश्रिततिलप्रव्येणकृत्तजपदशांशेनयस्ये मूलमंत्रेणजुहुयात् रवजूरीफलेनपुणार्हुतिंइत्याहोमशेषंरसमापयेत् नतो
गायत्रीपठित्वा मंगलनप्या० इतिगोदुग्धेनतपणंकुर्यात् एवमेकविंशतिनाम्नामूहः कार्यः तथैत्रअनुणेतमत्रपठित्वा सार्जनंकुर्यात्
नतेवायनं मंगलरूपिणोदिजाय इदं पाद्यमित्यादिसंपूज्य तांबूलदक्षिणासहितानेकविंशतिसंख्याकान् शुद्धमिश्रिततिलचूर्णलडुकान्
दधात् तत्रमंत्रः मंगलायनमस्तुभ्यंसर्वमंगलकारक वायेननुचसतुष्टोममकामान्प्रपुरम् अनेनवायेनेनअणमोचन भौमः प्रीयतां नतः
रवादिगार्केअणसङ्करस्वाभ्यं कृत्वा वामपादतलेनमार्जयेत् तत्रमंत्रः दुःखदोषाग्नयनाशाय धनसंतानहेतवे सार्ज्याभ्यसितारवास्ति
स्त्राजन्मचयोद्भवाः ततोमंगलस्तोत्रपठत् मंगलोफू म्पुत्रश्चअणुणहर्तृधनप्रदः स्थिरासनीमहाकायः सर्वकर्मविरोधकः लोहितोलोहितारक्ष-
श्चसामगानांकृपाकरः धरात्मजः कुजोभौमीभूमिदोभूमिनंदनः अगारकायमश्चैवसर्वरोगापहारकः दृष्टिकर्तापहतांचसर्वकामफलप्रदः एता

भोजनपुरःसरं मण्डुङ्गी

१७ कलश

प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यत् अन्नप्रधानं लं
 व्यावावेदिकेन वारकविशति परिवारदेवताः तेनेवद्व्येणाष्टाष्टसुरव्याकाहुतिभिः

स्तासानाममन्त्रेण होमः सर्वहोमसंपाद्य पूर्वोक्ते र्कविंश
 लक्ष्मणैः पूरितान् रक्तवस्त्रदक्षिणासहितान् कलशान् दधान् तन्त्रे मन्त्रः

आचार्य रक्तवस्त्रादिनासंभूज्यतस्मै पीठव्रतपूतये रक्तासुरभि

भिः प्रतीव्य अशिवो गृहीत्वा इष्टर्जनैः सह भुजित इति भौमव्रतं

तः शमीकाष्ठे नदंतान् विशोध्य नद्यादौ स्नात्वा नित्यकर्मनिर्वृत्य पूजासामग्रीमादाय शमीमूलतद्भावे च्चल्य मूलगतवा तत्र मृदावेदिका विधाय तत्र कृष्याय सन्निभितान् महिषासनादिभुजा तदुपाशधराशनैश्चरमूर्ति विधाय कृष्यावरत्र वेदितान् च क-

अरुणं न जायते तस्य धनं यच्छ्रुतिवां छितं उच्छ्रद्धया स्पत इति उत्थाप्य विमर्जयेत् कथां श्रुत्वा ब्राम्ह-
 एवं प्रकरेण प्रणिभौमवासं एकविंशति भौमवासं पर्यतकतव्यं ननाहाविंशति तमे भौमवासं

इति सक-
 पुराणं पठनादि-
 मंत्रेण गाय-

मंगलस्तारं कोष्ठाभ्यामंगलाय नमो नमः इति दत्त्वा

इवे सति सोपस्करांशव्यां च दत्त्वा सद्ने न ब्राम्हणान् संभोज्य दक्षिणा

अथ शनैश्चरमन्त्रं स्कादे श्रावणशुक्लपक्षाधशनिवारं तत्र विधिः प्रा-

शमीमूलतद्भावे च्चल्य मूलगतवा तत्र मृदावेदिका विधाय

तत्र कृष्याय सन्निभितान् महिषासनादिभुजा तदुपाशधराशनैश्चरमूर्ति विधाय कृष्यावरत्र वेदितान् च क-

त्वाएवंपीठपूर्विकांसंपाद्यसंकल्पंकुर्यात् तद्यथा निध्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अरिविलदुःखदौर्भाग्यनिरसनपूर्वकं इहजन्मनिजन्मान्तरेचअनु
 लसुरवपुत्रपौत्रधनधान्याद्यभिवृद्धयर्थशनेश्वरव्रतं करिष्ये गणेशपूजनादिधिधायपूजाभारभेत् तत्रादौ प्राणप्रतिष्ठा कृत्वाध्यायेत् शनिश्च
 रंदीघदहं देडपाशधरंतथा पिगाक्षस्थूलदेहं च ध्यायामिरविन्दनम् इति ध्यात्वा शमभिरग्निभिरिनिषेदिकेन शनेश्वरायनमइतिनाममंत्रे
 पावापूजयेत् निलतैलेन पुरुषसूक्तेन तत्रसूक्तेन चाभिषेकंकुर्यात् कृष्णवस्त्रेण सप्ततंतु मिश्रवेष्टयेत् एवषोडशोपचौरैः स पूज्य सप्तमद
 क्षिणाः सप्तनमस्कारान् कृत्वा स्तुयीत नमः कृष्णाय नीलाय श्वेतकेठ निभाय च नमश्चर्षपागात्राय स्थूलरोम्भानमोनमः तपसाद्युग्धदेहाय-
 नित्यं योगधराय च नमस्ते ज्ञाननेत्राय काशयपायार्कसूत्रेण इति स्तुत्वा ततो विप्रसप्तज्य प्रस्थितिलाभावाय न सदाक्षिणदत्त्वा देवं विस्तुज्य
 गृहभागल्यनिलपिष्ट विमिश्रितान् लडुकान् ब्राह्मपाथदत्त्वा स्वयंतथेव मुजीत एव प्रकारेण त्रयस्त्रिंशच्छनिवासरपर्धनप्रतिशा निवारकर्तव्यं
 असामर्थ्ये तु श्रावणशनिवासरेषु कर्तव्यं एवं च रित्वाते उद्यापनं कुर्यात् पूर्वसंकल्पमुत्सा शनेश्वरव्रतोद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य
 सताचार्य उद्यापनविधिना कलशाप्रतिष्ठात कृत्वा तत्र सुवर्णशमीपत्रैर्हमं द्विभ्रजं शनेश्वर उक्तविधिना प्रतिष्ठाप्य सप्ततंतु भितरुक्मान-
 रीयं कृष्णवस्त्रसतकं च समर्प्य पूजयेत् ततो त्रिं प्रतिष्ठाप्यात्वादध्यात् अत्रप्रधानं शनेश्वरं शमीसमिन्तिलाज्यद्रव्यैः प्रत्येकमष्टानरशल
 सरव्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्वेकैकयाज्याहुत्यायस्य ततः सप्तद्विजान् सप्तसूत्रेभ्यो दक्षिणा युतानि सप्त तिलपात्राणि दत्त्वा आ-
 चार्याय पीठं गांच दत्त्वा तिलमिश्रपकान्मेन भूदेवान् सतर्ष्य आशिषो गृहीत्वा स्वयंभुंजीन इति शनेश्वरव्रतम् अथशानिरोहि

श-

१

पीत्रतम् भवित्ये तन्मन्त्रे च्छुक्लमपि पूर्वियुदाशनिशासो रोहिणी नक्षत्रं च तदा कृतं च्यम् निष्ठादिसंकीर्त्य समेहज
व्याधिभयपदोन्ध्यादि सर्वदुःखनाशनं पूर्वकदीर्घासुविपुलपुत्रपालाद्यभिद्यन्दिदारास्थिरुलस्मीकान्तिलाभशत्रुपरा
शैत्यथेच शनिराहिणी शतकवित्थे इति संकल्प्य गणेशपूजा च द्विविधायै सुवर्णादियुटिकायां रोहिणीसाहितं शनैश्चरले
मंत्रेण प्रतिष्ठाप्य नक्षत्राणां प्रकारपापुर्जयत् तन्नादो ध्यानं नीलांजनशशांसासराविपुत्रयनाग्रजं छायाभान्तं डसंभूतनीला
तुष्टुजमदगानि रूक्मिणगृध्रसंस्थितं किरीटिनं धनुष्यं च त्रिभुजाभिशानेश्वरम् इति च्यात्वा शम्भिरिति मन्त्रे प्रत्युपचारपा
आवाहनं शनैश्चरायं आसनं पशुशरीरायं पादं अर्कं नदनायं अर्घ्यं यमायुजायं आन्वसनीयं छायासुतायं रत्नानं क्रोधसुरवायं तां-
त्रं अंतकायं उपवीतं कृष्णायं गंधं रुद्रायं पुष्यं बभ्रुसुरवायं धूपं पिंगललाचनायं दीपं काश्यपायं वेधं यथाग्रजायं तां-
बुलं नीलांजनसमग्रभायं दक्षिणां भास्करं नदनायं तमस्कारं एव संपुज्य ततस्त्रिलोनावायुनदत्त्वा देवलोहं सद्दक्षिण विप्राय दत्त्वा सु
वर्णगुटिकारहासिसुरक्षितारस्थाययेत् हाहृपाभोजनमुरुरारपिलभिक्षितपक्कान्नसंयं मुजीत त्वप्रतिरोहिणीसप्तकर्णकतव्यं प्रतिरोहि
कोत्तरवारदृष्ट्या गुटिकाष्टादिः कृतव्या एवंचरित्वाष्टस्यो रोहिण्यामुद्यापनकृत्यात् पूर्वसंकल्पसुक्ता उद्यापनं करित्व्यइति संकल्प्य
चार्यः सर्वताभद्रस्य कलशे एकं नक्षत्रं च्छुत्वा संपादितं सुवर्णगुटिका फेहं रोहिणीसाहितं शनैश्चर सुवर्णसंस्थाय्य पूजयेत् अग्निं प्रति-
न्वादध्यान् अत्र प्रधानं रोहिणीसाहितं शनैश्चरं शम्भिसमित्यापसाज्यनिलद्रव्यैः प्रत्येकं अष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रम्हादिदेव-

निहुपूछदः हवनेविनियोगः-

कल्पोक्ता देवता

विश्वेदेवान्कषयः

अन्तृणिसंनस्य

होमसंनस्यु

आश्वकेकयाज्याहुत्याशुये

तिलभूरित करकान्दत्त्वा

नेप्योदक्षिणा सहिवान्

संपूज्य

समहिजान्

समहिजान्

अगुलीयकं छत्वा

एकोत्तरवारश्चत्वा संपादितगुटिका सुवर्णस्य अंगुलीयकं छत्वा
इतिश्रीसन्धिः ० इतोद्यापनका मुद्यावारजतानिसमाप्तानि अपयस
भयनसक्रातोविषुवसंक्रातो वासवग्रहणाम्
पूजासामग्रीसंपाद्य संपूज्युत्तरे
दिनाष्टदलपद्मविष्य
समन्वित निर्व्यथिसुसुप्प्राप्त्यादिसिद्धिदाराश्रीसवित्तु-
पूर्वनियतपद्मकणिकाया विभ्यात्मनेन इति नामं त्रेण आवात्प्र
मातङ् ७ भातुं ८ एवमावात्प्र
सप्सारभयनाशन तनः प्रस्थपरिसितं धान्यं स
सर्वत्सर्त उद्यापनकुपीत् मङ्गलपूर्वीकमकरिण
मौनेन स्वयं मुंजीत एवं श्रुतिं १ रविं २ विषुस्वतं ३
व्याधिसृष्ट्युराशोकसप्सारभयनाशन तनः प्रस्थपरिसितं धान्यं स
सर्वत्सर्त उद्यापनकुपीत् मङ्गलपूर्वीकमकरिण
मौनेन स्वयं मुंजीत एवं श्रुतिं १ रविं २ विषुस्वतं ३

संपूज्यद्राणापरिसितं नदधत दधेवा धान्यमाचापथिपी ० सहिनदत्त्वा ब्राह्मणान् सभा-

ज्यस्वयंभुंजीन इति धान्यसंक्रान्तिव्रतम् अथ लवणसंक्रान्तिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्ये अनिकविधसुरवप्राप्तिपूर्वकं सु-
 प्राप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरश्रीत्यर्थं लवणसंक्रान्तिव्रतं करिष्ये पूर्ववत् पद्मेभास्करसंपूज्यतदग्रे सगुंडं लवणपात्रं निधाय देवैर्भ-
 येत् पूजितस्वयंभुंजीनात्प्राप्त्या प्रसीदं ममभास्कर व्रतसंपूर्णतां यातु त्वत्प्रसादाद्विवाकर ततः सगुंडं लवणं दक्षिणायुतं ब्राह्मणाय दत्त्वा स्वयंभुं-
 जीने वत्सराने पूर्ववत्सगुंडले सोवर्णं भानुं संपूज्य ऋचणीनिमित्तकमलयुतं द्रोणपरिमितं लवणं दक्षिणायुतं दत्त्वा गां च दत्त्वा ब्राह्मणान् भोज-
 इति लवणसंक्रान्तिव्रतम् अथ भोगसंक्रान्तिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्ये आत्मनोनेकविधभोगप्राप्तिपूर्वकं श्रीपरमे-
 श्वरश्रीत्यर्थं भोगसंक्रान्तिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य पूर्ववत् पद्मेभानुं संपूज्य त्रिभ्योधिकानि मिथुनानि संपूज्य वेपथो वायनानि कुकुम-
 तलसिंदूरं रक्तगंधपुष्पतांबूलशालितंडुलदक्षिणायुतानि दत्त्वा भुंजीन सवत्सराने मंडले सोवर्णं भानुं संपूज्य द्वादशमिथुनार्थः
 पूर्वोक्तानि वस्त्रयुग्मसहितानि वोयनानि दत्त्वा गां च दत्त्वा ब्राह्मणान् भोजयेत् इति भोगसंक्रान्तिव्रतम् अथ रूपसंक्रान्तिव्रतस्कांदे ति-
 थ्यादिसंकीर्त्ये ममकमनीयरूपप्राप्तिपूर्वकं श्रीपरमेश्वरश्रीत्यर्थं रूपसंक्रान्तिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य पुद्मेपूर्ववत् क्रानुं संपूज्य कास्य
 पात्रस्थघृतं रूपां वीक्ष्य दद्यात् वत्सराने मंडले सोवर्णं भानुं संपूज्य होमपात्रस्थघृतं हिरण्यसहितं गां च दत्त्वा फलभूयस्त्वकासो घृतधनुम
 त्वा ब्राह्मणान् भोजयेत् इति स्वरूपसंक्रान्तिव्रतम् अथ तेजःसंक्रान्तिव्रतस्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्ये आत्मनोनेतेजस्त्वप्राप्तिसंक्रामनया श्री-
 मन्वित्तुश्रीत्यर्थं तेजःसंक्रान्तिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य पूर्ववत् पद्मे सवितारं संपूज्य तत्पुतः शालितंडुलपूर्णे करकं संस्थाप्य तन्मध्ये मोदकं तदुपरि-

दीपंज्वलंतं कृत्वा ब्राह्मणसंपूज्यतस्मै दद्यात् संवत्सरातेमंडले सौवर्णं भानुसंपूज्य तदुत्तरतः शालिनंडलपूर्णेनाम्नकलशे सुवर्णनिर्मितं दीपं कृत्वा ब्राह्मणाय
दत्त्वा गोकपिलोच्चदत्त्वा द्विजान् भोजयेत् इति तेजः संक्रान्तिव्रतम् अथ सौभाग्यसंक्रान्तिव्रतम् अथ सौभाग्यसंक्रान्तिव्रतम् स्कादे तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोऽनुपमसौभाग्यप्राप्तिपूर्व
क भानुप्रीत्यर्थं सौभाग्यसंक्रान्तिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य पूर्ववत्स्ये भानुसंपूज्य सपत्नीकाय द्विजाय सौभाग्याष्टकयुतं वरत्रयुग्मसहितं वायनंच दत्वाऽ
लवणं नीनीभुंजीत वत्सरातेमंडले भानुसंपूज्य तत्पुरतो यथाशक्ति लवणाच्चलं कृत्वा तदुपरि काचनं कमलं कृत्वा नत्संपूज्य सुरभिसहितं विप्राय-
प्रतिपादयेत् सौभाग्याष्टकं एतेष्वंराजिकास्तद्विध्यावाच्यसुशोभनाः धान्यकं जीरकं चैव कौस्तुभं कुसुमं तथा लवणं चाष्टमं तद्वत्सौभाग्याष्टक
सुच्यते इति सौभाग्यसंक्रान्तिव्रतम् अथ तांबूलसंक्रान्तिव्रतम् स्कादे तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोऽनुपमसौभाग्यप्राप्तिपूर्वकं सवि-
दप्रीत्यर्थं तांबूलसंक्रान्तिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य पूर्ववद्भानुसंपूज्य ततोऽपतीचं दनादिनासंपूज्य तयोः सौपस्करं नांबूलं दद्यात् एवं-
प्रतिदिनं सवत्सुरपर्यंतं अनेमंडले पूर्ववद्भानुसंपूज्य ताभ्यामेलालवंगजातीफलकं कोलजातीपत्रवादिरादिप्रत्येकं भाडे निधाय रौप्यमयं च
णपान्नं पूगं प्रस्फोटनं पूगीफलानि नागवल्लीदलानि च सति सामर्थ्यं सुवर्णनिर्मितानि कुनिचिन्नागवल्लीदलानि च रौप्यादिमये पात्रे निधाय संकल्प
पूर्वकं दद्यात् तांबूलं श्रीकरभद्रं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकं अस्य प्रदानाद्देवेश पूर्णा सतु मनोरथाः इति दत्त्वा गांच दत्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्
इति नांबूलसंक्रान्तिव्रतम् अथ प्रकारांतरेण नांबूलव्रतम् भविष्ये तत्र ग्रहणम् यदा आषाढशुक्ल प्रतिपदि शिवे नक्षत्रं तदा-
यात्थं अथवा आषाढशुक्ल दशम्यां चानुभस्य व्रतम् तिथ्यादिसंकीर्त्य समतांबूलव्रतं कल्प्योक्तं फलावाप्तये श्रीमहाविष्णुप्री-

त्यर्थं तांबूलव्रतं करिव्ये. पीठे फणान्वितशेषनागकन्यायुतं हरिं पुरुषसूक्तेन संपूज्य तदग्रे सपत्नीकं द्विजं संपूज्य सोपस्कं तांबूलं वीटीहृदयं देवा
 द्विजाय च दत्त्वानमेत् अंतकार्तिकशुक्लैकादश्यां पोषास्यावाउद्यापनं कुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्य आरुणो नैकदानं फलं प्राप्तिपूर्वं
 विष्णुलोकप्राप्तिसिद्ध्या नागकन्यायुतं श्रीशेषपर्यंकशायीनारायणप्रीत्यर्थं आचरितं यत्तांबूलव्रतं तत्संपूर्णफलावाप्तये तांबूलव्रतोद्यापनकरि-
 त्त इति संकल्प्य गणेशपूजनादिविधाय आचार्यदृष्ट्यात् पूर्ववन्मंडले ब्रह्मादिदेवताः संस्थायैतदुपरिकलशे रौप्यमये शेषेहा -
 तं नागकन्यायुतं नारायणं सहस्रशरीरं निमंत्रणं संस्थायै परितः पूर्वादिदिक्षु ब्रह्माण्डांशान् दुर्गाक्षेत्राधिपानि च तत्र न्मंत्रैरावाह्य पुरुषसूक्तेन
 पंचामृताभिषेकपुरःसरं पूजयेत् नानाविधभक्ष्यभोज्ययुतं पायसोपहारं निवेदयेत् देवाग्नेद्रोणसंख्यापूगानियथाशक्तिवानागवल्लीपण्युतं सं-
 तप्यदेवं स्तोत्रैः स्तुवीत ततोद्देशान्बवाताश्च पात्राणि कुंभान्वा पूगशुतानि रौप्यमयानि तावंति चूर्णपात्राणि तथा तीक्ष्णानि पूगप्रस्फोरनानि न-
 थासुवर्णनिर्मितानि चिन्मागवल्लीपत्राणि तथा एलालवंगदिमुखवासद्रव्यपात्राणि रौप्यमयानि तत्र द्रव्यपूरितानि च शर्पणवके निधा-
 य वस्त्रद्वयेन सवेष्ट्य ससधान्योपरि देवाग्नेनिधाय तत्र नागरूपं ध्यायेत् पूजयेत्प्रार्थयेच्च नागाधिपमहाराज तव भक्त्या प्रपूजनात् इप्सि
 तं देहि मे भीक्षुणं सर्वसौख्यं सदा प्रप्तौ ततो गीतवादित्रपुराणपठणादिनारात्रिनिनयेत् प्रातर्देवं संपूज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाह्रद्व्यान्
 अब्रप्रधानं नारायणं अतो देवा इति मंत्रेण रवंडमिच्छिन पायसाज्यद्रव्येण अष्टोत्तरसहस्रं संख्याकाहुतिभिः तथा समस्तव्याहृतिमंत्रेण प
 लाशसमितिलव्रीहिद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतं संख्याकाहुतिभिर्ब्रह्माद्यावरणदेवताः पायसासमि निलव्रीहिद्रव्यैः अष्टाविंशतिसंख्या

१ रुवर्णम्

काहुतिभिः मंडलेवेवताश्वैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये एवंहोमसंपाद्य दंपतीनवकंवस्त्रादिनापूज्यपूर्वस्थापितंशूर्पनवकंतेभ्योदद्यात् तत्रम
 त्रः नाबूलश्रीकरंभद्रंब्रह्मविष्णुशिवात्मकं अस्यप्रदानाद्देवेशसफलंमेरुकांसिनं तनस्तेभ्योनवगोदानानिनदभावेतन्मौल्यंवा
 क्षेणात्वेनदत्त्वादेवप्रार्थयेत् नाबूलदानमाहात्म्यात्प्रीतोभवजनार्दन संपूर्णकुरुमेदेवकांक्षितंपुरुषोत्तम ततःपीठमाचार्ययिदत्त्वाक
 पिलांगान्चदत्त्वा ब्राम्हणभोजनपुरःसरस्वयंभुजति इतिनाबूलव्रतम् अथविशोकसंक्रान्तिव्रतम् स्कादे निथ्यादिसंकीर्त्यआत्मना
 शोकसमन्विनपुत्रपौत्रादिसिद्धद्वाराश्रीसवितृप्रीत्यथविशोकसंक्रान्तिव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य पद्मेपूर्ववद्भानुनाम्नपात्रेसंपूज्य-
 रः स्थाभ्यापरिधायपूर्ववदध्वंदत्त्वाब्राम्हणायगुडपूर्णकुभंसदक्षिणाकदधान् वत्सरानेमंडलेहंसभास्करंसपूज्य गुडपर्वतनसहपीठंकपिला
 सहितदधान् इतिविशोकसंक्रान्तिव्रतम् अथआयुःसंक्रान्तिव्रतम् स्कादे निथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः दीर्घयुस्तेजस्त्वप्राप्तिपूर्वकमपमृत्युविरा
 श्रीसवितृप्रीत्यर्थंआयुःसंक्रान्तिव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य पादौ पूर्ववद्भानुसंपूज्यब्राम्हणायकांस्यपात्रस्थितंगोघृतदद्यात् वत्सरानेमंड
 लंहंभानुपूर्ववत्संपूज्यद्वात्रिशोत्सलमितेकांस्यपात्रेगोघृतंनिधाय सहिरण्यंभ्राम्हणायदद्यात् तत्रमंत्रः कास्यपात्रस्थितगव्यमायुरा-
 रोग्यकारकं सहिरण्यंदत्ताम्यंब्रतसंपूर्णहेतवे तनःकपिलांगान्चदत्त्वाद्द्विजान्भोजयेत् इत्यायुःसंक्रान्तिव्रतम् अथधनसंक्रान्तिव्रतम् हे-
 ५ कादे निथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोविपुलधनप्राप्तिपूर्वकमायुरारोग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिकामनयासवितृप्रात्यर्थंधनसंक्रान्तिव्रतंकरि-
 ष्ये इतिसंकल्प्य पद्मेचारिपूर्णकलशंनिधायतत्रस्वर्णपान्नेभास्करसंपूज्य सहिरण्यंकलशंद्विजायदद्यात् एवंप्रतिमासवत्सारांतेपर्वी

वनमंडलेयथाशक्तिघटितसुवर्णकलशेषद्यहसं हंभंभानुसंपूज्यस्वर्णधनुः सहितं पीठं द्विजापदत्वासदनेन द्विजान् भोजयेत् सर्वसंक्रान्तिव्र-
 तेधिक्विकर्तव्यताधान्यसंक्रान्तिवर्णज्ञानव्या इति धनसंक्रान्तिव्रतम् इति श्रीमन्त्रि० व्रतोद्यापनकोसुधासंक्रान्तिव्रतानि समाप्तानि अथव्य-
 तीपातयोगव्रतम् वाराहे तत्रव्रतग्रहणविधिः मार्गशीर्षादिशुभमासे यदाव्यतीपातयोगस्तद्दिने नद्यादौ प्रातः स्नात्वा पावमानी-
 जस्वासंकल्पंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनो निरतिशयेहिकरुख प्राप्तिद्वारा सकल पापक्षयपूर्वकं दिव्यविमानारूढो-
 गीतचृत्य विलास्य ऋषौषीज्यमानः सकल भोगयुतकल्पकोटिसूर्यलोकनिवासोत्तरं पुत्रपौत्रादिसकलसंपत्सहितमहेश्वयीदिरुणयुक्तं राज-
 राजलोकभोसुककामीवाव्यतीपातयोगव्रतं करिव्यइति संकल्प्य गणेशपूजनादिनिर्वर्त्य शुद्धभूमीपंचरंगोपेतकमलेकेलशस्थापनप्रकरणे
 शर्करापूरितं ताम्रकलशं प्रतिष्ठाप्य तत्र ताम्रमयं पूरणपात्रं काचनोद्धे अष्टादशभुजकाचनव्यतीपातविग्रहनाममंत्रेण प्रतिष्ठाप्य पूजयेत्
 ततः पंचरत्नान्वितपुष्पांजलिं दद्यात् तत्रमंत्रः नमस्तेस्तुव्यतीपातसोमसूर्यस्तत्रभौ यद्दानादि व्रतं किंचित्दत्तं मिहास्तु मे इति द-
 द्या यथाशक्तिसुवर्णादिदत्त्वापुराणपठनादिनारात्रिं निनयेत् नहिने उपवासः प्रातद्रवसंपूज्य सपत्नीकं द्विजं च संपूज्य त-
 ल्पीठं सुवर्णसहितं तस्मै दत्त्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरं स्वयं भुज्जीत कुर्यादेवमासि मासिव्यतीपानास्त्रयोदश चतुर्दशे व्यतीपाने कु-
 र्यादुद्यापनशुभम् पूर्वोक्तसंकल्पाने आचरितस्य व्यतीपातव्रतस्य सागतासिद्धये तदुद्यापनारव्यकर्मकरिव्य इति संकल्प्य वृताचार्यः सर्व-
 नोभद्रस्थशर्करापूरितकलशेनाम्रमयं पूरणपात्रं निधाय तत्र सुवर्णपद्मे अष्टादशभुजं व्यतीपातविग्रहं सौवर्णसंपूज्य पूर्ववत्पुष्पांजलिं दत्त्वा

१ कुबेरत्वकामः २ सुवर्णकमले ३ देहं

त्रिनिघेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाह ध्यात् अन्नप्रधानं देवं व्यतीपानं क्षीरं दृक्ष्यसमिदाज्यपयः फलद्रव्यचतुष्टयेन प्रत्येकमष्टोत्तरशतं संख्याका-
 दुतिभिः ब्रम्हादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायुष्ट्ये तत आचार्यं संपूज्य तस्मै सोपस्करां शय्यां पीठं च दद्यात् तत्र मंत्रः वंदे व्यतीपानमहमहांतरवीडु
 स्तूतुं सकलेशसिन्धौ समस्तपापरयममक्षयास्तु पुण्यस्पृष्टं हिर्मम सर्वदास्तु इति स्तुत्या शय्यादिसहितं पीठं व्रतपूर्तये गाचदत्त्वा ब्राह्मणान्-
 भोजयेदिति इति व्यतीपानव्रतम् अथ प्रकारान्तरं नारदीयपुराणोक्तं व्यतीपानव्रतम् तिथ्यादिसंकीर्त्य मम सकल पापक्षयपूर्वकं अ-
 भीष्टसिन्धान्तरं विधाय सायुज्यकामः व्यतीपानव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य व्यतीपानदिने प्रातः पंचरंगोपेतं पद्मेगोक्षीरपूरितं कांस्यभाजनं सं-
 स्थाप्य तदुपरि पूर्णपात्रं निधाय तत्र चतुर्भुजं चक्राद्यायुधोपेतं सौवर्णं पद्महस्तं लक्ष्म्यान्वितं विष्णुविष्णोराठमसीति मंत्रेण संस्थाप्य जातीपु-
 ष्यादिना पुरुषसूक्तं नसंपूज्य शकरीपितपायसोपहारं निवेद्य देवं प्रार्थयेत् व्यतीपानदिने देवतवसं सर्वसमर्पितं भवत्वन्त फलदं मम जन्मनिज-
 न्मनि ततो द्विजं संपूज्य तिलपूणशिरावंसगुंडं ससुवर्णदत्त्वा सोपस्करां शय्यां पीठं गांचदत्त्वा ब्रम्हणान् भोजयेदिति इति व्रतोद्यापनकीसुधां व्यती-
 पानव्रतम् अथ शिवलक्षपूजाविधिः ब्रम्हाडपुराणे माघादिपुण्यमासेषु चातुर्मास्ये वा श्रावणे विशेषेण च द्वात्रिंशत्कृत्ये शुभे दिने प्रातर्नद्यादौ
 स्नात्वा नित्यकर्मनिर्वर्त्य देवागारं प्रविश्य तिथ्यादिसंकीर्त्य अखिलपापक्षयपूर्वकं मैहिकासुष्मिकनिरवधिसुखं प्राप्तिद्वारा सुककामन-
 यावाउमासहितसदाशिवमीत्यर्थं अमुकलक्षपूजां करिष्ये इति संकल्प्य पीठेशिवसंपूज्य सहस्रनामभिः मूलमंत्रेण वा तद्रव्येण पूजयेत्
 प्रत्यहंपंचामृताभिषेकः कर्पूरातिव्यंदध्वादनोपहारश्च प्रथमदिने यावती संख्या नावती संख्या नावती स्ममासि पर्यंतं अयुनां तेषु वर्णपुष्पसमर्थलक्ष्मिं तेषु मासिदि-
 १ खिरणीति प्रसिद्धस्य-

नेविशेषेण शिवं संपूज्य शानपलपरिमितेन पंचासृतेन रन्धानं नारिकेलार्थं शिवोपरि ध्वजपताकारोपणं ध्वजवस्त्रद्वयदानं च ततः पुष्पांजलित्रयसष्टिभिर्नर्मभिः भवायं शोचयिं रुद्राय ० पशुपतये ० उग्राय ० महते ० श्रीमाय ० ईशानाय ० इति दत्त्वा प्रार्थयेत् विष्णुपाक्षमहेशानविन्धिरूपमहेश्वर । नपूजागृहीत्वा वरदोभव ततो नमस्त्वस्युजयाय यज्ञाय देवदेवाय शंभवे आश्रितेशाय सर्वयमहादेवाय ते नमः नमः शिवाय शंताय सग-
 सर्वेश्वराय देवाय कारणत्रयहेतवे ततो यथाशक्ति ब्राम्हणान् भोजयेदिति व्रतपूर्तये गां च दधात् पूजाद्रव्याणि चंपकैर्मल्लिकापु-
 जतीकिंशुकपादलैः द्रोणापुष्पैः कंदैश्च बिल्वशाखादलेस्तथा नागवल्लीदलैर्वीपरत्लेर्नानाविधैरपि तत्तत्कालोद्भवैः पुष्पैः पल्लवैः कोमलैर-
 पि धान्यैश्च विधेशकृद्देवरवडैर्ब्रह्मिहंतलैः लक्षपूजांप्रकुर्वीत नामभिर्मूलमन्त्रः इति लक्षपूजा अथ प्रकृांतरेण शिवलक्षपूजाविधानं अग्निपु-
 राणे पूर्ववद्देवं संपूज्य सहस्रनामभिः ॐ नमः शिवाय तिवामंत्रेण पुष्पादि एक रूपतया समासि पर्यंत समर्प्य अंतेश्च भूदिने उद्यापनं कुर्यात्
 ध्यादिसंकीर्त्यं नमः अनेकजन्माजितदुरितादिनिवृत्तिपूर्वकमेहिक युत्रपौत्रादि विविधसुख प्राप्त्यनंतरं शिवलोकनिवासकामनया कृतं यल्लक्ष-
 पूजाविधानं तत्संपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनारब्धं कर्म करिष्ये यदपि तत्तदुल्लेखः सकल्पे कार्यः ततो दत्ताचार्यः वेदिकायां लिंगतो भद्रस्थकलशे धा-
 न्यपूरितं पूर्णपात्रे मध्ये सौवर्णं महेशानमः शंभवे च मयो भवे चेति मंत्रेण संस्थाय तद्दामभागे सौवर्णं गौरीचण्डीसिमायति मंत्रेण संस्थाय पुर-
 तोराजतं द्वेषभं कृषभं मिति मंत्रेण संस्थाय परिवारे देवताः स्थापयेत् पूर्वादिदिक्षु अधर्मं ० अवेराग्यं ० अनेश्वर्यं ० महेश्वरं ० तद्वहिः
 ान्याईशानवन्क्राय ० पूर्वतत्सुरुषाय ० दक्षिणे अधोरवन्क्राय ० उत्तरे वामदेववन्क्राय ० पुनः पूर्वादिषु ०

यैः श्रीष्टायैः काल्यैः उन्मन्यैः पुनः पूर्वाभारभ्यैशानीपर्यन्तं अजेकपदेः आहिर्बुध्यायः भवायः शर्वायः उमापतयैः रुद्रायः पशुप-
 तयैः शंभवेः वरदायः शिवायः ईश्वरायः पुनः पूर्व नंदिकालीः दक्षिणेऽसृगिचंडीः पश्चिमेऽसृगिचंडीः उत्तरे देशकालीः तत इन्द्रा-
 दिलीकेशान् एवंसंस्थाप्य पूजयेत् ध्यानम् शतद्वस्फटिकसंकाशं त्रिनेत्रं चंद्रशेखरं भस्मीकृतं लिनसर्वांगं त्दच्चित्रं भक्तवत्सलम् स्थाप-
 नमंत्रेण पूजयेत् दशैकं वा सुवर्णं पुष्पसमर्थं नमः शिवायैति नमस्कारः पुराणपठनादि नारात्रिं निनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्या व्यादध्यान्
 प्रधानं देवसोमं महेशं निलद्रव्येणायुतसंख्याकाहुनिभिः सहस्रपरिमिताभिर्वा परिवारदेवतामंडलदेवताश्च एकैकयानि लाहुत्या ज्याहुत्या वा
 यक्ष्ये स्थापनमंत्रेण होमः पुष्पाधर्पणमंत्रेण वा होमांते आचार्यं संपूज्य पीठगोसिं धुनं च प्रतिपाद्य अधिकफलप्राप्तये सोपस्करां शय्या
 च दत्त्वा वोडशद्विजान् विशेषसत्कारेण संपूज्य दक्षिणां च दत्त्वा सद्भने न द्विजान् भोजयेत् इति प्रकारं नरेण शिवलक्ष्मपूजाविधानं अथ वि-
 ष्युलक्षपूजाविधानम् अग्निपुराणे चानुमस्येति संप्राप्तं लक्ष्मपूजासमाचरेत् माघादिपुण्यमासेषु लक्ष्मपूजाहरेः स्मृता यद्यहनी
 भवेत्पुष्पविष्णवे तत्तदर्पयेत् अतस्तीतुलसीघात्रीपद्मदूर्वांकुरस्तथा करवीरकर्णिकारं शतपत्रकैतकम् चपकं भागरत्नं च वसोवीरं कन-
 कं तथा जातीपुष्पपाटलकंपुन्नागंचिकदंबकम् बादराचामरपूगं फलैरश्वैश्च पूजयेत् स्वर्गं धेः क्रतुसंभूतैः शस्त्रैः पादपपुष्पवैरिति च
 धत्पूजयेत् पुष्पं तत्स्वरूपहिरण्यं कारयेच्छतकैचैकं सहस्रे वापि कारयेत् लक्ष्मिवादापयेद्धीमान् यथाविचानुसारतः विष्णोर्नामसहस्रे-
 ण गायत्र्या मूलमंत्रतः सहस्रं द्विसहस्रं चोत्रिसहस्रं यथाविधि उपक्रमदिने यावत्प्रत्यहं नावती भवेत् तदिनि निध्यादिसंकीर्त्यं अखिल-

नाविधपानकशमनपूर्वकमैहिकामुष्मिकनिरतिशयानंदप्राप्तिद्वारालक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थं तुलस्यादिलक्षपूजां करिष्ये इति संकल्प्य पुरुषसूक्तेन देवसंपूज्यनामभिः तुलस्याधर्पयेत् समासी उघापनं कुर्यात् पूर्वसंकल्पानि असुकलक्षपूजाघापनं करिष्ये इति संकल्प्य सायष्ट-
 नाचार्यी वेदिकाया सर्वतोभद्रे ब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकं कलशं प्रतिष्ठाप्य तत्र देवपूजायेत् तन्नायंक्रमः सर्वतोभद्रे ब्रह्मादिदेवताः संस्था-
 व्यनुदुपरि प्रस्थतिलपुजं तदुपरि प्रस्थगोधूमपुजं तदुपरि प्रस्थपरिमितशुद्धतुलपुजं कृत्या तत्र कुकुमेनाष्टदलपद्मविरच्य तन्मध्ये ताम्रमय-
 धानसहितताम्रकलशं प्रतिष्ठाप्य तत्र सीवर्णचतुर्भुजलक्ष्म्यालिंगितवामांगनारायणसहस्रशीर्षेति मंत्रेण संस्थाप्य पुनतः सीवर्णराजतवागरुड-
 नौमिधेनीशरीरस्त्वं वाहनं परमेष्ठिनः विषपापहरानित्यमनःशान्तिं प्रयच्छमे इति तत ईशान्यादि विदिकेशं खंचक्रंगदापद्मच तनः परितोलो-
 केशान् संस्थाप्य पूजयेत् प्रातरग्निमिष्टायान्वाह्यात् अत्र प्रधानं लक्ष्मीनारायण ॐ नमोनारायणायैति मंत्रेण मधुलाजामिश्रिततिलपा-
 यसद्यतचरुद्रव्यचतुष्टयेन प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरसहस्राहुतिभिरष्टोत्तरशताहुतिभिर्वतथाचतुष्टयेन अशुनाहुतिभिः सहस्रनाममंत्रैर्यक्ष्ये परिवारदेव-
 तामेजनादनः इति दत्त्वागोपयस्विनींचदत्त्वाधिकफलप्राप्तये सोपस्कराशय्याचदत्त्वाद्दशाधिकान् द्विजान् सदन्नेन भोजयेदिति एवमेव विधानेन-
 गणेशांबिकयोर्नृप तत्तन्मंत्रेण पूजानुत्तन्नामसहस्रकैः गणेशे लडुकैर्हीमंपंचवाधेरथापि वा पायसेन तु देव्याश्च निलैर्विकेवलैरपि एवंक-
 त्वाविधानेन स्वर्गलोकमहीयते इति विष्णुलक्षपूजाविधानं अथ लक्ष्मणसंस्कारमंत्रं भविष्ये ऋषिषष्ठउवाच ब्रह्महत्यादिपापानां प्राप-

१ आच्छादनं पूर्णपात्रमित्यर्थः २ साविधेयः पंचदशक्रुचः

श्रितं यद्विच्छसि नदालक्षनमस्कारव्रतं कुरुमहीयने चानुमास्येति संज्ञासेकेशवेशापनंगते आषाढस्य सिते पक्षे एकादश्यां समारसेत् कार्तिकस्य
 सिते पक्षे पूर्णिमास्यो समापयेत् मार्गशीर्षमाघे चैत्रवेशारे वा पूर्णिमायां समापयेदिति निष्यादिसंकीर्त्य समाने कजन्मोपाजितानां विधया-
 नकशमनपूर्वकमनुलभोगप्राप्तिद्वारा श्रीप्रभेश्वरप्रीत्यर्थं विष्णोरसुकदेवस्येति वालक्षनमस्कारव्रतमहकरिष्ये इति संकल्प्य तुलस्यत्रे अश्वत्थ-
 मूले गंगानीरिगवागोष्ठे वा अन्यत्र शुभस्थले वा यद्देवताप्रीतये व्रतं देवं पीठे पुरुषसूक्तेन संपूज्य नमोस्त्वं तं तथेति स्तुत्वा नद्देवतानामसंज्ञेण
 व्रतं देवताप्रकाशकवैदिकमंत्रेणामूलमंत्रेण वानमस्कारान् अष्टांगानेकरूपेण समासि पर्यंतं कुर्यात् समासी उद्यापनं कुर्यात् पूर्वसंकल्प्याते लक्षण-
 मस्कारव्रतस्य सागतासिद्धये तदुद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यः सर्वतोभद्रं क्लृणोति परिरहं देवं देवतानामसंज्ञेण संस्थाप्य पूजयेत् वि-
 शेषार्घ्यत्रयं दद्यात् देवदेवजगन्नाथसर्वकृतुफलप्रदं व्रतेनानेन सप्तुष्टो गृहाणाध्यमयापितमिति नतोभिप्रतिष्ठाप्य अन्वाद्ध्यात् अत्र प्रधा-
 नं देवं विष्णुं असुकवाचरुतिलव्रीहिपलाशसमित्सर्पिर्द्रव्यैः प्रतिद्रव्यसमाहृत्या पौरुषेण सूक्तेन यक्ष्ये ब्रह्मदिदेवताश्चैकैकया ज्याहुत्या यद्दय-
 ततः पीठगात्र आचार्याय दत्त्वाष्टोत्तरशताधिकद्विजान्यथाशक्तिवाभोजयेदिति इतिलक्षनमस्कारव्रतम् अथ लक्षप्रदक्षिणा विधानम् वि-
 ष्युधर्मन्तरे आषाढशुक्लपूर्णिमाया प्रारभः कार्तिक्या समापनं अथ वा शुभमासे वा प्रारभ समापनं सुरालये च्चत्थमूले तुलस्यंगोत्रजे च वा
 कुर्यात्प्रदक्षिणाः सवाः पूजयित्वा यथाविधि निष्यादिसंकीर्त्य आत्मनोखिलपापरोगपीडानिरसनपूर्वकाभीष्टसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्व-
 रप्रीत्यर्थं विष्णोरसुकदेवस्येति वालक्षनप्रदक्षिणाव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य गणेशादिसंपूज्य पूजासामग्रीं गृहीत्वा अश्वत्यादिसर्गिण्यगला पुरु-

षसूक्तेनसंपूज्यसुहृत्प्रनामादिपठन्करचालनादिरहितः एकाग्रचित्तः प्रदक्षिणाः एकूरूपतयासमासिपर्यन्तं कुर्यात् अमुककामनयाकृताः
 क्षणान्तरं सादृश्यार्थं तदुद्यापनकरिव्य इति संकल्प्य द्यतानार्यः सर्वतीभद्रेकलक्षीपरिहंमं कृतप्रदक्षिणदेवं नम्रेण संपूज्य साहायं प्रण
 मेत् तनाग्रप्रतिष्ठाव्यान्वाद्ध्यान् प्रधानदेवविष्णुं विष्णुगायत्र्याष्टाक्षरशतसंख्यायाचर्य ज्याहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताः एकैकया ज्याहु-
 त्यायक्ष्ये ततः पीठं कपिलांगान्च दत्त्वा यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् अत्रयद्देवता प्रदक्षिणास्तद्देवता प्रकाशकामंत्रः पूजादीनात्यः इ-
 निलक्षप्रदक्षिणाविधानं अथ प्रकरांतरेण भस्वत्थ प्रदक्षिणाविधिः भविष्ये सकल्यादिपूर्ववत् इयान्विशेषः आदावाराधयद्द्विष्णु-
 ध्यानावाहनपूर्वकम् तथैवपियत्तरुनारायणस्वरूपिणं अर्चयेत्तुरुषसूक्तेन उपचरिष्य बोडशः ततः प्रदक्षिणाः कुर्यात् तत्सर्वसफलभवेत् लक्ष
 कंहिलक्षं वा त्रिचतुःपचलक्षकम् कार्यस्यै गोरुवाङ्मये द्वादशान्तं सुमान्चरेत् ब्रह्मचारी हविष्याशीत्यधः शायी जितद्रियः मौनी च
 त्यापिप्यलस्यस्रुतिपठेत् विष्णानमिसहस्रं च पारुषवेष्यावतथा ततोलक्षदशान्तेन सुदृढपायसङ्कनत् तर्पणान्तद्दशान्तेन भाजनं नद्दशान्तः
 मादौ विष्णुगायत्रीनामसहस्रं वात्रात्स्यं होमान्तेद्राणपरिमितनिलपूजोपरिपलादधिकरीत्य पीठोपरिसुवर्णादधिकेहूममन्त्रेण संस्थाप्यैव
 वस्त्रेण संछाद्य संपूज्य च द्विजाय दद्यात् तत्रमंत्रः पिप्लोबृक्षराजद्रात्पद्यत्रिगभस्त्वमेव च प्रभुवनस्यतीनाच पूर्वजन्मनिपत्कृतम् अधीघना
 शयक्षिप्रं नवरूपप्रदानतः ततो द्विजप्रार्थयेत् अमुं तरुं गृहाण त्वं विष्णुरूपं द्विजोन्म स्वीकृत्य दुष्कृतघोरक्षिप्रशान्तिप्रयच्छमे अतपूतयशः
 गात्रदद्यादिति इत्यम्बत्थ प्रदक्षिणाविधानम् इति श्रीमन्त्रिणां लक्षपूजालक्षनमस्कारलक्षप्रदक्षिणाविधानं समाप्तम्

अथलक्षवर्तिजनं तत्रादावेकसूत्रवर्तिकव्रतम् वायुपुराणे आवापाशुक्लप्रतिपदमारभ्यकार्तिकपौर्णमासीपर्यन्तं प्रत्यहमेकसहस्रवर्तिकोद्दीप-
 नं कुर्यात् अतेउद्यापनं अथवाभावेवैशाखपूर्णिमायाएतेषामभावेशरुभकालेकार्यम् निध्यादिसकीत्यात्मनोरजः सपर्कादिविविधपानकक्षयाग-
 म्यागमनकोटिनाशविधिर्घैहिकपुत्रपौत्रादिसुरवप्राप्तिपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमाचरितं यल्लक्षवर्तिव्रतंतत्संपूर्णफला-
 वासयेनदुष्टापनारब्धकर्मकरिष्ये इतिसकल्य्य हतान्वार्यः सर्वनोभद्रेकलशप्रनिष्ठाव्यनमध्यदेशेइदंविष्णुरिगिमंत्रणहमंश्रियारसहितं
 विष्णुनदक्षिणेसावित्र्यासहितंब्रह्माणंब्रह्मज्ञानमितिमंत्रेणविष्णोरुत्तोरुमासहितंशंभुनमः शंभवेचमयोभवेचेतिमंत्रेणइतिदेवतात्रयसं-
 स्थाव्यपुरतोरजनं गरुडं प्रतिष्ठाव्यपूजयेत् चदनानंतरमंगपूजा कालायनमः शिरःपूजयामि विष्णवे० ललाटं० वन्दये० नेत्रे० रवये० क-
 र्णे० दीप्ताय० नासां० निशाकराय० सुरवे० रुद्राय० कंठे० शेषाय० स्कंधी० जगद्व्यापिने० बाहू० नेजरूपाय० स्तनी० महेश्वराय० वक्षः० निरं-
 जनाय० उदरे० फलाध्यक्षाय० नाभि० विश्वरूपिणे० कटी० जगत्प्रभवे० गुदं० स्वप्रकाशाय० ऊरू० स्वयंज्योतिषे० जानुनी० चतुर्व्यूहाय० गुल्फौ० जनाधिपा-
 यं० पादौ० परब्रह्मणे० सर्वांगं० विशेषीपहारादिसमर्थं रात्रिनिनेत् प्रातःसागिलैर्यैः अग्नेनयसुपथेतिक्त्रचाहृत्यादशाशनर्पणे कृत्वा नर्पणादशाशेनहो-
 मं कुर्यात् नद्यथा अग्निप्रतिष्ठाव्यान्वादध्यात् प्रधानं देवं लक्ष्मीसहितं विष्णुं घृतान्वितापायसपलाशासमिद्धं द्रव्यै सहस्रसख्याकाहुतिभिः नथाब्रह्म-
 शंभू अष्टाविंशतिनिलाहुतिभिः मंडलेत्सनाभ्यैकैकयाज्याहुत्यायस्य अत्रत्रमः अग्नेनयगिक्त्रचापायसं इदं विष्णुरितिमंत्रेण पलाशासमिध विष्णुय-
 त्त्र्या घृतंचहुनेत् ततःपीठस्थं देवसंपूज्यगोघृतालोडिनसहस्रवर्तिभिः आरानिक्यकृत्वा ततःआचार्यसंपूज्यपीठं घृतपूरितं विंशत्यलपरिभि-

नंकांस्य पात्रं यथाशक्ति चातथासुवर्णचर्तिसंयुक्तरौप्यप्रणीतोचदद्यात् तन्नमंत्रः शीव्यपात्रस्थितं दीपं हेमवर्तिसमन्वितम् कांस्यपात्रेण स
 हितं दद्यात् ततो गांचदत्त्वा दशाधिकान् द्विजान् सदन्वनेन सतपथेदिति एवमेव माणिक्यलक्षवर्तिव्रतम् पूर्वोक्तेन विधानेन कुर्यात्
 त्सर्वमंतं द्रित इति इत्येकसूत्रवर्तिमाणिक्यलक्षवर्तिव्रतम् अथ रुद्रवर्तिव्रतं स्कादे तिथ्यादिसंकीर्त्य ममाखिलदुरितनाशाभीष्टसिद्धिपूर्
 द्वारा सांबसदाशिवप्रीत्यर्थं आचरि मरुद्रलक्षवर्तिव्रतस्योद्यापन करिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यं लिंगतो भद्रताम्रकलशो
 ३ हेमसांबं रुद्रं कद्रुद्रायेति मंत्रेण प्रणिषाव्य पुरतो च षभचसपूज्य पुराणपठनादि नारात्रिनिनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यान् प्रधानं
 देवं सांबं रुद्रं रुद्रसूक्तेन ॐ भमः शिवायेति मंत्रेण वा घृतपायसविल्वद्रव्यैः सह स्वाहुतिभिः मंडले देवताश्र्वैके क यज्याहुत्यायक्ष्ये ततः पीठ
 गाचदीपचदत्त्वा एकादशाधिकान् द्विजान् भोजयेदिति अत्रवर्तिदशाशतसूर्पणतद्दशाशतो हवनं तद्दशाशतो द्विजभोजनम् प्रतिपदोक्तं
 नास्ति हेमदशांशतः साधारणतर्पणं कांस्यपात्रसहितं दीपदानं च पूर्ववत्कतव्यं एवमेव स्कादभाविष्यो बिल्वलक्षवर्तिव्रतोद्यापनमुक्तम्
 रुद्रलक्षवर्तिवत्सर्वमनुष्ठानं शेषम् इति रुद्रबिल्वलक्षवर्तिव्रतोद्यापनम् अथ कर्पूरलक्षदीपदानमुक्तम् शीवागमे तिथ्यादिसंकीर्त्य
 ममाखिलपापक्षयपूर्वकं शिवलोककामनया चरितलक्षकर्पूरीपसांगता सिद्ध्येत दुद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यः सर्वतो भद्र
 स्थकलशोसांबं भवं नमो भवाय च रुद्राय चेतिति मंत्रेण संस्थाप्य पूजयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यान् अत्र प्रधानं भवं सहस्रतिलालुतिभि
 मंडले देवताश्र्वैके क यज्याहुत्यायक्ष्ये ततः पीठं गांचदत्त्वा द्विजान् भोजयेत् ततः पीठं गांचदत्त्वा द्विजान् भोजयेत् इति कर्पूरलक्षदीपविधानं
 होममंत्रः स्थापनोक्तः

१ आवश्यकत्वेनोक्तं

अथलक्षदीपविधानम् विष्णुधर्मोत्तरे पंचायतनदेवानामाराध्यैववायतः चातुर्मास्येतुसंप्राप्तेश्चभेषामासिभूमिप प्रत्येकं चैकदीपंचदीपितंगोष्ठ-
 नेनच निलतैलेनवाकुर्यात्तत्कूर्परेणसमन्विनम् दीपंप्रज्वाल्यविधिवद्ब्रह्मल्यैकापाससंभुवा एकसूत्र्यात्रिवत्योवाबिल्वमाणिक्यसंज्ञया एवंप्र-
 कोरणलक्षदीपदानम् देवाभेकत्वाकार्तिकपूर्णिमायामुद्यापनंकुर्यात् तद्यथा नित्यादिसंकीर्त्यात्मनोविधियापक्षयपूर्वकं मभीष्टकामसि-
 द्दिद्वाराश्रीपरमेश्वरश्रीत्यर्थमयाचरितलक्षदीपदानसांगनासिद्धये तदुद्यापनंकरिष्ये ह्युताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशैर्हमं देवं तन्मंत्रेणसं-
 स्थाप्यसंपूज्यरात्रीजागरणकृत्वा प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यान् अन्नप्रधानं पूज्यदेवं घृताक्ततिलद्रव्येणसहस्राहुनिभिर्मंडलदेवताश्वेके-
 कयाज्याहुत्सायस्ये ततः पीठं सुवर्णवर्तिसंयुक्तं रौप्यदीपं घृतपूरितं कांस्यपात्रसहितं ब्राह्मणाय दत्त्वा गांचप्रतिपाद्यहिजान्भोजये-
 त् इतिश्रीमच्चिन्पावनं अतोद्यापनकौसुधांचतुर्विधलक्षवर्तिप्रतोद्यापनंकपूरदीपलक्षविधानंपृथग्रपृथग्लक्षदीपविधानंचस-
 माप्तम् अथपाथिवलिगोद्यापनम् लैंगेरुद्रयामले भविष्येशैवागमेचोक्तम् तत्रविधिः सहस्रवाथलक्षंवाकोटिवाथविधानत-
 लिंगानांपूजायित्वानुसर्वान्कामानवाप्नुयात् मल्लिंगं पाथिवं श्लक्ष्णं भुक्तिमुक्तिकरपरम् त्रिसंध्योर्चयेच्छ्लिंगकृत्वाबिल्वेनपाथिव एकदश-
 शतंवापि सर्वाभीष्टमवाप्नुयात् शकृद्प्रदेशसंभूतां हृदमात्हत्ययत्नतः शुद्धेनवारिणाभ्युक्ष्यसकसघट्य तुतत्पुनः लिंगानां सरव्ययाकु-
 र्यात् पृथक्पिंडान्पथाक्रमम् पलहयान्कृतव्यन्यूनलिंगंसदैवाहि आखंडतुंचरं लिंगं हिरवंडं स्थावरं स्मृतम् लिंगमादौ विधायाथ पि-
 ङिकारचयेत्ततः पक्कजबूफलाकारं लिंगकुर्यान्मनोरमम् वनूलंचतुरस्रं वा समं पीठद्वयं शुभम् दर्शनादेवलिंगस्य देवगर्धवदानवाः तत्क्षण-

पूजयंत्याशु रचितं नैव संशयः साक्षतं स्थापयेत्तस्मान्निर्मणक्ष्ण एव नत् पूजास्थानं स्कांदे पाषाणदारुजेशे देशे भंतिरितसंस्थले पुष्यप्रकार
संकीर्णपाणीवावेदिकेभुवि सखित्वतान्नपात्रेवास्थापितं पार्थिवं शिवम् मृच्छित्तुहस्तएवाशुसंक्षालिनकरेथवा पंचाष्टषोडशशत्रोक्ताह्रा-
त्रिंशदुपचारकाः यस्तुपूजयते भक्त्यालिंगं त्रिभुवनेश्वरम् सस्वर्गराज्यमोक्षाणां क्षिप्रमवतिभाजनम् आदौ कृत्वागणेशं च लिंगं कुर्यात्त-
तः परम् पश्चाच्छक्ति ततः स्कंदं ततो लिंगानि चार्चयेत् हरीमहेश्वरः शंभुः शूलपाणिः पिनाकधृक् शिवः पशुपतिश्चैव महादेव इति क्रमा-
त् मुदानयनसंधट्टं प्रतिष्ठाब्धानमेव च स्नपनं पूजनं चैव धूमस्वति विसर्जनम् अथ कामना परत्वेनैकादशप्रकाराः तदुक्तपार्थिवं चि-
त्तामर्णौ ऋणामोचनकाम एकशतदिनपर्यंतं प्रत्यहमेकलिंगकृत्वा बुहनीपुष्यं घृतनेत्रेद्यं अमृणा अस्मिन्निति ऋत्वं अष्टात्तरशतजपे-
त् ऋणाशुक्तो भवति १ पुत्रकामस्तु द्विशतदिनपर्यंतं प्रत्यहं लिंगहृद्यं पंचामृताभिषेकः महिलापुष्यगुडोदनं नैवेद्यं कांडालकांडात्प्ररोहंती-
अष्टात्तरशतजपः आशतेन प्रतनापीत्यनेनाष्टात्तरशतदूर्वापुष्पं पुत्रो भवति २ कन्याकामस्तु त्रिशतदिनं प्रत्यहं लिंगत्रयं करवीरपुष्पं शर्क-
रा वेद्यं पावीरवीकन्येति मंत्रेणाष्टात्तरशतजपेत् आशतेनेत्याष्टोत्तरशतदूर्वापुष्पं कन्याकामस्तु चतुःशतदिनपर्यंतं प्रत्य-
हं चत्वारि लिंगानि कृत्वा किंशुकपुष्पं कदलीफलनैवेद्यं श्रीसूक्तं दशावारं प्रत्यहं पठेत् द्रव्यागमो भवति ४ विवाहकामः प्रत्यहं पंचलिंगानि
पंचशतदिनपर्यंतं कृत्वा चंपुकपुष्पं पाथसनैवेद्यं गौरीभिर्मार्थेति ऋत्वं अष्टोत्तरशतजपेत् ५ कलहनिघ्नत्तिकामः त्रिंशद्विनपर्यंतं प्रत्यहं ष-
ड्विगानि बाकुलपुष्पं मधुनैवेद्यं मुंचामित्वेति सूक्तं दशधा जपेत् ६ तीर्थयात्राकामः पंचाशद्विनपर्यंतं प्रत्यहं सप्तलिंगानि शतपत्रपुष्पं द-

ध्योदनैवेद्यं रुद्रैकादशनीजपः ७ विद्याकामः त्रिंशद्दिनपर्यन्तं प्रत्यहमष्टौलिंगानि बिल्वपत्रं लडुकनैवेद्यं यच्छंदासामृषभोविश्वरूप
 इत्यनुवाकं दशाधाजपेत् ८ अपमृत्युहरणकामः एकशतदिनपर्यन्तं प्रत्यहं नवलिङ्गानि धनूरपुष्पं दध्योदनैवेद्यं अंबुकमिति मंत्रं आ-
 द्यते प्रणवं अष्टोत्तरसहस्रं जपेत् ९ दूरगतकल्हदागमनकामः संवत्सरमेकप्रत्यहं दशलिङ्गानि कांचनोद्भवं पुष्पम् अपूपनैवेद्यं योरुद्रो अग्ना
 विति अष्टोत्तरशतं जपेत् १० सर्वदारिद्र्यनिवृत्तिकामः षणमासं प्रत्यहमेकादशलिंगानि रक्ताब्जद्रोणपुष्पं सर्वान्नैवेद्यं गोघृताक्तं
 नमो हिरण्यबाहव इति मंत्रमष्टोत्तरशतं जपेत् ११ इत्येकादशप्रकाराः कारागृहभोचने विशेषः कारागृहभोक्षकामो एकविंशतिदिनपर्यन्तं
 एकोत्तरदृच्छ्यालिंगानि कृत्वा द्वाविंशतिदिनमारभ्य पुनरेकैकहासेन लिङ्गानि कृत्वा यावद्विंशतिदिनपर्यन्तं
 पलाशपुष्पं दधिघृतमधुमिश्रान्नैवेद्यम् अष्टसहस्रं त्वरितरुद्रं जपेत् निगडान्मुक्तो भवति लिंगसंख्यया फलभेदमाह एकंपापहरं
 लिंगं द्विलिंगं त्रीकरं त्रिलिंगं सर्वकामदं विद्याकामे सहस्रं रथीकामे पंचशतं पुत्रकामे पंचदशासुतानि कन्याकामे युतत्रयं भूकामे सहस्रं
 रूपकामे त्रिसहस्रं राज्यकामे लक्षं मारणोत्समसहस्रं उच्चादने पंचसहस्रं स्तंभे त्रिसहस्रम् जारणो द्विसहस्रं कारागृहभोचने यु-
 तम् निगडभोचने साधिमयुतं डाकिन्यादिभये पंचशतं राज्यभये अयुतम् दारिद्र्यभोचने पंचसहस्रम् सर्वकामे सप्तासुतानि मोक्ष
 कामे लक्षम् परमसायुज्यकामे काटिः- सीवर्णलिंगं सीभाग्यकरम् राजन्तयशास्करम् तान्त्रमयं पुष्टिकरं कांस्यमयं कीर्तिकरम् लो-
 हमयं शत्रुमारणकरम् सीसमयमायुःकरम् पाषाणमयं युण्यकरं काशमीरं त्रीकरं मारकवंशातिकरं स्फाटिकं बहुस्वामित्वकरं

इंद्रनीलमयपीषणकरम् सुक्लमयंश्रेयस्करं पारदंसर्वसिद्धिकरं चंद्रजंज्वरनाशकरं कर्पूरजंशांतिकरं गोमयजं सर्वरोगहरम् भस्म-
स्माद्भवमीक्षकरं हारिद्रं त्रीतिवर्धनम् कस्तूरीभवसुगंधकरं नवनीतजकीर्तिकरं दधिजंलक्ष्मीकरं दुग्धजं सुरषकरं शर्करालथपुत्रकरं
लवणालथंसर्वजनवराकरम् कृत्वा निलोद्भवशिवलोकप्रदं उक्तेष्वनेषुलिंगेषु पाथिवंक्षिप्रसिद्धिदं कूर्तमाणिमयलिंगं त्रेतायां हिमसंभव-
- हारपारेयारुंश्रेष्ठं पाथिवंतु कलौयुगे इति अथारभकालः शैवाग्रमे कार्तिके मागशीषेवा माघवेशासवससिने श्रावणे बहूलपक्षत्र-
गाचरणं भवत् स्थलविशेषमाह पुण्यारण्ये नदीतीरे पर्वताग्रे शिवालये श्रीवृष्णाम्बुत्थतुलसीधानी छायायुतेवने गोष्ठिगृहवीदेवाग्नि-
सूर्यगोविप्रसंन्निधौ शिवपूजाविधानव्यापूर्वं पूर्वमहाफलम् समापनकालमाह कार्तिकादिशुभे मासे लिंगानां च समापनम् चतुर्द-
शीदर्शयुना अष्टमीनवमीयुतां समाप्तिस्तत्रकतव्यारोद्रयुक्तेषु नवमसौ अन्येष्वपि चकालेषु शुभेषु च समापनम् अथोद्यापनमंत्रम्
तिथ्यादिसकीर्त्या मुककामनामुद्दिश्य कृतानां पाथिवलिंगानां संपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनं करिव्यदिति सूकृत्वा पुण्याहवाचना
दिविधाय कृतान्वार्यः सर्वपादिना भूतान्युत्सार्प्य द्वारपूजां कुर्यात् चतुर्दशरोपशोभितमंडपस्येशानभागे स्थित्वा सदाशिवभंड-
यनम् प्राग्द्वारपार्श्वयोः नदिनेनमः महाकालायनमः चिच्छन्मैयनमः मायाशान्त्यै० द्वारश्रियै० वास्तुपुरुषाय० दक्षिण-
द्वारपार्श्वयोः गणेशायन० वृषभाय० चिच्छन्मयादिपूर्ववत् पश्चिमद्वारपार्श्वयोः भृंगिणे० स्कंदाय० शक्त्यादियुर्ववत् उत्तर
द्वारपार्श्वयोः रितिने० चंडीश्वराय० शक्त्यादिपूर्ववत् ततः पश्चिमद्वारेणाप्रविश्य वेदीपश्चिमतः उपविश्य लिंगतो भद्रं ब्रह्मादिदेवता

स्थापन पूर्वक कलशं प्रतिष्ठाप्य तदुपरि देवं स्थापयेत् तत्रादौ न्यास कुर्यात् ललाटे० शिवाय नमः कंठे० रुद्राय० नाभौ ईशानाय० जान्वोः
 शंकराय० पादयोः सदा शिवाय० नतः अस्मन्नूर्जमित्यनुवाके नपयो धारया लिंगस्याभ्युत्तारणं कुर्यात् लिंगप्रभाषात् प्रत्यहं यावन्मानमृद्धि
 गंक्रियते नावन्मानं तदर्थं तदर्थं वासो वर्णराजतं वा कुर्यात् ततः प्राणप्रतिष्ठा कुर्यात् पंचामृताभिषेकं च कृत्वा ततः कलशानमः शंभवे च मयो भवे च
 नमः शंकराय च मयस्कसाय च तिमत्रेण पंचाक्षरेण वालिगं संस्थाप्य तद्ग्रामभागो गौरीभिर्मायेति ॐ नमो भगवत्यै उमादेव्यै शिवप्रियायै नम इत्यागम-
 त्रेण वा हेमी गौरीं प्रतिष्ठाप्य दक्षिणाभागे तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुंडाय धीमहि नमोदंति प्रचोदयादिनि हेमंगणे शं नदक्षिणे तत्पुरुषाय विद्महे म
 हासेनाय धीमहि तन्नः षण्मुखः प्रचोदयात् इति हेमस्कंदपुराण राजन दृषभ द्रुषभं मे निमंत्रेण संस्थाप्य परितो लोके शात्रुं प्रतिष्ठाप्य पूजयेत्
 ध्यानं मंगलाय तनंदेवं भवकानमनारमम् ध्यायेत्कल्पतरुमूले समासीनसहामया सहस्राणि सहस्रांश इति ध्यात्वा ॐ नमो भगवते रुद्रा-
 येति लिंगोपरि अक्षतान्क्षिपत् नमस्तारायैत्यासनं नमः शंभवे इति पाद्यं नमः शंकरायैत्यर्घ्यं नमः शिवायैत्याचमनीयं नमस्तीर्थ्यायेति
 रुद्रसूक्तैश्च स्नानं भवं देवं तर्पयामि शर्वं रुद्रं पशुपतिं उग्रं महान्तं षीमं ईशानं मानस्तोकेति वस्त्रं नमो हिरण्यबाहव इत्युपवीतं
 नमो धृन्वायेति भूषणं नमः श्वभ्य इति गंधं नमः सोमायैत्यक्षतान् नमः पार्थाय च त्रिपुष्यं नमः कपर्दिने च त्रिभूषं नम आशु च त्रिदीपं
 नमो बभ्रुशाय च त्रिनेत्रं नमः पण्ययि च त्रिनाभूलं नमो दुद्रभ्याय च त्रिदक्षिणां नम इरिण्याय चेत्याति क्यं ततो लिंगोपरि नमः शर्वा
 य च पशुपतये चेत्यारभ्य नमो ब्रह्मते च वर्षीयसे चेत्येतनपुष्पांजलिः एषते रुद्र इति प्रदक्षिणां नमो रुद्रेभ्य इति नमस्कारः ततः स्तोत्रं पठेत्

नमः ॐ काररूपाय नमोक्षरवपुर्धृते नमोनादात्मनेतुष्यं नमो बिंदुकलात्मने अलिंगलिंगरूपाय रूपानीनायैते नमः त्वंमाता सर्वलोकानां
 त्वमेव जगतः पिता त्वं भ्रानाता त्वसुहृन्मित्रं त्वपिता त्वं पिता महः नमस्ते भगवन् रुद्र भास्करा मितनेजस १ नमो भवाय देवाय उमयासि हि
 ताय च सर्वाय क्षिति रूपाय सदा सुरभिषेण नमः पशूनां पतये चैव कामिने मितनेजसे भो मायव्यो मरूपाथशब्दरूपाय ते नमः महादेवा
 य सोमाय अमृताय नमो नमः उग्राय जमानाय नमस्ते कर्मयोगिने इति स्तुत्वा क्षमापयेत् ॐ अंगहीनं क्रियाहीनं विधिहीनं महेश्वर पूजि
 तो सिमथादेव तत्त्वमस्व जगत्पते इति क्षमाव्यपुराण पठनादि नारात्रिनिनयेत् रात्रौ प्रदोषे प्रारंभः तद्दिने उपोषणं प्रातरग्निप्रतिष्ठा व्यान्याद
 ध्यात् अन्नप्रधानम् सोमं शिवं कृतलिंगाद् दशाक्षरं शतं शानवा पायसं मधुशर्कराज्यं निलाक्षतं बिल्वपत्रशतपत्रद्रव्याहकेन केवलपायसेन
 वानमः शंभवे चैत्रिभत्रेण पंचाक्षरेण वायुह्ये तथा गौरीषण्णसुरवं गणेशं च उक्तद्रव्यैः प्रतिद्रव्यं दशदशाहुनिभिः दृषभलोकेशान् ब्रम्हादिदेवता
 श्वदशदशानिलाहुनिभिः द्वारदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायुह्ये शेषेण स्विकृतमित्यादि होमशेषं समाप्य पूणाहुत्यादिकर्म शेषं समापयेत्
 ततो होमदशाशेन पूणम् तद्दशाशेन मार्जनं कृत्वा विशेषोपचारैः पीठस्थं देवं शिवं सपूज्याचार्यायै नमः पूज्यपीठं दधात् नन्नमंत्रः
 पीठं गृहाण भूदेव शिव शन्त्यादि संयुतम् वा छितार्थं प्रयच्छासु देहि मे व्रतं जं फलमिति नतो व्रतपूतये गांचदत्त्वा मार्जनं दशाशतो यथाशा
 क्रियासदन्वन ब्राह्मणानसंतव्यं व्रतपूणानावाचयित्वा शिषो गृहीत्वा इष्टजनैः सह भुञ्जीत भन्नत्रैवर्षिकानामेवाधिकारः स्त्रीशूद्राणां तु
 पूज्यैवोद्यापनसिद्धिरितिल्लैगात् इति शैवागमाक्तपाथिवल्लिंगोद्यापनम् अथ पाथिवगणेशोद्यापनम् रुद्रयामले महादेव उवाच

यथापार्थिवलिङ्गं तु सर्वसिद्धिविधायकम् नथाविघ्नेश्वरं देवं पार्थिवं सर्वकामदम् निर्विघ्नं जायते कार्यं सर्वासिद्धिं पुमान् लभेत् षट्कर्मणि
 तथा च क्षेशुषुष्वैकमनाभव रक्तोपचारैः सिद्धेरैरुक्तमाल्यांबरैस्तथा जपापुष्पैः कारवीरैः कुसुमैः क्षीरपायसैः संपूज्य वश्यतामेति-
 यं चिंतयते नरः शुकलमाल्यैः शुकलवस्त्रैरोदनैर्दधिमिश्रितैः मालतीकुसुमैर्धूपैर्दशांगैः शान्ति लब्धये कवितायाः पठत्वा च जायते ना-
 त्र संशयः सोहने मधुभिः स्नाप्य मधुपायसमर्पयेत् असुप्तैः कुसुमैः पूज्यादमननासितो गुरुम् समारोप्या च ये द्रव्यतया त्रैलोक्यं मोहयेत्
 क्षणान् स्नाभने निशया युक्तेरुपचारैः समर्चयेत् आढकी भक्तने वैद्यैः श्वेतदूर्वाभिरेव च कारयेन्निंबजरसं धूपं शत्रोस्तु न द्रुवेत् मारणे माहि-
 षे चर्मण्यास्थायासितकबलम् धत्तैरैरर्चयेत्सूषैः सर्षपाक्षतमिश्रितैः नैवेद्यैर्दुसं मिश्रमाहिषू क्षीरसंयुतम् भक्तशाल्युद्ध्वैदं छागमांस-
 समन्वितम् अभिषेकस्तु तैलेन महागणपते भवेत् धूपः समशानजतरोः पुष्पैः सध्वः समर्चयेत् एवगणाधिपकृत्वा पूजयेत्पार्थिवं नरः
 गयकाममृषिध्यायेत्ततः सध्वः समाप्नुयात् पाद्विशेषैः सहस्रदशसाहरत्रलक्षकौटितथैव च यः कसे निगणे शान्ता पार्थिवानां नरोत्त-
 मः सर्वसिद्धिमवाप्नोति नात्र कायाविचारणा कारागृहमोचनकामः एकविंशतिदिनपर्यन्तमेको नरहृन्ध्या पार्थिवगणेशान् कृत्वा च-
 क्ष्यमाणप्रकरणे संपूज्य पुनः द्वाविंशतिदिनमारभ्यैकैकहस्तेन प्रथमदिनपर्यन्तं गणेशान् कृत्वा यावद्गणे शाभवति तावत्प्रत्यहं गणे-
 शाथर्वशिरसाभिषेकः मूलमंत्रस्यापि तावत्सहस्रत्रयः अभीष्टसिद्धिर्भवति एकविंशतिपुष्पाणि द्वादिमीचजवमासीब-
 दरीनागचंपकः बृहतीचतथायाचीभृंगराजस्तथैव च मालतीकुसुमैश्चैव तुलसीनामाधवीनथा करवीरदमनक कमलकुमुदतथा अना-

१ कथयामि २ कृष्णागुरुं संयोज्येत्यर्थः ३ हरिद्रया ४ खिच्चिडिकानैवेद्यैरित्यर्थः

सीचतथा कुंदं दूवं च्वेतांशमीतथा यारिजानंजपापुष्पं बंधूकं चैकविंशतिः पुष्पाभावेपत्रं ग्राह्यं अपुं पंशु कृशमिश्रनेवेधं कदली फलम्
 नारिकेलचसिदूरदूवी गुग्गुलुधूपकः इदं त्रत्यहं साधारणम् अथसर्वसाधारणपूजाच्यते अभीष्टसिद्ध्यर्थे पाथिवगणपति पूजा करिष्ये अ
 श्वत्थमूलजालुलसीमूलजोशकूदस्थलजां वामदूमानीयपृथ्वि स्वयाधुतालोका इति धरं त्रार्थयित्वा ॐ गंगणपतये नमः सुदाहरणम् ॐ गीग-
 पापनये नमः सेचनम् ॐ गं हेरंबाय नमः संयोजनम् ॐ गै धरणीधराय ॐ गौ क्षिप्रप्रसादनाय ॐ चतुर्भुजा एकदंतां सुंदरां मूर्तिं कृत्वा ॐ
 गः सर्वसिद्धिप्रदायकाय ॐ मस्तकोपरिरक्ताक्षतान्दल्लाह्दिस्थं देवं मानसोपचारैः संपूज्यनासारं ध्रेणाजलिस्थसाक्षतपुष्पैः संयोज्य देवम
 स्तके अक्षतपुष्पादिनिधाय प्राणप्रतिष्ठा कुर्यात् ततः स्ववामभागे कलशं संस्थाप्य देवं ध्यायेत् तत्रादौ स्वशरीरे देवे च न्यासं कुर्यात् ॐ गं
 गीमूर्ते गौगः षडंगं कृत्वा मूलमंत्रेण षडंगं कुर्यात् तद्यथा अस्य श्रीमहागणपतिमंत्रस्य गणकं क्रयिः निचुद्गायत्री छंदः गणपतिर्दे
 वतांगबीजं ॐ शक्तिः स्वाहाकीलकं न्यासादौ विनियोगः ॐ नमो हेरंबमदमोदितममसं कष्टा निवारय स्वाहा एव षडंगन्यासकृत्वा ध्यायेत्
 रक्तो रक्तागरांगं रिक कुसुमयुतस्तुं दिलभ्यं द्रमौलिनैत्रै र्युक्तं त्रिभिर्वामिनकरचरणो बीजपुष्पांतनासः हस्तात्राकू सपाशां कुशरदवरदोना
 गवक्रो हिभूषो देवः पद्मासतो ना भवतु स्फुरदुतो भूतये विद्मराजः इति ध्यात्वा मूलमंत्रेण नाममंत्रेण च पूजयेत् ॐ गणं जयाय नमः
 आवाहनं गणपतये ॐ आसनं ॐ हेरंबाय ॐ पाद्यं ॐ धरणीधराय ॐ अर्घ्यं ॐ महागणपतये ॐ मधुपर्कं ॐ यक्षीश्वराय ॐ आचमनीयं ॐ क्षिप्र-
 प्रासादाय ॐ मलापर्कपस्नानं ॐ अमोघसिद्धये ॐ पंचामृतस्नानं ॐ अमृताय ॐ शुद्धोदकस्नानं ॐ रुद्रेण गणपत्येन सूक्तेनाथर्वशिरसावामहाभि

पेकः मन्त्राय० वरुचं चिन्तामणये० उपवीतं० विधये० गंधं० रुमंगलाय० रत्नाक्षतान्० बीजाय० पुष्यं० आकाशपूरकाय० रुगंधिद्रव्यं० वरदाय०
 दीपं० शिवाय० महानैवेद्यं० काश्यपाय० तांबूलं० नंदनाय० दक्षिणां० वाचासिद्धाय० फलं० दौंडिविनायकाय० नीराजनं० सर्वसंकष्टनाशनाय०
 मंत्रपुष्यं० कुमारसुरवे० प्रदक्षिणा० अधनाशिनं० नमस्कारं० एवंचतुर्विंशत्युपचारान्तमर्घ्यं ततो गणजयादारभ्य दौंडिविनायकानैः एकविंशति
 नामभिः एकविंशतिभ्ये तदूर्वाकुरान् अभावे अन्यान् समर्घ्यं मूलमंत्रमष्टाक्षरं शंभुस्त्वा विशेषार्घ्यं दत्त्वा क्षमापयेत् अगहीनं क्रियाहीनं फलं ही
 नंगणाधिपं पूजितो सियथा देव तत्क्षमस्त्वजगत्पते इति शेषो वागशोक्तः पूजाविधिः एव प्रकरेण सह रत्नमयुतं लक्षं कोटिं वा पाथिवान् कृत्वानि माघा
 दिशुभकाले उद्यापनं कुर्यात् तद्यथा निथ्यादिसंकीर्त्याऽ सुककामनया कृतानां पाथिवगणेशानां पूर्णफलवाप्तये तदुद्यापनं करिष्ये इति संक-
 ल्यं वृताचार्यश्चतुर्हारीपशोभितमंडपांत वेदिकायां सर्वतोभद्रं ब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकं कलशाप्रतिष्ठाप्य तत्र देवं स्थापयेत् तत्रादीपूर्विका
 न् न्यासान्कृत्वा अशमनूर्जमित्यनुवाकैः न पयोधारया प्रतिमाया अभ्युत्तारणं कुर्यात् ततः प्रतिष्ठा कृत्वा मूलमंत्रेण गणानां त्वेति वा प्रतिष्ठाप्याऽ वरणानि पूजयेत् पूर्वदि
 तावन्मानेन तदूर्ध्वेन वा सोवर्णं रोजतवादेवं कुर्यात् नतः प्रतिष्ठा कृत्वा मूलमंत्रेण गणानां त्वेति वा प्रतिष्ठाप्याऽ वरणानि पूजयेत् पूर्वदि
 क्रमेण वक्रतुड्गायं एकदृष्टाय० गजाननाय० महादेवाय० विक्रदाय० विघ्नराजाय० धूम्रवर्णाय० हेरंबाय० नतो वा त्से पूर्वदि
 ब्राह्मे० माहेर्भव्यं० कोमार्थं० वैष्णव्यै० वारात्कै० इन्द्राण्यै० चानुडायै० तनीलोकेशानां वा त्से पूर्वोक्तपूजाप्रकारेण पूजये-
 त् पुष्योत्तरमंगपूजा गणनाथाय० पादोपूजं० गणेशाय० जानुनी० गणजयाय० ऊरु० गणक्रीडाय० कर्धं० वक्रतुडाय० त्सेदस्य पू० लंबाद

राय० कंठ० गजाननाथ० स्कंधी० हेरंबाय० हस्तौ० विकटाथ० आस्य० विघ्नराजाय० नेत्रे० धूम्रवर्णाय० शिरःपू० सर्वसिद्धिप्रदायकाय० सर्वांगं
 एवंसंपूज्यस्तोत्रैः स्तुत्या पुराणपठनादिनारात्रिनिनयेत् प्रातरग्निप्रतिष्ठाव्याच्चादध्यात् त्रिधानदेवंमहागणपतिपायसतिलाज्यमोदकरक्ताक्ष-
 तपंचरवाद्यशमीदूबाद्रव्याष्टकेन तिलपायसेनवाकृतगणेशदशाशेनवायष्टये उमावरणदेवताभंडलेवतोश्वदशदशतिलाहुतिभिर्घट्टये एवंहोम-
 संपाद्यदेवंसंपूजयेत् होममंत्रास्तु आतूनइद्रइति गणानांत्विति मूलमंत्रोवा ततोहोमदशाशेनतपणम् तद्दशाशेनमार्जनम् कृत्वानत आचार्यसह-
 ज्यपीठंनिवेद्यगोचरत्वा एकविंशतिब्राह्मणान् संपूज्य पक्कान्परिपूरितकलशंवरच्युग्ममहितसदक्षिणतभ्यः प्रत्येकं पूर्वोक्तैरेकविंशतिनाम-
 क्षिः पुथांजलीन्दत्वा मार्जनदशांशतो ब्राह्मणभोजनसंकल्पकृत्वा भूयसीदत्त्वासदन्नेन द्विजान् सनव्यं व्रतपूर्णतांवाचयित्वा ऽ शिषीगृहीत्वा
 इष्टजनैः सह सुंजीत अथमुद्यापनप्रकारोरुद्रयामलोक्तः इतिश्रीमच्चिन्तापावन० व्रतोद्यापनकौमुद्यां पार्थिव गणेशोद्यापनं समाप्त-
 म् अथतुलसीविवाहविधिः विष्णुयामले आदावेवाथतुलसीवनेवास्वगृहेपिवा मासमात्रेणसंबन्धनतोर्यजनमारभेत् सौम्या-
 यनेप्रकर्तव्यं उरुशक्रीर्यतथा अथवाकतिकेमासिभीष्मपंचदिनेपिवा वैवाहिकेषुकुंक्षेषु पूर्णिमायाविशेषतः मंडपंकारयेत्तत्र कुंडवेद्यौ-
 विवाहवन् ब्राह्मणदेशिकचैव चतुरश्रतथात्विजः गृहयुशपुरस्कृत्यमातृणायजनतथा कृत्वानादीमुत्पन्नान्दं सौवर्णस्थापयेद्धरिम् कृ-
 त्वातुरीयतुलसीलनेत्यस्मिन्नुरवौ गोधूलिकलमेइत्यर्थः संपूज्यालंकृतानाच प्रदद्याद्द्विधितोहरैः हरयेइत्यर्थः समभ्युत्तेनि मंत्रेण
 वरच्युग्मेन वस्त्रयेत् यदाबध्ननिमंत्रेणकंकणपाणिपल्लवे आजददानिमंत्रेणकरग्रहविधीयते कतव्यम्वननाहोमो विशेषा द्विधि-

पूर्वकम् आचार्येर्विदिकाकुंडे जुहुयाच्चनवाहुतीः ॐ नमो भगवते वासुदेवाय स्वाहा ॐ नमो नारायणस्वाहेति वायजमानः सपत्नीकः सहा-
 मात्यैश्च गोत्रजैः प्रदक्षिणाः प्रकुर्वीत चतस्रो विष्णुना सह विष्णुसहिततुलस्या इत्यर्थः पठेयुः शान्तिकाध्याय तथा विष्णवसंस्तवान् गायतु-
 मंगलनार्थं भरीतूर्यादिनिःस्वैः गापीठचतथाशय्यामाचार्याय निवेदयेत् अस्त्विगभ्यादक्षिणां दद्यात्सदन्नेर्भोजयेद्द्विजान् एवं प्रतिष्ठितां दे-
 वीं विष्णवेयः समर्पयेत् आजन्मादर्जितात्पापान्मुच्यते नान्न संशयः अथ प्रयोगः तिथ्यादिसकीर्त्यं मभारिविल विविधपातक शमनपूर्वक मभीष्ट-
 सिद्धिहास्री महाविष्णु प्रीत्यर्थं तुलसी विवाहं करिष्ये इति सकल्प्य तदंगं स्वस्ति वाचनादिप्रहयन्नृचकृत्वा एवमाचार्यमृत्विजो हृत्वा तुलस्या आल-
 वालं परिनोमंडपं चकृत्वा विवाहं वनत्रतुलसीपुरतो वेदीकृत्वा तुलस्या हरिद्वारापणादि कृत्वा विद्यासर्वतो भद्रैर्हंमं विष्णु इदं विष्णुरिति मन्त्रेण शैव्यमयी-
 तुलसीं च तुलसिस्त्री सखिशुभे पापहृरिणिपुण्यदे नमस्ते नारददुते नारायणभनः प्रिये इति सस्थाव्यसंपूज्य वस्त्रभूषण पादिना भूषयित्वा गोघ-
 ललत्रे मध्ये अतः पटंधृत्वा विवाहवत्सर्वमंगलाष्टकादिपठित्वानं गृह्णीतः सार्यं ॐ पुण्येत्युक्त्वा सकल्पपूर्वको सालकारा वस्त्रयुग्मवहितानुलसी-
 हरये प्रतिपाद्य यदा बध्नीति मंत्रेणोभयोः कंकणबध्ना आजददादिति मन्त्रेण कंसग्रहकृत्वा आचार्येर्विदिकायां पाकयज्ञविधानेन अग्निप्रतिष्ठा-
 य्य तुलसीं विवाहहीमि देवतापरिग्रहार्थं सन्वाधान करिष्ये इति सकल्प्य अन्नप्रधान विष्णुत्रयोदशाक्षरमंत्रेणाष्टादशाक्षरेण वानवाज्याहु नो-
 यक्ष्ये शेषेण स्विष्टकृदादि ननोयजमानश्चतस्रः प्रदक्षिणाः कृत्वा शान्तिपावादिपठित्वा नूयादिघोषपूर्वकं यथाविभवं विष्णुतुलसीं च संपूज्य
 पीठंगां चाचार्याय अस्त्विगभ्यादक्षिणां च दत्त्वा ब्राह्मणाभोजयदिति अथ तुलसीपूजनं विष्णुधर्मोक्तं विलिख्यते तुलसीमगणवदिकाया रोपयि-

त्वापूजयेत् अमीष्टसिद्ध्यर्थं तुलसीपूजां करिष्ये नतः कलशं संपूज्य ध्यायेत्
 ल्हारवरा भय चतुर्भुजाम् किरीटहारकेतूरकुंडलादिविभूषिताम् धवलाशक्तसमुक्तां पद्मासननिषेदुषीम् ध्यानं भगवत्यै तुलस्यै न० अवावा
 हनं० विष्णुवह्न्यायै० आसनं० सर्वदेवभयार्थे० पाद्यं० सर्वतीर्थभयार्थे० अर्घ्यं० दैत्यांगकृत्त्रियार्थे० आचमनार्थं० सर्वलोकहितार्थे० रत्नानं०
 लक्ष्मीसहीद्वारार्थे० वस्त्रं० महादेव्यै० गंधं० रसावासायै० पुष्पं० पापहारिण्यै० दीपं० भगवत्यै० नैवेद्यं० अष्टमसंभूतार्थे० तान्
 बूलं० अमृतं० रूपिण्यै० दक्षिणां० जगन्दात्र्यै० नीराजनम्० रुद्रदक्षिणार्थे० मंदक्षिणां० परमेश्वर्यै० नमस्कारं० अमीष्टद्वार्यै० प्रार्थनान् ततः तु-
 लसीभक्तमष्टोत्तरशतं यथाशक्ति वाजपेत् तुलसिस्त्रीसखिशुभे पापहारिणिपुण्येदे नमस्ते नारद तु ते नारायणमनः प्रिये ततः स्कंदोक्तं तुलसीकवच-
 पठेत् अस्य स्त्री तुलसीकवचस्य विष्णुकृषिः अतुष्टुप्छदः तुलसीदेवता अमीष्टसिद्ध्यर्थं जपे विनीषाणः तुलसीभक्तिः पातु भालंपकजधा-
 रिणी दृशोमिपद्मनयनास्त्रीसखीश्रवणेमम प्राणसुगंधामेपातु मुखंच सुसुखीमम जिह्वामेपातु शतभदाकंठं विद्यामयीमम स्कं धीकल्हारि-
 णीपातु भुजौमेपापहारिणी करीपद्मकापातु लक्ष्म्यं विष्णुबुद्ध्या पुण्यदाम्ध्यं यपातु नाभिसौभाग्यदायिनी कदीकुंडलिनीपातु ऊरुनारदवदित्ता
 जननीजातुनीपातु जंघेसकलवंदिता नारायणप्रियापातु सर्वांगसर्वरक्षका सकटे निवमेदुर्गभये वादमहाहवे निशपन्हि संध्योः पातु तुलसीस-
 र्वतः सदा इतीदपरमगुल्हं तुलस्याः कवचं सुदा तुलसीकानने तिष्ठन्त्यास्तीनो वाजपेदिदम् सर्वान्कामानथो भोनि विष्णुसायुज्यमु-
 च्छनि इति तुलसीकवचम् अथ धार्तनीमंत्रम् विष्णुधर्मोत्तरे तत्र विधिः आश्विनपौर्णमासी चारभ्य कार्तिकपौर्णमासापर्यन्तक

नव्यम् अशक्तावनिमंदिनत्रयं पु णिमायावाकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्णं ममाखिलपापक्षयपूर्वकं चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिदारावाञ्छीपरमेश्वरप्री-
 त्यर्थं धात्रीमूले विष्णुपूजां च करिष्ये इति संकल्प्य धात्र्याः आलवालं कृत्वा तन्मूले पंचरंगीपितांबेदिकां कृत्वा तत्र विष्णुसंख्यापूजयेत् शान्ता-
 वारंभुजगशयनमि ति ध्यात्वा पुरुषसूक्तं न पूजयेत् धृपात्प्रांगंगपूजा दामोदराय० पादोपू० केशवाय० कटीपू० नारायणाय० उदरपू० वामनाय०
 कंठपू० श्रीधराय० बाहू० गोविदाय० मुखं० सहस्रनाक्षाय० नेत्रेपू० सर्वेश्वराय० ललाटं० शिरः० त्रिविक्रमाय० सर्वांगपू० नमस्कारान्त
 रविशीवाद्यं पुष्यश्रीकलसंयुक्तं दद्यात् तत्र मंत्रः नमः सहस्रशीर्षाय सहस्रनाक्षायते नमः नमस्ते सहस्रपदे पुरुषाय नमोस्तुते सहस्रनाम्ने
 देवशमसीदत्वं समान्द्युत अर्घ्यगृहाण भगवन् सर्वकामप्रदो भव ततः प्रार्थयेत् भगवन् देवदेशलोकनाथ जगत्पते अक्षयासतति मेस्तु दामो-
 दरं नमोस्तुते ततो धात्रीमम इति नाम मन्त्रे पाषोडशीपचारैः धात्रीसंपूज्य अथ वा षोडशनामभिः षोडशीपचारान्कल्पयेत् शांती० कांती० मे-
 धार्थे० प्रकृत्यै० विष्णुपत्न्यै० महालक्ष्म्यै० रमायै० कमलायै० इन्दिरायै० कल्याण्यै० कमनीयायै० सावित्र्यै० जगन्नाय्यै० गायत्र्यै० धृत्यै० अ-
 व्यक्तार्थै० गद्योत्तरमंगपूजा विश्वरूपार्थे नमः पादोपू० स्वरूपार्थे० कुटी० अब्धिसंभवार्थे० हृदयम्० लोकमात्रे० मुखं० धात्र्यै० शिरः० एवंस्तु-
 नमस्तुभ्यं सर्वपापक्षयकारि वर्चस्वकुरु मां देवि धनवंतं तथा कुरु पुत्रान् पीत्रान् बलमशा दे हि मे जगदीश्वरि संवत्सूरकृतं पापदूरीकुरु ममाक्षये
 ततो धात्रीमूले सव्ये नैव तर्पयेत् पितापितामहश्चान्ये अपुत्राये च गोत्रिणाः वृक्षयोनिगताथै च चकीटस्वमागताः तिर्यग् योनिगताथै च चये च ब्र-

स्नांडमध्यगाः पिशाचत्वंगनायेचयेचप्रितत्वमागताः तेषिबंतुमयादत्तं धात्रीमूले क्षयंपयः तेषर्वेवृसिमायांतु धात्रीमूले निषेचनान् एवंप्रत्यहं-
 मासपर्यंतं कृत्वा अंतोउधापनविधिनामंडुले सौवर्णी धात्रीमूले हेमं विष्णुं पूर्ववत्संपूज्य घृताक्त तिलैरक्षीत्तर शतपृथक् पृथक् तत्तन्मन्त्राभ्यां हुत्वा-
 चार्थाय पीठं प्रतपूतयेगां च दत्त्वा सर्वसंपूर्णता सिद्धये रुक्वर्णयुक्तं घृतपूरितं कास्यपान्नादघातुं तत्रमन्त्रः कास्यं ब्रह्ममयं प्राक्तं आज्यं भोज्यं दिवी कसाम्
 रुक्वर्णमग्निदेवत्यमतः शांतिप्रयच्छसे ततो द्विजान् रसभोज्य आशिषी गृहीत्वा स्वयंभुंजीत इति श्रीमुच्चिन्नपावन० व्रतोधापनकोमुद्योतु
 लक्ष्मीविवाहविधानं धात्रीविधानं च समाप्तम् अथ ध्वजरोपणं ब्रह्मरक्षी यः कुर्याद् विष्णुं भवने ध्वजारोपणं सुत्तमसु संपूज्यते-
 : किमन्यद् बहु भाषितम् सर्वपापहरं कर्म ध्वजारोपणसंज्ञितम् महापातकयुक्तोपि युक्तो वा सर्वपातकैः ध्वजं विष्णुं गृहं कृत्वा सर्व
 पापैः प्रमुच्यते यावद्दिनानि वसति ध्वजो विष्णुगृहे द्विजाः तावद्युगसहस्राणि हरिसारख्यमभ्युते स्वरोपितं ध्वजं विष्णुं गृहे धृतो त्रियः पुमा
 तस्य सवर्षाणि धुन्वंति पापानि निमिषार्द्धत इति तत्र विधिः कार्तिकासिन दशाभ्यां नियमान्वितः एकादश्या सुपोषितः विष्णुः स्मरण
 नृत्परः दादश्या प्रातर्था विधिस्त्वात्वा नित्यकर्म निर्वृत्य संकल्पं कुर्यात् तिथ्यादिसंकीर्त्य अशेषपापी धक्षयहारा सकला मीष्ट सिद्धिपू
 र्णक विष्णुसारख्य कामी विष्णुद्वारे ध्वजारोपण करिष्ये पुण्याहवाचनादि कृत्वा आचार्यचतुरोक्तं त्विजश्च घृत्वानिः सहदे
 षां पुरुषसूक्तेन संपूज्य ततोऽनुच्य ध्वजसंभोगाय व्याघ्रोक्ष्य ध्वजसुती कृत्वा तत्रसूर्यवेन तं हिंसां शं धातारं विधानं च नाम मन्त्रैरावा-
 त्यं संपूज्य च ध्वजी ह विद्राक्षतगधपुष्पादिमिश्रं षडित्वा शकं भूमास्यं डिले अभिमतं षाण्ण्यं अन्वाहं ध्यात् अत्र प्रधानम् विष्णुः

शतंपायसाहुनिभिः सूयैवेननेयहिमांशुं धानारं विधानारं त्वाष्टसंख्यं चापायसाज्याहुनिभिः शेषेणस्त्रिष्टकनमित्यादिविष्णुहोममंत्राः
 षोडशार्चं पुरुषसूक्तं इरावती इति प्रतिद्रव्यं मष्टत्तशस्त्रिंशोः षोडशाष्टत्याहोमयेत् उदुत्यं जानवेदसमिति सूयस्य सामध्वनिशरीरस्त्वमिति
 गरुडस्य सोमो धेनुमिति हिमाशीः धानुर्धानादवानुनीरयिमीशानो जगतस्पतिः सनः पूर्णेन वाव ननु विधातुः योनः पिता जनिता यो वि-
 धाता योनः सूनो अभ्यासज्जजान इति ततः सोरमत्रान् शानि सूक्तानि च पठित्वा जागरणादिनोरात्रिं निनयेत् आनंदवसपूज्यतनः सूक्तपठि-
 स्तोत्रपठने नृत्यमंगलवाद्यघोषैः सह देवप्रदक्षिणीकृत्य देवालये ध्वजावानीय देवस्य दूरदेशे शिखरे वासुस्थिरीकृत्वा ध्रुवसूक्तपठित्वा तं-
 सपूज्य पुनर्देवालये देवविशेषेण संपूज्य इदं स्तोत्रं पठेत् सूतउवाच नमस्तु पुंडरीकाक्षि नमस्ते विश्वभावनं नमस्ते स्तु त्दृषीकेश महापु-
 रुषपूर्वज यन्नेदमखिलं जातं यत्र सर्वं प्रतिष्ठितम् लयमेव्यति यत्रैतत्तत्र पन्नोस्त्रिकेशवम् न जानंति परभाव यत्र ब्रह्मादयः सराः योगिनी
 यं न पश्यन्ति तं वदेईशरूपिणम् अतरिक्षे सद्रुयन्नाभिर्द्यौर्मुधायस्य चैव हि पृथिवीयस्य पादोच तं वद विष्णु रूपिणम् यस्य श्रीत्रिदिशः स-
 वीयस्य शुकदिनकच्छशी अरुक् साम यजुषो नितं वदे ब्रह्मरूपिणं यन्मुरवाद्ब्रह्मणा जाता यद्ब्रह्म होर भवन्तु पाः वैश्यायस्योरुतो जाताः प-
 द्वांशुद्रोत्थजायत मायासंगमभात्रेण पुरुषयवदति हि स्वभावविलंबशुद्धं निर्विकार निरंजनम् एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः
 नील्लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुंक्तं विश्वभुगव्ययः यो देवः सर्वभूतानां स तस्माज्जगन्मयः निर्गुणः परमानंदः समविष्णुः असीदतु
 चतुर्भिश्च त्तुर्भिश्च द्वाभ्यां पंचमिरे च ह्यते च पुनर्द्वाभ्यां समविष्णुः असीदतु परेशः परमानंदः परात्परतरः अर्भुः त्विद्रूपश्च स वि-

ज्ञेयः समे विष्णुः प्रसीदतु इति नानां कथिणां चैव तथा भक्तिमतां नृणाम् गतिदाना विश्वगम्यः समे विष्णुः प्रसी० य इंकीर्तयेन्नित्यं स्तोत्राणां सुतमो नमस् सर्वपापविनिमुक्तः परंसायुज्यमाप्नुयादिति ततो द्वादशब्राह्मणान् संभोज्य दक्षिणादिना प्रनोव्य आशिषो गृहीत्वा भूजति ए वमेव शिवादीनां तत्र गरुडस्थाने ह्यवमः अन्यत्समानं होमेषीरुषं व्यंबकं कद्रुद्रायति इति ध्वजारोपणम् अथ कार्तिकादिमासव्रतार्थापनं पादौ भादौ मध्ये अंते पूर्णिमायां वा कार्यम् तिथ्यादिसकीर्त्य आत्मनः सकल पापनाशन पूर्वकर्मैहिका मुष्मिक विविधसुरवप्राप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं कृतयत्कार्तिकादिमास रत्नानं तत्संपूर्णफलावाप्तये तद्गुह्यापनं करिष्ये इति सकलस्य ह्युताचार्यस्त्रिंशद्दण्डप्रमाणेयथा शक्तिवाक्ये मंडुपे पंचरंगीपेत मंडुले ब्रह्मादिदेवतास्थापनं पूर्वककलशहोमं रीव्यतां न्मवाषोडशपलमितं प्रतिष्ठाप्य तन्नूपणपत्रिष्टुदले कर्षमा न्तदधे तदधवाहमलस्म्यायुतदामोदर इदं विष्णुरितिसन्नेपाप्रतिष्ठाप्य पुरतो गरुडं परितोलोके शानावाल्थ पुरुषसूक्तेन संपूज्य स्तोत्रैः स्तुत्वा जगदादिनारात्रिनिनेयेत् प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यान् अन्नप्रधानम् लक्ष्म्यायुतदामोदरं साज्ययवमिश्रिततिलाश्वत्थसमिहृतपंचरवा द्यद्रव्यचतुष्टनाद्योत्तरं सहस्राहुतिभिः परिवारे देवताः अधिकफलावाप्तये सोपस्कराशय्यागाचदत्त्वानतरि शिशुदेकं वापका दामोदरं सलक्ष्मीकसुप्रतीकजनार्दनं त्वंभामोचय पापादौ त्वंभूतिप्रदोयतः अधिकफलावाप्तये सोपस्कराशय्यागाचदत्त्वानतरि शिशुदेकं वापका न्नपूरितं कांस्यपात्रं सदक्षिणं दद्यात् तत्र मंत्रः कांस्यं विष्णुमथ प्रोक्तं पक्षान्भूतिपूरितं ब्राह्मणाय प्रदास्यामि केशवः प्रीयतामिति ततो ब्राह्मणान् सदन्नसंभोज्य दक्षिणां दत्त्वाऽ शिषो गृहीत्वा बहुजनेः सहभुजित एवमेव माधवैशाखयोः माघतु माधवो देवैशाखे मधुसूदनः इति कार्तिकादिमासार्थापनं

अथ त्रिपुरविधिः पादमे कार्तिकमासपर्यन्तं प्रत्यहं दीपदानं कृत्वा अंतोपूणिमायां त्रिपुरज्वालयेत् तत्रविधिः पौणिमास्यां सायंकाले देव
 लस्यावा अत्रेभागे अन्यत्र वा यत्र कुत्रापि स्थले मृदावैदिकानिमयितत्रकदंपुजयेत् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्या पीडसिद्धिद्वारा श्रीवि
 प्रीत्यर्थं त्रिपुरप्रज्वलनं करिष्ये इति संकल्प्य अक्षतपुंजे गणेशं भुवनेशं पूज्य वैदिकायां अष्टदले ताम्रपात्रे कलशे द्विभुजं हेमं कदंपुनाममंत्रेण
 ध्याय्य पदद्वयं लेनसंछाद्यं चासृत्स्नानपूर्वकं विष्णुमंत्रेण षोडशोपचारैः पूजयेत् तत आज्येन तिलैलेन वा त्रिपुरपूजापुर संरं प्रज्वालयेत् तत्रमंत्रः
 दाः पतंगामशकाश्च दृष्टाजले स्थले ये विचरंति जीवाः दृष्ट्वा प्रदीपं न च जन्मभागिनो भवंति नित्यं च पचाहि विप्राः दीपमंत्रः आज्येन वतिसंयुक्तं
 रं वन्हियोजितम् गुत्थकदपदवेशा प्रीतो भवसमाहितः तदानीं तृयीदिघोषः कर्तव्यः ततो दत्तमाने त्रिपुरे प्रदक्षिणात्रयं कुर्यात् तत आचार्यसंपू
 कदंपुभूतिदत्त्वा गांचदत्त्वा द्विजेभ्यो दक्षिणादत्त्वा बंदिजनान् तोषयेत् इति त्रिपुरविधिः अथ व्यासपूजनम् पादमे आषाढ्यां कार्तिक्यां वा कार्यं
 अ्यादिसंकीर्त्य ममेहजन्मनिजन्मानरे वाचतुर्दशविधाधिगमनसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वर प्रीत्यर्थं व्यासपूजाकरिष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजादि विधा
 वालये मठे वा पीठे मध्यभागे नारायणस्वरूपिणं व्यासपूर्वादिषु चैलं वैशपायनं जैमिनिं सुमंतुं पुरत शकपतिः सप्तऋचीन् गुरुं परमेष्ठिगुरुं परात्पर
 रुसंपूज्यान्तं कूर्मं पृथिवीपंचोपचारैः संपूज्य ततो यतीन् कोपीनाच्छादनादिना प्रपूज्य द्विजेभ्यो दक्षिणां दत्त्वा आशिषो गृहीत्वानमेत् इति श्रीम
 नो व्रतोद्यापनकौमुद्यां कार्तिकादिमासस्नानां ध्यापनध्वजारोपणत्रिपुरदीपनव्यासपूजनविधानानि समाप्तानि अथ अश्वत्थोद्यापनतदुक्ते शीन
 ये स्थापनादष्टमे वर्षे हादशैकादशेषिवा उन्नायणे गुरुशुकोदये माघफाल्गुनचैत्रवैशाखेषु शुक्लपक्षे शकभक्तो रूवारतिथिलभके स्कंधं

णीकुरान्विते विद्युता दावाग्निनावानभिहिते ऽ श्वत्थे सत्य श्वत्थोद्यापनं कुर्यात् तत्रादीकनककुडले कनकसूत्रे कनकमौजी होमद्रव्यादि सर्वसंभार
 यथासंभवंसभृत्य अश्वत्थस्य चतुरस्रांवेदिकां विधायाम्बुत्थमूले वतुलचतुरस्रं वा ऽ लवालकृत्वानत्रतुलसी प्रुक्षशाखाशमीचरोपयित्वाश्वत्थवेदिव
 चतुरस्रसंभनाञ्चचतुर्द्वारं चतुर्द्वारं अतिक्रमामंडपं अश्वत्थात्पूर्वपश्चिमेऽचरे वीक्तलक्षणं मंडपं कृत्वा स्वर्गहेज्योतिर्विदादिषु हूतप्रधानसंकर
 यान् तद्यथा तिथ्यादिसकीर्त्य आत्मनो ऽ खिलपापक्षयद्वाराभीष्टसिद्धिपूर्वकं आत्मनासहैकविशतिपुरुषानुद्धतुकामः श्रीपरमेश्वर
 त्यर्थमश्वत्थोद्यापनतथा ऽ श्वत्थस्याभीष्टसिद्धिदातृत्वार्थं तदुपनयनं करिष्ये तदंगविहितंगणेशपूजनं पुण्याहवाचनमातृकापूजनं नदीश्राद्ध
 यीदिवरणं च करिष्ये इतिसंकल्प्य स्वर्गद्वारं हृत्वा सर्वादिनासंपूज्य प्रार्थयेत् अस्यिन्कर्मणि आचार्यत्वा महं दृष्टो धृतोस्मि इति वदेत्
 ब्रह्माणं सदस्यं उपद्रुक्षारं हृत्वा सर्वादिनासंपूज्य प्रार्थयेत् अस्यिन्कर्मणि आचार्यत्वा महं दृष्टो धृतोस्मि इति वदेत् सुप्रसूने च कृतव्यं कर्मदं विधि
 ततः स्वर्गद्वारं ग्रहमरवादि विधाय ततः सञ्ज्वलिकृत् सपत्नीकोयजमानः संपूर्णकलशहस्तः भद्रकर्णेभिरिति मंत्रेणामंगल
 श्वत्थप्रादक्षिण्येन मंडपपश्चिमद्वारमागत्य तत्र धारासंपूज्य मंडपं प्रविश्य कलशमश्वत्थसमीपे निधाय निष्कृतिवरुणयोर्मध्ये उपनि
 ततः आचार्यः आचार्यकर्म करिष्ये इतिसंकल्प्य शरीरशुद्धार्थं भूतशुद्ध्यादिपौरुषजपंचकृत्वा यदत्र संस्थितमिति
 पलाजान्विकीर्षं साधितपचगव्येन कुशैः सर्वत्र प्रोक्ष्णं ३ आपोहिष्ठिति उत्तरनारायणो न चकार्यं ततो देवा अमर्
 ततो यथोक्तं मंडपकरणे मल्लतरुद्रानुष्ठानकौसुदीरसाद्याप०

पपूजयन् साधारणमंडपे तु प्राग्द्वारे अमंत्रकं चूतपल्लवतोरणं दक्षिणे प्लक्षपल्लवतोरणं पश्चिमे वटपल्लवतोरणं मुनरे अशोकपल्लवतोरणं
 कृष्णाहरितपत्ताका अश्वत्थशिरसि चित्रध्वजं च बध्वात्तथैव प्रागादि द्वारचतुष्टये वेदादिक्रमेण द्वौ द्वावेकमेकं वाजपार्थिवब्राम्हणं षण्णयान् तैत्ति
 श्वत्थस्य हरिद्रा तैलरोपणादिलौकिकं विधाय अश्वत्थवेदिकायां ईशान्यप्रदेशे सर्वतोभद्रं विरच्य ब्रह्मादिदेवतास्थापनकरिव्य इति संकल्प्य उक्त
 ण संस्थाप्य संपूज्य तदुपरि अक्षतपुंजे मध्यप्रदेशे कृत्वा मुन्तारणसौवर्णप्रतिमाया इदं विष्णुरिति मंत्रेण वासुदेवं तद्दामनः अधस्यायोषणेति मं
 त्रिमीणी तद्दक्षिणतः सत्यासत्येति मंत्रेण सत्यभामां ततः प्रक्षीदसाधायसेति मंत्रेण सरस्वती आतून इद्रेति गणपतिं चावात्थपौरुषेण सूक्ते
 पूज्य ततोश्चत्थपरित पीठसमतो वा अष्टौ कलशान् स्थापनप्रकारेण संस्थाप्य तत्र पूर्वकलशेशुद्धोदके मापोहिष्ठेति नवर्चनसूक्तेन द्वितीये गंध
 आनो भद्रा इति दर्शर्चनतृतीये क्षीरोदकं स्वस्ति नो मिमीति पंचर्चनचतुर्थे पंचगव्यं शन्नद्वामी इति पंचदशर्चनपंचमे हरिद्रोदकं एतौ न्विद्रेति क्र
 षष्ठकलशसर्वेष्व्युदकसमुद्रज्येष्ठा इति चतसृभिः सप्तमे कुशोदकं यादिव्या इति अष्टमे कुशोदकं प्रसुव आप इति नवर्चन उक्तप्रकारेण पू
 त्रात्त कृत्वा तत्र पूर्वादि क्रमेण इन्द्रादीन् तत्तन्मंत्रैरावात्थसंपूजयन् ततोश्चत्थं पुरुषसूक्तेनाथर्वधिरसाच संशोध्य पचासृताभिषेकं च कृ
 काषायवस्त्रसुमेन च सवेष्ट्य ततः पूर्वादि दिक्षु चत्वारि स्थडिलानि विधाय तेषु होमार्थं चतुरारचार्यान् प्रत्युत्वाते स्वगृह्यविधिना मीन् स्था
 युः अत्र केचन ईशानपूर्वयोर्मध्ये ग्रहहोमादिकं कर्तुं पंचममिच्छन्ति बहवः पूर्वकुंडे एव ग्रहप्रधानहोमादिकं कुर्वन्ति पूर्वमकृतग्रहयज्ञैः
 न्यावेदिकायां मत्कृतं रुद्रानुष्ठानकौमुदीस्थप्रकारेण ग्रहानावात्थसंपूज्य अन्वाद्य्यान् तत्र पूर्वकुंडे पूर्वकृतग्रहयज्ञे सति आदित्यादि नवग्र

प्रागुक्तैः १

नमुकसंख्यथार्कादिसमिच्चर्वाज्यद्रव्यैः अधिदेवताप्रत्यधिदेवताश्च असुकसंख्यथैरेवद्रव्यैः तथाआनोभद्रेतिमंत्रेणविश्वान्देवान्चरुद्र-
 योषोत्तरशतसंख्यया चथावासुदेवादिपीठदेवताः अश्वत्थसमिच्चर्वाज्यद्रव्यैः अष्टोत्तरशतसंख्ययाब्रह्मादिदेवताः इंद्रादिलोकपालाञ्चैकै-
 र्वाज्याहुत्यायुश्ये पंचमकुंडपक्ष्मकुंडे पश्चिप्रणयने तत्रपंचमकुंडेग्रहहोमः वासुदेवादीनां होमोब्रह्म-
 दीनांच पूर्वकुंडेविश्वेदेवानांलोकपालानांचहोमः अथदक्षिणकुंडेगणपतिनिलाज्यद्रव्येणअष्टोत्तरशतसंख्ययायुश्ये पश्चिमैअष्टोलोकै-
 न्वासुचशमीसमिद्धिः अष्टोत्तरशताष्टाविंशतिसंख्ययावायुश्ये उत्तरनारायणपीरुषेणरसूक्तेन प्रत्युचं आज्यद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्ययाय-
 एवतन्मंत्रैर्होमंसंपाद्यस्विष्टकृदादिबल्यंतंकृत्वाधिवसेन् पुराणादिनारात्रिनिनयेत् केचनकाषायवस्त्रदानांतंकृत्वा परेधुरेव होमादिकृ-
 च्छंति प्रातपीठदेवताः संपूज्यअष्टकलशदेवताविसृज्य अष्टभिब्राम्हणे स्तान्ग्राहयित्वा आचार्यःपवमानः सुवचनइत्यनुवाकै-
 श्वत्थंत्रिःपरिषिन्व्य किञ्चिदवशिष्टोदकान्कलशान्पूर्वस्थानेषुस्थापयेत् ततोऽयजमानआचार्योवाऽश्वत्थपश्चिमस्थंडिले संस्कार-
 मंकुर्यात् तद्यथा अश्वत्थस्यपुंसवनादिसमावर्तनातान् संस्कारान्ब्याहृतिद्वाराकरिष्ये इतिसंकल्प्य अग्निंपूवमानं
 तिष्ठाव्यान्वाद्ध्यान् अवप्रधानं अग्निंवायुंसूर्यं प्रजापतिंआज्यद्रव्येणप्रतिसंस्कारचतुः चतुःसरख्याकाहुतिभिर्घृश्ये -
 संस्कारहोमाने वनस्पतेशतवल्शोऽतिमंत्रेण अश्वत्थंस्मृशेत् एवमुपनयनपर्यंतंकृत्वा यजमानाश्चत्थानरालेपटं -
 ससुहूर्तेमंगलाष्टकपाठपुरः सरंतदेवलक्ष्मितिपठिते अंतःपटंनिसार्यंशुवसूक्तंपठित्वायेयज्ञेनेतिवर्गपंचक्रुंत्सोद्याप०

निदेशं च सूक्तं अस्य वामस्येति द्विपंचाशद्वचं सूक्तं मुंचामित्वेति पंचचं सूक्तं समुद्रज्येष्ठा इत्याद्याः सुरास्त्वामभिषिचंतु इत्याद्याः एवमभिषिक्ते
यजमानः निलकादिधत्वा अग्निपीठदेवतांचस पूज्य उन्निष्ठ ब्रह्मणस्य न इत्युत्थाप्य सोपस्करपीठमाचार्यापदत्वात्सपूर्णतासिद्धये गां
त्वा मंडपं सदस्याय आचार्याय वादत्वा भूयसींचिदत्वा कर्मध्वरापणं कृत्वा शताधिकान् ब्राह्मणान् संभोज्य आशिषो गृहीत्वा स्वत्थो द्यापनं संपूर्ण
वाचयित्वा इष्टजनैः सह मुंजीत एवयः कुरुते तस्य वर्धते अियमायुषम् कुलकोटीः समुद्धृत्य विष्णुलोकं महीयते इति शीनकीये अश्वत्थो द्यापने
थवदो द्यापनं भविष्यत्कादयोः उदरायनं कुरुते स्थिरलक्ष्मीं चंद्रतारां कुरुते रम्यप्रदेशीनाभिमात्रगर्भं गृह्णाति प्रतिष्ठेति मंत्रेण वटपादपरोप
र्यम् न हृदेव सर्वपादपरोपणे रोपणादष्टमे वर्षे द्वादशी वा शारवापन्नयुते उदरायनादिशुभे काले उद्यापनं कुर्यात् वटस्य परिणतश्चतुर्हस्तादृदां वे
कृत्वा वटस्य लेख्यं चतुरस्रं वृत्तं वा ५ लवालं कृत्वा तत्र कांडात्काडादिति दूर्वां रोपयेत् वटपरितश्चतुर्हस्तं पंचस्रं वा सुदृढं चतुर्हस्तं रं मंडपं कु
सामर्थ्यं सति वटात्पूर्वपश्चिमे उत्तरे वा यथोक्तप्रकारेण हवनार्थं नवपंचचतुः कुंडाद्युपेतं मंडपं कुर्यात् असामर्थ्ये तु वटवेदिकाया मिव तत्र प्रागा
चतुष्टये आमो दुंबरं मूद्गाशीकं प्लवकं तानि च त्वारितोरणानि तथा हारचतुष्टये चैतलक्या हरितपीतवर्णाः चत्वारो ध्वजाः पताकाश्च
रसिसर्ववर्णा ध्वजकार्यः एव संभृतं सर्वसंभारो यजमानो ज्योतिर्विदादिष्टेशुभे सुहृते प्रधानसंकल्पं कुर्यात् तद्यथा निश्च्यारिसंस्क
त्मनः सकलपापक्षयद्वारा कुलकोटिसमुद्धरणार्थं ऐहिकामुष्मिकनिर्वधिसंस्कारपूर्वकं ब्रह्मपदप्राप्तिकामो वदो द्यापनं तथापि
त्वभिच्छर्थं सर्वप्राणि सुरवनिवासार्थं च वटसंस्कारं च करिष्ये इति संकल्प्य तदंगविहितगणपति पूजनं पुण्याहवाचनं मातृका पूजनं

ऋमाचार्यादिवरणं करिष्ये स्वगृह्यविधिनातानि कृत्वाचार्यादीन् हणुयात् अस्मिन्कर्मणि आचार्यत्वात् महं हणो हृतोस्मीति वेदेत् एवं
 रस्य उपद्रहारं च हत्वा मधुपकर्दिनासं पूज्यप्रार्थयेत् अस्य यागस्य निष्यत्तो भवतोऽप्यर्थितामया सुप्रसन्नेऽश्वकृतव्यकर्मद्विधिपूर्वक
 मन्त्रेण धरासंपूज्यं पूर्णकलशहस्तः मंगलवाद्यतूपधोषिणसहशाकुनसूक्तपठनं पठमंडपप्रादक्षिण्येन पूज्यमद्वारमागत्य तत्र भूमिभू
 यमंडपान्तः गौरसर्षपलाजान् यदत्र सास्थितमिति विकीर्णसाधितपंचगव्यं न कुशैः आपोहिष्ठा इत्यादिभैः सर्वत्र प्राक्षिणं कृत्वा भूतशुद्ध
 ना अप्यानुविष्णोद्बयजनं रक्षस्व ततः स्वस्थयनताहस्यमिति पठेत् यथोक्तमंडपेऽक्तो रणपताकाध्वजान् बध्वाशांति सूक्तजपायं व
 मेण हावकवाब्राह्मणप्रागादिकर्मण प्रतिद्वारं ह्यपुयात् तत आचार्यावटपूज्यमि चतुरस्रावेदिकां निर्माय तत्र सर्वतो भद्रोक्तमकारेण ब्रह्मा
 ना आवात्थ नदुपरि अक्षतपुजे कलशत्रयं प्रतिष्ठाप्य एकवातत्रमध्यमकुंभे ब्रह्मज्ञानमिति ब्रह्मण तद्दक्षिणवषट्त्वं विष्णुरिति विष्णो
 बकमिति रुद्रं आग्नेय्यादिकोणेषु गणानां त्वेति गणयति जान्ते वेदसमिति दुर्गाज्ञानमिति सानुः क्षेत्रस्य पते इति क्षेत्रपालं ततः परि
 शान् तन्मन्त्रैरावात्थसंपूज्यवदीपरितोऽहो कलशान् स्थापनप्रकारेण संस्थाप्य तत्र पूर्वादिकलेशेषु पंचगव्यं सप्तमृदुः पंचपल्लवान् चंदनं पंचरत्ना
 सर्वविध्यागोदकं एवं क्षिप्त्वा शुद्धजलेनापूर्य पूर्णपात्रनिधायनेषु इद्रादीनावात्थसंपूजयेत् ततो ह्यग्निद्राते लरीपणा दिवदस्य कृत्वा वस्त्रेणावृष्ट
 त्यधिवासनं परधुः प्रातर्नित्यकर्मनिर्वर्त्य पीठे देवताः संपूज्य प्रागादिद्वारं चतुष्टये चतुरः कुंभान् संस्थाप्य तेषु उदकं पंचरत्नपल्लवादिचर्

इंद्रवरुणसोमान् तनन्मंत्रैरावात्थ पूज्यचतुर्द्वारैषु चतुर्वेदविदो द्विजाः शांतिः सूक्तानि परेषुः नतर्ईशान्यां कुंडे स्थंडिले वा अग्निं प्रतिष्ठाप्य तदुत्तरं
 दिक्षायामुक्तप्रकारेण ब्रह्मनावात्त्वात्संपूज्यतदीशान्यां कलशप्रतिष्ठाप्य जपार्थं ब्राह्मणं घृणुयात् ततः प्रागाद्याचार्यो च्चत्वारः स्वस्वकुंडस्वकी
 त्थविधिना आचार्यकुंडान् श्रीत्रियागारादाऽग्निं प्रणीय ध्यायेयुः कुंडचतुष्टयपक्षे प्राक्कुंडाद्गमि प्रपायनतत्रैव सुरव्यहोमः अन्वा
 तत्रेशानकुंडे ब्रह्मविष्णुरुद्रान् घृताक्तदूर्वाज्यद्रव्यपाशोत्तरशतमिताहुतिभिर्यक्ष्ये इंद्राद्यष्टलोकपालान् पलाशासमिच्चर्वज्यद्रव्ये
 ष्ठाविंशतिसंख्ययायक्ष्ये दक्षिणगणपतिदुर्गासप्तमातृः क्षेत्रपालं घृताक्ततिलद्रव्येणाष्टाविंशत्याहुतिभिर्यक्ष्ये पश्चिमेसाधिप्रत्यधिदेव
 त्यादिनवग्रहानकर्तिसमिच्चर्वज्यतिलव्रीहिद्रव्यैः अष्टाविंशतिसंख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये उत्तरेसामसोमोधिनुमिति मंत्रेणाघृताक्तचरुहु
 द्रव्यैः अष्टोत्तरशतमिताहुतिभि ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये एवंतन्मंत्रैः होमसंपाद्य ततः आचार्यो वटस्य हरिद्रानैलादिद
 र्वापंचारैः संपूज्य पूर्वस्थापितकलशान् ब्रह्मणान् प्राहयित्वा च आपो हिष्ठा मयो० समुद्रज्येष्ठा० इमा आपः शि० एतो न्दिद्रा
 त्येकं जपन् वटस्याभिवेकं कुर्यात् ततः आचार्यः प्रतीन्या होमसंस्कारांश्च स्थंडिलं निर्माय संकल्पयेत् वटस्य पुंसवननादि विवाहानान्
 न्रव्यात्स्त्रिद्वाराकरिव्ये अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वाद्य्यात् अत्र प्रधानं अग्निं वायुं सूर्यं प्रजापतिं आज्यद्रव्येण प्रनिसंस्कारचतुः
 तिभिर्यक्ष्ये प्रनिसंस्कारहीमाने वनस्पते शतवल्शा इति मंत्रेण वटस्पृशेत् एवमुपनयेन पर्यंत हुत्वा यजुमानवदांतराले पटधृत्वा न
 देवलभामिति पठिते अंतःपटं निःसार्य ध्रुवसूक्तं ये यज्ञेनेति पठित्वा कौपीनं यज्ञोपायवीतं मरुवलादंडं च तन्मंत्रैर्दत्त्वा उपदेशवद्वायत्रीं च

मेन् ततोमहानान्यादि समावर्तनात् कर्मकृत्वा लकाराद्दत्त्वा आयुष्यं च स्वमिति पठित्वा मौजीं विसर्जयेत् ततो वटं च दूर्वां चिदुम्भ
 एका वटं दूर्वां च अयुग्मेन संवेष्ट्य वस्त्रकचुकीमाभरणादि दत्त्वा पूर्ववद्भूत्वा गृभ्यामीति मंत्रेण वटदूर्वयोः पल्लवमथान् हस्तान् योजयेत्
 स्कारसंबधिस्त्रिषष्टकदादि होमशेषसमाप्य वटं पुरुषसूक्तेन संपूज्य प्राथयेत् आदितो ब्रह्मरूपाय मध्यतो विष्णुरूपिणो अग्रतो रुः
 वटदृष्टायतेनमः अकारमूलरूपाय उकारस्कंधशाखिने मकारफलपुष्पाय वटदृष्टायतेनमः तत आचार्याः स्वस्वकुंडे स्त्रिषष्टकदा
 त्रिपूणाहुतिचकृत्वा यजमानो वटो द्यापनं सागतासिद्धये दक्षिणागाचदास्ये इति संकल्प्य क्रमेण दत्त्वा ततः त्र्यं त्विजः कलशोदकेः
 समुद्रज्येष्ठा इत्यादि मंत्रैरभिषिच्य कर्मशेषसमापयेत् ततो यजमानः पीठदेवताः संपूज्य उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पत इति उत्थाप्य
 गणाः सर्वे इति विस्तृज्य पीठादि आचार्यायि दत्त्वा मृदुपसदस्याय दत्त्वा भूयुसीदत्त्वा शनाधिकान् ब्राह्मणान् भोजयिष्ये इति संव
 नकुलाब्धि संभवधारे इत्युपनामक बल्लाळसूरिसूनु शकरविरचिता व्रतो द्यापनं कौमुदीसमाप्ता शक्यं भवतु श्रीकृष्णार्पणम्

व्रतो द्यापनं कौमुदी श्रीकृष्णागुप्ततनय गंगाविष्णुना सुंबानगरे श्री वेंकटेश्वरारव्यं बालये शिलाक्षरे मुद्रिता संवत्
 १९३८ श्रावणकृष्णपक्षे गुरुवारान्वित तृतीयाथाम्

इति श्री ब्रह्मसंहितायाम् श्री कौमुदीसु

